

Szenti Tibor

KALÁSZKISASSZONY

Történetek a szerelemről

C·E·T

Belvárosi Könyvkiadó
Budapest, 2001

Ajánlom ezt a könyvet
szeretett feleségemnek,
Tóbiás Csillának

A borítólapot tervezte: Eifert János

© Szentí Tibor, 2001.

Fotó © Eifert János, 2001.

Szerkesztette: Kristó Nagy István és Péter László

A könyv megjelenését támogatta:

Orvosi Műszergyártó MetriMed Kft., Hódmezővásárhely,

Eifert János fotóművész,

Bányai Béla festőművész,

Jószai Sándor képzőművész

ISBN

TARTALOM

(Cím és a megírás dátuma: 1999.)

Inkarnáció (Jan. 15.)	6
Első szerelmem (Jan. 11.)	7
Az utolsó üveg befőtt (Jan. 17.)	11
Vivien gyertyái (Jan. 27.)	14
Kalászkisasszony (Márc. 19.)	22
Kamilla (Jan. 15.)	26
Villon-est Flórával (Jan. 19.)	33
A kagyló (Jan. 13.)	38
Fűztelepi vesszőhúzás (Jan. 22.)	41
Renáta játéka (Jan. 28.)	47
Diana barlangja (Febr. 2.)	54
Szeréna szerénysége (Febr. 3.)	65
Aletta teája (Febr. 5.)	69
Vágyódás (Márc. 11.)	73
A ruha (Ápr. 19.)	76
A drótkerítés (Febr. 8.)	81
Bész vigyora (Máj. 3.)	84
Az aréna (Márc. 18.)	103
Találka a temetőben (Febr. 12.)	113
A szobrásznő (Febr. 16.)	118
Utazások a sámánnal (Febr. 24.)	125
Sírig hűen (Márc. 8. <i>Rózsa édesanyám neve napján.</i>)	134
Nárcisz halacska (Máj. 12.)	140
Átváltozások (Márc. 12.)	145
Reinkarnáció (Jan. 27.)	150
Szenti Tibor megjelent könyvei	151

INKARNÁCIÓ

Az elbeszélések életrajzi adatokat tartalmaznak, de a nevek mögött ne keress személyt. Nemüktől függetlenül mindegyikben én vagyok, meg te. Az események pedig velem és veled is megtörténtek, megtörténhettek volna. Az író feladata, hogy elhitesse az olvasóval, a történetnek ő is szereplője. Kell egy álmvilág, amelyben a valóságot szívárvány veszi körül, és elviselhetőbbé teszi. Ez kever mámort a poharunkba, amikor kortyoljuk az élet italát.

A szerelem, míg éltet, fává nő bennünk — ha csak bokor marad, nem volt igazi —, amikor elmúlt, kiszáradt törzsként árnyékot vet életünkre.

Szomorú tapasztalatom, hogy az emberek jelentős része, ha szerelemről, szexualitásról hall, éretlenül vihog, lenéző undorral elfordul, vagy közömbösen elutasítja. Életünkben nemzedékek jönnek, múlnak. Változik az erkölcsi kép, elavult és merész nézetek csatáznak. Ezen írások hatására érzelmileg gyakran összezavarodunk, és ítéleteinkben elbizonytalanodunk. Nincs elfogadható érték, amelyhez mindenkinek viszonyítania lehetne. A tiszta kép homályossá válik, mert matt tükörbe vakon nézünk.

Üljünk be közösen egy próbavetítőbe. Megindítom a szalagot, és az orsót visszafelé pörgetve, eljátszom változatos, több életformát újrapróbáló életünk történetét. Amikor a kockák sorra lefelé futnak, magányos, nagy fát keress a mezőn. Ha föl nézel rá, nem látod a tetejét. A lombok eltakarják előled az eget, és ágain csak a levelek ülnek sorban hullatlanul. Midőn köztük láthatatlanul és érezhetetlenül jár a szellő, figyeld, hogyan zizegnek, miként sárgulnak; s ha már mind bíborszínt öltöttek, tudhatod, hogy a tél közel.

ELSŐ SZERELMEM

Levélként ültem mozdulatlanul a tetejetlen fa lombsátrában. Csönd volt és nyugalom, az ágak között még enyhe szellő sem járt. A nap nem a fejünk fölött süttött, hanem valahonnan oldalról kaptuk a fényt, amely átderengett rajtunk, és röntgenlámpaként kirajzolta finom erezetünk. Nem tudom, meddig függtem így Faanyám karján, míg egyszer csak elszabadultam. Lebegni, szállni, kerengeni kezdtem. Lány dallamok szűrődtek felém, és hirtelen ott álltam a terem közepén. Az emberek különös táncba felejtkeztek, észre sem vettek. Talán a Fekete Sas báltermében voltam, csak a csillárok fénylettek másként. A páholyokból kandi tekintetek fürkésztek most is, és figyelték a párokat.

Senkit sem ismertem. Olyan érzésem támadt, mintha idegen városban nézelődnék egy hullámozó tömegben. Figyeltem az arcokat, és szerettem volna fölkatatni ismerőseimet, akiket valaha egyik napról a másikra itt hagytam. Lehet, most is ott vár hátul a táncosom. Halványkék, hosszú selyemruháját át- meg átszövik az aranszálak, és a szivárványként ráhintett flitterek úgy ragyognak rajta, mint a belső fénytől sugárzó kristályok. A szemét kutattam. Tudtam, ha jelen van, lelkének tükre minden világon átizzik, és messziről meglátom, amint hívogat.

Felém nyújtja kezét. Nem szól semmit, csak karon ragad. Nekem sem kell fölkérdni, mert már egymásba ölelkezve forgunk a parketton. Körülöttünk elsuhanó árnyakként futnak, kerengnek, pördülnek az emberek. Senki sem figyel ránk, mindenki társának arcát kutatja. Enged bennem a kezdeti feszültség. Úgy érzem, mintha Szilviával csak ketten volnánk egy hatalmas szabadtéri színpadon. A reflektorok az ég elhalványult csillagai, és a falak a végtelen homályba burkolóznak, csupán a körvonalaik sejlének. Nincs szükségünk senki másra. Ketten betöltjük az egész világot. Szilvia, talán te voltál az első, aki simogató ujjam nem választottad el arcodról, hanem fejed tenyerembe hajtottad.

Emlékszel, ködös reggel volt, amikor a kabátot fázósan összehúztuk magunkon, és a szitaló, hideg ködben a gyár felé siettünk. Másodszor hallottuk a hívogató, figyelmeztető kürtjelet, melynek utolsó hangjai elvesztek a penészes munkásházak között. Ott szorongtunk a bélyegzőóra körül, hogy mielőtt a kismutató a hatos számra ér, belépőkártyánkra rányomja az időt. Idegességemben elejtetted a táskád, én hamarabb vettem föl, mint a többiek. Amikor átadtam, pillanatra rám néztél, de siettel az öltöző felé, és tudom, hogy meg sem jegyeztél.

Délben az étkezőben vártalak. Félreálltam, és hagytam, hogy a tolongó emberek elém kerüljenek. A zajban észre sem vettem, hogy munkatársaid körében már ebédsz; akkor láttalak újra, amikor kifelé mentél. Lemaradtam az evésről. A sablonokat helyeztem a nyomógépbe, korgó gyomromat feledve, és csak rád gondoltam. Az üzemben talán kétszer próbálkoztam még közeledbe kerülni.

Egy reggel kirendeltek bennünket fölvonulni. A véletlen úgy hozta, hogy a vezetőnk egymás mellé osztott be bennünket, egy hosszú föliratot cipelni. Fogtuk a tábla két rúdját, legalább három méter volt közöttünk. Fogalmam sem volt, milyen szöveget írtak rá, csak arra emlékszem, amikor a tribün elé értünk, megszakadt a visszhangtól ismétlődő, ricsajos induló, és a hangszórón át úgy üdvözöltek bennünket, mint a termelésben élenjáró dolgozókat.

Láttam, egyre fáradtabb vagy, és karod remeg a jókora súly alatt. Néhányszor szerettem volna biztató szavakat mondani, hátamra venni az egész terhet, hagyni, hogy belém karolj, de szavaimat széttörte az újra harsogó zene. Már csak a lépésekre figyeltél, hogy tartani bírd az ütemet. Amikor keresztutcához értünk, és a hosszú, forró sugárútra felőled friss levegő tódult, megéreztem parfümiltatod.

Tavaszi volt, az ablakokban kék és sárga virágok nyíltak. Fölnéztem a bodor felhőktől járt égre, néhány röpködő fecskét láttam. Kitárt szárnyal, magasan szálltak a város fölött. Talán csicseregtek is, és mindazt elmondták helyettem, amit irántad éreztem. Lehet, hogy meghallottad, mert néhány perces torlódás miatt megállt a sűrű tömeg, és a köre eresztették különös terhüket. Először néztél rám. Nem mosolyogtál. Inkább tágra nyílt nagy, barna szemed, és valami csodálkozást véltem benne fölfedezni.

A ligetbe érve, a táblákat, zászlókat földobáltuk az autókra. Közösen kaptuk a jegyet. Egy jókora katonai sátonál üveg langyos sörre, és hűlőben lévő pár virslire lehetett beváltani. A tölgyfa árnyékában pihegtél, zsebkendőddel szárogattad veritékes homlokod. Mire a sokaságból kikeveredtem, a fejek fölé tartott papírtálcáról karomon végigfolyt az átmelegedett mustár; le az egyetlen, fehér ingem ujjára. Hajnalban anyám mosta és vasalta ki, hogy illően jelenhessek meg.

Amikor csapzottan megérkeztem hozzád, végre elmosolyodtál. Még nem rám figyeltél, hanem szomjúhozva nézted az üveget. Nyúltál felé, de rajta volt a födele. Előbb a fa kergén próbáltam lefeszíteni, majd bicskahegygel piszkáltam. Láttam, nagyokat nyeltél, ajkad már kicserepesedett. Ettől kezdve együtt újabb és újabb nyitogatási módszerekkel kísérleteztünk, mindhiába. Ekkor odajött egy szaki. Az üveget fölényesen kimarkolta kezünkéből. Fogával egy rántással letépte róla a kupakot, majd nevetve a lábad elé köpte.

– Így kell ezt csinálni. Ilyen egyszerű!

„Ilyen egyszerű...” — visszhangzott bennem egy darabig a kritikája, míg te — miután a kerti asztaloknál már nem volt hely — a sarkadra kuporogtál, és fanyar ábrázattal néhányat kortyoltál a melegtől kihabzó sörből.

Az emberek egy része még a sátrak előtt kiabált. Egyre nagyobb volt a hangjuk, ahogy az ital szaporodott bennük; másik részük párokra oszlott, és ide-oda járkált a bővíjárások között. Érted nem jött senki, hogy karon ragadjon, és magával húzzon a bokrok közé. Velem maradtál. Csak úgy véletlenül megörököltelek. Szinte kérdően néztél rám, hogyan lesz tovább, és boldogan vittelek a hinta felé. Csörögtek a láncok, amikor becsatoltuk magunkat a páros ülésbe. Fejünk fölött a hatalmas kerék megmozdult, mind gyorsabban forgott velünk. Lábunk hamarosan a háztetők felé kalimpált, és szorosan egymáshoz nyomódtunk. Úgy éreztem magam, ahogy a kisgyermek az édesanyja ölében, amikor este a mama fáradtan mesét mond, és ő a fejét a mellére hajtva lassan elszenderül.

Könnyű kartonruhádön átéreztem tested melegét. Kezed belém kapaszkodott. Átkaroltam a vállad, és önfeledten szálltunk a verőfényben. Az örvénylő lég hajamat minduntalan a szemembe hordta, de ujjad fésűjének puha mozdulatával visszaigazítottad. Mosolyod kacagásba tört ki, és mindketten fölszabadultan neveltünk. A hintás csöngetett. Leálltunk majd újra indultunk. Kezdetben még kicsit szétrebbentünk. Amint a fák derekán megfakultak a színek, és az árnyékok fölénk nőttek, már nem váltunk el, szinte összenőtt az oldalunk. Ahogy a szívünk hevesen vert, úgy éreztem, mintha az élet ritmusát egy testben, egyszerre dobolták volna. Mindketten erre a belülről szóló hangra figyeltünk. Előbb fejünk fölött a hatalmas keréken apró lámpák gyúltak sorra, majd leállt az utolsó menet, és magunkra maradván kitéssékeltek bennünket.

Nem tudom, hányszor kerengtünk még az ünnep utáni hetekben, a parkban fölállított hintával, szédítő magasságban, házak és emberek fölött, de egy napon már sár borította az utakat. A sátrak, mutatóványosok helyét hideg esőtócsák áztatták.

Munkavezetőnk jegyeket árult az üzemi bálra, és megkérdésed nélkül kettőt vettem. Milyen gyönyörű voltál. Megkaptam tőled az első táncot, azután lekértek, én is mással lépkedtem tovább. Fogalmam sincs, táncosaimhoz mit beszéltem, mert véten léptem lábukat típorta. Szüntelenül csak téged kerestelek. Egyik párom ott hagyott, másik kikacagott, a harmadikat elkérték tőlem. Rohantam, forogtam az emberek között, hogy

megtaláljalak, és ismét együtt lehessünk. Az ajtókon át újabb és újabb táncolók jöttek; szüntelenül tódultak befelé, minduntalan visszataszítottak. Az emberár ellen darabig még védekeztem, de az erőm megtört. Hagytam, hogy sodorjanak; be az erkélyek alá, az oszlopok, asztalok közé vagy újra ki a parkettra. Egyszer talán még láttalak, mintha egy nyurga fiú karjába kapaszkodtál volna. A kijárat felé lökött benneteket az ár, de hiába szólítottalak, szavam elnyelte a nyávogó piszton és a rekedt szaxofon hangja.

Ki figyelt akkor rám? Csak az édesanyám, aki minden zajban meghallotta vágyakozó hangom, és báltermen, erdőn, mezőn át szólítani kezdett:

– Gyere, kisfiam, én már itt ülök a fa tetején és várlak. Igyekezz, itt csend és béke van.

Amikor hajnalban kigombolt kabáttal, félrecsúszott nyakkendővel hazafelé mentem, szemembe omló sötét hajamat senki sem fésülte hátra. A fákról keringve, zajtalanul lábam elé hullt az utolsó őszi levél.

– Szilvia! Most újra itt vagyok. Érted jöttem el levélköntösöm levetve, éjfekete ruhát öltve, hogy azt a félbemaradt táncot befejezhessük, és mint egykor, kéz a kézben hazakísérjelek. Vajon miért csupa ráncos arc néz itt reám, megannyi fakó tekintet? Maroknyi hajatok mitől zsugorodott avítt, fehér koronává a szalagok és csatok között? Vontatottan mozgó szobrokként ültök körben a falak mentén e nagy táncteremben, és fölkérésre vártok. Sorba járok és válogatok. Valaki egyszer csak rám szól, és kezét nyújtja:

– Nem ismeresz meg? Én vagyok, Szilvia.

Kicsi, aszott test mozdul felém. Vékony karján hosszú, fehér kesztyű takarja el a szaporodó barna foltokat, amelyek áttűnnek rajta. Nézem a szemét, mintha ismerős volna, de a pillái mögül előszivárgó fény mögött már nem lobog a tűz, amely egykor lángra lobbantott.

– Nem, te nem lehetsz Szilvia! Én azt a lányt keresem, aki égszínkép hosszú ruhában, sárga virágot tűzött a keble fölé. Ott állt a kijáratnál, amikor utoljára láttam, de hiába szólítottam. Most is neki kiáltok, mert a függöny még nem gördült le, a zenekar javában játszik, és a táncosom arra vár, hogy visszakerjem. Legszebb ruháját ma is azért vette föl, hogy nekem tetsszék.

Bizonyos vagyok benne, azóta minden bálban itt van. Sorra kikoszarazza kérőit. Ott ül valamelyik széken várva, hogy végre hozzá lépjek és elvigyem. Nem is kell kérnem. Amikor meglát, már röpül felém, karját szélesre tárja és átölel. Innen tudom, igazán ő az, mert a szívünk ismét egy ütemre dobban. A történetnek folytatódnia kell, hiszen még nem teljesült be.

– Nem érted? Én vagyok Szilvia! Igazat szóltál. Amióta sok-sok levél lehullt a fáról, mindig itt ülök, és várlak. Közben több kérőm akadt. Egyik megkapott, másik elszeretett, a harmadik elvett. Nekik kellett adnom előbb a lányságomat, majd asszonyosorsomat. Szültem nekik gyermekeket, akik növekedtek, és sorra elröpültek. Látod, most újra magam vagyok, mint a majálison, amikor az égbe szálltunk, és egybeforrunk azon a különös hintán. Nyújtom a kezem, gyere, és a táncot fejezzük be végre.

– Holdfény szítál fejedre, kezéd már hideg. A csillárok még mindig melegen égnek, és a teremben erősen fűtenek. Ruhád is fakó, és más színű. Nem ismerlek. Én nem érted jöttem, az igazi Szilviát kutatom. Megyek tovább, hogy vágyam végre betöltssem. Keresem azt a nőt, akitől akkor elsodrótam. Látod, újfönt tette kész vagyok, percig sem várakozhatom.

– Ismét elhagysz? Meddig várjak még rád? Ez az utolsó bál, azután bezárják a termet. Megkezdődik a fölüjítás. Évek, talán évtizedek telnek, mire ismét átadják. Hallod, a zenekar már a búcsú marsot játssza.

– Szilvia ott megy, ott megy! — kiáltottam, és mindent hátrahagyva a kijárat felé futottam.

Ugrálok a lépcsőkön lefelé, ahol mint látomás, egy árny halad előttem. Érzem, ő az, csak futni kell utána. Egyszer majd megáll, nevemen szólít, és belém olvad. Nem látom ruháját, sem a haja színét; nem hallom többé a hangját, sem a szívverését. Szilviát nem tudom leírni, megfogalmazni, hogy milyen is, de nem bántam meg, hogy visszajöttem érte, mert ő volt és maradt az én első szerelmem.

AZ UTOLSÓ ÜVEG BEFŐTT

Középszerű, régi mezővárosban laktunk, ahol a körtöltésnél mindig megállt a történelem. A gazdák a messzi tanyákon hajnaltól késő estig szorgoskodtak.

Születtek, kereszteltek, házasodtak, szültek és neveltek, majd csöndben elmentek. Évszázadok óta ez volt itt a változatlan, egyhangú rend. Az asszonyok által odavitt gondolkodószékükben csak az öregek üldögéltek a kerti kapu előtt napszám pipázva, hosszú, fehér gyolcsgatyába, sötétkék, tiszta kötényükbe öltözve.

Amikor kelet felől behallatszott az első ágyúmoraj, villámcsapásként érte a települést és egyszerre kiürült. Aki csak tehetett, kiment a tanyára. Néhány szegény suhant keresztül az utcákon, a falhoz simulva, hogy föltűnés nélkül beleolvadjon a vályogfalú házak nyugalmaiba. Nekik nem volt hová menniük, a történelem velük sohasem törődött. Az én rokonságom is köztük tartozott.

Akkor még nagycsaládban éltünk. Szüleim, anyám testvérei: Teréz nagynéném, Dezső nagybátyám és idős anyai nagyanyám. A háborúban oda harcoltak a férfiak. Apámat frontról frontra zavarták. Sohasem tudtuk, merre jár. Dezső valahol a Kárpátokban harcolt. Anyám és húga kontár varrogatásból próbálta a családot eltartani. Minden óránk rettegés volt, mikor jelentenek föl bennünket, mert az ipart engedély nélkül gyakorolták.

Amikor a szovjet csapatok átlépték a magyar határt, apám, szeretteit féltve, megszökött a csapatától. Az egyik éjszaka hazatért, és a másik nap bejöttek az oroszok. A háború végén lerongyolódva, eltetvesedve megérkezett Dezső bátyám is. Se állás, se munka, csak a rettegés maradt. Kezdetben a két nő tartott el bennünket. Tartalékaink sohasem voltak; sem pénz, sem élelem. A külvárosban a széles füves árokpart hívogatott, ahol az utcára kicsapott, rongyos gyerekek játszadoztak napestig.

Itt ismertem meg kislányként Karolát. Mi, fiúk, egy lyukas, fűvel kitömött teniszlabdával két csapatra osztva fejeztünk. Láttam, hogy a szőke lány nagy kék szemével figyel. Akkor még semmit sem tudtam nőkről, szerelemről, csupán az tetszett, valaki engem néz, ezért igyekezni kezdtem. Az volt a baj, hogy sohasem volt labdaérzékem. Amikor felém szállt az az átkozott gumigömb, nekem kellett érte a nyakam nyújtani, de a homlokomról jókora koppanással mindig másfelé repült, mint amerre céloztam. A társaim kacagtak vagy szidtak, csak Karola figyelt változatlan kitartással. Mivel fogalma sem volt a játék szabályairól, olykor még tapsolt is nekem.

Midőn a legjobbbat játszottuk, néhány fillérrel a kezében kiállt anyám a kapuba, és kiáltott, menjek a belvárosba a rőfös boltba gombért vagy cérnáért. Úgy hagytam ott a társakat és a bájoson kutató, kedves tekintetet, mint annak idején a családjukat a háborúba induló férfiak. Rohantam árkon-bokron át, hogy minél hamarabb visszatérhessek, és ügyetlenkedhessek a többi csozó között, ahol őz szemével rám pillant az én Karolám.

Az évek teltek, de szorongatott helyzetünk semmit sem változott. Apámtól még azt is elvették, amivel nehezen beinduló iparát űzhette. Házról házra vándorolt munkát végezni. Egy kora nyári vasárnap már keservesen éhezünk. A reggeli elmaradt, az ebédidő lassan közeledett, és látom, anyám nem gyűjt be a tűzhelybe. A lábas ott állt, félig vízzel telve, de nem tudott mit belé tenni. Az egyetlen halvány remény Karola volt. Talán már ott ül az árok partján, és valami maradékot rág, amelyet esetleg megoszt velem. A kislány közben nyurga fruska lett, mellén domborodni kezdett az agyonmosott piros blúz, amelyet valamelyik nővére nőtt ki. Már nem ült az árok szélén. Egy fának támaszkodott, és amikor megláttuk egymást, mind a ketten elpirultunk.

Úgy éreztem, jó lenne odamenni, mellé bújni, sírni vagy nevetni, de nem mertem hozzá közelíteni. Nem tudom, mi történt velem. Félrefésült hajammal takargattam a homlokomon viritó pattanásokat.

Egyszerre elmenekültem volna a világ végére, ahol senki sem lát, vagy szökelltem volna Karolához, hogy végre bevalljam neki: tetszik nekem, és a napnak nincs olyan perce, amikor ne gondolnék rá. Úgy hittem, ezt mindenki észreveszi, és csak rám figyelnek, ezért szégyenkezve bujkáltam, miközben szüntelenül őt lestem.

Végre ott állt anyám a kapuban, és beszólított ebédelni. Az asztalt tiszta, vasalt terítővel letakarta, majd körbeültük. Nagymamám összetette a kezét, imát mormolt. Csöndben, lehajtott fejjel hallgattuk. Az volt a különös, hogy a megszokott tányérok helyett kompótos üvegtálcák kerültek elénk egy-egy kiskanállal. Ki is szaladt a számon:

– Hát a leves meg a hús hol van?

Anyám nem válaszolt. A kamrából kihozott egy üveg meggybefőttet, és fölbontotta.

– Semmi más nincs itthon, ez az utolsó.

Fogott egy evőkanalat, és sorra járva a hat kistányért, szemenként, igazságosan szétosztotta. Nagyanyám egyenként fogatlan szájába vette a szemeket. Megforgatva ínyével csupaszra tisztította a magot. Dezső és Terka szintén lassan evett, hogy tovább tartson az illúzió, hogy táplálkoznak. Apám néhány perc alatt kettésével betömte az egészet, és a magot sem rakta vissza.

– Miért nem köpted ki? — fordultam felé megrökönyödve.

– Mert azzal is has telik.

Az evéssel én sem sokat teketóriáztam. Az egész adagot pillanatok alatt eltüntettem, de a magot nem volt kedvem lenyelni. Már mindenki végzett az ebéddel, és sorra föllálva dolgukra mentek. Láttam, anyám hozzá sem nyúlt a tálcához. Apám meg is kérdezte:

– Te miért nem eszel, Rózszi?

Anyám magyarázkodott, még nem éhes igazán, meg a gyomra sem jó; mosogatni is kell már, majd később ebédel. Csodálkoztam rajta, de megszoktam, hogy mindig igazat mond, ezért a dologgal nem törődtem tovább. Korgó gyomorral szaladtam ismét az utcára. Ebédidő volt máshol is, és az árokpárt elcsöndesedett. Karolák néhány házzal arrébb laktak. Odasétáltam. Belestem a deszkakerítés hasadékaik között. Láttam, a homokdomb mellett áll, és a kishúgának várat épít.

Ma sem tudom, honnan szedtem össze annyi bátorságot, hogy a kapun lenyomjam a kilincset. Hirtelen belém hasított cselekedetem szörnyűsége, már nem volt erőm ellene tenni. A lányok is észre vettek, és a lábam botladozva, de ösztönösen csak vitt-vitt hozzájuk, egyre közelebb. A kislány megijedt tőlem, és beszaladt. Karola dadogott valamit, én meg szólni sem bírtam. Álltunk a homokkupac előtt, lesütött szemmel. Minden másodperc kínos órának hatott, végre annyit kérdezett:

– Folytatjuk?

Szinte elviselhetetlen súlytól szabadultam. Lekuporogtunk, és gyúrni, rakni kezdtük a nedves homokot. Fogalmam sem volt, falat, tornyot vagy éppen bástyát készítek-e, mire Karola látva a helyzetet, zavartságából elsőnek ocsúdott. Fojtott hangon fölnevetett. Egyszerre nyúltunk a homokba, és az ujjunk véletlenül összeért. Nem is történt semmi más. Karola ott térdelt mellettem. Nem mert rám nézni, de váratlanul azt mondta:

– Szeretlek.

Az udvaron senki sem járt. Magunk voltunk. Olyan zavart lettem — hiszen ezzel a számomra addig ismeretlen vallomással még nem tudtam mit kezdeni —, úgy tettem, mintha semmit sem hallottam volna. Tovább gyúrtuk a homokot, és a közben leomlott falat olyan nagy buzgalommal próbáltuk visszaállítani, hogy reszkető kezünkkel az egész várat ledöntöttük. Karola megállt, felém fordult, majd megismételte a vallomását:

– Jobban szeretlek, mint a testvéreimet.

Arra emlékszem, ettől a csodálatos, varázslatosan jól eső, ismeretlen érzéstől megháborodva, kifelé kacsáztam, és az utcán futásnak eredtem. Szerettem volna hatalmasat

kiáltani, örömben mindenkinek elmondani, hadd tudja meg az egész világ, hogy van valaki, aki engem is szeret, és jobban, mint az övéit. Ott vár rám a domb alján. Bármikor oda mehetek hozzá, ő mindig csak azt mondja nekem, szeret.

Repültem anyám felé, és kamaszkorom minden súlyával az ölébe vettem magam. Kis híján mindketten székestül fölborultunk. Láta rajtam a változást, de fogalma sem volt, mi bajom. Annak könyvelte el, hogy éhes vagyok. Amikor végre kikecmeregtünk egymás karjából, intett, és a kamra felé mutatott. Beléptünk. Egy szakajtókosár alól elővette a délben szétszított ebédrészt.

– Neked hagytam — nyújtotta.

Még sohasem fogyasztottam el néhány szem száradófélben lévő befőttet olyan jóízűen, mint akkor. Tűz izzott bennem, amely, az egyetlen igaz szerelem: az édesanyám szeretetéből sugárzott. Ez akkor is átmelegít, amikor más nők érzése már régen kihűl; kint is hideg van, és az ágakat kopaszon verdesi a dermedt szél. A tetejetlen fán ott ül az az egyetlen sárguló levél, amely nem hull le soha, erősen kapaszkodik, mert odafönt maga mellett nekem is helyet készít.

VIVIEN GYERTYÁI

Fojtó meleg nyarunk volt. Az éjszakák sem hoztak enyhülést. Takaró nélkül, mezítelenül hánykolódtam az ágyamon. Csak hajnal felé tudtam elszenderülni, amikor az óra csörgött, és fáradtan indultam dolgozni. Így múltak a napok, míg végre augusztus végén megszűnt a hőség, és ismét kellemes meleg volt a levegő.

Az egyik napilapban olvastam, hogy a hét végén Mártélyon, a közeli folyóparti üdülőközségben nyárbúcsúztató vízi fesztivált rendeznek. Alig vártam, hogy elérkezzék a nap. Fölültem a kerékpáromra és elmentem. Egész nap ide-oda kószáltam a lacikonyhák, mütyürarusok, mutatványosok között. Megfürödtem a holt ág mozdulatlan tóként terpeszkedő, langyos vízében, és kifeküdtem a partra napozni.

Nagyon fáradt voltam, mert a zsidóság ellenére mélyen elaludtam. Az alkonyi, hűvös szellő érintése, no meg a serényen támadó szúnyogok fölébresztettek. Miközben pihentem, körülöttem megváltozott a környezet. Az árusok összepakoltak, a sörös sátrak is szedelődzködtek. A szemben lévő sziget fái mögött még áttűnt a nap hatalmasra nőtt, rőten világító, kerek koponyája. A lopakodó félhomály végigfutott a víz ezüstösen csillogó fölszínén, és elérve az innenső partot, lomhán megült rajta.

A környező településekről érkező kíváncsiak több ezernyi hada, mint arctalan, fekete sereg imbolygott a sötétségben. A holt ágon egyszerre csak megszólalt a zene. Nem lehetett tudni, hogy a fölerősödő, halkuló és foszlányokban el-eltűnő hangok honnan érkeztek. A kellemesen lengedező esti széllel egyszerre áradtak a lombok közül és a vízről.

Egymás mögött és mellett lassan evezve megjelentek a színes lampionokkal kivilágított csónakok, majd ellepték a hatalmas, tükröződő vizet. Fáklyák lobbantak, petárdák durrantak, és a színek változatos árnyalatai palástként fődtek be a ladikosokat. A meder felől meg a partról változatlanul szólt a zene. A fény és a hang e különös játékában néhány fölriadt madár gyors szárnycsapásokkal, rikácsolva húzott tova a gát melletti erdőbe.

A sziget évszázados fái közül hatalmas sisterséggel, robbanásokkal fölszálltak a tűzijáték röppentyűi. Másodpercekre káprázatos fényárba borították az eget, a folyót és a partot. Háttal felém ekkor pillantottam meg a víz szélén néhány méterre előttem álló, magányos, fiatal nőt. Minden durranásra összeresztett. Tenyerét tapsolva egymáshoz ütögette. A látványba gyönyörködve, félhangosan ujjongott. Ahogy a petárdák szétrobbantak előtte, szinte átvilágították. Egybeszabott, lenge, tüllfátyolnak látszó ruha volt rajta, amelyen át finoman ívelt testének körvonalai kirajzolódtak. Olyan volt, mint az egyetlen, vékony vonallal meghúzott akt árnyképe.

Elbűvölten néztem ezt az egyszerre esztétikus és erotikus látványt; már nem a rendezvény színporkázó eseményeit figyeltem, hanem egyedül őt. Magamban szurkoltam, minél tovább tartson a villogó fényözön; ez a különös hatású, áteső sugárzás, melynek segítségével, tudta nélkül, az ismeretlen nő légius mezítelenségében, mint tóba vetett kavics, önfeledten elmerülhettem.

Akaratlanul is mind közelebb léptem hozzá. Már csak karnyújtásnyira volt tőlem. Nem mertem sem megérinteni, sem megszólítani, hogy meg ne törjön e különös varázs. Darabig még ott álltunk egymás mellett. A nő a tűzijáték szikraesőjébe, én az ő testének könnyed mozdulataiba feledkeztem, míg végre észrevett. Előbb nem szólt semmit. Nem sejtette, mit figyelek. A látványosságtól elkáprázva, szinte nem is nekem, hanem egy léttelen árnyak tegeződve beszélni kezdett. Fogalmam sem volt, miről mesélt. Csak álltam tovább, és elbűvölődtem benne, hiszen ő is árny volt itt, e sötét parton. Félttem, ha elfogy a röppentyű, vége lesz ennek a fantasztikus fényjátéknak; megtörik a varázs, és többé nem látom.

Amikor az utolsó rakéta sziporkázó csillogása is kialudt, és csak fojtó füstje hömpölygött a víz felől, hirtelen sötétség zuhant ránk. A nőnek csak a hangját hallottam, amint keresve szólít:

– Hova lettél, merre vagy?

– Itt állok melletted, nem érzed? Nyújtom a kezem, és kereslek.

A parti lámpákat újra meggyújtották; és irányfényként jelezték a hazafelé vezető utat.

– Kerékpárral vagyok. Keresek egy csoportot, mert félek egyedül a hosszú, világtalan országúton.

– Én is kerékpárral vagyok. Együtt mehetünk.

Nem felelt. Elindultunk, és anélkül, hogy a kezét nyújtotta volna, bemutatkozott. Sohasem felejttem el ezt a különös, szép nevet:

– Vivien vagyok — mondta. — Tudom, ki vagy, olvasni szoktam az írásaidat.

Elpirultam. Csak a dinamó lámpája vetett vékony fénycsíkot az útra, így nem látszott rajtam a zavartságom.

– Kezdő firkász vagyok csupán — dadogtam. — Talán még...

– Ne minősítsd magad, ezt bízd az olvasóidra.

A gépjárművek közben utolértek bennünket. Megindult a rohanás, az előzési, üldözési verseny, hogy olykor az épsége árán is, ki ér haza néhány perccel hamarabb. Mi az út szélére szorultunk, és többé nem tudtunk beszélgetni. Egy ideig szorosan mögöttem jött. Halottam a lánc csörgését, amint a fogaskerekeken súrlódik. Már a város alatt jártunk, a Kincses temetőnél. Az autók, motork sorra elhagytak, végre csönd támadt. Hátranéztem. Mögöttem nem volt senki.

– Elveszítettem — futott át rajtam a rémület és a döbbenet. — Valami baj történt velem? Esetleg elromlott a kerékpárja, és most valahol félúton a sötétben tolja, vagy az árokparton sír magányosan?

Azonnal visszafordultam. Elindultam a sötétben, a nevét szólogatva, de válasz nem érkezett. Már a falu határában jártam. Azt biztosan tudtam, hogy itt még mögöttem jött. Közben maradt el valahol. Újra megfordultam, és szomorúan karikáztam hazafelé. A kihalt éjjeli határban már csak egyedül voltam.

– Vége egy ábrándnak — gondoltam. — Fogalmam sincs, hova tűnhetett.

A látvány, amelyet a folyóparton átéltem, szívárványként szertefoszlott. Agyamba, szívembe Vivien költözött, és lassanként betöltötte egész lényemet. Már nem tudtam másra gondolni, csupán arra a nyár végi éjszakára, amelyen nem történt semmi, csak valami különös boldogság érzete érintett meg, amelyet mint lázálmot kergettem. Arcát már föl sem tudtam idézni, de alakja kísértő szellemként lebegett előttem.

Napokig róttam az utcákat. Ki tudja, ebben a nagy városban hol lakik? Elhatároztam, addig járok utána, amíg meg nem találom. Valamelyik ház kapujában vagy ablakában föl kell tűnnie. Talán ott áll a kertben, szedi a nyárutó hervadó virágait, vagy csinosan fölöltözve éppen moziba siet.

Novellát írok neki, és üzenek benne. Biztosan elolvassa, és újra találkozunk. Minden vágyam és rajongásom szavakba öntöttem. Papírra került a szívem, lelkem, hogy az újságkihordó korán reggel minden ház udvarára bedobja, és Vivien, mint a rét illatát, magába szívja, majd bódultan szólítani kezdjen.

Így múltak a hetek. Előbb a golyák, majd a fecskék költöztek el. Hirtelen arra gondoltam, Vivient talán a folyóparton találom. A vénasszonyok nyara langy melege még kellemes sétára csábít a hulló, zörgő levelekkel borított, elhagyott erdei utakon. Szabad szombat következett. Biciklire ültem. Suhant velem a jármű, és mint egy száguldó versenyző, úgy tekertem.

A part üres volt. A csónakokat már bevontatták téli szálláshelyükre. Az egykor hangos bódékon jókora lakatok lógtak. A szél néha összeborzolta a zöldről kékre változó vizet, és a hullámok az elhagyott móló alatt, a kopott deszkákon locsogtak. Szomorúan ballagtam a kabinsor felé, amikor pillantásom a túlpartra esett.

Ott állt Vivien, akár egy vetített kép, a távolból, az éter hullámain áttűnve. Hinni sem akartam a szememnek. Amikor az első meglepetésemből fölcúsdtam, örömben kiabáltam, integettem. Nem szólt semmit. Pedig a hangok messzire elhallatszottak ebben a kiüresedő világban, ahol madár sem rebtent. Kezét kissé megemelve intett, mintha hívna.

Mit tegyek? Hogyan menjek, mikor nincs egy csónak, de még deszkaszál sem, amelyen átkelhetnék hozzá. Most végre megkaptam a sorstól a lehetőséget. Ott áll néhány száz méterre, csak ez a holt ág van köztünk. Nem tudom, hogyan jutott át. Érte kell mennem, hogy végre napfényben, szemtől szemben láthassam. A vágó mindent legyőzött. Nem volt más lehetőség, gatyára vetkőztem, ruhám összegöngyölve nadrágszíjammal a fejemre kötöttem, és úszni kezdtem. Vacogva kapaszkodtam ki a túlpartra. Amikor Vivien meglátott, elfordult tőlem.

– Kérlek, öltözz föl — mondta határozottan, de kedvesen.

– Érted úsztam át e hideg folyón, hogy végre megtaláljalak — válaszoltam. — Ne félj tőlem, nem bántani jöttem. Töröld le mezítelen bőröm, és karolj át. Semmi mást nem kérek, és nem akarok tőled, csak melegítsd föl vacogó testem.

– Öltözz már, kérlek. Ez a legjobb, amit az ember önmagáért tehet.

Egyszeriben szégyenkezni kezdtem, és csuromvizesen, dideregve magamra kapkodtam a ruháimat. Lassan megindultunk az őszi szélben, a föveny szélén csobogó hullámoktól kísérve. Lágyan a vállára akartam tenni a kezem, hogy érezzem alatta annak a finom arányú testnek a melegét, amelyre hetek óta áhítottam. Amikor a karom lendült, Vivien odébb lépett, majd hozzám fordulva megállt.

– Ne kísérletezz. Ne rontsuk el a kapcsolatot a test vágóinak engedve.

– Vivien, kérlek, hidd el, a legjobb szándékkal vagyok. Csak azt tenném, amire minden ember törekedik.

– Mit tudod te, mire áhítózom?

– Arra, hogy valaki őszinte örömmel megérintsen és simogasson; legyen kihez odabújni, ha fázol, amikor elesett vagy.

– Nekem nincs szükségem a testiségre. Összeborzadok, ha arra gondolok, hogy valaki ölelgetni vagy csókolni akar.

– Ezek természetes emberi igények. Miért harcolsz ellenük, és miért bújsz el saját vágyaid elől?

– Engem senki se szeressen leveleimtől lecsupaszítva. Mennyivel nemesebb a lélek, amely nincs ölelő karok börtönébe zárva, csak száll, és eljut ahhoz, akit szeret.

– Test és lélek, míg élsz, egybetartozik. Mélyen emberi mind a kettő, és elválaszthatatlan. Hogyan tudna valaki szeretni egy test nélküli árnyat? A bőrödön keresztül kell éreznem, hogy árad-e belőled meleg?

– Nem érzed? Az igazi vonzalom átsüt a téren, és belső izzássá válik benned. Amióta megláttalak, kívántam a veled való újralálkozást, de félttem tőle. Most is azért vagyok itt, e távoli parton, talán kijössz, és messziről meglátlak, de ha hozzám érsz, minden megváltozik. Úgy érzem, mintha lemoshatatlan festékkel kijelöltél volna magadnak. E bélyeg terhe alatt már sohasem leszek az, aki egykor voltam. Repülni szeretnék, de ehhez nehéz a testünk. Ha összekapaszkodunk, ketten még súlyosabbak leszünk, és lehúzzuk egymást a sárba. Nézd, a többi ember is ott fetreng. Minden kapcsolat addig szép és izgalmas, míg be nem teljesül. Utána jön a csömör, az unalom és az elválás. Nem akarlak még egyszer elveszíteni. Lelkeddél kapaszkodj belém, szálljunk erdők, mezők fölött; vessük magunkat a költöző

madarak után. Árnyak nélkül ússzunk át ezen az árnyékvilágon. Kérlek, soha ne éj hozzám, mert akkor megtörik a varázs, összezúzod a szívem, és végleg elveszítesz.

Fejem lehajtva, csöndesen lépkedtünk egymás mellett. Amint Vivien elhallgatott, csak a megsárgult, száraz levelek zörögtek talpunk alatt. Szomorúság költözött belém. Amire nagyon vágytam, amit szívemből szerettem volna, bár itt van, mégsem érem el soha. A népmesére gondoltam, amelyben a szerencsét próbáló fiúnak úgy kellett ajándékot vinni a királylánynak, hogy adjon is valamit, meg nem is. A legény szita alatt galambot hozott, és amikor a lány a borítót fölemelte, a madár tovaszállt.

– Sokan veszítettek már veled játszmat?

– Ahányan túl akarták lépni a határt.

Nem volt több érvem. Tudtam, Vivient nem bírom legyőzni, de más sem képes rá, mert annál sokkal erősebb benne az akarat, a tartás. Ő egész életében vágyakozni kívánt egy be nem teljesülő, nagy szerelem után, amely éppen azért a világ legigazabb, legkülönösebb és legszebb kapcsolata, mert nem lehet virágként letörni, az útra dobni és megtaposni.

– De micsoda gyötrelmem ez! — kiáltottam neki.

– Nem kérhetem, hogy kitarts, de amíg mellettem vagy, fogadj el így... — és fejét megemelve, tekintete az égre szögeződött, valami távoli, általam láthatatlan világot kutatva.

Őszre tél jött, tavasz fordult, és a déli órák mind melegebben árasztották el ezt a zsibongó, rohanó világot. Viviennel majdnem mindennap találkoztunk. Egyedül élt idősedesanyjával, aki már gyermekeként fogadott. Lassanként a lány testvérévé váltam; mégis mind jobban kívántam őt.

Ültünk egymással szemben a nagy fal óra alatt, és hallgattuk egyhangú, gyors ütéseit. Már nyúltam Vivien felé, de karomat fölemelt ujjával tiltva, félúton megállította.

– Ha egyszer megbotlunk, nincs többé megállás — figyelmeztetett újra.

– Szerettelek volna magamhoz vonni, mert csak az óra ketyegését hallom, és nem a szíved verését.

Vivien a blúzába rejtette apró kezét. Lassan gombolkozni kezdett, majd feszülő melléről félrehúzta. Az ártatlan, gyermekies test remegő tengeréből kiemelkedve föltárlt előttem két sziget, amelyek csúcán szikrát szórva, magányosan álltunk, és egymásnak integettünk.

A lány hagyta, hogy az alkonyi órán, szívének mind hevesebb zenéje elnyomja az óra ütemét; megálljon az idő, és a vágódás hullámai hol egymást erősítve, hol kioltva rezegjenek köztünk; láthatatlanul szilárdabb, de érezhetően forróbb áramlást gerjesztve, mintha érintkeztünk volna.

Nem tudom, meddig tartott e varázs, de ilyen csodálatos, tiszta élményt eddig még sohasem éltem át. Valami újat, nagyszerűt kaptam, amit igazán semmivel sem tudok viszonzni, csak befogadni. Másnap így fordultam Vivienhez:

– Még boldogabb lennék, ha olyan szeretetet nyújthatnék neked, amelyet tegnap adtál nekem.

– Te is küldtél nekem, éreztem, és nagyon jólesett, de többre, másra nem vágyom. Értjük be ennyivel.

További találkozásainknál sem kellett szeretetét koldulnom. Azon a fehér blúzon, a sűrűn sorakozó gombok mindig eggyel lejjebb nyíltak meg. Sohasem ujjaim alatt engedelmeskedtek, hanem Vivien hétfátyoltáncát követték, és hamarosan elmerülve úszhattam, majd érzelmeimmel kikapaszkozhattam az ismeretlen óceánból, a félhomályban fölsejlő, kiemelkedő szirtre, mint kormányozhatatlan bárkáján a magányosan bolyongó, fáradt vándor, aki végre kikötőt találva megpihenhet.

Szent Iván napja következett. Vivien ábrándozva ült a hintaszékben. Lábánál kuporogtam egy kisszéken. Ő szótlánul, lassan himbálódzott előttem.

– Holnap elbúcsúzom. Nem látsz többet — mondta váratlanul, de nyugodtan. Mintha olajba mártott testemhez égő fáklyát tartottak volna, hogy máglyaként föllobbanjak. Pusztító, szörnyű fájdalmat érezve összerándultam.

– Miért hagysz itt?

– Mert hosszú útra megyek.

– Miért kívánczol el? Nem kaptál tőlem elég lemondást és hűséget?

– Mindent megkaptam. Minek maradjak tovább? Holnap beteljesül a szeretet, és elröpít innen.

– Csakhogy együtt szállunk. Betartottam kérésedet, nem hagyatsz itt.

– Ilyen egyezséget nem kötöttünk. Többre, másra vágyom, mint amit itt megkaphatok. Amíg el nem érem, nem bírok nyugodni. Tudod, ezért éltem...

– De micsoda cél érdekében hagynál itt? Vágyad beteljesülésének nem látom biztos jövőjét. Jaj, ha tévedtél, mert vannak utak, amelyekről nem lehet többé visszafordulni, ezért veled megyek.

– Még nem kísérhetsz. Neked maradnod kell. Te arra születtél, hogy feleséget keress, és családot nevelj. Néha elverhesd a fiad, ha rászolgált, és megszeresd a nőt, ha följánlkozva melléd heveredik.

Kifogytam a vitából, hiszen amelyeket Vivien felsorolt, az mind szíven ütött. Nem volt ellenérvem.

– Már összepakoltam — mondta befejezésül Vivien. — Gyere értem, mert egyedül nem bírom majd cipelni.

Másnap reggel már a kapuban állt és várt. A kamrából két nagy, degeszre tömött hátizsákot húzott elő. Fölcsatoltuk a biciklik csomagtartójára. Elindultunk a Tisza felé. Az úton sokan jártak. Egymás után lehetett haladni, így nem tudtunk beszélgetni. Nem is volt kedvünk. Láthatóan mind a ketten szomorúak voltunk, ráadásul bennem feszültség élt, hiszen nem tudtam, Vivien mire készül. Balsejtelmek gyötörtek. Ha búcsúzni akar, komolyan gondolja; ezt már megtanultam, amióta találkozom vele.

Amikor fölértünk a gátra, nem mentünk le a holt ágra, hanem tovább karikáztunk az élő folyó felé. Már közel jártunk, amikor a nagy réten megálltunk; és Vivien arra kért, szedjünk vadvirágot. A pipacsok, szarkalábak elvirítottak, de a korai őszirózsák már nyiladoztak. Két ölnyi különféle virágot szedtünk. Levittük a homokos partra, ahol letáboroztunk. Kis beszögelés volt ez, kétszemélyes búvóhely a vízre hajló fűzfák alatt, egy jókora kanyarulatban, ahonnan mindkét irányba messze el lehetett látni.

Vivien ugyanabban az áttűnő fehér ruhában volt, mint egy évvel ezelőtt, amikor megismertem. A meleg növekedett, fürdőnadrágra vetkőztem. Többször megmártóztam a hús hullámokban, de a lány nem volt hajlandó követni. Mindig úgy állt, hogy az ellenfény ne világítson át a ruháján, s ki ne formázza hajlékony alakját.

Biztatva, szüntelen unszolt; gyűjtsem a rőzsét, és vigyek néhány jókora, kidőlt fadereket is. Egész nap cipekedtem, hordtam az erdőből a fát. Vivien gondosan válogatva, egymás mellé sorba rakta őket. Szúrós, zöld szederindából kötelet csavarva, valamennyit összekötözte. Finom keze csakhamar kivértett, de mint aki nem érzi a fájdalmat, szisszenés nélkül dolgozott tovább.

A halászok nagy szemekkel nézték a folyó közepén, a sodrásban haladva. Kíváncsian odakiáltottak: mi lesz ebből, tán tutaj? Vivien ügyet sem vetve rájuk, változatlanul serénykedett. Én meg a vállam vontam, nem tudom. Már delelőn járt a nap, mire az erős tutaj elkészült. A lány a száraz rőzsét kezdte rajta fölhalmozni. Ekkor belső izgalommal telve, megkérdeztem: végtére is, mi akar ez lenni, talán alkonyati tűzijáték? Ő most sem felelt.

A vízen járók szétszéledtek, és hazafelé mentek, az éjszakai horgászok még nem eveztek ki. A madarak kezdtek elülni. A folyó hullámai elcsöndesültek. Olyan sima volt, hogy állóvíznek látszott. Vivien előhozta a hervadásnak indult virágokat, majd a rőzse tetejére terítette. Fölmászott rá, és kérte, hogy a hátizsákokat adjam föl. Újabb izgalom vett rajtam erőt.

– Mássz föl ide — kérte.

Fölkapaszkodtam hozzá, és a tutaj szélén leguggoltam, Vivien fölállt a közepén. A nap mögötte bukott le, mikor két karját a magasba tartva, egyetlen mozdulattal lehúzta magáról a hosszú ruhát. Ott állt mezítelen. Most is csak a körvonalát láttam, mint akkor, az első este. Lassan hanyatt feküdt virágai közé, és szemérmét néhány szállal rögtön befödte.

– Bontsd ki a batyukat — kérte.

Remegő ujjal bogozni kezdtem a zsinórokat. Amikor a zsákok végre kinyíltak, a szürkületben még jól láttam, hogy fehér gyertyák tömegét rejtik.

– Add ide a legnagyobbat — kérte Vivien. — Az oldalzsebben találsz gyufát, és gyűjtsd meg.

Már nem emlékszem, az első fényes csillag jelent-e meg előbb az égen, vagy a gyertya kapott-e lángra, de valamelyik a sötétedő égre halvány világot derengett.

– A következő gyertyát is vedd elő, és hozz egy szál virágot.

Szó nélkül cselekedtem.

– Tedd a virágot a lábamra. Gyűjtsd meg a gyertyát a kezemben lévő lángtól, és ragaszd a tutaj szélére.

Némán engedelmeskedtem. Mint ahogy a föld mélyéről lopakodó árnyak kúsznak a fák tövére fölfelé, Vivien testét lassan elborították a virágok, és a sorban föl villanó fényektől a tutaj minden oldala ragyogott. Amikor egy őszirózsával a mellét takartam be, egész teste megremegett. Először történt, hogy ennek a nőnek a legékesebb részéhez szál virággal hozzáérhettem. Közöttünk ott volt a hervadó természet letépett csonkjája, de így is közvetített.

– Mit teszel, Vivien? — kérdeztem szorongva.

– Emlékszel, meséltél nekem egy nagy fáról, amelyen mindenki levélként kapaszkodik. Elmegyek oda, és egy ágon megpihenek.

– Csakhogy azt az órát, amikor indulni kell, nem mi választjuk meg.

– Meghívom a percet, hogy közeledjen. Kislány korom óta vágytam rá, hogy engem ne a testemért szeressenek, de erre az emberek képtelenek. Szeretnék igazi, tiszta szerelmet, amikor csak a bennem égő láng hevít, és mellettem hasonló mécesest lobbant lángra. Levél akarok lenni, amely a fa csúcsa alatt, elérhetetlen magasságban függ az ágon, hogy minél több meleg napfényt kapjak. Ott akarok örökké sütkérezni, ebben az el nem fogyó, arany káprázatban.

A rákosgatott virágok lassan ellepték, és beborították egész testét. Már a körvonalát sem láttam, csak a levelek közül föltörő sóhaj szállt felém. A gyertyák lassan közeledtek hozzá, és szorosan körbevették. Ekkor nagyon halkán, mintha a láthatatlan világmindenség végtelen mélyéről szólna egy elhaló hang, utoljára hallottam Vivient:

– Kérlek, oldd el a tutajt, lökd a sodrás felé, és többé ne gyere rá vissza.

Szomorú szívvel, reszkető lábbal lemasztam a különös építményről. Elvágtam a parttal összekötő zsinórt, és minden erőmből a folyó felé löktem. A tutaj lassan megindult, majd egyre távolodva és gyorsulva úszott lefelé. A gyertyák fénye egybeolvadt a csillagokéval, és ott tündökölt a folyó tükrén. Ahogy kezdtek csonkig égni, belekaptak a rőzsébe. Az egész tutaj, mint messze világító, egyetlen tűzárból kivilágító fáklya, kormos lángjával az eget nyaldosta.

Hatalmas, izzó zsarátnokok robbanó gránátokként ropogva lövelltek a magasba, rőt fénnel szálltak, majd fekete pernyeként kialudva visszahulltak a folyóba. A gyülekező horgászok helyükről fölugrálva, tágra meredt szemmel nézték a különös tűzőzönt, és alatta az égni látszó, fekete vizet.

A parton, fél lábszárig az iszapba merülve, mind hangosabban zokogva figyeltem a vigasztalanul és nyomasztóan ránc boruló eget; hogy a máglyáról elszabadulva, mikor lebeg útjára egy megpörkölt levél, amely messze a víz fölé emelkedő, végtelen magas ágon végre megtalálja helyét.

KALÁSZKISASSZONY

Amikor befejeztük a vacsorát, apám így szólt hozzám:

– Fiam, kapsz egy föladatot. Napok óta látom, valaki összejárja a szépen szőkülő búzamezőnket. Érthetetlen számomra, mit akar. Az bizonyos, mindig gyalog érkezik, mert a nyom, amelyet a letört kalászkok mutatnak, olyan keskeny, amit csak gyerek vághat. Kilométerre begyalogol, és mind több a veszteségünk.

– Mi lenne a munkám? — kérdeztem apámat, érdeklődéssel figyelve a beszédére. — Csak nem kell csapdát állítanom, hogy elkapjuk a pusztítót? Mi történik, ha valóban ember tapossa a vetésünk?

– Semmit sem kell tenned, csak még sötétben, virradat előtt válaszd ki az egyik nyomot. Menj be rajta, mert úgy láttam — de ezt csak fölülről nézve lehetne igazán eldönteni —, hogy minden irányból egy pontba tart, és ahol az ösvények találkoznak fekszik le. Figyelj csöndben, amikor odaér, kapd el.

– És ha nem bírok vele?

– A gazdaságunkban te vagy a legerősebb. A nyolcvan kilós zsákkal egyhuzamban fölszaladsz a padlásra, míg a többieknek félúton kilóg a nyelve. Nem hiszem, hogy akárki is legyen, el tudna bánni veled. Akkor megértettél?

– Apámnak nem szívesen mondok ellent, de tudja, most rengeteg a munka. Holnap is hajnalban kelek, és nem azért, hogy a búzaföld közepén henyéljek, hanem a lassanként fölmagzó rétet kell másodszor kaszálni.

– Ne törődj vele — döntött apám határozottan a vitában. — Addig átveszi tőled az öcséd a munkát, míg nem teljesítetted a föladatod.

Az utolsó szó elhangzása után fölöslött a család, csak a nővérem maradt még, hogy letakarítsa az asztalt. Különös érzésekkel ballagtam a szobámba. Apámra úgy néztem föl, mint katona a tábornokára, aki minden harcban győzelemre vezet a seregét. Ő volt a példaképem. Mindig a javunkat akarta, és még sohasem bízott meg fölösleges munkával. No, de ez a fura kérés, hogy napszámra hasaljak a búza közepén, hallgassam a kalászkok érését... Nevetséges!

Nem kellett sokáig ringatni. Amint beestem az ágyba, a megfeszített napi munkától gyorsan leragadt a szemem. Félálomban voltam, amikor anyámra gondoltam. Alakja, mint tó közepén a fuldokló képe, fölmerült bennem. Ma is sajog a lelkem, hogy őt korán elveszítettem. Nőszülendő legény vagyok, nem is az utolsó ebben az irdatlan határban, de még mindig hiányzott a szava, amikor esténként az ágyam szélére ült, és összetéve kezem, imádkozni tanított, vagy mesélt a búzatabla tetején végigszálló Kalászkisasszonyról, akit még felnőtt koromban is ábrándozva szólogattam.

Többre nem is emlékeztem, mert hirtelen mély álomba zuhantam. Amikor az öreg udvarosunk gyöngéden megrázta a karom, ugyanabban a testhelyzetben ébredtem, ahogy lefeküdtem. Frissen keltem, hideg vizet húztam a vályúba, és derékig megfürödtem. Meg sem törülköztem, csak magamra húztam az inget, hiszen ekkor már melegek voltak a nappalok, és a csillagok mind fakóbban világítottak, jelezve a nap fölkelését.

Vajon melyik úton induljak? Néhány száz méterre több csapást is találtam a búzaföld szélében, amelyeket az előző napokban törtek benne. Úgy látszott, azok a legfrissebb nyomok, amelyek a tanyától legtávolabb kezdődtek. Végül is mindegy, hiszen valamennyi a távolba vezetett. A szűk ösvényen haladva, vigyázó lépteim ellenére, magam is kalászkokat törtem, míg fél óra múlva eljutottam egy akkora körbe, ahol a letaposott búzára mint ágybéli szalmazsákra kényelmesen leheveredhettem.

Itt nőttem föl, ezen a birtokon. Kisgyermek korom óta kint éltem a természetben, magam is egy voltam teremtményei közül, de eddig sohasem láttam búzatabla közepén

fekve a napkeltét. A kalászkok még egyenesen tartották fejüket, jelezve, hogy a mag ezután növekszik meg bennük. A toklászkok, mint finom ezüsttűk, az ég kerekre dagadó párnájába szúródtak, hogy színes szőttest készítsenek a fölfelé kapaszkodó, póre nap öltöztetésére.

A langyos hajnali fuvallatban a gabonaszálak zizegve hajladoztak, és a harmatcsöppök a fényt szivárvánnyá bontva, lassan alágördültek. A világosság gyorsan terjedt, előntötte a tájat, majd a búzatövek felé kúszva, a földbe szivárgott. A kalászkok között gyors iramodással, űzött szarvasként fölragyogott a nap. Pillanatra hátra nézett, követi-e még sötét köpenyébe rejtőzve éjvadász örök ellensége, aki fölriasztotta és megsebesítette. A látóhatár alján hagyott vércsikok kifakultak, jelezve a vad gyógyulását. Megmenekülésének öröme, koronás fejét hátravetve, az ég pereméről a zöld mezőkön át tovább szökelt a messzi kék óceánna változott mennybolt felé, hogy győzedelmesen átússza, és a túlparton álló sűrű erdőben nyugalmat találjon.

Addig viszont még fél nap volt, és ingemet levetve, rádobtam az előttem magasodó kalászkokra, félárnyékot teremtve. Hallgatóztam, jön-e gabonánk tiprója? Vajon ki, és milyen lehet? Valami állat csupán, amely búvóhelyet keres? Talán eltévedt gyerek, aki itt bolyong, és otthonát kutatja? Szellem, aki nyugtalanul igyekszik vissza elhagyott világába? Szerencsétlen koldus, akinek nincs hajléka? Őrült vagy szökevény, akit már az egész ország keres, és ezen az isten háta mögötti búzamezőn húzza meg magát?

Miközben törtem a fejem, a fokozódó melegben lassan elszenderültem. Nem tudom, álmodtam-e, vagy valóság volt, halk ének foszlányai értek el hozzám. Lépések zaja nem hallatszott, csak a kalászkok hegye verődött össze a természet zenekarának kísérő dallamait játszva. Mintha a búzamező fölött szállna, egy lány fényben áttűnő alakja könnyedén tört magának új utat. Egyenesen felém tartott. Meg sem rebbent, midőn a gabonakörben kialakított búvóhelyén megpillantott. Halom pipacsot gyűjtött, amilyeneket egykor kisgyermekként a karjában ringatott, majd az égre szórta, és szétomló fürtjeivel mint láthatatlan béklyókkal hajába fűzte.

Pillanatig úgy láttam, egy törekeny gyereklány néz rám fényes virágszemével. Amikor közelebb jött, és ruhájából kilépett, érett kalászként hajolt le hozzám, hogy gabonaszem mellével rám simuljon. Előbb egy szót sem szóltunk, csak öleltük és csókoltuk egymást, ahogy a magok összekeveredve csurognak le a garatba, hogy a szüntelen mozgó őrlőkövek között puha, fehér lisztte válva, mint tollászkodó kócsag szárnyából a pihe, örök légsodrásban lebegjünk tova. Fölöttünk egy helyben függve pacsirta szitált, oly gyorsan pörgetve szárnyait, ahogy beteljesülés felé zúgó vérünk testünk hullámain parttalan mederében hömpölygette. Csak a dalát halottam, alakját elnyelte a mindent elöntő fény, amelyben mint parányi gyertyalángok egyetlen ragyogásban elmerültünk.

– Ki vagy te, tünemény, aki mezőn át jöttél?

– Kalászkisasszony.

– Én meg Napfia.

– Hetek óta kereslek. Látod, elkészítettem e búzatablában nap másodat, hogy a magasból ide a földre, az én világomba vonzzalak.

– Nászagyat készítettél nekünk.

– Neked áldoztam lányságomat.

– Számomra is te voltál az első.

– Hiszen napként földi halandót még nem szeretnél.

– Hold lánya vagy, Kalászkisasszony, ki ülsz a karéjos égiteg hegyén, és az égi mezőn szüntelen utánam röpdölsz, hogy arany tavamban ezüstös halként elmerülj.

– Végre utolértelek, és míg e nagy együttállásban fényedben fürödtem, árnyékom éjt vetett a földre.

– Látod, már minden újra csupa, csupa káprázat.

- Mert kenyérként megsütöttél, héjastul bekebeleztél, és jól lakva tovább pördültél.
- Sugaram magaddal viszed, csak várd meg, míg kikel a vetésünk. Mikor látlak újra?
- Amikor e termő mező újra növekvő kalászokat ringat.

Kalászkisasszony úgy tűnt tova, ahogy jött, csak a búzaszálak hajladoztak utána, mintha szellő járna köztük. Apám már aggódva várt a tornácon, az öreg udvaros pedig kíváncsian futott elém. Kandi szemek figyeltek bennünket a telek minden sarkából, és feszült várakozásuk egyetlen kiáltásba tört ki:

- Megtaláltad?
- A szél, mely szüntelen jár a gabonában, az töri a kalászokat.

Apámban érlelődött némi kételkedés, de megszokta, hogy sohasem csapja be elsőszülött, vagyonutód fia. Napirendre tért a dolog fölött. Ettől kezdve minden hajnalban kilopakodtam, és belegázoltam a búzába. Mintha égből jöttem volna, leszálltam hasonmás földi koronámra, mely oltárunkul szolgált e halandó világban, hogy átmentsen belőle valamit az örök halhatatlanságba.

– Kalászkisasszony! — kiáltottam aratás után, amikor a tarlót erős acélfogak barázdákra tépték, és fölszántották nászi ágyunk.

Nyögött, sóhajtott a föld, ahogy erőszakkal megadásra kényszerítették. Gőzölögve szállt hajnali párája, miként veritéktől lesz nedves a csupasz test, beteljesült szerelmi álmod látva. Jöttek a szorgos kezek, a magot belevetették, amely október végén áldott anyaként újra kihajtott.

– Földanyám! — ordítottam magányomtól szenvedő lélekkel a felhők között bujkáló napot keresve. — Add vissza Kalászkisasszonyt! Rendülj meg minden porcikádban. A forgó vihar tanyákat, falvakat söpörjön el, dombok és buckák terüljenek szét, tavak, folyók kiöntsenek, és borítsák el a partokat, hogy fölötted a sötét felhők örökre széthasadva, a nap újra lángolva égi máglyát gyújtson, és kalászba szökkenesse a vetést.

Jajszavam az égre szállt, de a kétségbeesett fohászt nem hallgatta meg senki. Őszre tél jött. Fűtött szobába szorult a világ, és prémelek közé bújva vacogott a lélek. Nem bírtam tovább árvaságom, és magam előtt a zúgó szélben kicsaptam az ajtót. Kirohantam a fürgetegbe, ahol a hókristályok mint toklászok szúródtak bőrömbe, égő fájdalommal ébresztve a csikorgó télre, és visszakergettek a magány falai közé. Nem gondolkoztam többé, csak üveges tekintettel figyeltem az órát, hogy olvad viaszként előbb a számlapja, majd mutatója ráfolyik a fejemre. Végigcsorog az arcomon, pusztító árként magával sodorva agyvelőmet, üregéből üveggolyóként kigördítve szememet, és palástjával halálos mozdulatlanságba burkol.

– Mi van veled, fiam?! — hallottam magam fölött apám érces hangját, messzi csorda zengő kolompjaként megkondulni. — Tőled szokatlan módon itt szunyókálsz? Hallod a kakasok kukorékolását? A cinkék most csivitelik az ágakon: „nyitni kék”. Testvéreid már a tavalyi száraz gatz gereblyézik a legelőn, és csomókba gyűjtve égetik. Húgod hóvirágot visz áldott emlékü anyád sírjára, jelezve, a természet részeként a kikelettel ő is föltámad. Közeleg a húsvét. A faluban ünneplő ruhába öltözve locsolásra várnak az eladó lányok. Hozz közülük egyet, mert e gazdaságban elkel a szorgos kéz. Mielőtt anyád mellett számomra is megnyílik a hant, látni akarom családi kertem gyümölcsérését.

– Hiszen a magot elvettem — gondoltam —, az új élet kicsirázott. Én várom legjobban, mikor szökik szárba, hogy végre megláthassam.

Kirohantam a földre, ahol már a csípős szél borzolta a fejlődő zöld vetést. Figyelni kezdtem benne a sugarakban szétágazó csapásokat, de a búza szépen átvészelte a telet, és folyamatos puha takaróként fődte be a földet.

– Azt ígérte Kalászkisasszony, akkor érkezik meg, ha a zöld gabonaszár kalászba szökken. Addig még van két hónap.

Várakozásomat munkába temettem. Nem akartam, hogy lássák pár nélküli szenvedésem, ezért fél órával mindig hamarabb keltem, mint a ház népe, és ennyivel később is feküdtem. Éjszakánként kint aludtam a nyári jászolban, az első kaszálás ropogós, friss szénájában, illatától elbódulva.

Azon a napon, amikor hajnalban ismét végigjártam a földet, és a vetéstől harmatos lett a ruhám, a búzatáblában megláttam a befelé vezető csapást. Mint akit forgószélben boszorkányok hívnak táncba, vigyázatlanul törve, zúzva a fejét kihányt gabonát, úgy rohantam benne előre, ahogy a lélek száll a halálon túli sötét alagútban, a távolban föl villanó fénylő látomás felé. A napkorong alakú, kerek tisztásra értem. Kalászkisasszony ott térdelt egy friss hant előtt, amelyre búzacsomóból font keresztet állított. Gyöngyház szeméből bakacsin fekete könnypatak csordult ágakra font hajával koronázott halovány arcára. Bánatos tekintetét rám vetette. Mintha öklömnyi göröngyök repülnének felém, súlyuk alatt mellé zuhanva térdre estem.

– Elkéstél — mutatott maga elé a kis sírra. — Már eltemettem.

A fájdalomtól összemarkolt szívem nem dobbant többet, csak a rémülettől remegett tovább, és levegő után kapkodtam.

– Úgy vártalak, mint kiszáradt meder iszapjában megbúvó hal az esőzéstől újra megtelő folyó hömpölygését — mondtam. — Miért nem értesítettél?

– Halva született.

– Istenem, miért büntetted ilyen kegyetlenül egy ártatlan gyermeket?

– Anyám elől titkolva, az éjszaka váratlanul tört rám a fájdalom. Annyi időm volt, hogy magam idáig vonsozjam, de igazán még föl sem ocsúdtam.

Kalászkisasszony ezután halkán énekelni kezdett:

– Hajlékot keresve elmentél, viharászunk tüzeiben hamuvá égtél, jaj, hol lesz ismét oly puha szállásod, mint volt az anyaméh. Kalászok szökkennek veled a nap felé, de tested acéllal yágják ketté, vasfogak elkevernek, és örökre befogad a televény...

Éneke szaggatott zokogásba fűlt. Összeborulva, halotti nászban verítékezve, együtt áztunk.

– Nem volt életképes — szólalt meg ismét.

– Hogy lehet az? A mi családjunkban ez soha sem fordult elő.

– Ne ítélkezz igaztalanul. Ez a gyermek egyszerre az öcséd és fiad volt.

– Mit beszélsz, Kalászkisasszony?

– Amikor édesanyádat eltemették, évre rá apád az én anyámhoz járt feledésért, de nem vette feleségül. Mi közös magból más-más földbe vetett gabonatestvérek vagyunk.

Fejem mint rosszul kovászolt, keletlen cipó a tüzes kemencébe, alázuhant Kalászkisasszony meggyötört, forró ölébe.

– Megpróbáltam a mi új magunkat fölnevelni, de mielőtt szárba szökkenhetett volna, csírájában elvetélt.

Az alattomos fájdalomtól nagyot kiáltottam:

– A mi gyermekünk nem halhat meg!

Fölálltam. Lassan magam mellé vontam vállamra támaszkodó kedvesem. Amint a szél járt, és a fejüket éppen kihányt kalászokat összeborzolta, előre mutattam:

– Ott fut, ott fut a fiunk! Gabonaanyánk ölébe zárja, hogy termékeny maggá nevelje.

Kalászkisasszony haláláig minden ősszel Élettel teli, nehéz zsákot akasztott gyöngye nyakába. Amíg az utolsó szemig ki nem ürült, közös gyermekünket két markából a barázdákba szórta.

KAMILLA

Érettségi bizonyítvánnyal a zsebemben, fölmerült a kérdés: hogyan tovább? Eddig Esodródtam a társadalommal, de itt álljt parancsolt. Az én származási minősítesem csak az **X**-szel jelöltekénél volt valamivel jobb, ahová az egykori katonatisztek, nemeseket, tőkéseket sorolták. Az osztálynaplóban, mindjárt a nevemmel egy sorban ott állt egy nagy **E** betű, amely az „Egyéb” szavunkat rövidítette. Sportban úgy nevezik ezt, a versenyszám győzteseinek kihirdetése után, amikor a résztvevők hosszú fősorolása következik, hogy „futottak még...” Magánkereskedők, iparosok, gazdák gyérülő csoportja tartozott ide, akik osztályellenségnek számítottak, mert nem a társadalom által megkívánt közösségekben dolgoztak, mint szegény apám, aki magánipart gyakorolt, de még tisztességes műhelye sem lehetett. Nekem soha senki sem mondta, hogy ne tanuljak, de mindannyian tudtuk a felsőoktatás kapui egyelőre nem nekünk nyílnak, ezért igen kedvetlenül készültem az utolsó középiskolai vizsgáimra.

A Gondoskodás következtében úgy alakult, Óbudán, jóval az amfiteátrum mögött, a San Marco utcában államosított irgalmas rendi kórház falai között szerveződött egy kollégiumi ellátást is nyújtó szakiskola. Az első két szinten voltak az előadók, fölül a hálótermek. Miután az itt kapható végzettség semmiféle társadalmi biztonságot és megbecsülést nem nyújtott, többnyire a hozzám hasonló fiatalok jelentkezhetek ide. Az új rendhez alkalmazkodni képtelen, lecsúszott értelmiségiek gyermekei között ifjonc voltam. Ők néhány évig még makacsul próbálkoztak az egyetemekre bejutni, mire kísérleteik reménytelenségét végre belátták.

Az óbudai szakiskolában, az ország minden részéből fölvettek közül, különös évfolyam verődött össze. Amikor a zsíros micisapka meg a kihajtott hintásing volt a kötelező divat, társaim zömében az egykor jobb napokat látott, apától, nagyapától örökölt, fakult öltönyben, rojtos nyakkendővel, lyukas aktatáskával érkeztek. A lányokat is régi polgári ruhákba öltöztették. Olyan érték volt ezekben a fiatalokban, amelyet én otthon nem kaptam, és senki sem a ruhájával vagy a tárgyaival hozta magával. Az egyik idegen nyelvet beszélt, a másik zongorázott, a harmadik lopva szobrot faragott a hálóterem sarkában, többen írtak.

Első dolgunk az volt, hogy stencilezett iskolai újságot alapítottunk. Ezt a szigorú cenzúrázason kívül teljes egészében magunk készítettük. Ebben jelent meg az első elbeszélésem egy kis verébről, amely valami jobb fészekről álmodik, mint amiben kikelt, de az éltető meleg nélküli, hideg közönyben nyomorultul elpusztul.

Minden olvasóm magára ismert. A szürkék között én lettem az egyik hegedűs, a „legszürkébb kisveréb”, és ez az elnevezés darabig rajtam is ragadt.

Valamelyik szerkesztői ülésen ismertem meg Kamillát. Amikor megbeszéltük a lap következő számát, sziporkázott a jó ötletekkel. Egyik társunk meg is jegyezte, ha ezt mind megvalósítjuk, fejenként legalább öt évet kapunk, de őt ez nem érdekelte. Elmúlt húsz éves. Fiatalságának teljében virágzó, érett nő volt, jókora duzzadó keblekkel, égő arcán az ifjúság festetlen piros rózsájával. Elővett egy ezüsből készült, monogramos, finom díszítésű cigarettatartót. Előkelő mozdulattal fölkatintotta, és végigkínálta az éhenkórász társaságot. Ő nem vett belőle, sohasem dohányzott. Hanyagul becsukta a tárcát, és visszajette a táskájába. Lábát keresztbe tette. A felcsúszott, kurta szoknya alól combközépig kilátszott formás végtagja.

Téli este volt, amikor a kollégiumban már kikapcsolták a központi fűtést, és a lehelet hideg ködként úszott a teremben. A lányon nem volt harisnya. Talán nem is a mindannyiunkra jellemző nincstelenség következtében, hanem mert nem figyelt magára. Mi ifjú legények annál jobban összpontosítottunk rá, és szemünkkel nagy falatonként nyeltük

vonzó alakját. Fantáziánk azonnal vetkőztetni kezdte. Mindannyian magunk előtt láttuk az ideális nőt, aki önfeláldozó, és nekünk gyümölcsként kell leszakítani, vagy egyenesen a szánkba pottyan.

Valószínű, érzekelte a felé irányuló túlzott érdeklődést, de nem foglalkozott vele. Ereiben bizonyosan nem savó folyt, ezt energikus mozgása is érzékeltette, de egy különös művészvilágban élt, amelyet magának teremtett, és ebből nem kívánt szabadulni. Éreztem — mint az éhes állat egy falásért — csapdába sétálok, még akkor is, ha tudom, kegyetlen rabság vár rám. Ahogy múltak a percek, számomra a teremből lassanként eltűntek a lármás emberek, csak ő maradt, aki keresztbe tett lábát időnként váltogatta, és szoknyája az érzékeimet csiklandozva egyre följebb csúszott a combján.

Bosszantott, hogy rám sem nézett. Tudtam, hozzá képest varangyos béka vagyok, és ő nem ilyen fiúkról álmodik. Meg kellett elégednem azzal, hogy egyfolytában nézhetem. Amikor a szigorú kollégiumi rend által előírt lámpaoltás következett, csalódottan távoztam a teremből. Szerettem volna úgy ordítani, hogy a szemközti budai hegyek fölerősítsék:

– Imádlak!

Egész éjszaka nem aludtam. Párnám gyömszöltem, takaróm szándékosan lerúgtam, hogy a fagyos éjszaka megnyugtasson, végre elszenderüljek, de a jótékony álmom nem érkezett. Maradt a forró kín, hogy nincs itt velem. Néhány méterrel arrébb egy hasonlóan elnyűtt, kórházi vaságyon fekszik, mint én. Csak egy fal választ el bennünket, amelyet akár puszta kézzel is lebontanék, hogy hozzá lopózva átölelhessem. Kivinném innen, e méltatlan környezetből, ahol még itt leng a gyógyíthatatlan, öreg betegek fájdalomtól elcsukló, könnyörgő jajszava, amelyen az árnyakként köztük szorgoskodó irgalmas rendi nővérek sem tudtak változtatni.

Kamillával hosszú ideig nem találkoztam. Érdeklődtem utána, hol van, mi történt vele, de szobatársnői tudatták, amikor vége van az előadásoknak, fölmege a hálótermükbe, és lámpaoltásig olvas vagy rajzol. Velük sem törődik sokat. Meg is mondta nekik, ne zavarják. Ha a holmijai közül bármire szükségük van, szó nélkül vigyék és használják, csak a bugyiját ne vigyék kölcsön.

Kora tavasz volt. A hegyekről már leolvadt a hó, de a rügyek még nem feszültek, csak néhány álmos, a hideget túlélte légy sütkérezett a naptól langyos falakon. Túljutottunk a félévi beszámolókon. Szusszanásnyi pihenőt tartottunk a feszített tanulásban. Akkor még álltak az óbudai kis házak, a kerékvetővel védett, kőboltozatú ódon kapuk, és Krúdy kanyargós utcáin ténferegtem.

Vasárnap délelőtt a fél kollégium megindult az óvároson át, az Árpád hídhöz. Budai lábánál, közel a Flórián térhez, kis templom állt, amelyben minden nagymiséen Mécs László prédikált. Mi az, hogy prédikált! Szónokolt, verselt, irodalmi előadást tartott. Mindig annyian voltunk, hogy kezdés előtt legtöbbször már fél órával korábban sem fértünk be a padok közé. A kijárat előtt tolongtunk. Feszült figyelemmel igyekeztünk minden kiszivárgó szót elkapni. Csak egyszer sikerült Mécs Lászlót közelről látnom. Szálas alakja a szószék fölé magasodott. Sűrű, még mindig fekete haja a szemébe lógott, minduntalan félre kellett löknie, hogy kilásson alóla, de nem a hívekre nézett. Tekintete a távolba révedt.

Ekkor láttam meg Kamillát. Hátnál, a térdeplő padok mögött álltam, ő néhány sorral előttem ült. Illendően végig várta a misét. Akkor mozdult, amikor már kiürült a templom, és egyedül maradtunk. Láttam, hogy letérdelt, arcát kezébe temetve. Fohászkodott. Mennyire szerettem volna most gondolataiban olvasni, megtudni, kiért könyörög. Segíteni, hogy kérése, megvalósuljon, és örüljön neki. Szerettem volna boldognak látni, mert ez a gyönyörű, különös teremtés megérdemelné a sorstól. Hasonló korban más nők már gyermeket nevelnek, ő mint partra vetett hal, itt kínlódik közöttünk. Kamilla világa a végtelen víz tükre alatt van, ahol szabadon úszhat.

Közben delet harangoztak. A gyomrom korgott a langyos reggeli tea és a sós kifli után, de kitartottam. Vártam a bejáratnál. Végre fölállt és elindult. Zavarodottan úgy tettem, mintha erre jártamban, véletlenül találkoznánk. Ráköszöntem. Pillanatra végig nézett rajtam. A szőre vesztett lódenkabátban úgy festhettem, mint egy templomi kéregető. Azt hittem, tovább akar menni, de tétova mozdulat után odalépett hozzám, és karon öltött.

– Nagyon átfáztam — mondta dideregve. — Gondolom, te is ebédelni jössz, kis veréb.

Csak dadogtam, egy értelmes mondat sem jött ki a számon. Megindultunk az iskola felé. Semmit nem várt tőlem, talán jól esett neki a csend, amely némán állt közénk. Nem kellett a szokásos butaságokra hasonlóan üres válaszokat adni. Szavak burjánzó pufogtatásával elkápráztatnom, mert unta az értelmetlen beszédet. Arra figyeltem, hogy egyszerre lépünk, szét ne rázódjon a testi kapcsolatunk, amelyet egyébként is vastag télikabátok rejtettek, és különítettek el. Szerettem volna az enyémet levetni és ráteríteni, ne fázzon; ölelő mozdulattal körülfogni, hogy le ne csússzon a válláról. Fölmelegíteni, kaput tární előtte magamon. Hagynám egy forró és fennkölt világba besétálni, ahol már csak ketten vagyunk.

Hirtelen megállt. Ebédidőben az utcán senki sem járt. Ide már nem hallatszott el a villamosok és buszok zaja. Egy kapualjba húzódtott, ahol megrekedt a nap langy melege. Velem mit sem törődve, kigombolta magán a kabátot, és két szárnyát széttartotta, mintha repülni akarna.

– Egy kicsit fölmelegszen, mert már alig mozognak elgémberedett tagjaim.

Szemét behunyta, és arcát a nap felé fordította. Szégyenlősen, lopva pillantottam rá, nem vette észre, miként falom epekedő tekintetemmel. Tudatában volt hogy csinos, minden férfi kívánja, de nagyon válogatott. Társnői szerint otthon, egy isten háta mögötti, dunántúli faluban várta valaki, és ő hű maradt hozzá. Utolsó éves volt, kitartott. Bármennyire vágyódott a szeretetre, senkitől sem koldult vagy lopott.

Ott álltam vele szemben, tőlem nem kellett volna kéregetnie, és örömmel adtam volna mindent, amit csak kér; ha kell az egész életemet, de tőlem semmit sem akart. Hát nem vette észre, hogy sugárzom? Miért a rideg nap felé fordult, amely akkor még csak világított, miközben itt áll előtte aki kohóként árasztja a meleget, csak oda kellene lépni hozzá, hogy érezze. Ő meg minderre fittyet hányva, egy égitesttel kacérkodik. Talán nem olvasta Madách ismert sorát, hogy „ebnek is eb a párja”? Ami belőlem árad sohasem érkezik az ég felől.

Néhány perc múlva, mikor teste, mint az akkumulátor, újra feltöltődött, kilépett a fal mellől, és újra belém karolt. Az utca fölfelé kapaszkodott. Cipője sarka egyenletesen koppant a szürke macskaköveken.

– Jövőre ezek a házak nem állnak itt, de akkor már én sem járok erre — mondta minden bevezetés nélkül. — A múlt héten egy újságban láttam a terveket. Az egész óvárost lebontják. Sokemeletes lakótelep épül a helyén. Az ünnepeken a bejáratok fölött vörös zászló leng, a póznán hangszóró élteti a rendet. Este még viheted a lampiont, és éljenezhetsz torkod szakadtáig, kis veréb.

Közben az iskola elé értünk. Mielőtt a jókora épületben egyikünk jobbra, másikunk balra ment volna, kihúzta karját az enyémből, és távozóban odaszólt:

– Diákberletünk van a Nemzeti Színházba, „ott, ahol a 6-os megáll”. Olga nem tart rá igényt, nem érdeklí az egész. Ha gondolod, átveheted az övét, legalább nem kell egyedül jönnöm este a kihalt utcán.

Ez a nő gorillának tekint — futott át bennem a keserű gondolat —, nem vagyok verekedő, hős típus. Majmaként azért visz magával, hogy mellettem a szépsége jobban tündököljön? Azért választott talán engem, mert tudta, nem vagyok rá hatással; lehetetlen

őt megkísértenem, ezért sem tőlem, sem magától nem kell félnie. A kellemetlen fölfedezést igyekeztem magamtól elhessegetni. Pillanat alatt döntöttem. Ha nem egyenlő társként, de legalább vele lehetek. Ihatom szavát, szívhatom illatát, lényével bódíthatom magam. Jobban járok, mintha egy boldogabb világra vágyva, valami közönséges narkotikummal élnék. Ő lesz a kábítószerem.

Talán érzékelhette zajló indulataimat, mert biztatva hozzátette:

– Kedden este hatkor itt leszek a bejáratnál.

Istenem, de boldog voltam. Számolgatni kezdtem, hány órát kell még várnom a találkozásig, mennyi időt tölthetünk együtt. Mire a Margit kórháztól a nagykörútra bevergődünk, és elérjük a Nemzetit, az majdnem egy óra, a másik vissza. Az előadás a szünetekkel együtt két és fél óra, ez több mint hatod nap. Június közepéig minden hónapban egy estét tölthetek vele. Maga lesz a boldogság.

Az új találkozásig átálmodtam az időt. Lelassultak a mozdulataim, csak a szívem vert gyorsabban, ha Kamillára gondoltam. A megbeszélte időpontnál fél órával hamarabb ott toporogtam a kapuban. A kopott kabátomat szégyelltem, és a hideg ellenére az acélkék érettségi öltönyömben, sál és sapka nélkül várakoztam.

Kamilla elragadó volt. Egy pesti ismerősétől kölcsönvett, rövid bundát viselt, széles kalapot és hosszú fekete szoknyát. Végignézett rajtam, kissé lebiggyesztette az ajkát, majd karon fogott.

– Most majd én melegítelek, kis veréb.

A villamosmegállóig néhány száz méteren át keskeny utcán kellett végigmennünk. Hosszú, düledező téglakerítés mellett jártunk, amikor észrevettem, hogy néhány téglakerítés keskeny boltívet képezve kiesett belőle, és szentségtartóra hasonlító, kis fülkét alkotott. Megálltunk. Előkotortam néhány fillért, és jól láthatóan az omlás keltette lyukba tettem.

Kamilla szemvillanás alatt izgalomba jött.

– Tegyük mellé gyertyát is — mondta.

– Tudom, cigarettát és gyufát mindig tartasz magadnál, no de gyertyát...?

– Valóban nincs a táskámban. Elfelejtetted, hogy a gyertyaöntő üzletkéje itt van a sarkon?

Szaladni kezdtünk, hogy ne veszítsünk sok időt. Vettünk egy szál fehér gyertyát, visszakocogtunk vele, és a pénz mellé téve Kamilla meggyújtotta. Néhány másodpercig állt a félhomályban, csak a szeméből csillant vissza a láng, amint gyönyörködött.

– Csodálatos! — tört ki belőle, majd sietősen tovább haladtunk.

Életemben akkor voltam először a Nemzeti Színházban. A ragyogással gazdag épület még avíttóságában is olyan hatást tett rám, mintha katedrálisban járnék. Alig mertem leülni, pillanatra megfeledkeztem Kamilláról. Azonnal észrevette, hogy most nem őt csodálom. Közelebb húzódott hozzám, és a nyakamon éreztem leheletét.

Szégyellem, hogy elfelejtettem, de ma már nem emlékszem, mit játszottak. A szemem a színpadon volt ugyan, de minden idegszálammal Kamillát figyeltem. Amint a történet haladt előre, a lelke mind inkább a darabot követte. Apró rángások, rezdülések futottak át a testén. Ő is játszott. Mozdult, ha a színésznő helyét változtatta. Talán még a szöveget is mondta magában. Amikor egy jelenetnél előkerült a tőr, és a főszereplőt ledöféssel fenyegették, elkapta ölemben petyhüdtlen pihenő kezem. Szorongatni kezdte. A két tenyér pillanatok alatt fölmelegedett. Egyik az izgalomtól, másik a vágyakozástól. A leszúrási pillanatában körme ujjam bőrébe szaladt, de fájdalom helyett örömet éreztem. A haldoklás percekig tartott, így a mi áhítatunk csak utána oldódott. Kamilla a valóságra ébredve, visszalökte a kezem. Odasúgta, hogy nagyon forró, és összeizzadunk.

Az átélt boldog pillanatok bátorítottak. Visszafelé az amfiteátrumnál szálltunk le a villamosról. A hosszú, szűk utcán, a mállott falú házak fölé emelkedő, az egymástól messze

gubbasztó villanykarókról felénk pislákoló gyér fényben csak ketten ballagtunk hazafelé. Amikor a téglafalhoz értünk, megállunk az üreg előtt. Hirtelen bátorságot éreztem magamban, és átkaroltam a vállát. Kamilla kedves, határozott mozdulattal levette a kezem, és azt mondta: nem fázik, majd szól, ha melegítem. A gyertya csonkig égett. Végig folyt a téglák között, betömve néhány hasadékot. Az érmék száma viszont megnövekedett, még forintos is volt köztük.

– Elvigyük? — kérdeztem.

– Elrontanád az áhítatot? — válaszolta lenézően, és magával húzva, sietős léptekkel haladt az iskola komor, magányos épülettömbje felé.

A következő napokban visszatért a tél. Ismét sűrűn havazott. Fönt a hegyen, az ablakból idelátszó Schmidt-kastély háború és forradalom ütötte, súlyos sebeit jótékonyan leplező, fehér palásttal takarta be. A különös színházi est után megváltoztam. Kezemmel, amelyet korábban Kamilla szorongatott, arcomat simogattam, mintha ezt az ő ujjai tennék velem. Az előadások után kiszöktem a kollégiumból.

A kastélyromig egy szuszra fölrohantam és nem álltam meg. Alkonyodott. A felhőtlen égen óriás aranyröggként csillogott a nap, mely hívogatva vonzott. Lábam elé, a porhóra milliárdnyi csillámból font hágsót terített, és fokról fokra mászva siettem felé. Átizzadva értem a csúcsra. A hegyek végtelen, kék láncolata elveszett a leszálló, bearanyozott, sűrke ködben. A nap még átderengett rajta, és Kamilla mosolyává változott. Pillanatok alatt lehajigáltam magamról a ruháimat, és mezítelenül, égre tartott kézzel kiáltottam:

– Üdvözlégy, Nap!

Belefeküdtem, azután belefürödtem a hóba. Amerre hemperegtem, megolvadt alattam. Bőrömet, mintha ezernyi borotvapengével metszenék, egyre fájdalmasabban hasították a parányi jégkristályok. Amikor tetőtől talpig lucskosan fölálltam, és visszaballagtam a ruháimért, a föltámadó esti szél már kardvágásokkal hajtott a tetőről lefelé. A vacsoráról lekéstem. Nem éreztem éhséget, csak valami végtelen békét, amelyben testem pihenni vágyik. Lelkem a zsúfolt hálóterem falain túlra lebeg, ki az erdők fölé, majd levélként fönnakad a legmagasabb fa csúcsán.

A színházi évad végén, a vizsgaidőszak kellős közepén, az utolsó bérleti előadástól ballagtunk hazafelé. A Selmeci utcában egy kiskocsmából kiáradt a sramlizene. Az ajtó nyitva volt és pecsenyeillat hívogatott. Kamilla megállt. Mind a ketten éhesek voltunk, de egyikünknek sem volt annyi pénze, hogy megvacsorázzunk.

– Menjünk be egy pohár borra — kért, és már a lépcsőre tette a lábát.

– Tudod, mindjárt lejár az eltávozási időnk. A késés miatt elkapnak.

– Ez az utolsó estém Budán, holnap hazautazom. Csak augusztusban, az államvizsgára jövök még vissza. Akkor már gyakorlaton leszel otthon.

– Többet nem találkozunk? — futott át rajtam, és kibuggyant számon a keserű fölismerés.

Egy apró asztalnál szemközt ültünk egymással. E kései órán a harmonikaszó gyorsan elért hozzánk, mert alig volt vendég. Kamilla határozottan és tömören így válaszolt:

– Búcsúzzunk, kis veréb.

Fejem a pohárba hajtottam, nem bírtam megszólalni. Sírás környékezett. Szégyelltem gyöngeségemet, csak belső zokogás rázott, és remegő kézzel ittam ki a boromat. Kamilla észrevette szomorúságomat. Nem szólt, nem vigasztalt. A csend és a zene lassanként közénk állt. Hamarosan úgy tetszett, mintha idegenek volnánk egymás számára. Odszólt a pincérnek, hogy fizetünk. Lázasan kotorásztam. Udvariasságot akartam mímelni, hiszen ez az én kötelességem volna, de üres zsebeimből egy fillér sem került elő. Kamilla elnéző mosollyal annyit szólt:

– Ne csináld. Én hívtalak, a vendégem voltál.

Leforrázva, a szégyentől vörösösen botorkáltam utána. Kamilla szokása ellenére hazáig beszélt. Figyelemelterelő missziót végzett. A kapuban, amikor elváltunk, tenyere közé fogta a fejem. Szájával lassan közeledett hozzám. Lágyan átkaroltam. Először és utoljára történt, hogy nem taszított el. Arcával tovább csökkentette köztünk a távolságot. Azután homlokomon egy parányi területen, valami szelíd, forró, nedves érintést éreztem. Nem adott rá időt, hogy bármit is viszonzjak vagy tegyek. Hirtelen hátrafordult, és eltűnt a bejárat mögött.

Másnap már hajnalban ott toporogtam a női szárnyat elválasztó bűvös ajtó előtt. Alig vártam, hogy megnyíljon. Szerettem volna Kamillát kikísérni az állomásra, cipelni táskáit, és a peronról kirobogó vonat után integetni. Egyik évfolyamtársnőm jött ki álmosan. Rögtön megkérdeztem:

– Kamilla fölkelte már?

– El is ment. A vőlegénye jött érte, és hazavitte.

Ez a komor, hatalmas épület szűkké vált, és fuldokolva kapkodtam levegő után. Menekültem, futottam volna haza, anyám vigasztaló karjába borulva, végre jól kisírni magamat. Alig vártam, hogy átessek a vizsgákon, és felejteni visszatérhessek abba a poros fészekbe, amelybe egykor beleszülettem. Otthon sem találtam magamra. Mindig nagyon szerettem a nyarakat, a verőfényes tiszai fürdést, a messi réteken való biciklizést. Mégis Óbudára kíváncsoztam.

Lemorzsoltam a napokat. Amikor a fecskék sűrűn egymás mellett csiviteltek a villanydrótokon, frissen zakatolt velem a vonat a főváros felé. Amint nyelte a kilométereket, új élményekre áhítva, izgalommal hajoltam ki az ablakon, látom-e már a budai hegyeket? Titkon arra gondoltam, a most érkező diákok között ismét megpillantom Kamillát. A bőrdíjút a lépcsőkön cipeli fölfelé, utána szaladok, kikapom a kezéből, úgy szorítom magamhoz, mintha ő lenne.

Az új évfolyammal együtt új arcok vettek körül, de Kamilla nem tűnt föl közöttük. Vasárnap délután estig kaptunk kimenőt. Visszamentem a kiskocsmába. A srámi most is vidáman szólt. Az asztalunk, ahol Kamillával negyed éve még együtt ültünk, hívogatott. Leültem, vártam. Sokan jöttek-mentek, de akit igazán vártam, nem érkezett. Ahogy az órák múltak, mind sűrűbben intettem a pincérnek. A pálinkás poharak úgy szaporodtak előttem, mint vihartól szétbomlott gabonakéve ide sodort kalászaik.

Nem emlékszem, hogyan értem haza. Arra eszméltem, iszonyúan hideg víz ömlik rám a fejemről az arcomba, és fuldokolva levegőért kapkodok. Két erős társam anyaszült meztelenre vetkőztetve tart a tus alatt, miközben a ruhájuk összefröcskölődik és alaposan szidnak. Azután megint elájulhattam. Az ágyban arra tértem magamhoz, hogy jókora, csattanó ütésekkel pofoznak, kiabálnak, vegyek lélegzetet, mert leáll a szívem.

Az alkoholmérgezést kihevertem, de a veszteséget, hogy Kamillát többé nem láthatom, sohasem. Évtized múlva, egy pesti konferencián találkoztam egykori évfolyamtársaimmal. Kérdezősködtem Kamilla felől. Volt, aki már nem is emlékezett rá. Végül az egyik asszony odajött hozzám, és elmondta, mit hallott róla.

Még akkor nyáron, amikor államvizsgázott, férjhez ment egy protestáns paphoz. A szülei erőltették. Gyermeküket szült neki, a házassága nem sikerült, és elváltak. Kitartóan, makacsul, minden évben jelentkezett a Képzőművészeti Főiskolára, míg a diktatórikus rendszer puhultával végre fölvetették és elvégezte. Magányosan él valahol egy városi műteremben. Éjjel-nappal fest. Több sikeres kiállítása volt már, de egyetlen alkotását sem adja el. Körbeveszi magát velük, és szereplőként átlépve a keretet, beleolvad a festményekbe.

Kiáltok utánad, valahol meg kell, hogy halljad, mert nem füllel ismeri föl az ember a neki szóló dallamot:

– Ne a házak felé tarts, hanem arra, ahol az a tetejetlen, nagy fa terebélyesedik. Gyökerei erősek és mélyek, törzse vastag és kemény. Úgy áll ott a háttérben, mint gránitoszlop a sziklaszirten. Minden tavaszon elvirágzik, termést sohasem hoz. Látod, telerajzoltad már sárguló levéllel. Köztük az egyik én vagyok. Ezen az ágon van még hely számodra is, csak ferd oda magad. Innen nem hullunk le többé. Ha lány szellő jár a lombja között, összerezdülünk. Nem érintjük egymást soha, de ugyanazon fa nedveiből táplálkozunk.

VILLON-EST FLÓRÁVAL

Utolsó éves voltam Óbudán. Akkorra már kellően megperzselődtem és újraéledtem. Egyik évfolyamtársunk fölfedezte, hogy az ELTE egyik előadótermében hétről hétre irodalmi szabadegyetemi előadást tart Füst Milán. Csoportostul jártunk a nagy tudású író hallgatni, aki inkább művelődés-, mint irodalomtörténeti értekezést folytatott. Elhatároztuk, mi is valami hasonlót próbálunk az iskolánkban.

Az emeleten lévő, gyönyörű kápolnateremben minden kedden tucatnyi irodalombarát diák gyűlt össze. Kezdetben saját írásainkat olvassgattuk, majd beszélni próbáltunk róluk. Hamarosan rá kellett jönnünk, ezek a versikék meg novelláskák nem azok a művészeti termékek, amelyekért a következő évben a Nobel-díj Bizottság tagjai hajba kapnának, melyik szerzőnek ítéljék oda az irodalmi díjat. Azért nem csüggedtünk. Az érdeklődés töretlenül élt bennünk a szép és az érték iránt, amelyet a körülöttünk mind inkább szűkülő világban sorra elveszítettünk.

Történt, hogy Lajos barátommal, aki később filmrendezőként dolgozott a Magyar Televízióban, naiv tudatlansággal összevitakoztunk, vajon melyik költő volt a nagyobb: François Villon vagy Radnóti Miklós? A baráti kör úgy döntött, bizonyítsuk be mindketten álláspontunkat. A következő hetekben lehetőséget kaptunk egy-egy irodalmi estre. Az idősebb jogán előbb Lajos mutatta be az „ő Radnótiját”. Feledhetetlen óra volt, amelynek gyorsan elment a híre, így a következő héten, amikor én kardoskodtam „Villonom” mellett, az előadóterem szinte megtelt.

A középkori francia költő apámnak volt nagy szellemi szerelme. Több versét kívülről ismerte. Amikor a család hallgatóságot alkotott, szavalni kezdett. Így másztak fülembe, és ragadtak meg a fejemben a verssorok. Ezért nem volt nehéz föladat megtanulnom, egy nyári iskolai szünetben az egész kötetet.

Egyik társunk, Flóra kitalálta, az irodalmi estre minden hallgató hozzon magával gyertyát. Ennek világa mellett hallgassuk a verseket, hiszen Villon korában sem égett villanylámpa. Ahogy ez lenni szokott, hamarosan elfelejtették a föladatot. Csak Flóra ragaszkodott hozzá, hogy a hangulat kedvéért a magával hozott szál gyertya világítsa meg a termet.

Flóra különös teremtmény volt. Különcségével, érdekes egyéniségével, magányosságával jól beleillett a társadalom által torz fintorral kiválogatott társaságba. Magáról sohasem beszélt. Tudni véltük, egy Kecskemét környéki kisnemes sarja, és bár hiába titkolta származását, választékos modora, a világról alkotott, ifjan is érettnak ható vélekedése, néhány jobb napot látott használati tárgya: krokodilbőr táskája és cipője árulkodott családjáról.

Nem volt szép. Kis kerek fejéből jókora orr állt ki, távol tartva mindazokat, akik az alatta vékonyra ívelt, néma ajkakat meg akarták csókolni. Erre nemigen éreztünk vágyat. Alakját nem is lehetett látni, mert elképesztően előnytelenül öltözködött. A szoknya és a blúz lógott rajta, de többnyire egybeszabott, bő, vörösbarna, kámzszerű ruhát viselt, amelyben teste teljesen elveszett. Így nem volt kapós, nehezen álltunk vele szóba.

Azon az estén vele kapcsolatban valami visszavonhatatlanul megváltozott. Diáktársaim már időben beültek a terembe, várták az előadást. Flóra a kapcsolóhoz ugrott, leoltotta a villanyt. Pillanatra teljes sötétségbe borult körülöttünk a világ, azután sercent a gyufa, és az asztalra állított gyertya pislákoló fényt vetett. Szavalni kezdtem. Előbb a *Ballada a senki fiáról*, majd *Chanson a párizsi szépasszonyokról* következett. A hallgatóság mocsanatnyi csöndben figyelte a verseket, és időben öntudatlanul mind inkább visszazálltunk a történelembe Villon korába.

Flóra egyre jobban beleélte magát a középkori Párizs hangulatába, a kocsmák, bordélyok, a herceg palotájának, a tolvajok, koldusok, a csuhás papok és akasztottak, a hóhérok és a barátként hozzájuk szegülő halál világába. *A Ballada a múlt idők dámáiról*, majd a *Ballada a szép fegyvermesterné vénségéről* versszakaszai valami erotikus feszültséget teremtettek, és akkor fölhangzott *A testamentum* első néhány sora:

*Az őszi sárban már magamban járok,
s lábam nyomában a Kaszás üget,
hajam deres lett, és az utcalányok
másnak mutatják már a mellüket...*

Egyszerre csak azt láttam, Flóra mind inkább feszeng. Arca mint e versek pestistől gyötört szereplői, piros lázban égett. Az imbolygó, rőt gyertyafényben, akár a pásztorórák az alkonyati nap pírjában égő szénaágyakon, fojtott vágyat ébresztett benne. Kigombolta blúzáát, láthatóvá vált, hogy nincs alatta fehérnemű. Mintha lepke bújna ki barna bábbőréből, úgy hagyta el a fölső ruhát. Meztelen keble szantálolajtól fénylő, elefántcsontból formált szoborként csillogott a szokatlan világításban, amint finom mozdulatokkal hajlongott előttünk. A hallgatóság tapsolni, éljenezni kezdett, de ez már nem nekem, és nem is Villonnak szólt.

Flóra felső teste, mint lián a fa derekán, kúszott, csavarodott fölfelé. Ahogy karjait a magasba emelte, összefonta, húzta vele testét az ég felé. Különös, izgató látvány volt, amely magával ragadta a hallgatókat. A lányok közül többen is követték Flóra példáját. Csupasz kebellet, gyorsan pergő szárnyakkal, mint színes kolibrik a virágtölcsérek fölött, ábrándoktól űzve csapongtak a teremben. Olyan volt Villon köztünk, mint egy életre kelt mágus, aki elvarázsolja az embereket; mély, bódító álomba vagy hipnotikus önkívületbe űzi őket, ahol csak az élet örömei tobzódhatnak, és a vágyak keresik beteljesülésüket.

Valamennyi közül Flóra látszott a legkülönbnek, de a lányokat nem lehetett egymás mellé rendezni, ahogy szépségkirálynő-választáson a színpadon teszik; nem nyomhattunk kezükbe számokat, hogy a szigorú zsűri döntsön. Az bizonyos, Flóra egészen mást mutatott, mint fura ruháiba burkolódzva, amelyek elkendőzték mindazt, ami külsejében értéket jelentett.

Az est véget ért. Mire az utolsó verssor is elhangzott, a lányok már fölöltöztek. Az egész úgy hatott, mintha megállt volna az idő. Csak egy szemvillanásnak tetszett az egész; illusztráció az érzelmes versekhez. A gyertya közben csonkig égett, a villany újra világítani kezdett. Amikor a folyosón ballagtunk a hálótermek felé, pontosan már senki sem tudta, ki volt ma ruhában, és ki félmeztelen, de Flórára minden fiú epekedve emlékezett.

A hegyek között lassabban érkezik a tavasz, mint odahaza az Alföldön. Itt csak a napos lankák hívogatják az embert, és fenn a széljárta csúcsokon tündöklük a világ, de alant a völgyben vagy a hegy északi oldalán megül a hó és a köd. A fényjárta enyhe emelkedőkön, zord sziklák tövében, ahová kijelölt ösvényeikről nem térnek le a turisták, érintetlen, parányi édenkertekben törnek a nap felé a lila kelyhű leánykőkörcsinek.

Az egyik délután, amikor kimenőnk volt a katonás szigorú kollégiumból, elmúlt édesfájó emlékektől űzve, a Kiscelli utcán nekivágtam a hegynek. Nézelődve kapaszkodtam mind följebb. Kerülgettem egy téglagyár gödrei által vágott sebeket, majd ligetes erdőbe értem. Úgy emlékeztem, itt láttam a tisztást, ahol a tavasz első hírnökeiként, a sárga holt avar alól kibújtak a leánykőkörcsinek. Már a fák közül láttam, amint e gyönyörű virágok mély tölcserüket felém fordítják, és szinte fölkinálják magukat. Kiválasztottam a legszebbet, és a Villon-versek közé téve hazasiettem vele.

Alig vártam a vacsoraidőt. Már az étterem nyitása előtt az alagsorban tolongtunk, és hamarosan megláttam Flórá. Odahúzódtam mellé, és bátorságot öntve magamba, feléje nyújtottam a könyvet.

– Neked hoztam a hegyről.

– Nekem? — csodálkozott a lány.

– A múltkori Villon-estért. Nézd meg, mi van benne.

Flóra meglepetten lapozta végig a kötetet. Amikor végre megtalálta a kökörcsint, kivette, és sugárzó diadallal mutatni kezdte a mellette lévőknél.

– Nézzétek, milyen gyönyörű — kiáltotta láthatóan fokozódó örömmel, majd kisvártatva hozzám fordult, és halkán súgta: — Ez az első virág, amelyet fiútól kaptam.

– Préseld le emlékül.

Elgondolkodott, majd a fejét rázta.

– Szívesebben látnám a hegyoldalban, ahol kinőtt. Megmutatnád egyszer azt a helyet? Most rajtam volt a sor, hogy csodálkozzam.

– Szívesen, de oda mászni kell, és lányok nem járnak arra.

– Mikor megyünk?

– Hét végén, ha nem utazol haza.

– Nincs pénzem.

– Akkor azonos gonddal küszködünk.

– Engem nem érdekel a pénz. A virágokat akarom látni, amint kidugják fejüket a kövek közül.

Vegyes érzelmekkel telve vártam a szombatot. Néhányszor láttam Flórá hét közben, de csak összeintettünk. Nem is tudtam világosan, örülnék-e ennek a kirándulásnak, vagy sem. Volt bennem egy sor félelem, hogyan telik majd el az a nap. Mit tudunk egymással beszélgetni, mit vár ettől a túrától, egyedül jön-e, vagy egy-két barátnővel, ahogy a lányok szoktak? Az bizonyos, ha a Villon-estre gondoltam, már nem láttam olyan csúnyának, mint előbb, és úgy éreztem, nem közömbös számomra.

Szombat reggel lógott az eső lába, amikor indulni akartunk. Azt hittem, a kirándulásból nem lesz semmi. Miután a megbeszélte időpontban találkoztunk, az égre mutattam:

– Látod?

– Félsz egy kis esőtől? Én fölkészültem.

Nekivágtunk a hegynek.

Sorra elmaradtak mögöttünk az ismert helyek, és a város lárma. A főséges csöndben csak a fenyőtobozokkal zörgő mókusok neszezése érkezett hozzánk a fák koronái közül. Flóra rosszul lépett egy kövön, és megbotlott. Szerencsére ott voltam mellette, és elkapta a karom. Kis keze mint hal a szákba, a tenyerembe kúszott. Ettől kezdve el sem eresztett. Hol erősen, hol lágyan szorított. Lassanként már alig láttam körülöttem a kikelettől harsogó természetet. Így bandukoltunk az erdőben az elhagyott tisztásig. A lombok közül úgy tárult elénk, mintha üvegházba léptünk volna. Flóra fölkiáltott:

– Ez csodálatos!

A közben eltelt napok alatt a tavaszi meleg előcsalogatta a rét valamennyi leánykökörcsint, és olyan volt a zöldülő pázsit, akár a virágokkal telehintett, színes ágy. Flóra kiválasztott egy helyet, ahol kettesben megfértünk, és leült velem szemben. A nap derűsen kisütött az oszladozó, széltől zavart felhők közül, és a lány egyetlen mozdulattal kibújta ruhájából.

– Mit csinálsz? — kérdeztem ügyetlenül.

Flóra nagy ártatlan szemével rám nézett, minden kendőzés nélkül válaszolta:

– Ezért jöttünk, vagy nem?

Könnyed mozdulattal megemelte a fenekét, és lehúzta fehér selyem bugyiját. Ott volt velem szemben, karnyújtásnyira egy minden elképzelést fölülmúló, gyönyörű, mezítelen női test. A bőre egyenletesen barna volt, még a fehéreneműktől korábban takart részeken is. Karcsú dereka, arányos combjai, zöld ágként hajló karjai és hosszú, finom ujjai teljesen elfeledtették velem az arcát. Megfogta a kezem. Félbevágott kókuszdióra emlékeztető, feszes mellére húzta. Éreztem, amint minden szaporodó levegővételnél megfeszülnek, és a tenyerem alatt — akár tengerben a korallvirágok — kinyílnak, majd összehúzódnak.

Hozzám simult, szinte belém bújt. Minden porcikájában reszketett. Áramként hullámzott testünkben az élet rezgése. Ujja cirógatva siklott rajtam. Amint megtalálta magvető ágam, előbb finoman megérintette, majd duzzadó hegyének allelét óvatos mozdulattal hátrahúzta, akár a kipattanni vágyó rügy bújik ki kérge alól. Erőteljesen megmarkolta, majd enyhített a szorításon. Ekkor éreztem, nem bírom tovább; be kell hatolnom ebbe a pázsittá, töretlen mezővé vált humuszba, hogy feszülő testünk lucskával öntözzük, ahogy az ég teszi, ha permetével meglocsolja a sarjadó virágot.

– Gyors legyél, ne szenvedtess — súgta Flóra.

Megnyílt combja mint vasbéklyó átfogott, és akár egy jóságos anyaöl, befogadott. Pillanatra valami visszatartó akadályt éreztem, de halk sikollyal engedett és kitárult. A lendülettől mindketten rohantunk előre, egy addig ismeretlen, meleg áramlatokkal teli, világtalan szurdokban, amelyben mint tóban nyakig elmerültünk, majd fürödtünk egymás ölelésében.

Ki tudja, meddig tartott ez az öröm? Nincs ember, aki időt mérne ezekben a percekben, és gondolna a figyelmeztető órára. Ott feküdtünk a hűvös nászi ágyon, gőzölgő testtel összefonódva.

– Miért adtad nekem az ártatlanságodat? — kérdeztem fölcsúdván.

– Elmúltam huszonkét éves. Anyám ebben a korban már karján ringatott, nekem meg még a kezem sem fogta meg senki...

A nagy öröm utáni természetes szomorúság ömlött el benne, láttam, hogy szeméből kibuggyant egy könnycsepp és eltűnt mellének halmai között.

– Te figyelmeztetted, amikor a Villon-esten az egykor szép kovácsné vénségéről szavaltál. Egy olyan csúnya lánynak, mint amilyen én vagyok, nincs sok választása.

– Ez nem igaz! Te még nem nézted magad tetőtől talpig tükörben?

– Soha nem nézek tükörbe, mert csak egy savanyú vénkisasszonyt látok.

– Ne arra figyelj. Nézd ezt a szép ívelt nyakat — fogammal finoman beleharaptam. — Vállad ívét, amely följazott íjként feszül — karjáig végigsimítottam. — Melledre, mint kenyérváró halomra fölsétálhatok, hogy a világba messze elláthassak — és ajkammal érintettem a kőoszlopként kimeredő, magasságjelző csúcsot. — Ezt a tündöklő telihold köldököt, amelybe virágot vethetsz — orrom hegyével körbejártam a finom kis gödröcskét.

– Kérlek, ne tüzelj tovább, vagy égess el, hogy ne maradjon belőlem más, csak hamu.

A közben észrevétlenül újra elborult égből nagy csöppekkel megeredt az eső. Lúdbőrös testünk a hidegtől összerándult. Már hiába földtük, melegítettük egymást, a tavaszi zápor mind hevesebben kopogott rajtunk, föl kellett kelnünk. Magunkra rángattuk a nedves ruhát, és beálltunk egy szikla alá. Az ég hűvös könnyei szűnni nem akarva, vigasztalanul tovább patakzottak. A felhők összeálltak, és egyhangú szürkeségben nekisimultak.

Egymást ölelve, átkarolva, nagy lépésekkel igyekeztünk a hegyről lefelé. A tisztás szélén Flóra még egyszer visszatekintett a virágokra, majd ironikus kritikával megjegyezte:

– Közöttük lettem Deflóra.

Néhányszor még elsietett ölelésre találkoztunk, de már rohant is tovább. Az élet kínálta szenvedélyek leküzdhetetlen kíváncsiságot ébresztettek benne, hogy másokban is vágyat keltsen. Félreérthetetlen helyzetekben látták kapualjban, folyosó végén, alagsorban...

Úgy látszott, az a tavaszi eső egyre jobban áztatta, mind csapzottabbá tette, majd a vizsgák előtt eltanácsolták a kollégiumból.

– Flóra, innen a hajdani pázsit fölé boruló nagy fáról kiáltok feléd! Ha megnyugodtál végre, és pihenni vágysz, mint egykor Villon, a csavargó, aki kiteszítva hagyta el Párizsát, kapaszkodj mellém. Levélként sorra itt ülünk az ágakon, s ha a felhőárnyak mögül kék tengerként hullámozó égből a kora tavaszi eső ismét szitálni kezd, kedvességedet őrző emlékeim meglevevényítésére csak te hiányzol.

A KAGYLÓ

Azon a nyáron forrók voltak a mezők. Korán reggel kerékpárra szálltunk, hogy mire Aizzani kezd a nap, már a Tiszánál legyünk. A rétek felől mint fátyol foszlányai, puha, langyos párapamacsok úsztak felénk. Tűnő álom volt, hogy pengve beleakadnak a küllőkbe, és mint erős, nyúlós, finom háló hamarosan lelassítanak, majd visszafognak; de a kerekeken érintetlenül átsuhantak, továbbgördültek a legelésző tehének felé, amelyek nagy hersegéssel, a fűvel együtt valamennyit bekebelezték.

Kezdetben a köves úton haladtunk. Figyelmünk csak a forgalomra összpontosult, mert a járműveket szüntelen kerülgetni kellett, nekik meg bennünket. Erna azt tanácsolta, térjünk le a földes útra. Göröngyös és kanyargós ugyan, de nem jár arra senki. Hallgattam rá. Végre kettesben kerékpároztunk egymás mellett. A pipacsok már elszórták hámló bőrként levedlő, hártavékony, piros szirmaikat, csak a szarkaláb rozsdásodni kezdő, lila virága meredezett még itt-ott a sárguló gabonaszálak közül.

Erna hirtelen leszállt. Az útra lökve a könnyű női biciklit, föltartott kézzel futott a búzatáblába. Fehér blúzban és rövid nadrágban volt. Olyannak láttam, akár egy kisgyermeket, aki kíváncsian elfut az anyjától, hogy megismerje a világot, de a biztonság kedvéért tisztes távolságból visszapillant, látja-e még? Ő is felém nézett és hívott. Hosszú, kecses ujjai között gyorsan fonódott a virágkarika. Mire odaértem, már megkoszorúzta magát vele.

– Olyan vagy, akár a mező kertje; egy lettél közülük.

– Hiányoznak? — kacagott a lány. — Nézd, kinőttek, ágat-bogat hajtottak.

Karját a magasba lendítette. Vékony, könnyű teste úszott utána. Így szökellt tovább a kalászos vetésben, akár a széltől hajtott Gabonaanya, amelyből hamarosan finom, fehér lisztet őröl az idő, szemenként szétszitalja, hogy kalácsá süljön, vagy fejünket deresre színezzé.

A gátra fölkapaszkodva, a nap sugarai az ártéri fák között úgy tűntek át, mint a röntgenfényé, és a levelek között árnyként mutatták a barna ágakat. A lány szusszanásra megállt. Egy öreg fűz derekának támaszkodott. Kacérkodva nézett rám, a szeme hívogatott. Magához ölelt, és megnyíló ajkával számra tapadt. Röpké volt az idő, amelyet karjai között töltöttem, mert a levelek közül, akár a nyári zivatar cseresznyenagyságú csöppjei, a kabócák habos veritéke csurgott, és kellemetlenül csiklandozva végigfolyt az arcunkon.

Már messziről hallottuk a fák közül előszűrődő vidám lármát, amely a homokos part felől áradt. Az erdő félhomályából hirtelen kiléptünk a verőfényes ragyogásba. A fehér homok szinte vakított. Lerúgtuk a szandált. Mezítláb szaladtunk a tüzes kemence fenekéhez hasonló buckás fövényen, a víz felé és beleálltunk. A folyó szelíden folyt, és a testünk megbizsergett. A hullámok tovaterjedtek rólunk, hogy kedvük szerint másokat nyaldossanak puha nyelvükkel.

A ruhadarabok áttetszőn szálltak rólunk a part felé, mint szélben a kócsagok. Itt nem kellett fürdőruhát viselni, mindenki mezítelen napozott. Előkerültek az ütők, és figyeltük, amint a kék égbe pehelyként iramodva, süvített a megpördített, könnyű tollaslabda. A víz felől lengedező fuvallatban kis ejtőernyőként ide-oda forogva szállt felénk, ha nem értük utol, hang nélkül a homokra huppant.

Az ugrálásban hamarosan elfáradtunk. Győzött a nap, amely immár a fejünk fölül tüzelt. A jókora fürdőzés után behúzódtunk az árnyékba. Előkerült a papírszalvétába csomagolt kolbászos kenyér, és éhesen, nagy étvággal harapni kezdtük. Ilyen jól még soha nem esett a szélein száradó kenyér. Otthon bizonyosan fintorogva félrelökjük.

Ebéd után hirtelen ránk tört a fáradtság. Még hallottuk egymás elhaló szavát, azután semmire sem emlékeztünk. Utaztunk az álom szárnyán, messze birodalomba, ahol kék volt a fű, és zöld tehenek legelésztek a piros felhőfodrok alatt.

A madarak elültek, mint este, ha szállásukra tértek. Szinte megállt a természet. Csak a kanyarban álldogált egy-két lovas kocsi a kompra várva. Az egyik paraszt elunta magát, és átkiáltott a révésznek. A hangot telefonvonalként, gyorsan továbbította a víz, de válasz nem érkezett. Távoli falu harangszavát hozta a hőségtől hullámzó lég. Ez úgy hallatszott, mint amikor a gramofonlemezen elakad a tű, és minden fordulat után reccsenve egyet, az akkordot előlről kezdi.

Amikor fölérettünk, minden aranyban fénylett körülöttünk. A nap a folyó másik partja felől sütött, és melegebb volt, mint korábban. Belevetettük magunkat a hullámokba. A víz magasra fröcskölt, és káprázatos szivárvány ragyogott visszahulló, ezernyi csöppjein. Megpróbáltunk a folyással szemben haladni. Erna azt kérte, ússzunk át a túlpartra, ahol nincs senki. Nagy tempókkal elindultunk, de a folyó sodrása így is messze elragadott bennünket az innenső parton hagyott fürdőzőktől.

Előbb értem át. Várakozva kiültem a fövényre. Amikor Erna lába a meder fenekét érte, lassan kiemelkedett a vízből. Olajos, barna bőrén a csöppek, mint ráhintett, izzó ékkövek gurultak le. Egész testét olvadt vörös-aranyra festették. A látvány fölzaklatott. Olthatatlan vágyat érezve, magam mellé vontam. Elheveredtünk, többé nem beszélünk. A túlparti fürdőzés zaja messziről szűrődött felénk; inkább a csendes hullámok hozták, nem a levegőben terjedt tova. Ketten voltunk, egybeforrva. A folyó fölé nyúló ágon ülve, csak egy őszapó csivített fölöttünk.

Kezem, mintha virágot készülne szakítani, lágyan, de határozott mozdulattal, lassan kúszott a nedves bőrön. Erna félig behunyta szemét, és érzéseiben elmerült. Melle halmán tűzszínű, vadrózsakemény bogyo feszült. Ellenállhatatlanul vonzotta ajkamat. Fogaimmal óvatosan körbevettem, nyelvem hegyével simogattam. A lány átkarolta nyakam. Erősen tartott, és a tarkómat csókolta.

Combja között, kaszálatlan barna rétből, zárt héjú kagylót szorított. Kezemmel mind inkább megközelítettem, lassan engedett, és megnyílt a héja. Mint rózsakvarc, áttetszően tündökölt a napban, amely ezt a rejtett csodát teljes erejével melegítette. Kibújt közülről a kicsiny, lángvörös kagylócska, mely a sötétből az élet nedvében csillogva fölfénylett. Amikor ujjammal lágyan érintettem, mint kemény tűzkő vagy csillagszóró szikrákat vetett. Az egész test összerándult. A világ közepe volt ez, amelytől többé nem is távolodtam. Arcomban Erna jázminillatú, forró leheletét éreztem. Duzzadó ajkaival a számba omlott, miközben csípője körbe hullámzott. Dereka mind erősebben dobálni kezdett, míg áttörtem a bűvös bejáraton, és a kagyló héja szorosan körbezárt. Éreztem, hogy homokszemként a rabja vagyok. Úsztunk és elmerültünk. Mi voltunk alatt a folyó, amely hullámokkal siklik partjai között. Élvezi a vihart, amely fenekestül fölkavarja, megtáncoltatja, tajtékot ver összetört tükrén; s a gyorsuló szellőkések a sárga habfoszlányokat a homokra sodorják. A kagylóba üveggyöngyöt vettem, amely a mozdulatlan időben igazgyönggyé növekedett.

Közben az ágon cserélődtek a madarak: az egyik érkezett, a másik tovaszállt. Nem számoltuk, hányszor váltogatták egymást, de bizonyos, ahányan láttak, az élet a maga csodájával annyiszor ajándékozott meg bennünket. A nap még fölsejlett az ágak közül. Hatalmas pásztortűz rózselángja a fátyolfelhők övezte ég alján lobogott, míg testünk végre megnyugodott. Ott feküdtünk a száraz homokon, amely elnyelte szerelmi lázunk verítékét, a fojtottan szálló sóhajokat, az öntudatlanul kitörő, őrjítő vágtyól éles sikolyokat. Még szóltanul, ernyedten simogattuk egymást, míg libabőrössé váltunk a hűvös esti szélről, és megborzongtunk.

A víz langyos volt, amikor visszaúsztunk a hazai partra. Már senki sem járt ott, csak eldobált papírok és szétszórt üres dobozok jelezték, hogy néhány órája itt még pezsgő élet folyt. Azon mód, vizesen magunkra ráncigáltuk a ruhákat, ültünk volna a biciklire, de a gumikban nem volt levegő. Kilopták belőlük a szelepeket. A használhatatlan járműveket csüggedten, szomorúan toltuk magunk mellett. Egyik kezünkkel hadonászva, a felhőként támadó szúnyogokat próbáltuk távol tartani. A gát tetejére érve, az elhagyott fák közül utánunk toluló sötétségben már elvesztek a részletek, csak az ezüst égen halványultak még a fakó lila fények. A város tornyai messze körvonalazódtak. Feljött az Esthajnalcsillag, amely — mint egykor a három királyt az üstökös — vezetni kezdett bennünket.

Ernát nem láttam ezután, csak a hangját halottam egyszer a stadionban, a városi sportünnepen. A műsorszámokat sorolta a mikrofonba. Azóta hányszor kimentem a folyóra! Nem törődtem vele, nyár van, vagy tél, átevickéltem a túlpartra, és várakoztam. Az erdőgazdaság közben végig kiirtotta a parti fákat. Fölöttem, az élettelen csöndben, madár sem röpült többé.

FŰZTELEPI VESSZŐHÚZÁS

Véget érni nem akaró tanévet zártunk. Fejemben képletek és idegen szavak zsongtak. Olyan volt az agyam, akár egy természetjáró, amikor a hangyász lakmározás végett szétkaparja. Tele voltam fantasztikus tervekkel, hogyan szellőztetem ki magamból a frissen, de nehezen szerzett tudományt, miként töltődöm föl új nyári élményekkel.

Sorra vettem elképzeléseimet. Üdülés az adriai tengerparton, sátrazás a Tátrában, kirándulás biciklivel a Balatonra, kajaktúra a Tiszán. Gondolatban megvizsgáltam, ezek mennyire valóságosak. Rögtön kiderült, mindegyikhez pénz kell, sok pénz, én pedig, ha kifordítottam a zsebeimet, csak a ruhaszöss esett ki belőlük. Aki szegénynek születik, ebben a világban többségében koldusként is hal meg, ha csak a vakszerencse mellé nem szegődik, vagy bűnözővé nem válik. Tervezett utaimat kezdtem lefaragni. Végül oda jutottam, a tiszai kirándulás is álomnak tetszett, mert nem volt sem kajak, sem sátor, de még a kosztra szükséges pénz is hiányzott.

Földajam terveimet? Nekem sohasem lehet szép nyaram? Küzdeni fogok érte! Ha kell, egész nyáron dolgozom, legalább egy hétre elmehessek világot látni. Még a vizsgák folytak, amikor a helyi lapok hívogatni kezdték a diákokat a különféle mezőgazdasági idénymunkákra. Igen különös elfoglaltságok voltak ezek. Szövetkezetekben, állami gazdaságokban lehetett munkát vállalni: aratás után a tarlón elszóródott kalászt gyűjteni, rizsföldön hideg vízben kötésig állva muhart meg tarackot gyomlálni, ivóvizet hordani a növénytermesztésben dolgozóknak, és így tovább.

Az előző években valamennyi munkát kipróbáltam, nem sok sikerrel. A rizsföldön átfáztam, a gabonatarlón a toklász ejtette sebeim elgennyedtek; ráadásul végelszámoláskor a délben elfogyasztott tál ételért majdnem az egész fizetésem levonták. Annyi sem maradt, hogy nyagda biciklimre dinamót vegyek.

A hirdetések között új munkalehetőség tűnt föl. A tiszai fűztelepen vesszőhúzás. Mi az ördög lehet ez? — tanakodtam. Hiába érdeklődtem, pontosan senki sem tudta. Úgy döntöttem, megpróbálom. Sok veszteni valóm nincs, legföljebb, ha nem bírom, otthagynom.

Másnap reggel vonatra ültem, és a várostól tizenhat kilométerre lévő folyóparti fűztelepre utaztam. Hasonló kép fogadott, mint valami feudális rabszolgafarmon. A sövénykapu előtt sorban álltunk. Egy szalmakalapos, pocakos intéző mázsányi súlyával állta el a bejáratot, és szünet nélkül kiabált:

– A családostok ide álljanak jobbra, a diákok és magányosok pedig balra. Előbb a gyerekesek kapnak munkát, ha marad hely, a tanulók. Aki még nincs tizenhat éves, ne is várjon. Személyazonossági, orvosi igazolás a kézbe. Értem? Na, világos??

– Akár az utolsó ítéletnél, itt is két csoportra osztják az embereket — mérgelődtem —, jókra és gonoszokra. Még meg sem mérettettem, máris a kárhozottak közé soroltak, pedig én mindenáron üdvözülni akarok!

A bebocsátás lassan haladt. Egyenként mustrálgatták az embereket. Szerencsém volt, mert ezen a napon kevés házasember jelentkezett, így néhányan a diákokból is bejuthattunk.

– Előnyben vannak, akik dolgoztak már a mezőgazdaságban, és nem puhányok! — kiabálta a fickó, amikor ránk került a sor. — Itt bizony tűz a nap, és nem a folyóban fürödhettek, hanem a saját levetekben.

Rám került a sor és szigorú szemével öklelni kezdett. Volt nála egy huságnak beillő, vastag fűz vessző, amellyel úgy emelte föl a karom, hogy fölszisszentem.

– No nézzem, mit bír majd a kezed, szép szemű. Ha a munkád is úgy ragyog, mint a tekinteted, Viola meg lesz veled elégedve. Lássam, ha finomak az ujjaid, már haza is

kotródhatsz. Itt nem zongorázni kell, hanem nyálkás vesszőkbe kapaszkodni. A körmöd hosszú, de ne félj, fél óra alatt letörik — és úgy röhögött a saját szellemességén, hogy rengett a hája a hasán.

A husáanggal határozottan ügyesen bánt, mert a kezem fejét egy pillanat alatt megfordította vele, és a tenyerem gusztálta.

– Nem éppen kidolgozott. Firkásznak jobb lennél, de társadalmunkban nem gyöngé tollforgatókra, hanem erős munkás karra van szükség, érted? Itt termelni kell, világos?! — ordította, majd a vesszővel nagyot taszított az oldalamba, és belökött a kapun.

A nagy fa alá kitett, egykor jobb embereket látott dohányzóasztal-féle mögött másik szalmakalapos ült. Elvette az iratainkat. Kockás irkába keserves kínlódással jegyezte az adatainkat. Látszott rajta, hamarabb lekasználja pár hold rétet, minthogy értelmes névve sorba rakja a betűket.

Átestünk a fölvétel. Tíz csoportba rendeződtünk, és egy sánta öreg elvezetett bennünket a gödrökhöz.

– Ez a munkahely — magyarázta. — A gödrökben ázik a fűzvesző. Kinyaláboltok belőle egy köteget. Az erősebbek kettőt is vihetnek, így kevesebbet kell a vízbe mászni, mert tele van pióccával. A lányok majd nyálas puszi fejében megkérhetik a fiúkat, nekik is hozzanak. Sikló is búvik a gödörben, és az a természete, hogy minden lyukba bemászik.

Szellemessége tudatában körülnézett, nevetik-e?

– Nem hallom az üdvivalgást! — kiabálta, és tölcserre formált markát a füléhez emelte. — A kévékkel idejönnek a bakokhoz, kibontják, és húzni kezdik az ágakat. Szál kéreg sem maradhat rajtuk. Látják a napon száradni azokat a vesszőkúpokat? Csontfehérek. Este a hátukra veszik, és elcipelik Violához, aki lemászálja.

– Ki az a Viola? — kérdeztem naivan. — Már másodszor hallom a nevét.

– A Viola? Hát nem tudod? — kissé hátrább lépett, és rossz lábával nagyot biccenve, tetőtől talpig végigmért. — Ilyen fickókat, mint te, két szelet kenyér közé kenve, uzsonnára eszi.

Ismét jót nevetett. Sarkon fordult, és otthagyt bennünket. Munkához láttunk. A bak nem volt más, mint derékmagasságú, karvastagnyi, méter hosszú gömbfa, amelyre négy szétálló léclábat szögeltek. Felül középre két acélcöveket V alakba vertek bele. Nagy erővel közé kellett vágni a vesszőt, forgatva végighúzni, hogy lehántsa róla a kérget. A lehúzott hánca a mezítelen talpunk alatt rögtön rugószerűen összetekeredett. A napon megszáradva éles, kemény szélével, mint medvecsapda fogott, karmolt, vágott, ha beleléptünk.

Kezdetben vidáman ment a munka. Odébb középkorú asszony húzta a vesszőt, akivel a mellette dolgozók szüntelenül évődtek. Egy férfi sikamlós vicceket mesélt, és legjobban maga nevetett rajtuk. Én nem keveredtem beszédbe. Résnyire összehúztam a szemem, hogy a vakító fénytől be ne gyulladjon. Gondolataimba merültem.

Évek óta úsztam, vívtam, eveztem, súlyzóimat, mint Toldi a petrencés rudat, reggelenként magam körül forgattam. Izmaim kifejlődtek, teherbíró képességem teljében voltam. Ábrándjaimban megjelent a Tisza, amely nem kínzó- hanem kirándulóhelyként elevenedett meg előttem. Szinte magam előtt láttam a karcsú kajakot. Egyedül fölkaptam és a vállamra emeltem. Futva vittem és a vízre tettem. Öles evezőcsapásokkal ott siklottam a folyó közepén. Élveztem az elmaradó homokos partot, a kiabáló, hosszan integető fürdőző lányok látványát. A napfény bronzolajként csurgott bőrömmön. A szertefröccsenő vízcsöppek biliárdgolyóként pattanva, végiggurultak rajtam.

Mozdulataimat megdupláztam. Estére, ha mázsálni viszem a vesszőt, az enyém legyen a legtöbb, és minél hamarabb összegyűljön a kiránduláshoz szükséges pénzem. A melegben, a forró napon hajlongva meg sem éheztem, de a nyelvem kiszáradt, hiába

igyekeztem cserepesedő ajkamat megnedvesíteni. Azt vettem észre, ujjaim mind kevésbé hajlanak, lassanként megduzzadnak.

A vessző a vízben apró gyökereket hajtott. A nedves ágak markolászásától kiázott a bőröm — akár a szüntelen melegvízben lubickoló gyereké —, és a gyökerek okozta apró sérüléseken keresztül a kéregből beleszivárgott a fa nedve. Ettől olyan vastagra dagadtak ujjaim, mint a dobverők. Amikor a nap hanyatlani kezdett, már nem tudtam őket összezární. Szétálltak, akár a vesszőhúzó bak acélfogai. Ekkorra már sajogtak is, és képtelen voltam velük fogni. A napi munka eredményét keserves kínok között fölnyaláboltam — könnyen elfért egyik vállamon —, majd megindultam vele az átvevőhelyre. Nagy volt a tolongás. Mindenki lökött rajtam egyet, mondván, a diák ráér, minket vár otthon a család.

Végére maradva, fáradtan ültem a fal tövében. Hallottam, hogy a kerítésen túl csattogva elmegey az utolsó vonat. Bandukolhatok gyalog haza, vagy itt hálhatok valamelyik háncscsomó tetején. A szürkülő égen szikrázó fényével áttört az Esthajnalcsillag. Anyámra gondoltam, amint kihült vacsorával még mindig vár, és a gyomrom összeszorult. Újra fölszedtem a letisztított vesszőket. Lábammal betaszítottam a pajta ajtaját.

Jól láttam a magas ablakon át beszűrődő alkonyi fényben egy természetes nőt, aki háttal állt. Derékvastagságú lábát a mázsára téve, a combjára helyezett irkában számolt. Mögötte egy férfi feküdt a földön. Beesett szemével próbált valamit jelezni, majd föltápászkodni, de erőtlenül visszaesett. Körülöttünk mennyezetig értek az átvett, gyöngyfehérre száradt, tiszta vesszőkötegek. A nő felém sem fordult, csak rikácsolni kezdett:

– Elkésett, már zárást csináltam. Jöjjön holnap.

– Alig néhány kilót hoztam...

A hangomra megfordult. Amint meglátott, azonnal barátságosabbá vált.

– Te vagy az, szép szemű? Már hallottam rólad.

Bal kezével megfogta az állam, forgatni kezdte. Úgy éreztem magam a tenyerében, mint kukoricacsó a morzsolóban.

– Korodhoz képest milyen erős, szúrós szakállad és bajszod van. Valódi combkefék.

Akkor dús szőrzet borította az arcom, de ezen keresztül is átért a nő simogatása. A tenyere olyan volt, mint a dörzspapír.

– No, dobd a mázsára, amid van. Ha jól szolgál, majd kicsit fölszorozzuk — hunyorított, kacsintást utánozva egyik szemével. — Te meg lódulj innen — rúgott a lábánál heverő férfibá, aki összeszedve minden erejét és ijedtében a kijárat felé mászott. — Úgy is csak tartaléknak kellettél, már betöltötted hivatásod.

– Maga a Viola? — hebegtem, és a mázsára vettem a vesszőt. — Egész nap hallottam önt emlegetni.

Viola észrevette duzzadt ujjaimat, és vihogva kérdezte:

– A fütykösöd is olyan kemény, mint ezek?

Hirtelen a nadrágomhoz nyúlt, megfogta a korcát, és gatyástul a térdemig lerántotta. Ösztönösen kaptam utána, és igyekeztem a ruháimat visszahúzni, de a nő szilárdan tartotta.

– Micsoda kis pelyhes kukac — vigyorodott el —, már úgy keményedik ez is, akár az ujjad — és a füzetet eldobva, másik kezével mogyorózni kezdett.

– Hagyjon békén! — kiáltottam.

– Lepisáld már a kezed? Még jobb, ha ezt nő csinálja, attól hamarabb gyógyul — magyarázta.

Lehajolt, olyan mozdulatot tett, mintha ajánlatát be akarná váltani. Közben kiszabadítottam magam a fogságából, de ahhoz, hogy elszaladjak, előbb föl kellett húzni a nadrágomat. Ekkor ránéztem. Pillanatig azt a benyomást tette rám, mint egy őrgófi

magánhadsereget kísérő, középkori markotányos asszony, aki a jókora nyikorgó kordét húzza, és csillagtalán éjszakákon a katonákat zaklatja.

Violán a köldöke fölött lépcsősre vágott aljú, egykor fehér színű, jókora köpeny lötyögött, amely, ahogy előre hajolt — mint hordódongán a megereszkedett ráf —, elállt tőle. Két dinnyeformájú, fej nagyságú melle, akár ütő a harangban, szabadon lengett, zötyögött. A dereka alatt szárától megfosztott nadrág feszült, szorosan keretezve az anyám sütötte hasadt kenyérré emlékeztető, jókora fenekét. A látványtól földbe gyökerezett a lábam. Mozdulni sem bírtam.

– A willendorfi szobrász felejthette itt — gondoltam —, miután róla mintázta meg az öreganyját.

Közben a nőiség ily kilókban mérhető látványa nem várt hatást váltott ki férfiasságomban. Viola újra hatalmába vett. Kibújt kurta köpenyéből, ledobta nadrágját, és pucéran — mint zsákot a molnár —, rájuk lökött. Szinte a mellemre ült. Szuszhoz sem jutottam, majd oly kecsesen, mint egy nyíló virágszál, fölém hajolt.

– Nézzem azt a legendásan gyönyörű szemedet — suttogta. Közben egyik mellének szederjes lila virágként fészlő bimbóját finoman ajkaim közé dugta.

Fulladozva kapkodtam a levegőt. Viola eresztett a teherből, és lecsupaszított, miközben kissé följebb emelkedett. Két lába, rugóként tartotta a testét, majd ágyékomon le-s föl hintázott. Úgy éreztem magam, mint a forró kemence előtt megpörkölődő pék, aki gyúrja, dagasztja a hatalmas, keletlen tésztát.

Viola üstökön ragadott, és combjai közé dugta fölemelt fejemet.

– Mutasd meg, diák, mire valók a combkefék?

Fülig maszatossá válva, megtettem, amit tudtam. Két kezem változatlanul munkált a testén, feledve ujjaim fájdalmát. Amint a hájas tézta kelt, különös változást éreztem rajta. Nem puhult, nem folyt szét, hanem keményedett. Izmai összerándultak, és ettől kezdve úgy éreztem magam, mint a szobrász, aki lágy agyagát ízről ízre finoman megformálva, kiteljesíti a csodát, hogy halhatatlan művet hozzon létre.

Egymás húsába kapaszkodtunk, majd forogtunk, sodródtunk a szenvedély viharában, amely fekete szájával elnyelt mindent. A pokol kapuját megnyitva, tüzes kotyvalékba estünk. A gőzmozdony dugattyúja csúszik így, ha frissen zsírozták. Viola egész testével rángott. Minden porcikáján remegés futott végig — amint fokozta az iramot —, előbb halkán nyögdecselelt, s végül hangja, akár a közeledő égzengés, erősödni kezdett. A mind erőteljesebben fokozódó, rángó mozdulatokra, lökéshullám futott át rajtunk. Egyre hangosabban sikoltozott.

– Őrült vagy — vinnyogta —, úgy keversz, hogy még gyereket csinálsz nekem.

Szusszanásnyi idő múlva hozzá tette:

– Érzed, mennyivel könnyebb, ha ketten húzzuk a vesszőt?

Már nem voltunk urai vágyainknak. Érzékeink elszabadulva, gátat szakasztva vágattak, akár a tengeri szökőár, amely körülötte mindent letarol, amit útjában ér. Erre az elemi ősi zajra odakint ugatni kezdtek a tanyai kutyák. Én Violába ragadva — mint légy a csirizes papíron — mind erőtlenebbül röpdöstem, míg végül a nő egy jókora ordítás közben rám zuhant; én meg elhanyagoltam, és egymásba folyt a verítékünk.

Semmi másra nem tudtam összpontosítani, csak újra éledő vágyamra, amelyet a karjaim között ernyedő női test fenekestül fölka-vart. Akkor éjjel a következő szerelmi lobogást már én gyújtottam. Előlről kezdődött, majd ismétlődött a tánc. Azután mély álomba zuhantam.

Hajnalodott és nyüzsgés, ricsaj támadt körülöttem. Kinyitottam a szemem. Láttam, Viola a munkásokkal civakodik, osztályozza az átvett árut. Amikor észrevette, hogy lábadozom, a tomporomba rúgott.

– Na, lódulj innen! — rántott egyet meglazult nadrágján — Ha van munkád, eredj a dolgodra.

– Viola, így bánsz velem azok után, ami az éjszaka történt köztünk? Én szeretlek!

A nő, mint anyatigris, hirtelen fölfortyant, és a színből kihajtott mindenkit. Belülről bezárta az ajtót. Visszatért hozzám, szétvetett lábbal megállt előttem. Közel hajolt az arcomhoz, tagoltan, hogy jól megértssem, a fülembe kiabálta:

– Én meg nem szeretlek!

– Hogyan? — szörnyülködtem.

– Amint érted. Kipróbáltalak, elfogyasztottalak, elegendem volt belőled.

– Viola, ne tedd ezt. Újra nagyon kívánlak. Csodálatos voltál, ezt másoktól nem kapom meg soha. Én feleségül veszek.

– Diák, nem szóltam elég világosan? Majd éppen te kellenél ebben a kis rövid nadrágodban, amelyből majd kiesel. Különben, van nekem uram.

– Minden akadályon átgázolnék érted.

– Takarodj végre! — ordította magából kikelve, és újra rúgott rajtam egyet.

– Akkor meg miért csináltad velem ezt az egészet? Így csak az ölelhet, aki szeret.

– Azért csináltam, mert kívántam. A saját éhemet csillapítottam. Természetes vágy ez, nem kell mindenféle lelkizéssel fölcicomázni. Nem tudod megérteni? Nem kell a szerelmed. Különben is, mi az? Négy sonka egy szál rúdon, ahogy tapasztaltad. Mit érzel most, együtt vagyunk? Ugye, hogy nem. A vágy elmúlt, s ha újratámad — mert mindennap ismét megéhezek, és ennem kell —, majd falok megint. De nem téged! Nem zabálhatja az ember mindig ugyanazt a mákos tésztát, néha jólesik neki a pecsenye is. Te csak egy falatka megrágott kolbász voltál az étlapon, szívem.

– Ez nem szerelem. Nemcsak a tested iránt érzek vágyat. Szeretnék megcsókolni, karomba venni, babusgatni. Elvinni egy multságba, büszkélkedni veled férfi módra; gondoskodni rólad.

– Semmire sincs szükségem, ami veled kapcsolatos. Elég a szövegelésből. Te papolsz itt erkölcsről? A nagyapámat Doberdóban, az apámat a Don-kanyarban lőtték le fölszentelt fegyverekkel.

Megragadta az ingem. A gallérja majdnem a karmai között maradt, azután az ajtóhoz tuskolt, kinyitotta és kilődített.

– Jöhet a következő! — kiáltotta a sorban állóknak.

Visszatekintve láttam, rögtön kiválasztott egy jókora fickót. Külön állította a mázsa mellé, és még hallottam, amikor borostáit végig simítva azt mondta neki:

– Milyen jó lesz combkefének.

Anyám kint álldogált a szín sarkánál és várt. Egy kosárban hozta a tegnapi ebédem.

– Nagyon aggódtam, hogy nem jöttél haza. Szó nélkül még sohasem maradtál el. Látod, árkon-bokron át jöttem utánad, mert az anyáknak ez a sorsuk.

Fölhajtotta a tálról a piroscsíkos szalvétát. A rántotta már megvénült, összeropogott. Mindjárt a földre ültem és bekebeleztem. Még a legínyencebb királyi sült sem esett volna olyan jól, mint ott és akkor ez az egyszerű parasztétel.

Közben anyám mellém kuporodott. Türelmesen, szótlánul várt. Amikor befejeztem a falatozást, szomorú szemét rám nyitotta.

– Gyere haza, fiam, most még van visszaút. Hallom a munkásoktól, valami rossz nő hálójába keveredtél.

– Ne mondja azt, édesanyám, hogy Viola rossz nő, hiszen nem is ismeri.

– Kárt csinál benned. Ne tékozz el értelmetlenül fiatal életed.

– De én szeretem Violát, itt a helyem mellette.

Közben anyám összepakolta a mosatlant és letakarta. Nem szólt többet, csak a könnyét törülgette. A kapuig kísértem. Elmenőben annyit mondott:

– Mindig várlak, akkor is, ha már nem leszek.

Rohantam vissza a vesszőhúzó bakomhoz, újra fölvenni a munkát. Azon már egy tagbaszakadt férfi dolgozott.

– Ez az én állásom — mondtam.

– Volt, csak volt, te szép szemű, de elhagytad, nem jöttél vissza időben.

Mentem Violához, hogy elpanaszoljam, miként dúrt ki az az alak. Tegyen igazságot köztünk. A fűztelepen már mindenki a bakoknál serénykedett. Violát a színben találtam. A félig behajtott ajtó résén keresztül láttam, lábai az égbe kalimpálnak, és az a fickó dögönyözi, akit előbb a mázsa mellé állított.

A szakadt ing rám tapadt, bűzlöttem. Egyszeriben olyan mocskosnak éreztem magam, amelyet nem lehet a folyóban lemosni. Úgy sajogtam, mintha nyílt lábtörést szenvedtem volna. Az undor is erősödni kezdett bennem. Utáltam a fűztelepet, a vesszőkkel hadonászó embereket, az egész világot.

Megfordultam, és elindultam az állomás felé. A vonat már elment. Vitte anyámat is. Ezen a szakaszon csak reggel jön egy, kihozza a munkásokat. Este indul a másik, amely visszaviszi őket. Tudtam, nem jutok haza másként, csak ha nekivágok az országútnak.

Akkor még nem szaladgáltak a gépjárművek. Egy-két parasztszekér ballagott álmosan a mind fényesebben sütő nap alatt. Jól tudtam, hosszú az út hazáig. Gyaloglás közben sok minden megfordult a fejemben, amelyek a folyó felől áramló, enyhe légmozgásban lassanként kezdtek tisztulni bennem.

Fölfogtam, ezen a nyáron sem gyűlik össze a pénzem a kajaktúrára. Anyámat sem találom meg, mire a fárasztó kutyagolás után hazaérek. Levélként ott ül egy magas fán. Az enyhe légben rezegve integet felém. Futnék már örömet, de a hozzá vezető út eltűnik lábam alól. Magányosan bolyongok tovább e végeláthatatlan, kietlen pusztában, gyöngülő vigasztalását keresve.

RENÁTA JÁTÉKAI

András barátommal gyermekkori kapcsolat fűzött össze. Ugyanabban a városrészben laktunk, egy azon iskolába jártunk. Amikor délutánonként a fiúhad a jókora füves árokparton összeverődött játszani, mindig egy csapatban voltunk, soha nem kerültünk szembe egymással.

Legénykorunkban sem váltunk el, pedig hamar elkerültem otthonról. Messzi vidék fogadott be, majd erős honvágyat érezve, visszajöttem a szülővárosomba. Itt telepedtem meg. Andrással leveleztünk, és változatlanul ragaszkodtunk egymáshoz.

Negyed század múlt el rajtunk, amikor barátom a következővel állt elő:

– Meguntam a legényéletemet, a lyukas harisnyákat, a koszos ingeket, a mosatlan edényeket, asszonyt viszek a házba.

– Asszonyt? — néztem nagyot és nevettem. — Ott van az anyád, aki teljesen ellát, minek vennél a nyakadba nyűgöt?

– Nem úgy van az, édes komám! Anyám már lassan magát sem tudja ellátni. Mindent én szerzek be, nem is szólva arról, hogy szegény rendre kárt okoz. A múlt nap is a műanyag ebédhordóba tette föl az ételt a gázra melegíteni. Az edény beleolvadt a tűzhelybe, szétfröcskölve az ebédemet. Egy napig kellett súrolni, majd kimeszeltetni, mire rendben lett a konyha.

– Ilyen semmiségekért föladnád a szabadságodat? Nem vagy te még vén ember, akinek meleg palackot kell az ágyába vinni. Lemondanál a hét végi ivászatokról, a jó kirándulásokról, a vidám összejövetelekről?

– Csak ha megfelelő nőt találok.

Pár hónap múlva, a legénybúcsúztató alkalmából jutott el igazán a tudatomig, hogy András elhagyja a haverokat. Velem is lazul a kapcsolata, megszűnik eddigi közös életünk. Kissé kapatosan, szomorúan bandukoltam hazafelé. Először éreztem a fojtogató magányt. Akkor, nem éppen tiszta fejjel, az volt az első gondolatom, én is megnősülök. Sorra vettem eddigi kapcsolataimat.

Jutkának be nem állt a szája. Állandóan hadart, minden második szavát értettem, de azok sem voltak értelmesek. Ilinek kicsi volt a melle, Klárinak nagy a hasa, Aranka már vénlány, és a rigolyáitól képtelen volt megszabadulni. Nem véletlen, hogy egyiknek sem tettem házassági ajánlatot.

Talán bennem van a hiba, gondolkodtam, hiszen az apámtól örökölt lustaság élt bennem. Elfogadtam, ha András meghívott valahova. Vele elmentem, de munka után többnyire otthon heverésztem, olvastam, néztem a tévét. Igényem sem volt arra, hogy koslassak.

– Holnaptól minden megváltozik — határoztam el. — Az a baj, hogy nincs kellő ismeretségem. Járkálni kell, szórakozni és próbálgatni a szerelmet. Ettől megijedtem.

– Szerelmet? Hogy közel kerüljek a tűzhöz, és megégessem magam? Melyik az a nő, aki megér nekem ennyit?

Ettől kezdve mégis belevetettem magam a nagybetűs Életbe. Körülöttem a nők jöttek, mentek. Anyám, amikor elszaladt a sarki boltba, találkozott a szomszédasszonyokkal, el is panasolta nekik:

– Kurvás lett a lelkem.

– Nem tán, te Rozi? Akkor több lesz a bajod.

– Nekem nem, csak ritkán látom. Kocsmáról kocsmára jár.

– Részegeskedik is, Rozi?

– A nyavalyát. Legalább megmutatná, hogyan kell rendesen berúgni, mint szegény, megboldogult apja csinálta haláláig.

Talán nagyon akartam a változást. Nem vártam ki, hogy a sors elém hozza, és tálcán kínálja föl az igazi párt. A nőikkel nem mentem sokra. Tapasztalni kezdtem, azok a lányok, akik tetszettek, messzire elkerültek. Azok, akik se testemnek, se lelkemnek nem kellett, tapadtak volna rám; egy-két repedtsarkúval még ágyba is bújtam. A boldog kielégülés helyett inkább a csömör és az undor fogott el.

Újabb fölfedezést tettem:

– Nem szeretem a nőket. Mi az, hogy nem szeretem? Félek tőlük, és utálok őket.

Ekkor megszólalt bennem egy hang:

– Nem is vagy te férfi!

Ettől még jobban megijedtem, mint annak idején a behívóparancstól; és energiám egyik részét arra kellett fordítanom, hogy elnyomjam ezt a kíméletlen hangot, másik felét arra, hogy bebizonyítsam, semmivel sem vagyok hitványabb, mint a többi.

András meghívott feleségének, Renátának a neve napját ünnepelni. Fanyalogva mentem el. Nem éreztem náluk különösebben jól magam. Amióta megnősült a barátom, megváltozott. Barátságunk tartott még, de valamennyi cselekedetében, szavában ott volt a felesége is. Ezt a kettősséget nehezen tudtam elviselni. Ráadásul azon a napon egy finom kis szőkével beszéltem meg randevút, de a régi kapcsolat ápolása végett kénytelen voltam elhalasztani.

Öltönyben, nyakkendővel, kezemben a sarki árusnál sebtében vásárolt csokorral időben becsöngettem Andrásékhoz. A barátom jött elém, és bemutatott a társaságnak. Ők már nem a régi haverjaink voltak. Csupa házaspárok, akik szüntelenül lakáscserékről, beszerzési gondokról, a gyerekek szorgalmáról, munkahelyi civakodásokról, vagyis olyan számomra közömbös témákról beszélgettek, amelyekbe nem tudtam bekapcsolódni.

Velem szemben Renáta ült. Észrevehette, hogy unatkozom, mert kedvesen hozzám fordult, csevegni kezdett. Bosszantott, nem érdekelt, mert lekötött és kisajátított. Nincs szörnyűbb, mint valakire udvariasságból figyelni; nincs fölöslegesebb energiapocsékolás, mint valakinek a szavait azért követni, hogy szükség esetén válaszolni tudjunk.

Ahogy az ital fogyott, növekedett a ricsaj. Mindenki magyarázott, túl akarta kiabálni a szomszédait, hogy csupán az ő szava érvényesüljön. Ebben a lármában az asztal alatt meleg érintést éreztem a bokámon. Lány volt, kellemes, mint hidegtől gémberedett kezem, amikor a fűtőtest fölött engesztetem.

Nem lehetett más, csak Renáta, hiszen ő ült velem szemben. Többször láttam, amikor csak tehette, rögtön kivette lábát a könnyű kis masnis papucsból és kalimpált vele. Bizonyosan ő ért hozzám véletlenül. Följebb ültem a széken. Kissé magam alá húztam a lábam, hogy teret engedjek neki.

A kellemes érintés ismétlődött. Most nem húzódtam vissza, vártam, hogy bizonyosságot szerezsek, vajon véletlenül történt-e közeledése, vagy szándékosan? Bokámon, a zokni fölött mind az öt lábujját éreztem. Kezdetben csak pihentette, mintha pajkosságból tenné. Amikor érezte, nem húzom vissza, lábujjait külön-külön mozgatni kezdte. Óvatosan tapogatta velük a lábszáramat. Ügyesen és finoman matatott, mint a kar nélküli emberek, akik megtanulnak a lábukkal varrni vagy festeni.

A lábfeje lassanként a nadrágom szára alá bújt, kúszott a térdem felé. Egyszerre csiklandott és izgatott. Közben bosszantott, hogy a barátom felesége teszi velem. Miért nem azzal a vörösre kent szájú, molettal hozott össze a sors, aki távolabb ült tőlem; de a kellemes, titkos simogatás elől már nem volt erőm kitérni.

Renátát nem elégíthette ki ez a kis huncutkodás. Amikor a desszertre került sor, kérte, menjek ki vele a konyhába, segítsék neki behozni. Nekem úgy sincs párom, akit szórakoztatnom kellene. Lábujjhegyen járva, úgy lépdelt aprókat előttem, mint gésa a magas facipőben. Csípőjét minden mozdulatnál kissé megringatta. Ösztönös érdeklődés ébredt föl

bennem, de féltem, nem értem-e félre, és esetleg kínos helyzetet teremtek. Mindegy, már benne vagyok. Úgy látom, nem én diktálok, csak hagyom az eseményeket tovább gördülni.

A konyhaajtó becsukódott mögöttünk. Renáta kérte, hogy a csokoládékrémrel teli, harang alakú, gyönyörű poharakat helyezzem a tálcára, közben ő a tejszínhabot rakta rájuk. Az utolsó pohárnál mutató ujjával kivette a tálból a maradék habot, majd a számhoz tartotta. Amint ajkam megnyílt, ujját a számba csúsztatta, és körmeivel megérintette a nyelvemet. Fogammal óvatosan megragadtam, fogságomban tartottam, míg leolvadt róla a hab.

– Te örült — suttogta kacérkodva. Elhúzta magát és visszatértünk a hangos társasághoz.

Újra szemben ültünk. Most én keresgéltem lábammal az asztal alatt, de Renáta érzékelhetően visszahúzódott. Azon az estén már nem találtam rá többet. Búcsúzásnál, amikor öltözködni kezdtem, a sálát a nyakamba dobta, két végét szorosra húzva így szólt:

– Máskor is eljöhetsz, nem kell alkalmat keresni. Te vagy a férjem legjobb barátja, nem igaz?

Hazafelé csillagot kerestem volna Renátának, hogy közös titkunk legyen, és legközelebb megoszom vele, de a hajnalodó égen fényük már szertefoszlott; álmos szemét vörösre dörzsölve, bágyadtan kelt föl az öreg nap. Elalvás előtt takaró nélkül forgolódtam, zsongott a fejem. Nem tudtam másra gondolni csak a barátom feleségére, és érintésének nyomát keresve, a lábamat bokától térdig újra meg újra végigsimítottam.

– Jóságos ég, mi történt velem és velünk?

Eszembe jutott a közhellyé vált szólásmondás: „Anyám, én nem ilyen lovat akartam...” Tetszik vagy sem, beleestem, mint légy a mézes bödönbe. Minél inkább kapálódom, annál inkább beleszagolok. Vártam, hogy a sors döntsön, és időben fölkínálja, akire vágyok. Hiába próbáltam magamban bármelyik korábbi barátnőmet fölidézni, mint porcukrot a konyhaablakot betaszító szélvihar, elsöpörte őket Renáta szüntelenül megjelenő arca. Lassanként betöltötte teljes látóhatáromat, alig vártam, hogy valamilyen ürüggyel újfönt benyithassak hozzájuk.

A sors ismét kegyes volt, nem hagyott fölöslegesen sokáig szenvedni. A következő hét végén csengett a telefon. András arra kért, menjek el hozzá segíteni.

– Tudom, kétbalkezes vagy — kiabálta nevetve —, de erős, mint egy bika. Semmi mást nem kell tenned, mint keményen megtartani a létrát. Én mászok föl, és az ereszcsonnából kidobálom az őszi lombhullásból ideszóródott leveleket, amelyek eltömték a lefolyót. Úgy gyere, utána itt tartunk ebédre. Renáta különleges, tejszínbe süttött csirkemellet készít. Megnyalod utána mind a tíz ujjadat.

– Még hogy az enyémet — füstölögtem magamban —, de az a gyanúm, a Renátáét is, ahogy legutóbb; csak azt nem tudom, hogyan fér be a számba?

Szombat déltájban megjelentem egy palack pezsgővel, valamint a múltkorinál nagyobb és gondosabban összeválogatott virágcsokorral. Barátom így fogadott:

– Mi az, talán udvarolni jöttél? Renáta! — kiáltott be a házba. A függén előkerülő asszonynak mondva, rám mutatott. — Nézd már ezt az úri embert, kinyalva jött, mint aki lánykérőbe érkezett, nem pedig dolgozni. Amíg előkeresem a létrát, adj rá valami munkásruhát, össze ne gyűrje jól vasalt nadrágja élet.

Renáta kézen ragadott, és behúzott az előszobába. Irányított tartózkodás volt bennem, a nő hiába unszolt, hogy vetközzem. Megvártam, míg megjelent kezében egy overallal, és bementem a fürdőszobába. András testesebb volt, mint én. Lötyögött rajtam a vállas. Olyanformán jártam, hogy előbb benne kellett lépnem, aztán a földön. Amikor az asszony meglátott, úgy nevetett, hogy bohócnak éreztem magam. Szégyenkezve a kerti kijárat felé oldalogtam.

– Várj! — kiáltott Renáta. — Előbb kösd meg a kötőmet, mert képtelen vagyok magamon hátul megtenni.

Elébe fogta fehér, piros pettyes kötőjét. A zsinórait hátra nyújtotta. Amíg én csomóztam, megérintette combomat, és a lötytyedt nadrágon keresztül jól érezhetően megmarkolta. Talán félt, ránk nyit a férje, mert nem várt viszonzást, gyorsan a konyha felé vette útját.

Munka után az ebéd közömbös beszélgetéssel telt, amely mind inkább ellaposodott. Renáta gyakran öntögette a bort. András egyre leplezetlenebbül nagyokat ásítózott. Tudomásul vettem, a „mór megtette kötelességét, a mór mehet”. Fölkálltam, hogy elinduljak, de Renáta ránk förmedt:

– Nem mégyszehova, már kifolyt a kávé, tessék előbb meginni.

– No, még csak az hiányozna nekem — mondta András leragadó szemmel —, nem bírom tovább, az éjszaka is rosszul aludtam. Bocsássatok meg, átmegek a másik szobába egy kicsit ledőlni.

A barátom enyhén tántorgó léptekkel eltűnt a szemben lévő ajtó mögött, Renáta főliszolgálta a feketét.

– Ami azt illeti, én sem vagyok nagy kávé — kezdtem a beszélgetést, amikor a konyhából előjött.

– Nem is azt hoztam — válaszolta huncutul. — Tudom, szereted a gyümölcsteát. Ne kérsd magad, különben megitatlak.

– Nem bánom, kényeztess.

Renáta nevetve kapott az ötleten. Egyik kezével megfogta az állam, másikkal számhoz emelte a csészét. Kis adagokban, hogy nyelni tudjam, öntögetni kezdte belém.

– Egy korty a mamának — mondta —, egy Andrisnak, egy pedig nekem.

Kortyolgatás közben teljesen átszellemültem. Miután a bögrém kiürült, így kuncogott:

– Nem iszunk ám egy csészéből ebben a meghűléses időben — és ami még az övében volt, fölhörpintette.

Mielőtt fölocsúdtam volna, játszadozni kezdett velem. Fogacskájával az alsó, utána a felső ajkamat harapdálta végig. Nyelve hegyével az enyémet érintette. Előbb, mint a csiga, amelyik félve dugja ki szarvát, hogy szétnézzen az ismeretlen világban, ő is csak pillanatig próbálkozott vele. Miután érezte, szabad az út, tovább csúszott befelé. Az én remete rákom is házát hagyva előbújt, de védtelennek érezve magát, a másikban talált menedéket. Egymást forgatva kúsztak, összefonódtak, rendre összeütköztek. Mint csokoládé bevonat a tortáról, egymás szájába folytunk. Gyorsuló és forrószódó levegővételeink jelezték, ebből a közös serpenyőből már nem lehet kiömleni, csak izgalommal beteljesedve megszilárdulni.

Végül eleresztettük egymást. Renáta a mellemre borult, pihegett, akár egy föliramoló, űzött madár, amelyet láthatatlan háló fog körül. Már hiába vergődik rabságában, mind jobban belegabalyodik, és többé nem tud szabadulni.

András a szobában most fordult a másik oldalára. Mély alvásában kissé elnyílt szája szélén tiszta nyál csordult a párnájára. Magamra kaptam a felöltőmet, és a kijárat felé siettem. Mielőtt kinyitottam volna a bejárati ajtót, Renáta átölelt, egy mindent nyújtó, utolsó csókkal búcsúzott.

Délutánra járt az idő, a polgárok most ocsúdtak ebéd utáni szunyókálásukból. Még nem akartam hazamenni, ezért betértem a kiskocsmába, és sört kértem. A szám úgy kiszáradt, mint aki sohasem ivott. Le sem vettem róla a korsót, míg ki nem ürült. A gégeemen egyik folyt le a másik után. Észre sem vettem, hogy a fejem jócskán kótyagos.

Amikor iszom, mindig elérzékenyülök, mint annak idején szegény öregapám, aki piavei élményeit mesélve, a második mondatnál könnyezni kezdett. Az asztalra borultam,

arcom a karomba temettem, úgy zokogtam. Az ivócimborák ismertek, kikerülve békén hagytak.

– Nem veszélyes — magyarázták az újdonsült vendégeknek. — Kialussza magát, és csöndben hazamegy.

Lassanként körém is hálót font az álom. Éreztem, a szemem már nem nyílik.

– Bár ki se nyílna többé — gondoltam —, hogy a borotválkozásnál ne kelljen szembenézni magammal a tükörben. Milyen alávaló gazember vált belőlem. A legjobb barátom felesége sem szent előttem. Pedig a lelki pásztorom mindig arra tanított, kövessem az Írás törvényeit, ne kívánjam felebarátom feleségét, különben elkárhozom. Ha összeomlik a világ, ha minden nő kihal a földön, csak egyedül a barátom felesége marad; ha vágyódásom kínjai között tíz körmömmel a falat kaparom, akkor se nyúljak hozzá, még ha csábítana is, mert akkor hitvány, erkölcstelen ember leszek. Már nem leszek..., vagyok... — buzgott föl bennem mélyről az utolsó ítélet, majd mély álom szakadt rám.

Renátát még a gondolataimból is igyekeztem kiverni. Tengernyi munkába temetkeztem, de ösztöneimben jelentkezett, és vad csókjától ismét égni kezdett az ajkam. Hová menjek, mivel hűtsem? Kocsmába bújjak a saját vágyam előtt? Fogjak egy sarki nőt, és az ágyban alaposan meggyömösöljem? Mit érek ezekkel, ha a mind hevesebben erősödő szerelmi váltóláznak egyetlen enyhítő orvossága maga az okozója. A forróság még erőteljesebben tör rám, mikor mellette vagyok, és csillapíthatatlanul sodor magával.

Összavarodtam. Már nem tudtam, mi lenne a megfelelő gyógyszer, hogy ezt a kórt véleg kiűzzem magamból, amikor csengettek.

– Ebben a szokatlan időben talán a vízóra-leolvasó jött vissza, mivel tegnap nem talált itthon — futott át rajtam, és bosszúsan nyitottam ki az ajtót.

Renáta omlott a nyakamba.

– Sietnünk kell. Csak fél órám van, és indul a busz velem visszafelé.

– Nem akarom a bűnünket kiteljesíteni — válaszoltam.

Szót sem szólt. Ledobta kabátját, és az ingem kezdte gombolgatni. Próbáltam magamtól eltolni, de oly erősen hozzám simult, hogy karom gyöngülni kezdett. Halántékomban lüktetett a vér. Az egyszerre érzett erős vonzalom és taszító, sőt menekülő szándék hatására az ér kidagadt. Úgy éreztem, rögtön megpattan.

Ekkor már a heverőn ültünk szorosan egymás karjában, csókolózva. Az asszony előbb a mellemen a szőrt morzsolgatta tenyere alatt, azután megfogta ölelő kezem. A blúzára helyezte. A gombok jókora távolságra ültek egymástól, könnyedén közéjük hatolt a tenyerem, hogy finoman markomba vegyem az élet fájáról felém pirosuló gyümölcsöket.

Renáta kibújtatta a vállát, mivel nem volt rajta melltartó, a sárga blúzt a szoknya korcaig lehúzta. Csillogó almái éretten fügtek, karjának íves hajlatába kapaszkodva, ízlelésre várva. Ajkam előbb a bogyókat szedegette, mint éhes vándor, mikor az útra kihajló vörösön tündöklő ribizlire talál. Egyre mohóbban eszi, szaggatja, azzal sem törődve, ha néha ág és levél is akad a fogai közé.

Micsoda tiszta, különös íz. Eddig sohasem éreztem. Az almák külön életre kelve táncoltak Renáta mellkasán, mintha szél rázná a fát. Az erős kocsányon kapaszkodva, hang nélkül egymáshoz ütődve, szilárdan megültek. Fejemet kíváncsian közéjük dugtam, hogy ebből a nézőpontból szebbnek látszik-e a világ? Jobbról, balról kissé borostás arcommal megcírógattam őket. Ettől összerándultak és megkeményedtek, akár torony csúcsán a rézgömb.

Renáta nyögdecselő hangokat hallatott, és kibontakozott az ölelésemből.

– Szörnyű vagy, tudod? Ha hagynám, leszakítanál.

Összekapta magát, már szaladt is lefelé a lépcsőn. Szédülten álltam az ablakba, hogy fölnezz-e, de a busz megérkezett, és a tömegben eltűnt előlem.

A szomorúság mint tapasz a sebre, ráragadt a szívemre. Többé nem tudtam levakarni, pedig ezernyi körömmel próbáltam eltávolítani. Szüntelen azt kérdeztem, miért távozott búcsú nélkül? Már nem gondoltam arra, hogy a legjobb barátomat becsapom és megcsalom. András méltatlan erre a szerepre, hiszen csak jót tett velem.

Renáta nem jött többé. Munka után azonnal hazasiettem. Az ablak elé ülve olvastam, amikor leszáll a buszról, azonnal észrevegylem. Lestem a csöngőt, és ha a másik lakásban megszólalt, már rohantam ajtót nyitni, érkezésére várva. Két hétig bírtam, azután föl hívtam Andrást, mi van velük? Igazán nem a barátom érdekelt.

Elcsukló, sírásba fulladó szavak hörögtek felém a vonal másik végéről:

– Renáta visszaköltözött az anyjához... Nem tud velem élni... Beadta a válópert...

Kővé meredtem. Nem Andrást, magamat sajnáltam.

– Ne törődj bele! — kiáltottam, de a kagylót már letette. Tanácsomat talán meg sem hallotta.

Én is bőgni kezdtem, mint a vágóhídra hajtott oktalan állat, amikor rosszat sejtve megérzi a vér szagát, de inkább mérgemben, mint vesztemben. Éreztem, hogy engem is elhagyott. Ez a szerelem még ki sem teljesedett, csak hevült, mint különböző fémek a természet tégléjében, egyetlen ötvözzé összeolvadva. Be sem teljesült, hogy magát kiforrvá lávaként megszilárduljon, vagy fölpuhulva termékeny talaj legyen belőle az eljövendő, új nemzedék számára.

Egyszer estem bűnbe, akkor is lépre csaltak. Igazam volt, amiért elátkoztam azt a percet, amikor Éva az édenben megszületett. Nekem ne mondják, hogy a nők nem csábítók és nem csalók. Többé nem érdekelték. Leballagtam a sarki kocsmába. A pultra támaszkodva már vártak az ivócimborák. Kérnem sem kellett, a csapos elém lökte a korsó sört. A lányok sorra eltűntek az életemből, agglegény maradtam. Amíg mozogni bírtam, mindig arról álmodtam, Renáta eljön. Beteljesedik a... nem, nem a szerelmünk, az ki sem alakult, hanem a végzetünk.

DIANA BARLANGJA

Dianát egy természetjáró és turisztikai egyesület országjáró kirándulásán ismertem meg. Véletlen volt, hogy a hét végére meghirdetett különböző túrák közül mindketten ezt választottuk. A buszban is egymás mellé kerültünk. A többiek házaspárok, barátok, csak mi voltunk egyedül, ezért nekünk tökéletesen mindegy, ki mellé ültetnek.

Diana hatalmas hátizsákot cipelt; az ablak fölötti polcon nem fért el, de ragaszkodott hozzá, hogy vele legyen, ezért közénk helyezte a padlón. A gömbölyűre tömött batyu minden kanyarban felém dőlt, és a lábamra esett. Eleinte nem néztem Dianára, mert mérges voltam, de a harmadik kanyar után fölfortyantam.

– Rakja úgy a csomagját, hogy ne essen folyton rám.

Diana egy szót sem szólt. Amennyire csak tudta, szétrakta a lábát, és a zsákot közé fogta. Ezután az út végéig kifelé nézett az ablakon, de figyelmesen hallgatta az idegenvezető ismertetőjét. Amikor leszálltunk a buszról, udvariasan magam elé engedtem, és alaposan megnéztem.

Jól öltözött, középkorú, kissé molett, de arányos testalkatú nő volt; szeme sarkánál és a szájugában kezdtek megjelenni a szarkalábak. Ezeket már az éjszakai bőrtápláló krémekkel sem tudta többé eltíkolni. Összehasonlítottam vele a koromat; elmúltam ötven éves, de erőmet még nem kezdte ki az idő. Titokban megállapítottam, összeillünk.

Egyik lábára kissé biccentett, de nem föltűnően, inkább a járását tette kecsessé; a férfiszem számára pedig célponttá, hiszen ezt a hibát csípőjének és fenekének finom játékával igyekezett enyhíteni. Később megtudtam, egy korábbi kiránduláson szerzett csonttörés nyomát viselte. Ezért mindig hordott magával elemes masszírozót. Amikor megpihentünk, rögtön előkapta, és térde körül, később a vádlijától combtőig dolgoztatni kezdte. Mindig vékony, feszülő selyemruhát vagy tapadó műszálas nadrágot viselt, hogy a szöveten könnyen csússzék a vibrátor gumikorongja.

Ligetes erdőbe értünk, és a túravezetőnk fél óra szedrezést engedélyezett. A fák között látótávolságra szóródtunk szét. Itt láttam meg újra Dianát. Műanyag pohárba szedte a gyümölcsöt, és kissé lemaradt. Ebéd után jókora magaslatra kellett a kilátótoronyhoz fölkapaszkodnunk. Diana a dombot könnyedén megmászta. Amikor a torony bejáratánál a szűk és meredek csigalépcsőkre esett a tekintete, láttam, visszamarad. A túravezető rögtön intézkedett.

– Az erejüket úgy osszák be, hogy lassan másszanak, mert százhusz lépcsőfok van. A nőket engedjék előre. A férfiak segítsék és tartsák őket. Megéri a fáradságot. Ha a hegyek között nem lesz köd, az országhatárig is ellátnak, és a látvány csodálatos lesz.

Miután mindenkinek volt saját párja, Dianával hátra maradtunk. A többiek már a torony derekánál tartottak, mi még kényszeredetten ácsorogtunk az aljában. Férfihoz méltón, udvariasan tessékelnem kezdtem, mert ha nem kezdeményezek, máig is ott bámulunk fölfelé. Diana engem unszolt.

Mindkettőnkben élt a vágy az ígéretes látvány iránt, ezért legyőztük az egymás iránti enyhe ellenszenvünket, és a körülményünkből adódó, kellemetlen kiszolgáltatottságunkat. Diana végül kelleetlen belátta, egyedül képtelen lesz az újabb akadályt legyőzni, és megindult előttem. Előbb büszke tartással lépegetett. A harmincadik lépcsőfok után láttam, mind nehezebben rakja följebb a fájós lábát. Visszaszólt, tegyem a kezem a csípőjére azon az oldalon és tartsam.

A szokatlan élmény hatására reszkettek az ujjaim, amikor hozzáértem. A tapasztalt nők az ilyen ügyetlen, tétova mozdulatokat nem szeretik, idegesíti őket. Diana rögtön szóvá is tette, hogy határozottabban tartsam. Később fölsóhajtott:

– Bárcsak élne, és itt volna a férjem.

– Mi történt vele? — kérdeztem.

– Több éve együtt zuhantunk le az Alpokban. Én csak a lábam, ő szegény a gerincét törte. Mire a hegyi mentők ránk találtak a szurdokban, a karomban halt meg.

Többet nem szólt, mert a gyorsuló légvételekhez erejét tartalékolta. Én meg minden bátorságomat összeszedve, keményen belemarkoltam a nadrágja korcába, hogy a mind inkább elnehezülő testet biztonsággal tartani tudjam. Az önkéntelenül erősödő belső izgalomtól hamarosan átforrósodott a kezem. Úgy fűtötte csípőjét, mintha melegítő párnát kötött volna a derekára.

A torony tetején széles volt a kilátó, szorongás nélkül elfért rajta a csoportunk. Mindenkinek jutott a karfára szerelt távcsövekből, amelyek nagy számban körülvették az erkélyt, és a távoli hegyekre szegeződtek. Szándékosan keveredtem el Dianától. Úgy gondoltam, véletlenül se higgye, hogy rátapadtam, és ki akarom használni a sajnálatos helyzetéből adódó lehetőséget.

Nem értettem igazán, mi történik velem. Azt tudtam, ennyi idő alatt nem alakulhattak ki érzelmek, ha csak az ideutazás kellemetlenségei nem keltettek bennem ellenszenvet. Ez mintha múltnék, sőt kellemesen fordulna másik irányba. Akaratlanul keresni kezdtem, de még távol tartottam magam tőle.

– Bolond vagy — mondtam magamnak. — Mindketten magányosan élünk, ráadásul ezekben az órákban ő még gyámolításra szorul, amelyet nem akarok gyümölcsöztetni. Tartózkodó ugyan, férje halála óta talán kellemetlen tapasztalatai voltak kalandra éhes férfiakkal. Egy kellemes kis flörtöt mindketten elviselnénk anélkül, hogy megégetnénk magunkat. Legalább jó benyomásokkal távoznánk este, mikor visszatérünk otthonunkba.

A helyes magatartás megfogalmazódott bennem, de nem lett belőle semmi. Amikor a busz visszafelé megállt a klubház előtt, és szélnek eresztettek bennünket, a kötelező „viszontlátásra” végén, amelynél kevesebb üdvözlés aligha adható, haza mentünk. Midőn Diana a lámpa alá ért, a gyér esti világításban mégis utána néztem. Láttam, hatalmas csomagja egész hátát befödi, valósággal a földre nyomja. Valami sajnálatféle ébredt bennem, de a forgalom zaja kiszitálta belőlem ezt az érzést. Már csak arra gondoltam, hazaérve nyakig ülök egy kád meleg vízbe, és szokásomhoz híven, pezsgőt bontva iszogatok.

Néhány hét múlva ismét kirándulni kerekedett kedvem. Kiválasztottam a számomra legjobb kínálatot, az ismert turista egyesület ajánlatából. Ekkor fogalmazódott meg, találkozom-e most Dianával? Amikor rá gondoltam, meglepődtem, mert áradó melegséget éreztem. Határozottan kellemes volt, és először történt, hogy nem tiltakoztam ellene.

Az asszony már ott állt az indulási tábla alatt, lábához helyezve jókora zsákját. Rögtön észrevett, elmosolyodott. Hozzáléptem, majd udvariasan kérdezősködtem. Kiderült, találkozásunk óta rendszeresen jár a meghirdetett kirándulásokra. Átvillant rajtam, vajon ki tarthatta a csípőjét az emelkedőkön, és szunnyadó féltékenységet éreztem, amely alaposan meglepett. Az biztos, határozottam el, ezt a feneket, ha tolni kell, ma senkinek sem engedem át, ezért a kényszerű vezetői helykijelölést meg sem várva, rögtön mellé ültem.

Diana csomagja változatlanul és gyakran a lábamra borult, de már kezdtem megszokni. Lassanként szóba elegyedtünk. Az asszony nem nézett ki az ablakon szüntelenül azért, hogy engem ne kelljen látnia, sőt úgy éreztem, mintha egy-egy oldallpillantásával mustrálni kezdene.

Ezen a kiránduláson nem volt sem domb, sem kilátó, így elmaradt a várt testi közelség. Akadt viszont lejtő. Egy lankás völgybe kellett leereszkednünk, amely Dianának sem okozott gondot, de a fű között tele volt a mező apró, guruló kövekkel, amelyekre ha ráléptünk, olyanná vált az egyensúlyi helyzetünk, mintha görkorcsolya lenne a talpunk alatt.

Lábunk alól kiszaladt a biztos talaj. Túravezetőnk fölszólította a bizonytalanabban lépkedőket, hogy kapaszkodjanak össze.

Öntudatlanul, vagy talán nagyon is kiszámítva, egyszerre nyújtottuk a karunkat Dianával egymás felé. Tenyeremben éreztem meleg, kapaszkodó kezét. Ujjait rögtön az enyémeik közé illesztve, az erős fogás érdekében összefonódtunk. Tizenéves koromban, holdfényes esteiken, a városi népkertben sétáltam így néhányszor az első, be nem vallott szerelmeim ábrándoktól bájos megtestesítőivel. Feledve korom, újra jóleső fiatalságot éreztem.

Már nem reszketett a kezem. Úgy szorítottam Diana ujjait, hogy bőrünkön átsütött fölforrósodott, lüktető vérünk. Az asszony sem tiltakozott ellene. Régen lent jártunk a völgy alján. Utunkat nem nehezítették guruló kövek, de egymás kezét még mindig szorosan fogtuk. Diana számára természetesnek hatott ez a segítő szándék. Lehet, hogy a férjémet pótoltam; én meg azt gondoltam, ha már megragadtam, birtokolni akarom.

Este, amikor leszálltunk a buszról a végállomásnál, újra megfogtam Diana kezét, és átvettem tőle a terhet. Csalétekeül megrogzött szokásomat ecseteltem neki:

– Ilyenkor ha hazaérek, fölbontom a behűtött pezsgőt, és — nyakig merülve egy kád meleg vízbe — kiáztatom az út porát. Nem jönnél föl hozzám, hogy megoszsd velem az italt?

– És a kádadat?

Zavarba jöttem. Dadogtam, mint egy kezdő udvarló. Diana észrevette, és sietve hozzátette:

– Úgy gondolod, a tisztálkodás nekem nem esnék jól?

Kezét még mindig szorongatva, rögtön kapcsoltam.

– Akkor ne erre menjünk. Én a másik irányban lakom.

– Nem megyek föl hozzád. Nálam is van pezsgő és kád. Elviselnéd, amikor fürdés után hazaindulok az éjszakába, újra verítékezve cipeljem a zsákomat? Neked alig van poggyásod — és tőle szokatlan gyorsasággal húzott maga után, hogy mielőtt mást gondolnék, otthon legyünk.

Egy tiszta, pedáns nő kellemesen illatozó, parányi bérházi lakása fogadott. Látszott, egyedül él, mert minden a helyén volt. A tárgyakkal túlszűfolt lakás porszem nélkül ragyogott. Miközben a kinyitott szekrényajtó mögött gyorsan levetkőzött, és fürdőköpenyt öltött, magyarázni kezdett:

– Tudod, a férjem halála után elcseréltem tágas lakásunkat. Egyedül képtelen voltam fönntartani. Nekem elég ez is. A tárgyak feszélyeznek. Kerülgetnem kell őket, de valamennyihez ragaszkodom. Közös emlékek. Kirándulásaink során együtt szereztük be valamennyit. Akkor még jártuk a világot. Ausztrália kivételével a lakott földrészeket beutaztuk. Azután hirtelen csapásként, egyetlen rossz mozdulat miatt minden megszakadt. Oda a régi lakás, a világjárás; csak az emlék maradt, amelyet fájó magányom lassan fakít.

Ráborult az asztalra. Fürdőköpenyét a fejére húzta. Már semmit sem láttam belőle. Zokogni kezdett. Mellé húztam a széket, és átkaroltam. Nem szóltam semmit. Finoman kiszabadítottam a fejét, és a nyakára egy elillanó, lágy csókot leheltem. Lassan fölemelte arcát, és kezemmel gyengéden megtörültem a szemét. Előbb ő ocsúdott.

– Amióta meghalt a párom, te vagy az első férfi, akit beeresztettem ide.

– Úgy érzed, én űzöm ki legkevésbé az itt lengő emlékeket?

– Talán. Ha befogadnád, mind megosztanám veled. Nem született gyermekünk. Senki sem várja haláloamat, hogy örököljön. Minden vagyonom, az egész eddigi életem itt van.

– Nem akarok ide nőszülni, ha erre gondolsz — vonakodtam. — Nőtlen vagyok. Nekem is hasonló lakásom van. Nélküle képtelen volnék a holnapot elképzelni; egy percert sem, amelyben mindent föl kellene adnom.

– Megértelek. Akkor, ami velünk történik, azt hátsó szándék nélkül, magunk, és a másik örömeire tesszük.

– Én is így gondoltam.

Diana fölállt, és a fürdőszoba felé indult.

– Ha megengeded, én fürdök meg előbb. Csak zuhanyozom, majd hagylok a kádban kedved szerint lubickolni. Nem számítottam vendégre, és nincs teli a hűtőm maradékkal. Amíg kiáztatod magad, készíték valamit, nem akarok üres gyomorral hazaengedni.

Eltűnt az ajtó mögött, és hamarosan hallottam a víz zuhogását. Elérzékenyülve szavain, ösztönösen vetkőzni kezdtem. Mezítelenül léptem a meleg gőzzel teli fürdőszobába. Diana háttal állt a kádban. Csak akkor vett észre, amikor átöleltem. Tetőtől talpig összerándult az ijedtségtől. Félig felém fordult, szemérmét igyekezett takargatni. Beléptem mellé a kádba, és a tusolót átállítottam. Teste karjaim között lassan megnyugodott, és beleültünk a lábunk alatt gyűlő meleg vízbe.

Erősen tartottam. Hátról öleltem, de derékből visszacsavarta a testét, átkarolta a nyakam, és számmal az ajkai közé hatoltam. Teljes odaadással csókolt, fölszabadultan. Ekkor már gyökeret vert, és kinövekedett alatta az a fa, amelyhez, mint lovamat, egész testét kötöttem. Előre hajolt. Két kezével a kád végébe kapaszkodott, miközben fenekét kissé megemeltem. Amikor visszaült, úgy kapálódzott, fröcskölte maga körül a vizet, ahogy rakoncátlan, betöretlen csikó rángatózik a pányván, midőn először kerül kötélre. A rügyező karó erős volt, próbatétele jól sikerült. Hajlott, de nem tört el, és keményen tartotta virgonc foglyát. Közben a víz az állunkig ért. Arra még emlékeztem, hogy elzártam a csapot, azután úsztunk, fürödtünk, szórtuk az illatos habot, és a gőzben mindketten láthatatlanul elmerültünk.

Az ébredés szomorú volt. A kihűlt vízben dideregve reszketni kezdtünk. Gyorsan kikászálództunk, egymást szárazra törültük, és felöltözködtünk. Diana gyorsan sajtos omlettet ütött össze, én pezsgővel kínáltam. Vacsora után, amikor a bágyadt unalom kezdett rajtunk úrrá lenni, fogta a felöltőmet, és a kezembe nyomta.

– Most menj — tessékelt finoman a bejárat felé.

– Elküldenél éjnek idején?

– A kádamat megosztottam veled, mert a férjemmel ott sohasem szeretkeztünk, de az ágyamat nem, ez számomra szent, mert minden addigi szerelmi élményemet ott szereztem.

Megértettem, és tiszteletben tartottam akaratát, bár nem igazán tetszett; nála már jól átmelegedtem. Egyedül bandukolhatok a hűvös éjszakában. Ez a kellemetlen érzés kezdetben közénk állt. Hetekre hónapok jöttek, és érlelődő kapcsolatunk mind inkább elmélyült. A lakás kötötte emlékek, akár csomó a sima fonalon, állandóan ott éktelenkedtek.

Diana hallani sem akart róla, hogy lakását föladja. Ha arra gondoltam, hogy megváljak az enyémtől, nekem is borsódzni kezdett a hátam. Nem tudtuk, mitévők legyünk. Azt mindketten éreztük, kapcsolatunk hovatovább zátonyra fut. Diana egyre jobban sajnált, amikor hóban, esőben, sárban, fáradtan a kijárat felé botorkáltam esténként, az ablakból sokáig integetett.

Az egyik napon, amikor az asztalnál ültünk, kéz a kézben beszélgettünk.

– Találtam megoldást. Az bizonyos, hogy a lakásunkról nem tudunk lemondani, és a másikéba költözni. Mi lenne, ha eladnánk, és végre közös otthonunkba költöznénk, amely már a kettőnké. Ott teljesen más, korábbi emlékeinktől megtisztult, új életünket élhetnénk.

Hosszan elgondolkodott. Arra kért, adjak neki még időt, a gondolatot megszokni, és kidolgozni a legjobb megoldást. Kérését természetesen örömmel elfogadtam, és türelmesen

vártam. Reménykedtem, hogy a nehéz helyzet végre kimozdul a holtpontjáról. Nem is kellett sokáig várakoznom.

Már dél óta erősen vágytam Diana után. Számoltam a perceket, amikor végre hozzá mehetek. Az ajtóban mindjárt átöleltem. A fülét kezdtem csókolni, de erővel ellökött.

– Várjunk ezzel — mondta. — Életbe vágóan fontos dolgot kell megbeszelnünk. Ülj ide szorosán mellém, hallgasd, mit sugall a szívem. Még különösebb ötlettel leplek meg, mint néhány hete tetted. Sem téged, sem engem nem köt már ide semmi. Menjünk el végleg, csak akkor tudok megnyugodni és önfeledten élni. Az új környezet mindent megold.

– No, és hova gondoltad a költözést?

– Valamikor férjemmel Észak-Amerikában, a Sierra Nevada végeláthatatlan őserdővel borított vadonjában jártam, a kontinens nyugati szélén — magyarázta, elővéve egy jókora atlaszt, és föllapozta. — Volt egy hatalmas plató, amely úgy emelkedett ki a hegyláncolatból, mint virágos mezővel terített, óriás asztal, ahonnan messzire el lehetett látni. A végtelent a képzelet egészítette ki. Ilyen csodálatos tájat sehol sem láttam. Ott szeretnék élni.

Most rajtam volt az álmélkodás sora.

– Valóban sikerült még különösebb ötletet kiagyalnod, mint nekem. Ez csupa romantika.

– Romantika? Talán félsz a természet valóságától? Tudd meg, az asszony sohasem képzelődik, ha az élet realitását kell vizsgálnia. Különben, miért ne romantikázhatnánk, amikor már nem tilthatja senki. Mindketten a természet bolondjaiként jártuk e kis hazát, úgy ismerkedtünk meg. Nem műemlékeket kerestünk, korhadttal csontokkal teli katakombákat, hanem fákat, dombokat, ahol nem vet árnyékot a bérház, és teljes fényvel süt a nap.

Beleült az ölembe. Egyik kezével átölelt, másikkal pedig jegyzetet húzott elő.

– Nézd, nagyjából összeírtam, mire lesz szükségünk. Néhány kés, kanál, edény, váltás ruha, zsinag, pár szerszám...

– Elég! — kiáltottam. — Én már kinőttem a Robinson-életből. Puha, meleg fészekre vágyom, ahol öreg napjainkban kifekszünk nyugágyban sütkérezni az erkélyre. Finom koktélt keverek neked. Gyöngülő szemem kíméletére, a napilapból hangosan fölolvassod a híreket...

– Elég! — kiáltotta Diana is. — Te lennél az első, aki néhány hét múlva megúnnád ezt a tohonya polgári életet. Batyustul a hátadra kötnél, akkor is, ha már mozdulni képtelen volnék, és vinnél magaddal kedvenc hegyeid közé.

Ezen elgondolkodtam, majd a kezembe vettem a leltárt. Nézegetve, a sorok közé kezdtem bejegyezni, hogy mi az még, ami egy szerény természeti életmódhoz kell, ahogy ezt nálunk az erdőkerülők gyakorolják.

Diana tovább beszélt:

– Kunyhót építünk, és egész nap járjuk az erdőt. Én a gyümölcsöket gyűjtögetem, te meg tört vetsz, és néha megeszünk egy-két nyulat vagy madarat. Lent a kanyonban hatalmas folyó rohan tombolva az óceán felé. Nem kerülgeti a sziklát, hanem görgeti maga előtt, de a víz tele van hallal. Egész nap elhorgászhatunk egy csendes öbölben.

Már láttam magam előtt a sziklás tájat. Nyitott szemmel álmódva, medvével küzdöttem életre-halálra, de Sólyomszem, öreg indián barátom, az utolsó pillanatban megmentett. Ekkor belém nyilallt a rideg fölismerés:

– De honnan veszünk pénzt mindehhez?

– Az ne legyen gondod. A férjem takarékos ember volt, és öregségünkre jelentékeny összeget tett félre. Itt van az ideje, hogy föléljük, és hasznát vegyük; nem akkor, amikor már élvezni sem tudjuk.

Diana határozottsága lassan meggyőzött. Észre sem vettem, hogy akaratomat puhára főzte, és falatokra szaggatva bekebelezte. Velem nem volt nehéz dolga, hiszen alapjában tetszett az ötlet, de több évtizedes tapasztalatomat kellett legyőznöm, amely kétségtelenül aggodalommal töltött el. Néhány nap múlva mégis a boltban találtam magam, amint vásárolok a hosszú útra, míg Diana a repülőjegyet intézte.

Két hét múlva összeállt a két csomag. Nem voltak túlzottan nagyok és súlyosak. Úgy döntöttünk, hogy a szerszámokat, eszközöket majd Kaliforniában vásároljuk meg, mielőtt elindulunk a hegyek közé. A lakásokat eladtuk, az értékes tárgyakat a múzeumra hagytuk, és mindent fölszámolva, röptünk a felhők fölé, ahol mindig süt a nap, és ezüstösen kék az ég az óceán fölött.

Átszállással két nap múlva, a megszokott, hazai időhöz képest kilenc óra eltéréssel érkezünk meg San Franciscóba. Egy külvárosi motelben kipihentük magunkat, majd beszereztük az életünk utolsó szakaszához szükséges minden felszerelést. Béreltünk egy hegyi vezetőt, és terepjáróval elhagytuk a világvárost.

Kezdetben még jól gondozott helységeken vitt keresztül utunk. Ezek egyre kisebbek voltak, majd eltűntek, csak a természet ölelt bennünket körül. Gyönyörködtem a csodálatos tájban, ahol először jártam, és addig fogalmam sem volt róla, hogy milyen is a valóságban. Mielőtt átkeltünk volna a kanyon alján rohanó folyón, magunk mögött hagytunk egy narancsligettől övezett farmot. Az utolsó település volt erre, és ettől kezdve a vadon mind erőteljesebb integrációját, hívását éreztük.

Pontosan nem is tudtuk megmondani, hogy vezetőnk hova vigyen bennünket. Arra kértük, a lehető legtávolabbra menjünk az emberi településektől, ahol nem zavar senki, és a kanyon peremén széles felföld van, amelyen meg akarunk telepedni.

Már a harmadik nap zötykölődünk tengelytörő, úttalan utakon. A távolban elszaladó szarvason kívül semmit sem láttunk, amikor egy kanyar után, a folyó partjáról megpillantottuk szemben álmaink helyét. A szakadék fölé, mint egy óriás asztala, lekopott hátú, sík egyenes felszínű hegy magasodott. Megközelítése és a följutás rá valósággal lehetetlennek látszott. Darabig kapaszkodott a jármű, míg végleg kifulladt, és innen már gyalog, a hátunkon kellett cipelni a csomagjainkat. Szerencsére a vezető is kivette részét a munkából, így egy napi megfeszített mászás és hurcolkodás után, végre a tetőn volt mindenünk. Búcsút intettünk a férfinak. Csakhamar végleg eltűnt a szurdokban. Magunkra maradván boldogan összeöleleztünk.

A könnyű kis sátrat gyorsan fölállítottam. Elhelyeztük benne legföltettebb dolgainkat, majd elindultunk egy faház megépítéséhez szükséges helyet keresni. Diana el-elmaradt, bedagadt fájós lábát pihentette. Kiáltásnyira eltávolodtam tőle. Arra lettem figyelmes, hogy integet, és lefelé, a völgybe mutogat. Visszasiettem hozzá.

– Nézd csak, az a szikla, ott alant, úgy hasadt meg, mintha a mesék hegyhengergetője törte volna ketté, akár a kerek cipőt, és mögötte üreg tátongana.

Alattunk vagy harminc lábnyira a megnyílt szikla meredezett, amelynek mélyén barlangféle is elképzelhető volt, de ezt idelfentről nem lehetett eldönteni. A derekamra csavart mászókötél segítségével viszonylag könnyen lejutottam. A szikla előtt pár öl széles párkány húzódott. Szélén, gyökereivel a meredek sziklafalba erősen kapaszkodva, óriási fa állt, amelynek a vakítóan tűző napban nem láttam a csúcsát. Ismerősnek tűnt. Úgy éreztem, valahol már találkoztam vele.

A hasadék felé fordultam. Néhány kúszónövény mint rács fődte a bejáratot. Ezeket előbb nagyjából eltávolítottam. Beléptem az üregbe, amely néhány lépés után tágas

teremmé szélesedett. Jöttömre néhány denevér riadtan rebbent föl a fényre, és a kanyonban sorra elröpültek. A barlang mint kisebb gótikus katedrális, gyönyörű boltozatával és a mennyezetén kígyózó kőcsipkéjével teljesen elbűvölt. Lelkendezve kirohantam, és a párkányról fölkiáltottam Dianának:

- Ez fantasztikus!
- Mit találtál?
- Kétszemélyes, száraz barlangot.
- A mi új otthonunkat.

Újabb két nap telt el, mire a sziklaüreget kitakarítottuk. A bejárata elé két összetoldott pokrócot eresztettünk le, a hajnali szürkületben visszatérni szándékozó denevérek eltérítésére. Kötelen leengedtük minden holminkat, és berendezkedtük a barlangban. Frissen vágott gallyakból, vékonytörzsű fából asztalt és nyitott szekrényféléit készítettem, hogy Diana mindent elhelyezhessen. A teraszon kövekből tűzhelyet raktam. Kezdetleges fölvonórendszert ácsoltam. Ezen a kötelet átvetve, a műanyag vödröt a mélyben kanyargó, keskeny patak vizébe meríthettem. Másfél heti kemény munka után — jóformán enni és aludni is elfelejtettünk, hogy minél hamarabb elkészüljön a csak bennünket szolgáló, új otthonunk — a meghatottságtól a teraszon hosszan összeöleleztünk. Diana szólalt meg először:

- Kétszemélyes boldogság.
- Sziklába épített Paradicsom — mondtam, és álmodni kezdtem tovább. — Kis konyhakertünk lesz itt a párkányon, a fönnsíkról majd földet hordok le. Esténként, amikor a napi forróság után bíborban verítékezve alámerül a nap a csúcsok mögött, kiülünk a tűzhely mellé, és a föllobbanó rőzseláng világánál énekelünk...

– Szeretsz te engem? — szakított váratlanul félbe Diana, és szorosabbra fonva az ölelést, mélyen a szemembe nézett.

- Miért kérdezed? Ha nem imádnálak, eljöttem volna ide, a világ végére veled?

– Én már nem tudok nélküled élni, szüntelenül csak rád gondolok. Álmomban öntudatlanul odanyúlok hozzád a fűágyon. Kitapogatlak, hogy valóban itt vagy-e, pedig mellettem fekszel; érzem a tested melegét, hallom a szuszogásod.

- Gondolatban nem cserélsz ki a férjeddal?

– Valóban nagyon szerettem, de a negyedszázados házasság mindent megszokottá tett. Fiatalon, tapasztalatok nélkül kerültünk össze. Ő volt az első férfi életemben. Fokozta vágyaim, amelyek éppen amiatt, hogy korábban rajta kívül nem ismertem más férfit, kíváncsiságot érlelt bennem, de mással sohasem mertem kielégíteni. Ma már úgy vélem, az igazi, nagy szerelem érett koromban jött el, amikor megismertelek. Ekkor éreztem a különbséget, mit jelent tapasztalattal szeretni. Ettől a belső melegtől hogyan lehet izzásba hozni vágytól égő testünk. Vele szeretkeztünk, veled egyé forrunk.

Álltunk a gyorsan ránk boruló sötétségben, amelyben csak az ég finomlyukú rostáján átszítált csillagfény pergett ránk. A hegyek borította erdők elhallgattak. Nem susogott többé előttünk az óriási fa, csak a patak csobbant néha odalent, ha a sodrás ellen úszó halrajok egyike földobta magát. Ekkor kezdődött semmihez sem hasonlítható életünk, amely egymás szerelméből épült oltárrá.

A magunkkal hozott kevéske ételtartalékunk hamarosan kimerült, és ettől kezdve nekünk kellett gondoskodnunk a mindennapi táplálékról. Együtt jártuk a vadont. A közösen töltött sikeres órák percről percre növelték az egymás iránti lelki vonzódást és testi vágyakozást.

Egyetlen embert sem láttunk, amióta itt voltunk. Az indián rezervátum mérföldekkel északra esett, túl a kéken fölsejlő hegyláncok mögött. Egyszer láttunk helikoptert, magasan

a völgy fölött, mint óriás szitakötő dunogva elszállt. A tájra ismét ráült a béke. Ezzel minden kapcsolatunk megszűnt a civilizált élettel.

Körülöttünk a vadon, és a hegytetőn elterülő virágos mező volt a mi világunk. Ide ritkán másztunk föl. A forráságban a rét gyorsan kiégett, és a kövek között szúrós cserjék, kaktuszok nőttek. Mégis jó volt itt megállni, mert a táj fölé emelkedve messze elláttunk. Úgy éreztük, alattunk van a teremtés, és fölöttünk egy másik különös, kifürkészhetetlen tér, amelynek ismeretlen határai érintenek bennünket, de kívül esik a megismerésünkön. Amikor elhanyagolt a nap, karunkat a magasba emeltük, hogy üdvözöljük. Ekkor még inkább megnyílt fölöttünk az ég. A Tejút kanyargós ösvényein mutatta az utat, amely hamarosan beleveszett a végtelenbe; csak a képzeletünkben folytatódott tovább, míg a beálló éjszakában a végső fölismerést az álom jótékonyan elfödte.

Feledhetetlenek voltak a nappalok. A csúcsok és az óriási fák úgy törtek az égre, mintha nyitott gótikus katedrálisban járnánk, ahol szárnyalni tud a tekintet, és a természet diaporámaként vetítette elénk a változatos színekben tündöklő, élő freskókat. Ha kedvünk volt, kiáltottunk, és visszhang jött a távoli bércek felől. Ritkán törtük meg ezt a csendet, ahol csak egy-két elszaladó állat dobogása meg madáréneke volt minden hang a főszegek erdőn. Csodálatos volt, ha vihar támadt, és a hatalmas, hajladozó fák nyögtek az orkán sodrásában. Azután mintha megfordult volna a tenger, a felhőkből szakadt ránk. Úgy zúdult alá, hogy a vízfüggönytől a kinyújtott kezünk mozgó ujjait sem láttuk. A komor felhők egyik pillanatról a másikkra fölszakadtak, és fölöttünk, a szétporló vízcsöppekben, ragyogó szivárvány hídja kötötte át a völgyet. Körülöttünk az egész világ azt kiáltotta felénk, hogy egymást visszatükrözve szeressétek, mert léteteknek ez az értelme.

Nem törődünk többé vele, hogy merre járunk, és milyen napszak van. Ahol megéreztek magunkban a föltámadó lobogást, a fák alatt ölelő karjaink közé mint fűből rakott nászágyra leheveredtünk; máskor a tisztáson vagy a patak partján, a fönnsíkon avagy a barlangunk előtti teraszon; este a meghitt otthonunkká vált sziklaüregben, a puha gyapottakaróval letakart szénaágyon szeretkezünk.

Már akkor izgató borzongás futott bennünk végig, amikor egymás bőrét érintettük. Ujjunk hegye mint érzékeny adó-vevő hozta-vitte a test és lélek finom rezdületeit. Ajkunk, akár egy feslő rózsza, előbb még bimbóként megduzzadt, majd szirmait kinyitva bíborban virágzott. Mint szorgos méh, amely porzóról bibére száll, a máskor gondolatokat, most érzelmeket keltő nyelvünk megfoghatatlan cikázással járt. Hegyével bejártuk testünk domborulatait, gödreit és zugait. Megnyitottam vele a pázsitba rejtett, éledező virágtölcsért, mely kelyhét kibontva bibéjét nyújtotta. Mikor megérintettem, olthatatlan lánggal fölizzott, mintha parazsat tartottam volna a számhoz. Diana önkívületben belemarkolt a hajamba, és fejem ágyékához szorítva, újabb táncre bírta ajkamat, amely falta az életnek e gyönyörtálcán fölkinált gyümölcsét.

Pihelve lassan fölengedett, megfordult és fölény kerekedett. Egész testével puhán betakart, mint féltő anya álomba szenderülő gyermekét. Óvatosan ringott. Valamennyi mozdulatát ösztönei vezérelték. Végigcsókolta minden porcikámat. A hasam közepén lévő, hajdani ősmeteor ütötte kis kráter alatt lassan közeledett az élet megújuló fájához. Egyik kezével finoman fölemelte, a másikkal hosszú hajának egy tincset a lombkoronája alatt rátekerde, és kissé elszorította. Miközben egymást ízleltük, a tombolva áradó erő, melynek a fa csúcsa felé törő nedvei a hajszalak szorításában megrekedtek, mint szálfákkal földuzzasztott patak, mély tóvá szélesedett, és többszöröseire nőtt a felhőtlen ég alatt. Körmét óvatosan a csúcson nyíló érzékeny kis odúba dugva, mint porcelánkagylót finom ingerléssel nyitogatta, majd fölé hajolva, ajkaival beborította. Csúcstól a gyökereig az egész életfát végigpászta, hogy az alatt rejtőző termés két magját megöntözve, csírázásra serkentve, szárba szökkentse.

Úgy éreztem, hogy az ágyékomból növekedett életfa e gondos nevelés következtében már a táj fölé emelkedett, és újabb ágakat hajtva tovább terebélyesedik. Diana ekkor ismét törzsén ragadva, letekerte róla hajszárait, de a derekát még mindig enyhén elszorítva, fölé guggolt, és akár a ránk boruló égbolt az alatta lévő világot, kis sikolyokat hallatva, mélyen combjai közé fogadta.

Úgy tetszett, mintha forró alagútba kerültem volna, amely örvényelve húz fölfelé. Itt a dimenziók megcserélődtek. A tenger, amely a bejárat fölött hullámozott, hamarosan rám zúdul, de Diana fölém hajolt, majd lihegve súgta:

– Ne mozdulj. Késlekedjünk, mielőtt szerelmünk beteljesül.

Mozdulatlanul nyugodtunk egymáson kissé megpihenve, testünkkel összekulcsolódva, néha forogva, helyzetünket változtatva. Diana ismét fölül kerekedett, és néhány pillanatra a háborgó víz elcsöndesedett, majd amint belülről fogva tartott, testének külső mozgása nélkül, fokozódó szorításokat és elernyedéseket éreztem, ahogy mackó mászik fölfelé a fán, hol megragadva, hol elrugaszkodva, majd a törzset ismét körülfogva.

Ilyen izgalmat még nem éreztem. Az asszony főlegyenesedett, csak tenyerével támaszkodott a mellemen. Csípőjét kezdte mozgásba hozni, és mint lovas a végtelen pusztán, előbb csak kocogott, majd mind erőteljesebben vágatott. A ló valami ősi belső zenére táncolt alatta, fölötte és benne. Patája már nem érte a földet, és patkója sem csattogott az apró köveken. Pegazusként együtt szálltunk a világ fölött. Lobogó két mellét tenyerébe fogta, és ujjával gyors akkordokat játszott rajta, akár virtuóz művész az orgona billentyűin.

A bennünk elrekesztett tavak már a hegy gerincéig megtöltötték a völgyet, amikor egyszerre fogainkkal és körmeinkkel egymás vállába, hátába mélyedve, hosszú, erősödő kiáltásba törve, szétrobbantak a gát tartópillérei. Már nem is tó ömlött, hanem az óceán áradt szét körülöttünk, amelybe levegőért kapkodva, rángva elmerültünk.

A barlang bejárata felől enyhe levegő érkezett felénk, amely visszahozta a Táltost a tenger partjára. Mellső lábával a fövenyt kapálva, ismét vágára ösztönzött. Miután fölbukkantunk az óceánból, mint hajótörtek egymásba kapaszkodtunk. Az ég megnyílt fölöttünk, és újabb tájak felé vonzott. Nem kellett többé szárnyas ló, hogy röpjünk. Egymás mentőhajói voltunk. Kihúztuk és a földéltre emeltük testünket, hogy a vidáman harsogó nap alatt fölszáradjunk.

Összeöleleztünk. A szerelmi lázat már nem a testünk keltette, hanem elménk élesztette, és csillapíthatatlanul újra hevült bennünk. Így ismétlődött meg a lét befogadása, majd a benne való elmerülés, mintha a kettő között már nem is volna idő vagy térbeli különbség. Csak az óceán nyílt meg mérhetetlenül, különös növények, virágzó állatok, színes halak pompájával kínálva egy halhatatlan világot, amelynek immár a foglyai voltunk; de ezt az édes rabságot vágytuk. Minden csöppjét úgy ittuk, mint ahogy orchideák nektárját a kolibri szívja ki hosszú, vékony nyelvével.

A napok teltek. Észre sem vettük az idő múlását. Csak az árnyékok változása, a fény és sötétség járása érzékeltette velünk a körülöttünk élő világot. Egyre kevésbé vonzott bennünket, miután megismertük azt a másikat, amely bennünk tágult, akár a világegyetem határai a végtelen felé.

Amikor leereszkedtünk a patakhoz megfürödni, vagy elmentünk élelmet gyűjtögetni, mind inkább megszokásból tettük. Ilyenkor is mezítelenül kapaszkodtunk össze. Már megszoktuk, hogy fölösleges rajtunk a ruha. Ezen az éghajlaton tehernek éreztük. Éltünk, mint első emberpár az édenkertben, hogy szüntelen ölelésünkkel akadály nélkül egymás bőréhez feszüljünk.

Nem tudom, hány hónap vagy év telhetett el, de eljutottunk oda, már nem érdekelt bennünket a barlangon kívüli világ. Lassanként elfeledkeztünk arról, hogy gyümölcsöt

szedjük vagy halásszunk. Elteltünk egymás falásával, és hamarosan szinte elemésztődtünk. Idebent, a sziklahasadékot a boltozatig megtöltötte a mi világunk, ahová nem eresztettük senki mást. Csak nekünk ékeskedett, és egyre boldogabbak voltunk.

Diana magával hozta kis masszírozó gépét sok-sok elemmel, hogy egykor sérült lábának sajgását enyhítse. Odafeküdt elem és bekapcsolva a kezembe adta.

– Fedezzél föl.

A hangtalan motor kis gumikorongot rezgettetett. Ha bőréhez érintettem, egész teste összerándult. Elindultam vele a lábán, a hajdani törés helyén, és lassan körözve, az izmok görcsét elernyesztve, mozgatni kezdtem fölfelé. Kikerültem az édent, hogy a benne bűvó tölcsérvirág előbb bimbózzon, majd hasának domborulatát megmászva, oldalánál tovább haladva, vállának gödröcskéjébe kerültem. Innen az arcára írt finom ráncokat elsímítva, ajkát csiklandoztam. A korongot nyelvével megnedvesítette. Egymás után fölkapaszkodtam vele arra a lankás tájból magányosan kiemelkedő két piramisra, melyek csúcsán a lélek a fáraót elhagyja.

Tovább kúszva lefelé, előbb a combok belső oldalát érintettem. A test mint a hevülettől túlfeszült kazán, minden porcikájában remegni kezdett. Körbejártam a tiltott kertet övező ligetet. Közepén megtaláltam a szirmok között szemlátomást kifeslő virág kelyhét. Diana csípője megvonaglott. Finom körmozgásokkal le s föl hintázni kezdett. Ekkor tudtam, itt a kiérlelt, utolsó pillanat.

A vibrátor kiesett a kezemből, és testemmel, mint Nessus-ingével, az asszony vágytól feszülő alakját befödtem. Ez a fájdalmakat rejtő palást letépte bőrünk, hogy egy ütemre dobbanó szívünk árja egymás vérkeringésében összeolvadjon. Életnedveinket zuhogókon át, tajtékozva hajtsa agyékunktól a halántékunkhoz, és vissza.

Ötvözetként összeolvadtunk, egyetlen lobogó lélekké váltunk, mely tüzes nyelvként jelenik meg az egymást szerető fejek fölött, majd koronát fonva az északi égre, kékes fehér függönyként villózik fölöttünk. Ekkor éreztem meg, hogy test és lélek egymás nélkül milyen kevésre képes, de közös akarattal miként győzedelmeskedhet a legcsodálatosabb életérzést elnyerve.

Talán percekig álmodtunk napsütötte alföldi rónákról, földjét művelő parasztokról, kisdíakokról, akik reggel az iskolába menet hátukra akasztva cipelik nehéz táskájukat; lift nélküli bérházak emeleteire fölkapaszkodó postásokról, bevásárolni igyekvő nagymamákról, a vágyainkért elhagyott hazánkról. Kicsordult könnyünk eggyé vált arcunk mosta.

Még láttam a barlang terasza előtt égre kapaszkodó fát, mintha ágaival integetett volna felénk. Éreztem, hogy végleg elhagy bennünket az erő, és egy nagyobb hatalom birtokába kerülünk, amelynek vonzásából nincs kitérő. A barlang előterébe, ahol szerelmünk annyiszor lángolt, bepillantott a halvány pírban úszó ég. Hallani véltük a patak csobogását, egy madár füttyét mint távoli kürt rianását, azután fuvallat nélküli szellők hátán sodródtunk a kitárt karjával, ölelve fölfogó fa felé, ahol egy ágon közös levéllé válva, örökre megültünk.

SZERÉNA SZERÉNYSÉGE

Az ismert nemzetközi üzletház hetedik emeletén volt az irodánk. Gyors lift Aröpített föl bennünket olyan húzóerővel, hogy a gyomrunkat a torkunkban éreztük. Ezért nem mertünk otthon reggelizni. Amikor beértünk a munkahelyünkre, az íróasztal mögött lopva falatoztunk, hogy a szobájából kilépő szigorú főnökünk ne lássa, munka helyett eszünk.

A táplálkozásban Szeréna vezetett, aki az elmulasztott reggelizésre hivatkozva, titokban végig nyámmogta a délelőttöt. Szüntelen vajas, lekváros meg ki tudja, miféle szendvicsektől állandóan ragadós ujjacskáit halk cuppogásokkal szopogatta. Könnyű volt megjegyezni, Szeréna melyik irattal foglalkozott, mert annak a sarkai nedvesek és foltosak voltak. Vékony, de csinos alakján mégsem látszott a bőséges kosztolás, mert az lerakódás nélkül elégett, és távozott belőle. Szerencsés alkataért irigyek voltak rá a szüntelen fogyókúrázó, molett munkatársnői, akik már attól is kilókat híztak, ha ránéztek egy pohár vízre.

Három évi közös munka után, szinte senki sem állt vele szóba, így Szeréna minden ügyes-bajos dolgát velem osztotta meg. Ebből volt elég. Szüntelenül lotyogott. Amikor mesélni kezdett, úgy védekeztem, mint rossz műsornál a készüléket, kikapcsoltam az agyamat. Udvariasságból időnként igennel és nemmel válaszoltam. E szavak gyakran nem a megfelelő választ tükrözték. Amikor helyeselni kellett volna, tagadtam, és fordítva. Szeréna hamar rájött a turpisságra, de nem érdekelte. Mondta is, neki mindegy, hallgatom-e vagy sem, számára az a fontos, hogy jól kibeszélhesse magát.

Az álcázásban olyan mesterszintet értem el, akkor sem tudtam, mit mond, amikor ráfigyeltem. Helyette azon gondolkodtam, vajon mikor moshat fogat, mert vagy eszik, vagy beszél; és azt a gömbölyű fenekét mikor simogatták utoljára?

A gond az volt, hogy az elmulasztott órákat munkaidőn túl kellett bepótolnunk. A kettőnk föladata elválaszthatatlanul összefüggött, és mind többet túlóráztunk. Ez sem lett volna nagy baj, de a vele szemben kialakult reflex ekkor is öntudatlanul működni kezdett bennem. Már akkor sem figyeltem rá, ha a szakmáról beszélt, csak azt az édes, pici ajkát láttam mozogni, amelyik élénk színű festéktől vöröslött, és úgy vonzott, mint tátott csőrű madárfióka torka az etető szülő.

– Mondjad csak, drága, mondjad — gondoltam magamban, miközben arcommal mind inkább közeledtem az övé felé. Még mozgott az ajka a szavaktól, amikor erőszakosan szájon csókoltam. Ijedtében kapálódzott, és taszigálni kezdett, de nem engedtem sem levegőhöz, sem szóhoz jutni, így karja megnyugodott, és ráfonódott a tarkómra.

Amikor kibontakoztunk, rögtön szemrehányást tett:

– Mit csinált velem, Béla...

– Laci! — mondom. — Ez a buta nő még a nevem sem jegyezte meg — gondoltam — ezért újra megbüntettem. A következő mondatánál egy újabb csókba forrtunk össze.

Eleinte erőtlenül védekezett, azután megadóan viszonzta, amikor — mint langyos barack a sült hús után — egymás szájába omlottunk.

– Örült vagy, Kálmán...

– Laci! — igazítottam ki.

– Mit tudom én már zavaromban, hogy hívnak? Összemaszatoltad a rúzsomat. Ezt lássa meg az én Jenőm, szálinként tépi ki a szakálladat.

Elővette kis tükrét és a festékét, majd néhány gyakorlott mozdulattal kiigazította szája finoman rajzolt ívét.

Fogalmam sem volt róla, magunk mögött mikor zártuk be a szoba ajtaját. Amikor a liftben utoljára megsimítottam az arcát, arra gondoltam, talán holnap is túlórázunk Szerénával.

Kolléganőm másnap még többet fecsegett, mint korábban; mintha provokálta volna, hogy ismét maradjunk bent. Délutánra járt az idő. Tenyerem már veritékezett az akták hajtogatásától. A Szeréna előtt tornyosuló irattömeget látva éreztem, most sem végez időben. A takarítónők sebtében összefogdosták néhány tisztítóeszköz nyelét. Elvégezték szokásos alibi munkájukat. Mi még papírhalmok között durkálva fulladoztunk.

Szeréna ezen a napon kivágott blúzt viselt. Az íróasztal-lámpa surló fényében előtűntek a nyakát fedő finom, szőke pihéi. Ettől a látványtól följajzódtam. Mellé álltam, mintha a munkáját vizsgálnám. Odahajoltam, és a nyakát egyik oldalról simogatni, másik felől csókolgatni kezdtem.

Szeréna olyan mozdulatot tett, mint aki fölháborodva távozni akar. Ahogy fölé hajoltam, székében nem tudott kiegyenesedni.

– Ó, Károly, hogyan merészeli...

– Laci! — súgtam neki.

– Ez magánterület. Nem tudja, hogy már elkelt? A kertet csak az művelje, aki belé vetette a magot.

– A gazdák mindig örültek az önzetlenül segítőnek — válaszoltam, és fogammal finoman megfogva, óvatosan huzigálni kezdtem pihéit.

Szeréna mint macska a simogatásra, szinte dorombolni kezdett. Nyakát mind inkább fölkinálta. Fejét a vállamra hajtotta. Lassan haladtam, és körbecsókoltam, míg állához elértem, ahol nyelvem hegyével fölfelé kúsztam. Elértem félig megnyílt ajkát, hogy vágyam mozgó hevületével, mint golya az éhes fiókáját megetessem. Úgy faltuk egymást, ahogy korgó gyomrú vándor szopogatja a nádmézet.

Amikor végre kibontakoztunk, Szeréna azonnal elkezdte a szemrehányást:

– Mit gondolsz, Csaba, jó ez így?

– Laci! — helyesbítettem.

– Ha erről tudomást vesz az én Jenőm, hátraköti a sarkunk, és térdére fektetve jól elfenekel.

– Ha ennek a szerelemnek csak ennyi az ára, akkor a te Jenőd már kezdheti.

– Mit gondolsz, mennyi rúzsomba kerül a passziód? — kérdezte huncut mosollyal, és ajkán ismét kiigazította a maszatolást.

Lefelé menet a liftben még gyorsan megöleltem.

– Utálatos vagy — jutalmazott, kurta köszönéssel elváltunk és hazafelé siettünk.

A következő napon már délben láttam a Szeréna előtt halmozódó munkáról, most sem megyünk haza időben. A meccsre szerettem volna kijutni a haverokkal. A fővárosból érkezett nagy menőkkel játszik a hazai csapat, de amikor tekintetem Szeréna szüntelen mozgó szájacskájára esett, teljesen elfelejtettem az egészet. Csak az órát néztem, hány perc van még e rubintok leszakasztásáig.

Az idő úgy bandukolt, mintha visszafelé járna. Végre elérkezett a pillanat, hogy kipattintsam Szeréna feszülő blúzának felső gombját.

– De Oszkár? — nézett rám kissé dermedten.

– Laci! — kiáltottam.

– Mit gondol, ki vagyok én, hogy csak így vetköztet? — kérte tőlem számon, de kezeckéjével megfogta az enyémet, és óvatosan a mellére húzta.

– Ez nem az öné, tudja?

A melltartónak hátul volt a kapcsolója, ezért Szerénát közel kellett magamhoz húzni, majd átölelve kioldottam, és leemeltem róla. A nő is átkarolt. Közben ujjaimmal elbűvölő összehasonlításba kezdtem, melyik drága domb a feszesebb. Rövidre vágott hajam visszafelé kezdte simogatni a tarkómon, amelytől alaposan feltöltődve, elektromos szikrákat szórtam.

Amikor vége lett a játéknak, Szeréna két kis öklével veregetni, gyömöszölni kezdte a mellkasomat, és megintett:

– Tudod, Gyurikám, mit művelsz?

– Laci!

– Mit gondolsz, mi lenne, ha valaki ránk nyitna, vagy megtudná ezt az én Jenőm? Hát nem tanultál te tisztességet?

Még nyílt az ajka, hogy mondókáját tovább folytassa, de csókommal ismét befalaztam. Átölelve így vezettem be a fölvonóba, majd a földszintig tartottam, ahol gyorsan elváltunk.

A következő nap péntekre esett. A közeledő hétvége miatt csak délig dolgoztunk. Mindenki igyekezett haza. Ezen a reggel egy átlátszó dobozba helyezett orchideával leptem meg Szerénát; az asztalára, az orra elé helyeztem e gyönyörű virágot. Fölvöröslő ajkbiggyesztést utánzó szirmaival olyan látványt nyújtott, mint a megnyíló női szemérem. Munkatársaink fantáziája rögtön működésbe lépett, és gúnyolódni kezdtek:

– No, mi van köztetek? Talán szerelem? — így az egyik.

– Találó kívánságkifejező virágot kaptál, kedves — mondta Szerénának a másik.

– Szeretném kilesni, mi folyik itt, ha mi elmegyünk — vihogta a harmadik.

– Szennyes a fantáziátok! — vágtam oda gorombán, utána magam is szégyellve. — Nem látjátok, mit dolgozik össze ez a szegény asszony? Amíg ti munka után az utcán csavarogtok vagy kaszinóztok, szeme a számítógépre tapad.

Közben a szokatlan csevegés zajára bejött a főnök. Egyetlen szúrós pillantásával rendet teremtett. Mindenki az asztal fölé hajolt, és a munkájába temetkezett. Csak a déli harangszó riasztott föl bennünket. Összekapva magukat, kollégáink gyorsan elszeleltek. Az ajtóban ott toporogtak a takarítónők, és most is örömmel vették tudomásul, itt nem dolgozhatnak, mert túlórázunk.

Szeréna cihelődni kezdett, mint akinek a legsürgősebb az otthoni föladata. Amikor a kabátját magára terítette, elkaptam a levegőben, kivettem a kezéből. Egyik karommal derékon ragadtam, másik kezemmel fölhúztam a szoknyáját, és megmarkoltam kemény fenekét.

– Tudom, mit akarsz mondani — fojtottam belé gyorsan a szót —, Ignác, Ubul, Kázmér és Töhötöm még hiányzik a listádból.

Közben megtaláltam a tenyéryni fehérnemű korcát.

– Kicsit engedd széjjelebb a combod, édes, ne szorítsd úgy össze — mondtam.

Szeréna behajlítva térdét, a rózsaszín csipkés bugyit könnyedén lehúzva, kilépett belőle. A következő pillanatban már a szőnyegen feküdtünk, és mint akit a tatár úz, egymást segítve, pillanatok alatt kibújtunk a ruháinkból. Először földettem bőrömmel Szeréna hófehér, szeplő nélküli testét, amely most mutatta meg igazán kellemes arányait. Finoman megrajzolt gödröcskéit és halmocskáit mint vándor az ismeretlen tájat térképezve, aprólékosan kutatva bejártam. Amikor a Vénusz-dombocskára akadtam, tövénél egy kis patak medrével, azonnal beleálltam lubickolni. Úszunk, fürödtünk egész délután, élvezve a fodrozódó partok vonzását. A kiugró zátonyocskára fölszöktünk, és a mélybe ugrottunk, hogy a kiszélesedő hévizű tavacskában elmerüljünk.

Lassanként beesteledett. Az utcai reklámfények villogása sejtelmesen be-betévedt a szőnyegre. A távúszástól kifáradva, mint összetöpörödött gyümölcs a forró befőző lében, megpuhultunk, és kifelé fordultunk pihenni.

Míg öltöztünk, Szeréna pírban égő arccal megkérdezte:

– Mit gondolsz rólam, ugye, nem tartasz kurvának?

Semmit sem feleltem, csak a fejem ingattam.

– Ha megtudná a férjem, bizonyosan mindkettőnket agyonütne.

ALETTA TEÁJA

Hűvös, október végi reggelre ébredtem. Kiskabátban fagyoskodva, szaladtam át a gyógynövény-szaküzletbe, ahol eladó voltam. Az ország halottak napjára készülődött. Napok óta csokrokkal és koszorúkkal közlekedtek az emberek, az utcai árusoktól mécseseket, gyertyákat vásároltak. Csak a mi üzletünkbe nem tévedt be senki, pedig a tulajdonostól az eladott áru után kaptam a fizetésem. Gyakran eszembe jutott, jól jönne nekünk egy kis meghűléses járvány. Az emberek tolongának a különböző teákért, de elhessegettem e gondolatot. Semmiképpen sem kívántam másoknak rosszat.

A parányi üzletben egyedül voltam egész nap. Kellemes, aromás illat terjengett a fiókokból, a szárított gyökerek, szárok, virágok és levelek közül. Amikor nem volt vásárlóm, elővettem egykori történelemlétkönyveimet. Belefeledkeztem a pun háború, az actiumi csata, a földrajzi fölfedezések vagy éppen madame Récamier viselt dolgainak olvasásába. Mellettem olajkályha égett takarékra állítva, hogy a gyógynövények a melegtől ki ne száradjanak. A tűzhely egyhangú, halk zúgását már nem is hallottam. Elmúlt világok nyíltak meg előttem, és külső szemlélőként beléptem a történelembe.

Az egyik nap csöndesen csilingelő női hang mozdított ki elvarázsolt álmomból.

– Székfűteát szeretnék.

A jelzőt gondosan elhelyeztem az olvasott résznél, és a könyvet összecsukva fölnéztem. Néhány másodperc kellett, hogy a középkori szaracénok cordobai nagymecsetéből visszatérjek, a Csalogány utcai üzletbe, ahol fiatal nő állt a pult előtt, rövid, világos szürke bundában.

– Csak székfűvirág van — mondtam —, ebből mindenki a saját ízlése szerint főzheti meg a teáját. Hány csomaggal adhatok?

– Nem is tudom. Mutasson egyet.

Elébe tettem a pultra. Nem fogta kezébe, a kesztyűjét sem húzta le. A csomagoláson ujjával az apró betűs szöveget követve, figyelmesen olvasta el a használati utasítást, majd határozottan válaszolt:

– Két zacskóval kérek.

Vállra akasztott táskájából elővette tárcáját, és fillérenként számolgatva, nehezen lökdöste ki a szükséges pénzt. Láttam, a műveletben zavarja a kesztyű. Ki tudja miért, változatlanul a kezén hagyta. Amíg a fizetéssel babrált, volt időm alaposan szemügyre venni.

Széles karimájú kalapot viselt, amely beárnyékolta ovális arcát. Az utcáról bejövő fény átszűrődött szőkésbarna tincsei között, és enyhén vöröses árnyalatban játszott. A szeme kissé mandulaformájú volt. Szemvonalát kék festékkal meghosszabbította, akár egy ókori fáraónőt ábrázoló falfestményen. Ajka vékony metszésű, de a rávitt pír kiemelte. Fejéhez simuló füle, mint gyöngyházfényű kagylófél az arcát előnyösen egészítette ki. Látványa mind inkább elbűvölt.

– Ilyenek lehetnek a tündérek vagy az angyalok — fogalmazódott meg bennem.

Amikor távozott, utána szóltam:

– Írassa föl receptre, akkor olcsóbban adhatom.

Vásárlóm már régen a teáját főzhetné otthonában, amikor még mindig a pult mögött álltam, mintha az eltűnő alak árnya itt maradt volna, hogy csodáljam. Elővettem a könyvet, föllapoztam a megfelelő fejezetenél, és olvasni kezdtem az ókori egyiptomi asszonyokról írt sorokat.

– Ez a nő a nagy királynak, II. Ramszesz lányának lehet az inkarnációja — lelkendeztem. — Miként kerülhetett ide? Szerencsés vagyok, hogy a földnek éppen erre a felére, ebbe a kis városba jött vissza, és a mi üzletünkbe tévedt.

Este lehúztam a redőnyt, és hazatértem. A gyorsan elköltött egyszerű vacsora után ruhástul a kerevetre dőltem. Kispárna helyett a karomat helyeztem a fejem alá. A mennyezetre nézve, fölsejlettek előttem a nílusi vitorlások, a hajdan volt *farukák*. Az én királylányom aranyozott, könnyű karosszékben ült. Szudáni rabszolganők pálmaágakat tartottak elé, hogy a kegyetlenül tűző nap ne bántsa enyhén kreol bőrét, amely áttűnt a könnyű fátylon. Kezében hegyi kristályból faragott serleget tartott, és kókusztejet ivott.

Határozottan láttam, hogy évezredek ködén át rám néz, kedvesen int, és hellyel kínál maga mellett. Kissé zavartan megindultam felé, de ő tekintetével bátorított. Amikor a trónja mellé ültem, vállamra hajtotta fejét. Álmodozó, ébenfényű szemét lecsukva, a hárfa húrjairól fölcsendülő zenét hallgatta. A hajó csendesen ringott a túlsó part felé, a hatalmas templomhoz, ahol ágyékkötős szolgák várták kikötését.

A part még távol volt. Fűszeres illatától bódultan, gondolatban megsimogattam a fejét. Bárcsak ne folyna a Nílus, a szellő sem járna, és a folyam közepén megrekedne a faruka. A végtelen ölelne körül bennünket, és ez a földre szállt csillag a vállamon ragyogna, fényével mint palákkal elfödve bennünket a kíváncsi pillantások elől.

Nem tudom, meddig tartott a varázs. A csörgőóra ébresztett, és a fürdőszobában fölfrissülve, az üzletbe siettem.

– Új nap kezdődik, talán ismét jön a kedves vevő — gondoltam —, és gyorsan megnéztem a készletet. Föltárcsáztam a nagykereskedőt, és több kartonnal rendeltem. Elcsodálkozott:

– El tud adni ennyit, vagy csak fölhalmoz?

– Van egy kedves vevőm, aki sokat vásárol — lódítottam.

A hölgy sem azon a napon, sem egész héten nem jelentkezett. A fantázia tovább működött bennem, amely őt a történelem ismert és ismeretlen asszonyaival helyettesítette.

A forgószéken kuporogtam a pult mögött. Könyveimet lapozgattam. Egyszerre csak megjelent előttem Máté evangéliumából Heródiás lánya. A palota dísztermében lassan, kecsesen lépdelt a lépcsőkön. Mire fölért, már kedves vásárlómat födték fátylai. Minden lépcsőfoknál megringott a csipője. Tudta, valamennyi szempár őt figyel, amint ruganyos léptekkel szökellve, mind közelebb kerül buja anyjához, és szeretőjéhez.

Ő csodálatos és jó, csak gonosz anyja kívánságára kéri Keresztelő János fejét. De hol van még a véres tálca? Igyekeztem magamtól elhessegetni a történet végét, és mind élethűbben látni a táncoló lányt, ahogy apró, lassú lépéseit gyorsítani kezdte. Előbb fejről, majd kebléről oldotta le kendőit, végül a terem kövezetén maga körül nagy körben szétszórta.

A fátylak lehulltával fölhangzott a szünni nem akaró taps, de Salome csak forgott tovább önfeledten, mind nagyobbakat szökellve, akár egy karcsú antilop. Szemérmét egyetlen babérlevél mögé rejtette, a fáklyák fényében köldökéből zafír mély tüze villogott. Mellein a félbevágott kókuszdió-héjak minden ugrásnál a zene ütemére összeverődtek. A csuklóját, bokáját díszítő, lazán összekötött, vastag aranyláncok megcsörrentek.

A palota talpnyaló előkelői, a rabszolgák és a katonák megbűvölve itták a lány minden mozdulatát. Észrevette, hogy hátul állok, egy oszlop árnyékában, és rajongással telve figyelem. Csillogó szemét többé már le sem vette rólam. Nem Heródiásnak, nekem táncolt. Minden körnél hozzám libbent. Ujjával leheletfinoman megérintette vállam, amit senki nem láthatott, csak én éreztem. A következő körnél karomba ragadtam, és együtt forogtunk tovább, a gránátalmáktól roskadozó gyümölcsöskertbe, ahol már csak ketten voltunk. Megőriztem attól, hogy a fogoly Keresztelő János vérével bepiszkítsa alabástrom fényű, fehér kezét.

Ebben a pillanatban nyílt az ajtó. A végtelen időn áttörve a lány a pult előtt állt, rövid szürke bundájában. Elém tette a receptjét. Nem azt néztem, hogy az orvos mit írt föl,

hanem a nevét betűztem. Képtelen voltam megjegyezni, de máig emlékszem: a holland Alettát kapta a keresztségben.

Ábrándozásom hatása alatt a karja után nyúltam, hogy megfogjam, magammal vigyem, de elképesztő agressziómtól már akkor megrémültem, amikor felé közelítettem. Kezem fél úton megállítva, csak a receptet markoltam föl.

– Hát persze, hogy kamilla! — harsantam föl megkönnyebbülten. — Tessék a két csomag székfűvirág.

Az árát beütöttem a pénztárgépbe, és vártam a fizetést. Aletta elővette pénztárcáját, és keserves lassúsággal kezdte kikaparászni a filléreket. Végül vállát vonogatva megvallotta:

– Nincs nálam ennyi pénz — mutatott a gép jelezte számokra. — Korán van még, nem kerestem.

– Ó, drága Aletta — ugye szabad így szólítanom —, a többit majd megadja, ha legközelebb jön. Fő az egészség.

Még mondtam néhány hasonló közhelyet, és a nő kuncogva távozott. Pénztárzárást mindennap végezni kellett, ezért a saját zsebemből raktam be a hiányzó összeget, majd ismét elmerültem a történelem eltűnt éveire.

– Nem vagyok e világra való — állapítottam meg. — Későn születtem. A tizenyolcadik század végén lezárult a hősi korszak. A francia nyaktilókkal új világ kezdődött, amelyben nem találok a helyem. Szeretnék visszarepülni az időbe, és meglátni Amerika fölfedezését, a lovagok párviadalát, népek vándorlását, Róma elestét, Spartacus lázadását, Trója bevételét...

Álmodozásom közben ismét lepergett egy nap, majd követte a második, az ötödik, ki tudja, hanyadik, és lélekben már Pohlájában jártam, ahová gyors rénszánon érkeztem. Dörömböltem a kapun, hogy engedjenek be, mert megjöttem szép szőke arámért. Ki tudja, mióta vár szerényen. Homlokát kék mintás fehér szalaggal keretezte, csak a királynői korona hiányzik fölé, és egyszeriben Aletta arcát láttam magam előtt. A kapun túl állt az örök mögött. Integtettem, hogy nyugodtan menjek. Amikor beléptem, karon ragadt. Vitt magával földkunyhója felé, amelyben melegen pattogott a tűz, és gémberedett tagjaim kiengedtek. A lángok fölé vízzel telt bronzedényt állított. Amikor forni kezdett, elővette vászonzacskóját, és székfűvirágot szórt a suhogó vízbe.

– Vesd le magadról azt a vastag medveprémet — mondta kedvesen —, és idd meg ezt a forró teát.

Miközben az italt szürcsölgettem, elgyönyörködtem Alettámban. Kis, puha szőröcsizmájában oly kecsesen mozgott a tűzhely körül, mintha nem is lépdelt, hanem a levegőben úszott volna. Mozdulataival engem keresett és szolgált, bájos mosolyával pedig kedvre derített. Amikor megfogta a kezem, és ujjával puhán simogatta, elfelejtettem a fagyott erdőt, a zord bérceket, a fáradságos átkelést a jéggel borított tavon. A jutalom megérte. Itt van végre boldog arám, és tenyerembe hajtja szősi fejét. Mesél nekem szampóról, a csodamalomról, amely ezután csak nekünk őrlí a gazdagságot... és Aletta ekkor belépett az üzletbe, majd eléem tette az újabb receptet.

Azt sem tudtam, hogy melyik fiókban vannak a székfűvirágos csomagok. Miközben keresgéltem, önfeledten néztem rövid, világos szürke bundájában, arcára festett pirosló rózsákkal, gyöngyházfényű ajkával, és a pénztárgépbe ösztönösen beütöttem a teafű árát.

– Nincs pénzem — mondta olyan kedvesen, mintha azt közölte volna velem, hogy öltsem karon, és vezessem azonnal az oltár elé, mert csak az enyém akar lenni.

Nyomatéku elővette a tárcáját és kifordította, de az csakugyan olyan üresen tátongott, mint elhagyott barlang torka a hegyoldalon.

– Ma még egy petákot sem kerestem — mondta Aletta.

– Nem baj, nem baj — hebegtem némi csalódással. — Majd legközelebb kiegyenlíti.

Aletta szellemként eltűnt, és csak ólevendula parfümillata terjengett tovább. Ismét a saját zsebemből tettem be a hiányzó összeget.

– Bárcsak sűrűbben jönne — gondoltam —, mindennap hajlandó volnék fizetni helyette. Az egész keresetem rákölténém, csak láthassam, és örömet szerezzek neki.

Ez utóbbit sikerült elérnem, mert sűríteni kezdte a látogatásait, de többé nem fizetett.

– Olyan ő, mint egy tünemény, amely a legsötétebb zugból is elővillan — állapítottam meg. — Szemirámisz lehetett ilyen serdülő korában, amikor még férfi nem érintette.

Láttam magam előtt pici lábát, aranszálakkal hímzett papucsba bújtatva, amint tipegő járással, bódultan sétál a nyíló keleti virágokkal ékes kert teraszain; mert ő is Aletta volt, ki más lehetett volna?

Megfogta a kezem, és magával vitt a kertjébe. Előbb jázmint szedtünk, majd följebb rózsákat; emitt bazsalikom nyílt, és amott különleges szirmokból nőtt kelyhek csábítottak, amelyeket sohasem láttam ezelőtt. Szerettem volna mind letépni, és Alettámat díszíteni velük, aki lábaimnál hevert a virágok között.

– Ágyat készít rózsákból, és megsejtem velem az élet legáhítozottabb ízét, amely a pásztorórán betölti a szerelmest...

Ekkor benyitott Aletta, és a pultra vetette a szokásos receptet. Álmaim tündérének tökéletes kiszolgálásával szorgoskodtam. A fizetésnél ismét az üres pénztárcájára hivatkoztam.

– Pedig most jó lett volna, ha valamicskét ad — rebegtem óvatosan, hogy meg ne sértsem ezt a tökéletes nőt. — Tudja, hónap vége van, még nem kaptam pénzt. Már nekem is anyagi gondom van.

Megkapta a kezem, és behúzott hátra a raktárba. Mielőtt fölcsődtam volna, néhány gyakorlott mozdulattal kibújt a ruháiból, és ott állt előttem mezítelenül.

– Dolgozd le rajtam az adósságot! — mondta, és várakozó helyzetben egyik lábával kissé kilépett, két kezét hanyagul a csípőjére tette.

Kővé meredten. Sem szólni, sem mozdulni nem bírtam. Álmaim megtestesítője teljes kudarcomat látva, ösztökélni kezdett:

– Gyerünk, aggszakáll! Már a sarkon kellene állnom a többi kurvával! Vagy tán nem működik a bűgőcsiga? — nézett rám megvetően és kihívóan.

Olyan rémulten, ahogy a halálra ítélt menekül az akasztófa alól, két ugrással a mosdóba teremtem, és magamra zártam az ajtót. Reszkető ronccsá váltam. Miközben fölöltözött, távozóban bekiabált:

– Még meggondolhatod magad, te cukros bácsi, mert a jövő héten is jövök a teadért.

VÁGYÓDÁS

A homokdombok közül előtört a fény. Az éjszaka rajtakapott szeretőként menekülni kezdett, az ellentétes oldalon maga után hagyva a zsugorodó és fakuló árnyakat. A napsugarak az apró kvarckristályok közé bújtak és átvilágították őket. Milliárdnyi csillámként ragyogni kezdtek. A szivárvány színei sziporkáztak róluk. Mély vörös szemcsék kezdtek mozdulni. Ciklámenként gördültek tova, majd apró narancsként foszlott le héjuk. Izzó opál magjuk kibujt, és a forróságban a buckák tetején megemelkedtek. Csillagok halk zenéjét árasztva, hullámokban indultak a völgyekbe, ahol *sivatag rózsáiként* összekövesedve, végeláthatatlan virágos kerté varázsolták a tájat.

Kiemelkedett közülük egy ébentestű homoklány. Talán itt éjszakázott a dűnék között. Ledobta magáról a vakítóan fehérítő leplet. A mozdulatlan zöld tóhoz szökölt és alámerült. Lemosta bőréről az alvás veritékétől rátapadt, ezeryni tűhegyként szurkáló szemcséket, és az árnyas fa alá heveredett. Nem láttam sehol senkit, csak én gubbasztottam levélként egy ágon fölötte. A déli hőségben elszenderedett. A forró szélre bíztam magam, amely ráejtett, és óva a világ szemétől, tetőtől talpig betakarva, rásimultam.

Ereimmel tapintottam végig. Olyan volt ez, mint egy fölfedező utazás, amikor végtelen, ismeretlen tájon, időtlenül fut velünk a lidérc. Hajszájai őserdejében bujkálva, sűrű liánok között vezetett a vágy tovább. Magamtól kérdeztem:

– Hol lehet az a mélyben keletkező forrás, amely életre kelti?

Oda szeretnék jutni, hogy a magasra tornyosuló partról belevetessem magam. Jó lenne összekeveredni, hogy levéltestem minden sejtjét az ő áradó fényedve éltesse. Változzon át tápláló törzsemmé és gyökeremmé. Ne tudjak nélküle meglenni, ösztöneimben is munkáljon.

Behatoltam a fejébe, és álommá változtam. Beültünk a lidércbe és a sugár hátán száguldottunk fölfelé. Olyannak éreztem ezt az utazást, mintha egymás kezét fogva álltunk volna kék virágokkal teleszórt réten, és alattunk csak a pázsit nyargal tova.

A lány közben átfordult a másik oldalára, és maga alá gyűrt belőlem egy darabot.

– Boldog gyötrelmem, édes teher — melegített forró teste.

Lelkének parazsát kutattam, de szemhéját csukva tartotta és nem láttam magam benne.

– Hiába küzdök belül — gondoltam —, csak takaró levél vagyok.

Érintem a nyakát, amelynek ezüstösen áttetsző pihéi, mint északi tengerpartot borító hangaszálak simogatnak. Lecsúszom a vállára, mely golyóként gömbölyödik. Haladok tovább, hogy fölérjek az előttem fölmagasodó csúcsokra. Jó lenne talpamra acélkarmokat kötni, kötelet eresztetni, csákánnyal kapaszkodni, mint a sziklamászók, hogy minden mozdulatom biztos legyen és följussak. Szeretnék belevájni a húsába, látni, hogy kiserken a vére. Fájdalmat okozni, mert csak így tudom gyógyíthatni, sebeire írként magamat tapasztani. Babusgatni, becézgetni, könnyöroggni érte, hogy fölépüljön és újra örülni tudjon.

Kora délelőtt föléledő szellő jár a dűnék között, és tovább libbent, hogy akadály nélkül fölérjek a világ tetejére. A kilátótoronyból körülnézek. A sárga homok kifehéredik alatt, és eltűnnek benne a tájat meghatározó részletek. Beláthatatlan univerzumnak érzem a világot. Megállíthatatlanul csúszok lefelé a has közepén gyűrűző tavacskába, amelyben a katlanként perzselő levegőben kibuggyant, átlátszó csöppnyi nedv ragyog. Fölszívják ereim és újra életre kapok. Már nem küzdök, hagyom magam tovább sodródni a hajító kötélként kunkorodó ágakkal, rejtélyekkel előttem sötétlő esőerdő felé.

– Eltévedek, vagy lesz vezetőm? Beleakadok-e szövevényes ágakba, amelyek rabul ejtenek és magukhoz kötöznek?

Aggudalom uralkodott el rajtam az ismeretlen világ határán. A gyermek érez így, mikor anyja nélkül, első nap megy a közösségbe, és a feléje áradó, lökdösődő, kiabáló társak között védtelen marad.

– Mit félsz, te őrült — kiáltottam magamra. — Már nincs veszteni valód, csak egy levél vagy!

– Félek igazán? — gondolkodtam tovább. — Inkább hasztalanul vágyakozom az elérhetetlen után. Milyen jó lenne visszaváltozni, levéltestem helyett ifjúvá lenni. Odafeküdni mellé. Elszenderülni, hogy együtt ébredhessünk. Amikor kinyitja szemét, belenézni, hogy rám találjon:

– Nézz meg jól, én vagyok a párod! Azért jöttem vissza messzi világot hagyva, hetedhét országból futva, hogy megsimogathassalak.

Kezem kinyújtom felé, és végigsiklik a bőrén. Mintha puha gyolcsot tapintanék, de ujjaim alatt összerándul és kipirul. Habként rezgő testében megkeményedik a vágy. Már nem törékeny látomás többé. Fölhasít, úszik és tobzódik bennem, hogy az utolsó porcikámig elfogyasszon. Semmit sem hagy belőlem a körülöttünk vinnyogva leselkedő, nyálukat vágyódva csurgató, apró dúvadaknak. Amikor már teljesen bekebelezett, emésztetlenül ismét visszavet magából, és darabonként összerak.

– Meglocsolak — mondja —, mert elhoztam neked az élet vizét. Tengereken át úsztam, lemerültem érte a sötét mélybe, de nem találtam. Megmásztam a nagy hegyeket. Sólyomként röptültem tiszta, és fekete felhőktől terhes ég alatt, a villámok között cikázva. Sehhol sem akadtam rá. Megéreztem, hogy ez a gyógyír bennem van. Gyere tovább a liánok között, ugord át a tekergő ágakat.

Megnyíltak combjai, és mint sziklafal között, két közeli meredélyben csúsztam a kanyon aljára, ahol a zuhogóban néhány pillanatra megállítva vörös szikla meredt elé. Úsztam tovább. Tagjaim hegek nélkül összeforrtak. Mind mélyebbre jutottam, ahol fölrémlett bennem az ősi bölcső, amelyben anyám ringatott. Hallottam dobtestének ütemes verését, ahogy minden dobbanását átveszi szívem ritmusa, amitől önálló életre kelve, a lét burkát csírázó magként áttörve, a napvilágon szárba szökkenhessek.

– Maradj, még — kiáltotta utánam a lány. — Odakint ellenséges táj vár, ahová hiába nyújtom utánad ággá növesztett karom, hogy megóvjalak. Harsonát fújnak majd, és hét sárkány jön feléd. Rád vadásznak. Mindegyik széttép és fölfal, de nem azért, hogy életre neveljen, hanem elpusztítson. Nem ölel többé a karod. Nem feszül rügyed pattanásig, hogy virággá bomolva, magot érleljen számomra, amelyet közös gyümölcsünkké nevelek.

– Mennem kell, mert nem ismerem még mindent belőled. Űz, hajt a fölfedezés, a mindent megismerés vágya. Itt vagyok már térded hajlatánál. Ha emeled lábad, én veled lendülök. Ne siess, kérlek, csókolni akarom íves bokádat. Egyenként fogaim közé veszem kalimpáló, csintalanul szertefutó lábujjaidat, hogy megzabolázzam őket.

– Nem engedlek el. Mint egykor őseink, gyűjtögetve, vadászva tovább lépsz az ismeretlen felé. Többé nem talállak. Inkább legyél újra levél, így rám simulhatsz.

A nap túljutott a delelőjén. A buckák között nőtt az árnyék, és az erősödő szélben a homok lánya fölébredt. Táncoló léptekkel libbent a fa körül. Levetett gyolcsfehér lepléért nyúlt, de helyén egy jókora sárguló levelet talált, amelybe a világ elől rejtve, örökre beburkolta szemérmét.

A RUHA

A haverok bosszankodva és gúnyolódva piszkálnak, hogy természetes legény létemre még nincs állandó szeretőm. Igaz, hébe-hóba keríték magamnak valakit, és alaposan a szoknyája alá nézek, de csakhamar megunom és menesztem.

– Fene a gusztusod! — kiáltják rám. — Addig válogatsz, míg a fityegőd úgy összeaszalódik, hogy légycsapónak se lesz jó.

– Valójában még nem találtam meg az igazit — válaszoltam, de ők már nem hisznek bennem.

Egyik este a főutcán, a kivilágított kirakatokat nézegettem. A közlekedés zaja elszongított, amikor megálltam a szexüzlet előtt. Néhány képes magazin hívogatott, nagy keblű, pucér lányokkal a borítólapjukon, amint kéjesen vonaglottak a fényűző, puha brokátok között. Középen képzeletet gyújtó fehérneműket láttam, a sarokban megbúvó vibrátorok és óvszerek társaságában. Az illendőséget betartva, kivettem számból a rágógumit, és a kirakatüveg szélére nyomva, beléptem az üzletbe.

A pultnál fanyar nő fintorgott. Köszönt is meg nem is. Egy lapot böngészett, és bosszanthatta, hogy megzavarom. Fél szemével föl nézett, úgy mért végig, mintha egy rakás szerencsétlenséget kellene vizsgálnia.

– Na, mi tetszik? — kérdezte néhány perc múlva.

– Na, semmi! — mondtam. — Előbb látni akarom a kínálatot.

Szerintem már nem is hallotta a válaszomat, mert újra belefeledkezett az olvasásba. Én a szabad polcokra kitett silány, bazári áru között kotorásztam. A kezemben korbácsféle önkínzó műütletet forgattam, amikor a próbafülkéből kilépett egy fantasztikus ruhába öltözött nő. Ámulatomban elejtettem a holmit, és a számat tátva nagyokat pislogtam.

Lábán hosszúszerű piros lakkcsizmát hordott. Testén rézszegekkel kivert, fekete kezeslábas bőrruha feszült, a válláról lelógó hosszú rojtokkal. Kezét könyékig érő barna kesztyű takarta, nyaka köré sárga sálát tekert. Szemén átlátszatlan, sötét motoros-szemüveg volt, amely szinte egész arcát elfödte. Fejére zöld turbánfélét rakott, amely alól vállig érő, szőke haja fonatokban omlott alá.

– Mint egy meleg tengerparton álló szoborszerű pálma — gondoltam magamban. — Ez álmaim nője, Pálma.

– Na, jó a cucc? — kérdezte a pult mögött ülő fanyar nő, a magazinból végre kibontakozva.

– Elképesztő! Magamon is hagytam — válaszolta Pálma, és a pénztárgép elé lépett.

Kotorászott a zsebében, és az eladó elé vetett egy marék ezer forintost. Fizetés után távozott, én meg a kíváncsiságtól hajtva, a kirakatüvegre tapadva bámultam. Próbáltam átvilágítani, vajon milyen bugyit és melltartót vásárolhatott, hogy ilyen lelkes? Föülült a járda szélénél álló jókora japán motorra. Begyújtotta, és mint a nyári vihar, dörgések meg villámlások közepett elszáguldott.

– Ez nem lehet igaz! — fakadtam ki. — Csak úgy itt hagy a kételyeim között.

Az eladóhoz fordultam:

– Milyen hacukát vásárolt ez a nő?

– Kérdezze meg tőle.

– De hát elzúgott. Ki ő egyáltalán?

– Az egyik vásárlóm.

– Azt láttam, de nem ismeri?

– Nem foglalkozom párválasztási kérdésekkel.

- Nem erre kértem. Már kiválasztottam, de nem tudom, hol találkozhatnék vele?
- Rendszeresen jön vásárolni.
- Talán itt üljek napszámra?
- Csak ha vásárol. Ahogy elnézem, maga nem cégünk vastag erszényű reklámja.
- Köszönöm.

Az ajtót mérgesen rávágtam. Az utcákon bosszúsan kavarogtam tovább, hátha meglátom Pálmát valahol motorozni. Eszembe jutott, azokkal a gépcsodákkal, amelyek egyikén ült, a közeli téren szoktak táborozni. A szájtáti csodálók gyűrűjében kuplungról, féktárcsáról, ködlámpáról meg más hasonló alkatrészekről beszélgetnek, amelyekhez annyit értek, mint északon dürgő süketfajd a sízéshez.

Loholtam a térre, ahol már csak a nézőközönség legkülső körében kaptam helyet. Hiába nyújtogattam a nyakam, Pálmát nem találtam sehol. Bekiabáltam a motorosokhoz, nem látták-e, abban a bitang jó szerelésében, de azt válaszolták, a városban motorozik valamerre, és ha meg akarom találni, üljek én is a járgányomra.

- Csakhogy nincs járművem.
- Akkor ne akarj motoros nőt fölszedni.
- Köszönöm a tanácsot, de ha addig élek is, megszerzem magamnak.

Miközben hazafelé bandukoltam, eszembe jutott, olyan járművet, amelyet ezek a társadalom fura kasztjához tartozók használnak, több millióért lehet megvenni. Nekem legföljebb segédmotorra telik. Az igazi jó motort, még ha bankot rabolnék sem tudnám beszerezni, de nem tántorított vissza, inkább a dühömet fokozta, és rugdosni kezdtem a kerítést.

Ismét láttam magam előtt azt a feszes bőrruhát, amelyet Pálma viselt. Mind kíváncsibbá tett, vajon milyen lehet alatta az a szuper gönc, amelyet egy vagyonért vett a szexboltban? Elhatároztam, holnap beiratkozom a járműoktató iskolába, és elvégzem a motoros tanfolyamot. Kezdeti lépés, de ezzel is közelebb kerülök hozzá.

Másnap este már mint egy rossz diák, a padban bóbiskoltam, és hallgattam a kétütemű motor működési elvét. Az egész дума egyik fülemen be-, a másikon kiszaladt, mert egyáltalán nem érdekelt. Ha arra gondoltam, hogy Pálma testét a bőrruha alatt egy fantasztikus holmi födi, ismét elfogott az őrült szenvedély. Talán piros a tenyéryni bugyi, amely elől sejtelmesen átsejlik. Hátral nem több keskeny madzagnál, amely puhán elvész fenekének formás dombjai között.

Amikor becsapódott mögöttem a tanterem ajtaja, rohantam ismét a térre, hogy megtaláljam a lányt a motoros srácok között álldogálni, de most sem volt szerencsém.

– Hallod-e, balek vagy te — röhögött rajtam az egyik bőrruhás. — A nőd nem szokott ide járni, csak ül a motorján, és úgy hajt, hogy a rendőr sem éri utol. Fuss utána, ha tudsz.

– Két hónap múlva leteszem a járművizsgát, és addig rohangálok a városban föl és alá, míg utolérem!

Szavamat be is tartottam. A jogosítvány megszerzése után mindenféle kölcsönpenzemből vettem egy öreg járgányt, és meghatározott útvonal nélkül nekiláttam a városban furikázni. Napok teltek, de Pálmát nem láttam sehol. Azaz látni véltem... Talán ő ült azon a hatalmas tükörfelületű, japán motoron, amely messziről úgy fénylett, mintha a nap vagy a közúti lámpák sugara verődött volna vissza. Amikor már majdnem utolértem, kiderült, valamelyik fiú a térről, és azért ment olyan lassan, mert a magukat kellegető nőket bámulta. Midőn este végre lepihentem, kárpótlásul eleresztettem a fantáziámat.

– Ha elcsípem azt a nőt, futok a tó partjára, ahol jól el tudunk bújni a csalitasban. Melegíteni kezdem, hogy a bőrruháját magától levesse. Gyönyörködni akarok abban, hogyan feszülnek rajta azok a fantasztikus fehérneműk, amelyeket a szexboltban vásárolt.

Hagyom, lépdelen előttem, akár a csúcsmodell a ruhabemutatón. Amikor egyik lábáról a másikra helyezi a súlyát, külön világot élve, megmozdul két formás, kerek bucija, és ilyenkor kivillan közülük a bugyi hátulja.

A vaksötétben tágra nyitottam szemem, hogy meglássam végre, milyen színű az a csodás darab, de hófehér bőrén csak pillanatra sejlett elő. Amint képzeletemben testsúlyát a másik lábára áthelyezte, ismét eltűnt fenékének vágásában.

– Hát ilyen az én szerencsém! — ordítottam fölbőszülve, mire szegény anyám első álmából riadva, tisztos kopogtatás után, félig megnyitotta az ajtót, és fejét bedugva megkérdezte:

– Jól vagy, kisfiam?

Nem válaszoltam. Úgy tettem, mintha aludnék. Még hortyogást is utánozva, hangosan fújtam az álmokását, de az öregasszony nem tágitott. Lassan becsoszogott, és leült az ágyam szélére. Tenyerébe vette a kezem, lágyan morzsolgatta, mintha csöves babot fejtene.

– Ne tetesd magad, tudom, hogy még nem alszol. Mi bánt, miért kiáltozol?

Engedve e puha erőszaknak, átfordultam a másik oldalamba, és összeaszott testét szelíden eltoltam.

– Nagyon fáradt vagyok — válaszoltam —, kérlek, hagyj aludni.

Amikor szegény ismét halkán távozott, szemem a sötétbe meresztve, a képzeletem gyújtotta fényben újra megláttam Pálmát a tóparton. A mellét figyeltem, milyen csipkeköltemény domborodik rajta, amelyet még az eladó sem volt hajlandó megmutatni. Kínomban a párnámat gyűrtem. Magam alatt az ágyat gyömöszöltem, hogy a látomásom valós képet fessen róla, de nagyon fáradt lehettem, mert a látvány végleg eltűnt előlem. Mielőtt álomba zuhantam, szemembe csak a sötét tolult a szoba sarkai felől.

Másnap délután új hadműveletet dolgoztam ki. Elmentem a szexbolt elé. Távollab leállítottam mutogatásra alkalmatlan motoromat, és a túlsó oldal villanyoszlopa mögé húzódva, figyeltem az üzlet bejáratát. Úgy okoskodtam, a bőrruhás nőnek egyszer vissza kell térnie, és akkor lerohanom. Közben a rágógumikat egymás után tömtem a számba, akár nagy dohányos a cigarettákat. Türelmetlenül kezdtem járkalni, nyugtattam magamat, ha megvadulok, semmi eredményre sem jutok.

Közben a bolt bezárt, a fanyar nő lehúzta a kirakat redőnyét, és sürgősen távozott. Mérgemben öklömmel ütöttem a betonpóznát, sajogni kezdett a kezem, de Pálmát mégsem láttam.

– Kitartás és türelem! — intettem magam. — Ez a nő nagy vagány, reklámfiguraként mindig divatosan jár. A kirakatban már megjelent a legújabb fazon, biztosan kipróbálja, csak ki kell várnom.

Eltökélségemet és kitartásomat néhány nap múlva valóban siker koronázta. A bolt előtt megjelent álmaim bőrruhás nője. A bejárat előtt leállította hatalmas, dohogó motorját, és belépett. Odarohantam. Mielőtt a rágómat ismét a kirakatüvegre ragaszthattam volna, a fanyar kiszolgálónő a fiókból kiemelte a mesés fehérneműt, és Pálma elbújt vele az üzlet mélyén.

– Most próbálja magára — gondoltam. — Még egyszer nem tűnhet el előlem, akár a buborék!

A motorjához mentem és ráültem. Kisvártatva jött, és duzzogva kiabálni kezdett, hogy ne molesztáljam. Addig menjek a fenébe, míg a térről elő nem hozza a fiúkat, akik darabokra tépnek. Én azonban nem tágitottam, hanem könnyörgőre fogtam a dolgot.

– Nem akarok semmit, csupán arra kérlek, vigyél ki a tó partjára, látni akarom, milyen fantasztikus selyemköltemény feszül rajtad a bőrruha alatt.

– Nem vagyok a te próbababád! Eltévesztetted a figurát. Ha nőre van szükséged, menj a sarokra, ott árulják magukat.

Mind hisztérikusabban és kitartóbban kérleltem, ne hagyjon itt, vigyen magával. A jókora motoroszemüvegtől most sem láttam az arcát, hogy ostromom alatt megenyhült vagy eltorzult-e? Reméltem, azt gondolja, hamarabb szabadul ettől az őrültől, ha enged a kérésének.

– Legalább a motorra ülhetnék! — förmedt rám keményen, és taszított rajtam egyet.

Helyemet őrizve, görcsösen kapaszkodva, az ülésen hátrább húzódtam. Ő elém telepedett, beindította a gépet. Úgy szólt, mintha ezernyi kaptárból egyszerre engedték volna ki a dongókat. Akár egy léglökéses repülőt fölbógatte, majd elzúgtunk. A téren pillanatra láttam a többi bős motorost, amint felénk integetnek, de mi száguldottunk tovább; ki a külvárosba, át a sikátorokon, majd elhagyva ezt a zajos települést, rohantunk az országúton.

– Be vagy tán sózva, hogy így hajtasz? — ordítottam a fülébe.

– Félsz, nyomorult? — mondta, és még nagyobb sebességre váltott. — Nyugodj meg, ha csattanunk, úgy nyílik meg az a makacs fejed, hogy az agyad hamarabb ér célba, mint a tested.

Többet szólni sem bírtam. Örültem, hogy egyáltalán tíz körmömmel kapaszkodni tudok. Magamban arra áhítoztam, csak még egyszer biztos talaj legyen a lábam alatt. Nem tudom, meddig tartott ez az iszonyatos roham, de amikor leszálltunk, a motor is köhögött, és gőz szállt föl róla.

Ott álltunk a tó partján, az összehajló rekettyék előtt. Körülöttünk végtelen csönd honolt, csak magasan a sápadt felhők alatt húzott el néhány réceraj halkuló hápogással. A nőt karjánál fogva megragadtam, és mielőtt újra elszelelt volna előlem, lecibáltam a motorról.

– Most jön az erőszak? — kérdezte fejét elfordítva. — Méltó lenne hozzád.

– Adod te durvaság nélkül is, miért szenvednél? — válaszoltam.

A parton hatalmas, öreg fa állt, amelynek vastag ágai mint karok integettek felém. Ide húztam a lányt. Nem védekezett. Szótlanul és kiszolgáltatottan lépdelt mellettem. Míg alattam ropogtak a száraz gallyak, ő súlytalanak tetszett, mintha a földre se lépne, csak puha léggömbként, hangtalanul libegett mellettem.

– Többé nem menekülhetsz előlem — gondoltam. — Most végre láthatom majd, hogyan domborodik testeden a legújabb divat szerinti fehérnemű.

Amikor a fa alá értünk, kiválasztottam egy jó erős ágat. Hosszú szőke haját erősen rácsavartam, és hozzá kötöttem. Úgy lógott rajta tehetetlenül, akár egy száradni kiterített, mosott kabát vagy póznára húzott, kitömött madárijesztő. Egyenként, szép komótosan levettem fejről a sapkát, a szemüveget, nyakáról leoldottam a sálát. Eltávolítottam elegáns kesztyűjét és a csizmát. Kezslábasán kigomboltam a rézgombokat, és egyben lerántottam.

Szemem előtt ég és föld között ott lebegett a két intim ruhadarab, vékony, átlátszó, fodros selyemből; olyan légiesen áttűnően, mintha törékeny üvegre festették volna. Ahogy gyönyörködtem benne, hirtelen eszembe villant, vajon hol van a teste, és milyen lehet a csipke alatt?

Kikapcsoltam és levettem a melltartót, majd lehúztam a bugyit. Egymás után a kupacban lévő holmikra dobtam. Fölnéztem, hol lehet, de a fára akasztva csupán a szőke paróka lengedezett. Ekkor a göncök közül megszólalt egy fölfújható, immár leeresztett, nőpótló gumibaba:

– Nem az embert kerested szerelemmel.

A DRÓTKERÍTÉS

Amit most elmesélek, emberöltővel ezelőtt történt. Már csak kívülről látom magamat és a feleségemet, mint idegeneket; fánkról leszakított leveleket, ott az életet temető hómezőn.

A gyerekek már elpihentek. A szobára teljes sötétség borult. Odakint harmadik napja szakadt a hó, és vackából még a kutya sem jött ki ugatni. Az asszony bánat szülte fájdalmában fölnyögött, és arra gondolt, hogy milyen rettenetes volt a maguk mögött hagyott 1951. év. Ekkor erős koppanás hallatszott az üvegen.

Azonnal kikászálódott az ágyból. Csak a nagykendőt terítette magára. Mezítláb végigsietett az ágyak között, a hideg földön, és megnyitotta az ablakot. Atkötött fekete rongyba csomagolva jött a nagyon várt üzenet, hogy végre indulhat. Amikor megvirradt, átszaladt az anyjához megbeszélni, hogy amíg ő távol lesz, viselje gondját a gyerekeknek és az állatoknak.

Vastagon fölöltözött, csizmát húzott, és az utolsó kis darab szalonnát csomagolópapírba rejtve, megindult a végeláthatatlan havas pusztában. Néha térdig gázolt a hóban. Az északi szél kedve szerint kavarta, és égető szikraként szórta az arcába. Még félúton sem volt, amikor kifáradt. Lábát már alig tudta emelgetni, csak az akarata vitte előre. Úgy érezte, valahonnan álomszél érkezik, amely — mint pókhálóban vergődő rovar — beburkolja, fölemeli a felhős égbe, és ellenkező irányba röpíti. Ettől nagyon megijed. Minden erejét összeszedve, vonszolódott tovább célja felé.

– Mire besötétedik, oda kell érnem — hajtogatta magában —, különben nem találkozom vele.

A várost messze kikerülte. Úttalan utakon igyekezett menni, hogy elkerüljön minden települést. Attól félt, valaki fölfedezi, megsejti hova készül, és besúgja. Rettegett attól, hogy a hatalom útját állja, nem engedi a férjéhez, és őt is rács mögé dugja. Ez az aggodalom új erőt adott neki. A gyerekeire gondolt, akiket szeretne viszontlátni, és ettől megnőtt az ereje.

– Csak ez a kegyetlen szél elállna — mondta magának félhangosan, és fejét kissé a felhők felé fordítva, fölnézett.

Arcába ezernyi jégű szűrődött, ajka fehérre fagyott. Kemény asszony volt, nem adta föl. A tomboló elemek elől még mélyebbre bújt a kabátjába, és tovább lépdelt. Gondolatai mind nehezebbé váltak, szinte kikapcsolt az agya. Egyetlen mondat kiáltott benne, amellyel az ura biztatta lovát, amikor a sáros földet szántotta:

– Gyí, Madár!

A Nagyfai Mezőgazdasági Munkatábort a folyó élő és holt ága között, még az árvízvédelmi szabályozás során, egy mesterségesen kialakított szigeten állították föl. Megközelíteni egész éven keresztül a bejárat felől, a gátról tudták. Ezt fegyveres őrök és emberfaló kutyák őrizték. A folyón ladikkal megközelíthető volt, de ha az őrtoronyból észrevették, fölszólítás nélkül, azonnal lőttek. Amikor a hosszan tartó hidegben a víz kellő vastagságban befagyott, a tábort engedély nélkül ilyenkor lehetett elérni; ámbár teljes sötétben, nagyon óvatosan, hogy rab és látogató rajta ne vesszen.

Az asszony étlen-szomjan gyalogolt tovább. Szerencsére gyorsan esteledett, és mielőtt éj borult a tájra, a távolban megpillantotta a drótkerítést. A folyó partján egy fűzfa mögül leste, mikor csöndesedik el a tábor, és rálépett a befagyott folyó jegére.

– Istenem, csak lékbe ne vesszek — rimánkodott összekulcsolt kézzel —, hiszen mindent hó főd. Ha itt pusztulok, ki neveli föl a gyerekeket?

Óvatosan mozgott, mintha tojánhéjon járna. Egyszer megroppant alatta a jég. Ijedtében a szívéhez kapott, de lába tovább vitte. Már semmit sem látott. Egyetlen irányjelzője az ösztöne volt. Megkönnyebbült, amikor a túlpartra fölkapaszkodott, de

óvatlan kezét a szöges drót föltépte. Fölszisszent, és lenyalta kicsorduló vérét. Míg elállt a vérzés, nyelvét kicsit a seben tartotta, és végre tovább tapogatózhatott.

Azt a karót kereste, amelyikre jelként újságpapírt kötöttek. Óvatosan elindult a kerítés mellett. Fél óra sem telt, mire kutató ujjá alatt megérezte a hótól elázott, a hidegben jéggé fagyott papír zörgését. Megállt, hallgatódzott. A szíve olyan erősen vert, hogy elnyomta csizmájának ropogását. Megkapaszkodott az oszlopban, kissé előre hajolva figyelt, és várt.

Odaát, a kerítés mellett, megmozdult egy hórakás, és mint föld alól szálló sóhaj, meghallotta az ura suttogását.

– Biztos vagy benne, hogy nem követtek?

– Ebben az időben nem maradnak nyomok.

A rab lassan kimászott a hó alól, és négykézláb a kerítéshez vonszolta magát.

– Uram Isten, mi lett magából? — szörnyülködött az asszony.

– Hoztad a szalonnát?

Elővette a csomagot, és átpréselte a kerítés résein. Az ember nyögve, kapaszkodva lassan lábra állt, és megmarkolta a drótot.

– Alighanem megfagyott a lábam, míg vártalak a hóban.

– Nem vigyáz magára. Ki védi meg a családját?

– Ki műveli meg a telket? Látod, még magam sem tudom megvédeni, de a földnek teremnie kell.

– Mennyit fogyott? Csak úgy lóg magán ez a szörnyű rabruha.

– Ősz óta mindennap temetünk. Hamarosan rám kerül a sor.

– Ne mondjon ilyet... — sírta el magát az asszony, és megsimogatta ura jéghideg kezét.

Az ember elkapta a nő ujjait, és szorongatva tartotta.

– Mi van a két kicsivel, meg anyámmal?

– Megvannak.

– Sokat koplaltok, ugye?

Az asszony nem felelt. A férje megismételte:

– Éheztek?

– Amióta magát a gazdasági vétségért elhurcolták, rendre kijárnak, és mindent elvisznek. A szomszédokat megfenyegették, ha megszánnak bennünket, ők is ide kerülnek.

A suttogás elakadt. A csöndben csak a szél zúgott, és kavarta tovább a hópelyheket. A rab tenyere az asszonyétól lassan átlangyosodott, és ez a meleg megindult a szíve felé. Ráhajolt, és csókolgatni kezdte az áldott, szorgos ujjakat. A nő megszokta, hogy szüleinek, idősebb rokonainak ő csókol kezét. Az urától ilyet sohasem kapott, akit így még nem látott elérzékenyülni. Álltak a hóban egymáshoz simulva, csak a ruha és a szöges drót választotta el őket áthatolhatatlan akadályként.

– Nyújtsd az ajkad — mondta a rab, és megcsókolta. — Hogy vágytam már rád, kedvesem. Éjszaka, mikor fáradtan, álmatlanul forgolódom a deszkapriccsen, szüntelenül az arcod jelenik meg előttem. Nyúlok feléd, hogy megöleljelek, karomba szorítsalak, mint régen, lámpaoltás után, de csak a hideg, vastag párát markolom, amelyet rabtársaim kileheltek. Most sem tudlak átkarolni, a szívemre húzni, csupán parányi tüzes foltokat érzek drága bőrodból, amely már annyi örömet szerzett. Neked adnám az egész életemet. Nem törődnék veled, hogy szakad a hó. Meztelenre vetköznék, hogy egymásé lehessünk.

– Jó, hogy nem hallja senki, miként udvarol itt a fagyban, mert még megvetnének — szégyenkezett az asszony a szokatlan beszédtől.

– Ki törődik veled? Az enyém vagy. Itt állsz mellettem, mégsem érhetlek el. Rettenetes az a kín, ahogy gyötrődöm utánad.

– Nekem is nagyon hiányzik — suttogta az asszony szemérmesen.

– Húzd föl a szoknyád — kérte az ember.

Az asszony kissé hátrább lépett, hogy előre tudjon hajolni, és engedelmesen megemelte fenekén a ruhát.

– Nem a dolgod végezni küldtelek.

Az asszony ismét fölegyenesedett, és értetlenül nézett az urára.

– Gyere szorosan ide, és húzd föl elől a szoknyád.

Az asszony megtette, de még mindig nem tudta, hogy embere mit kér tőle.

– Miért kaparászik olyan ügyetlenül rajtam?

– Szeretlek.

– Irgalmas ég, mit akar itt a drótyukon keresztül?

– A többi rab is így próbálja, akiket elszakítottak a családjuktól.

– Még gyereket fogok, miközben magának öt éve van hátra.

– És aztán?

– Mit szól a világ, ki tette, mikor nincs itthon az uram?

– A jó anyában évekig elkuttog a gyerek.

Az asszony visszább lépett, és eligazította magán a ruhát.

– Mindig magam előtt látnám anyám kérdő és rová tekintetét, amelyet nem bírnék elviselni.

– Ne mással törődj, látod, hogy ez a világ mit tett velünk.

– Állhatatosan várom magát, ha kell ezer évig.

– Ez az utolsó esélyem, hogy meghosszabbítsam az életem.

– A szenvedését...

– Nézz rám, nézz végig rajtam! — kiáltotta a rab, megfeledkezve magáról és az óvatosságról. — Mire a fák rügye kifakad, már csak száraz levél leszek egy elérhetetlen ágon...

Az utolsó szavak még el sem szálltak, amikor a szokatlan zajra az őrtorony felől mozgolódás támadt. Megszólalt a sziréna, fényszórók vetettek sugarat, és a hóban ugrálva, lihegve feljűk indultak a véredek.

A két ember nem mozdult a kerítésnél. Arcukat összedugták. Sírni, zokogni kezdtek, és összefolyó könnyük ráfagyott a jeges drótokra.

BÉSZ VIGYORA

Szegény apósom temetéséről lehajtott fejjel, szomorúan sétáltunk kifelé az elhagyott temetőből. Halála ötvenegy éves korában olyan váratlanul ütött szíven bennünket, mint ahogy elektromos póznára mászó, gyanútlan gyereket csap meg az áram. Hetekig nem tudtunk magunkhoz térni. Szerencsétlen házasságok és különböző kapcsolatok után, de még tervekkel tele távozott közülünk.

Hónapok múlva, amikor ez a tragédia még mindig beárnyékolta tudatunkat, feleségem így szólt hozzám:

– Elég volt a zokogásból és búslakodásból. Ezzel már úgy sem támasztjuk föl apámat. Évek óta húzzuk az ígát, elfáradtam, jó lenne végre egy kis pihenés.

– Vegyünk ki két hét szabadságot, és sátrazzunk a folyóparton, mint régen — indítványoztam Melindának.

– Inkább utazzunk el.

– Pénz nélkül? De hová?

– A bátyám már árulja apám rozoga házáat. Igaz, az árával semmi hasznosat sem kezdhetünk, de az osztozkodás és az örökösödési adó kifizetése után annyit talán kapunk, hogy tegyünk egy felejthetetlen kirándulást.

Nagyon tetszett a dolog, szinte fölvilványozódtam. Elővettem a világtalaszt, és kezdtük sorra venni az egzotikus tájakat. A Csendes-óceán szigetvilágát, Ausztráliát, Florida homokpartjait, Kína és India csodálatos városait. Néhány nap múlva ott állt előttünk egy vékony köteg ezerforintos bankjegy, és amikor megszámláltuk, kezdtük sorra kihúzni a távoli, különös országokat.

– Azt javasolom — szólalt meg Melinda egy idő után —, megvan a gomb, keressük meg hozzá a kabátot. Menjünk el holnap az utazási irodákba, és nézzük át a turista ajánlatokat. Válasszuk a pénzünknek megfelelőt.

Másnap munka után végiglátogattuk kisvárosunk idegenforgalmi központjait. Nem volt könnyű a választás. Az egyik kínálat túl drága volt, a másik alig nyújtott valamit. Összeszedtünk minden föllelhető kiadványt, és hazasiettünk. Hosszas töprengés után így szóltam feleségemhez:

– Nézd csak ezt a tíznapos egyiptomi repülőutat — mutattam az egyik ajánlatra. — Kairóból éjszaka visznek bennünket az angolok által épített luxusvonaton Luxorig. Onnan buszon a Núbiai-sivatagon át Abu Simbel sziklatemplomához érkezünk. Tudod, mennyire szerettem volna látni a fáraók földjét, fölmászni a piramisok oldalán, leereszkedni a Királyok-völgyének sziklasírjaiba, és vitorlázni a Níluson.

Feleségem gyorsan ráhangolódott az indítványra. Másnap lekötöttük az utat. Megindult a visszaszámlálás. Akár a nyugdíjba készülődő ember, minden napunkat lemorzsolgattuk a sors rózsafüzéréen; mennyi van még hátra a dolgos órákból; hányat alszunk, míg a felhők fölé szállva, elröpülünk a mesés Észak-Afrikába, ahol a történelemben a 20. század végéről évezredek lépünk visszafelé.

Júniusban, amikor már nálunk is frissítő esőért reszketett az átforrósodott levegő, és délibábként messzire álló, fehér falú tanyák képét hozta közelebb, a kijelölt légi folyósón pár perc alatt elhagytuk ezt a szegény kis hazát. Több mint kétórás repülőút után, korán reggel leszálltunk Kairóban. A szállodai szobafoglalást követően városnézésre vittek bennünket. Még orrunkban éreztük az otthoni érett búzaföldek illatát, amikor a nagy bazár hol orrfacsaró szagát, hol fűszeres leheletét szippantottuk magunkba.

Élveztük a különös nyüzsgést és az alkudozásokat. Tudtuk, bármennyit engednek, végül rendesen becsapnak, de ez a rend, és így kell elfogadni. Egyiptom rengeteg látnivalója

elragadott. Ettől kezdve úgy pergett az idő, mintha a kristályszemek egyszerre zúdultak volna le a közepén hirtelen kitáguló homokórában.

Utunk vége felé tartottunk. Luxor egyik szállodájában így szólt hozzánk az idegenvezetőnk ebéd közben:

– Az előre jelzett terv szerint délután szabad programot biztosítunk. Aki akar, bevásárolhat, vagy kipihenheti magát, mert holnap ugyancsak fárasztó, viszont szép utazás előtt állunk. De van egy ajánlatom. A szálloda külön kisbuszt biztosít azoknak, akik megfizetik az érdekesnek ígérkező kirándulást. Nem messze van egy kis arab falu, Dendera, amelyet most kezdenek bevonni a turista célpontok közé.

– Mit lehet ott látni? — kaptam föl a fejem kalandra éhesen.

– Nem régen tárták föl az egyik megmaradt ókori templom-együttest, amely Egyiptom hanyatlásának idején, a római hódítás alatt épült újjá. A tárgyi leletek és a gazdag fal képek alapján megállapították, hogy ez a Hathor templom utoljára Kleopátráé volt, ahol az áldozati szertartásokat a fáraónő rendszeres jelenlétében végezték, és itt őrizték kultikus ékszereit.

Képzetelem azonnal kigyúlt, és a főtemplom oldalát borító domborműveken vérpezsdítő jeleneteket láttam, amint Kleopátra Cézárral vagy Antoniusszal szeretkezik a sejtelmesen áttűnő fátyollal letakart baldachinos ágyon.

– Mennyi lenne az útiköltség? — kérdeztem.

– Belépőjeggyel és az ottani idegenvezetéssel együtt személyenként húsz dollár.

– Húsz dollár, amikor az egész útra összesen százat kaptunk?

– Nem kötelező eljönni, de állítom, ha itthon maradnak, és beveszik magukat a bazárba, ez a pénz elszivárog egy sor kacatra, amit otthon később kidobnak. Az előző utamon már jártam ott. Tudom, milyen nagy élmény. Mindenkinek csak ajánlani tudom — mondta az idegenvezető. — A busz csak akkor indul, ha kellő számú jelentkező lesz. Tegyük próbát. Emelje föl a kezét, aki jönni akar.

Hangosan számolni kezdett, és nagy örömmre kiderült, megvan a szükséges létszám.

– Önök vacsoracsomagot kapnak, mert nem érünk haza időre. Jöjjenek, vegyék föl, mert fél óra múlva indulunk.

A vallásos mozlímoknak ünnepük volt, és ez bőjt-re kötelezte őket. Megkértek bennünket, hogy a csomagunkban lévő ínycsiklandó gyümölcsöket ne a gépkocsivezető előtt fogyasszuk. Szegény — a szigorú vallási erőírás szerint — még a nyálát sem nyelhetette le, hanem a gyakran letekert ablakon keresztül, széles ívben a sivatag homokjára köpte.

Még magasan állt a nap, amikor Qena városával szemben, a Nílus másik oldalán megérkeztünk a denderai romterületre. Azonnal az egyik templom árnyékot vető falai közé húzódtunk. Verítékező arcunkat törülgettük.

– Mindenkit arra kérek, ne hagyja el a csoportot — mondta a vezetőnk. — Maradjunk együtt. Bármennyire csábító is, ne menjenek be a faluszéli vendéglőbe üdítőért. Előfordulhat, hogy szélsőséges fegyveres csoportok megtámadják az elkószáló külföldi turistákat. Kirabolják, vagy váltságdíj reményében foglyul ejtik őket.

– Szép kilátások! — háborodtak föl a nők. — Erről eddig nem esett szó.

– Aki Arab-Afrikába jön, számolhat vele — válaszolta az idegenvezető. — Éppen ezért tartsák be az utasítást. Mire a jó szeműek megpillantják az égen az Aldebaránt, egy csodálatos élménnyel térnek vissza.

Beléptünk a vastag vályogfallal körbevett romterületre. A hatalmas kőívű kapu mellett jókora kőből faragott, torzonborz szakállú, görbe lábú, pocakos, leopárd farkú, vigyorgó törpére lettünk figyelmesek.

– Az óegyiptomiak Bész istene — magyarázta a helyi arab vezető. — Bármilyen ellenszenves a külseje, jóságos szellem lakozott benne. A házat meg a lakóit, különösen a gyerekeket és a szülő anyákat segítette.

Percekig kövülten álltam előtte. Vigyora szinte megigézett. Hirtelen mintha meglevenedett volna. Rám röhögött vagy kinevetett? Elfordultam, és sietve csatlakoztam a csoporthoz, ahol már aggódva várt a feleségem. Ettől kezdve kéz a kézben jártuk végig a csodálatos templom-kerületet.

A kapu mögött Augustus templomának maradéka állt, majd közvetlen mellette kopt templom romja maradt fenn. Távobabb római fürdőt, kutat és kis kápolnát pillantottunk meg. A kilométer hosszú romterület fő ékessége, a történelem előtti korokban létesült szentélyek maradványain újjáépített, a Ptolemaiosz és a római korban kibővített Hathor istennő háza volt.

Az udvarról magas előcsarnokba léptünk. Az ember tekintete szinte kereste belőle a kiutat. Fejünket hátravetve, nyakunk hiába meredt meg, odafentről csak sejtelmes homály áradt szét. A hatalmas oszlopfőkről Hathor arca nézet ránk. Beléptünk a *hüposztül* csarnokba, amelynek oldalfalait az óegyiptomi kultusz liturgikus jeleneteivel zsúfolták telí. A félhomály tovább növekedett. Ezt csak fokozta a falakon, és a mennyezeten lévő kátrányos, fekete korom, amely az itt táborozó, egykori arab hódítók, nomád családjainak szurkos fáklýáitól eredt.

Tovább haladva a szentélybe jutottunk. A kinti verőfény után még nem szokta meg szemünk a hatalmas épületegyüttesben honoló homályt, amely itt már óvatos tapogatózásra kényszerítő sötétséggé változott. A falakon lévő szép mívű domborművek elvesztek előlünk, inkább csak érzékeltük és simogattuk őket.

A templom alatt lévő kriptasorhoz vezető lépcsőlejáró felé tolongtunk, amelyet magasan lévő, szűk ablaknyíláson át, keskeny fénycsík világított meg. Itt láttuk az eddigi legszebb Hórusz ábrázolást, amint nyugodt méltósággal sólyomként ült a falból kidomborodva. Ekkor magyar idegenvezetőnk így szólt:

– Ne menjenek le. Odalent — mint látják — vaksötét honol. Már régen kirabolták. Ha a zárókövet a lejáratra húzzák, a kiabálásukat senki sem hallaná meg.

Azonnal visszarettentünk. Nézelődésünket odafönt folytattuk tovább. Amikor az Újév Kápolnába léptünk, valósággal fölocsúdtunk. A mennyezeten át Nut, az égbolt istene nyújtózott végig. Hosszú teste végtagjaival keletről nyugatra ívelődik, amint életet ad a Napnak, és sugarai Hathorra esve egyesülnek vele.

– Micsoda nász! — súgtam Melindának. — Éjszaka a szállodában mi is kipróbáljuk.

– Egyelőre épségben kerülünk vissza — mondta. — Különben sem tetszik ez a homlokán laposra, tarkója fölött hosszúra torzított, kopasz fejű istennő.

Arab kísérorink — számuk közben vészjóslóan növekedett, és minden forduló után *baksisért* tartották a kezüket — egyáltalán nem látszottak hivatásos idegenvezetőknak. Mind nagyobb gyanút ébresztettek, és fölvezettek bennünket a tetőre. A fény mindent elárasztott. A sötétben való tapogatózás után megkönnyebbülést éreztünk. A sokszögű, csiszolt kőlapok kötőanyag nélkül, pontosan illeszkedtek, akár a *küklopszkövek*. Több mint kétezer éve résmentesen fődtek az alattuk lévő osztott, hatalmas belső teret. Ma is nyugodtan lehetett rajtuk járni. Itt a tetőn áll Ozirisz jelképes sírja. Annak idején, a monda szerint, Dendera is kapott egy testrészt a földarabolt istenből.

Föntről csodálatos kilátás nyílt a hatalmas rommezőre. A templom mellett terült el a téglalap alakú szent tó, amelynek négy sarkában lépcsősor vezetett le a hajdani misztériumjátékokhoz. Ma pálmafák zöldelltek benne. Megpillantottuk az egyik *mammiszít*, a születés házat. Itt újra találkoztunk Bész arcmaisaival. Hirtelen belém nyilallt valami ködös jövőtől való félelem, amelyet alig tudtam magamtól elhessegetni.

Miután lejöttünk, körbejártuk a napfénytől káprázó, hatalmas templom külső falait. A kőlapokba vésett, nagy alakú domborművek gazdagon borították be a majdnem teljes épségben megmaradt emlékhelyet. A déli oldalon, a nap korongját tehénszarvai között viselő, hatalmas Hathor-fej ékeskedett. Két oldalt öt istennek áldozati jeleneteket mutatott be Kleopátra és fia, Caesarion. A falakon a Nílus-völgy minden terményét fősorakoztatták. Láttunk halakat, vadakat, szárnyasokat, gabonát, gyümölcsöket; mézet, bort és olajt tároló edényeket; illatosító és szépítőszereket tartalmazó szelencéket; mindent, amit az istenek örömmel fogadnak.

Amikor a sok látnivaló után elhagytuk a templomkörzetet, és vártunk a Mekka felé leborulva imádkozó gépkocsivezetőnkre, feleségem húzni kezdett a közeli, tiltott vendéglő felé. Szamárhátíves kapuján akkor gyulladtak ki az apró, színes reklámégők.

– Én már nem bírom tovább a szomjúhozást — fakadt ki Melinda. — Kicserepedett az ajkam, száraz a szám, szólni sem bírok.

– Tudod, az egyéni akcióktól intett az idegenvezetőnk.

– Félsz? Akkor egyedül megyek. Láthatod, milyen békések az emberek. Több óra, mire visszaérünk a szállodába, nem fogok addig kitikkadni.

Melindát kénytelen-kelletlen követtem, és egy óvatlan pillanatban elhagytuk a csoportot. Futottunk a vendéglő felé, mivel a hideg üdítő gondolata mágnesként vonzott. A közeli faluból gyülekezni kezdtek a kis asztalok mellé ülő, a bűdös *nargilét* szívó, turbános *fellabok*. A kiszolgálóhoz siettünk. Mutogatással igyekeztünk hideg folyadékhoz jutni, mert az erős fejfájástól már lüktetett az agyam.

Hirtelen fölszakadt előttünk egy ajtó. A helyiségbe seregnyi, hosszú puskával fölfegyverzett férfi tódult, és rögtön ránk vetették magukat.

– Menekülj! — ordítottam a kijáratához közel álló Melindának.

Elakadt a lélegzetem, mert görbe kést szorítottak a torkomhoz. Olyasfélét, amelyet otthon törött kaszaélből barkácsolnak, és vele az árokparton, a kislibáknak vágják a sarjú füvet.

Feleségemben föltámadt a menekülési ösztön. Jókora ugrásokkal még vissza tudott futni a csoporthoz. A fegyveresek követték, így nem volt más tennivaló, mint azonnal beszállni a kisbuszba, és elszelteni. Darabig lovon nyargaltak utánuk, majd visszafordultak, és minden dühüket rám ontották. Lenyomtak a földre, öklükkel vertek. Mindenemtől megfosztottak, csak a nadrág maradt rajtam.

Beesteledett. Kezem összekötözték, és a sötétben álló falu házai felé vonszoltak. Kiabáltam, szitkozódtam, de egy képemnek vágódó puskatus végleg elnémított. Kitikkadt számban törött fogam alól kiszivárgó vérem sós ízét éreztem. Olyan nehézé vált a fejem mint aki berúgott. Néztem az égre, meglátom-e Melindával közösen választott csillagunkat, de a mennybolt lámpásai egykedvűen, idegenül hunyorogtak.

Magas falakkal körülvett udvarba vezettek, ahol förtelmes trágyaszag csapott az orromba. Ettől kijózanodtam. Egy zárt raktárféle helyiségbe ráncigáltak. Zsíros méceszt gyújtottak, és pislá fénye, mint halvány karmazsinfüst szétlopakodott. Ládák és kacatok között, az egyik sarokban fekete üreg tátongott. Ide húztak. Csuklómról leoldották a zsineget. A fenekemre mért hatalmas rúgással a lyukba löktek. Zuhantam lefelé. Kezemmel kalimpálva, ösztönösen igyekeztem megkapaszkodni, majd jókorát nyekkenve, szívós tarackfélét éreztem magam alatt. A fejem fölötti nyílásra súlyos tárgyat toltak. Egyszeriben vigasztalanul mély csönd, és vaksötét borult rám.

Amelyik oldalamba estem, ott minden légvételnél éles fájdalmat éreztem. A jobb kezem is megsérült.

– Nesze neked, denderai kirándulás! — fakadtam ki, és igyekeztem fölállni. — Legalább Melinda megmenekült. Mennyire aggódhat, szegény. Az egész utunkat tönkretették.

Elérzékenyültem. Őt és magamat egyaránt sajnáltam. Lassanként erőt vett rajtam az egész napi élményeket követő fáradtság, és álomba zuhantam. Nem tudom, meddig feküdhettem. Arra ébredtem, a fejem fölül szűrt fény esik rám, és a nyílásban villogó szem figyel egy fekete *csadorból*.

– Dollár! — kiáltotta, és nyújtotta felém a kezét.

– Azt már kizsebeltétek — válaszoltam. — Keresd a férjedet.

– Dollár, dollár! — ismételte mind türelmetlenebbül, de láttam, semmit sem értett abból, amit mondtam.

– Adj vizet, mert szomjan pusztulok — és kezemmel szám felé ivó mozdulatot tettem.

– Dollár! — folytatta eszelősen tucatszor, mintha csak ezt az egyetlen szót ismerné.

Mérgemben lehúztam magamról a nadrágot, kifordítottam üres zsebeit, és földobtam neki. Amikor meglátott gatyában, pillanatra visszahőkölt, és eltűnt. Azután lassanként újra megjelent a feje, és a csador mögül tágra nyílt szemmel kezdett fürkészni. Egyszerre volt benne illem és szerénység; valami büntudatféle, mint aki érzi, számára tiltott dolgot cselekszik. Kisvártatva ledobott hozzám egy vízzel félig telt Coca Colás flakont. Még jobban a lyuk fölé hajolva nézte, amint karvalyként rávettem magam, és a ragacsos, szirupos, állott vizet egyetlen hajtásra kiiszom.

– Még — mutattam neki az üveget, és földobtam hozzá. — Éhes is vagyok.

A nő visszabirkózta az üreg szájára a ládát. Ettől kezdve jó ideig nem láttam. Amikor szemem ismét hozzászókkott a félhomályhoz, végre körülnézhettem. A fonott kaptárszerűen fölfelé elkeskenyedő, meredek falú gödör három méter mély, alul két méter széles lehetett, amelyet polyvás sárral tapasztottak körbe. A fenekére alomnak félsivatagi, szűrös szénát vetettek. A repedésekből néhány gabonaszem meredezett ki. Úgy véltem, börtönöm egykor földalatti hombárgödör volt, amelyet nálunk a parasztok évszázaddal korábban még elvétve használtak.

– Egyszemélyes cella! — mérgeződtem. A szükség kényszere is kínozta, és kiabálni kezdtem.

– Nem vagyok se marha, se ló, hogy magam alá ganézzak!

Nem tudom, meghallották-e a hangomat, vagy egyébként is kíváncsiak voltak rám, mert óra múlva ismét jöttek, és eltolták fölöttem a ládát. A nyílás fölé hajolva egyszerre két női fejet láttam fekete csadorban. Elkezdtek mutogatni, mi a bajom, amikor az egyik tört angolsággal megszólalt. Érdeklődött, beszélem-e ezt a nyelvet? Erre minden konyhanyelvi angol tudásomat összeszedtem. Olyan fajta társalgás indult közöttünk, amelyet az oxfordi polgár finnyás eleganciával, fintorogva kinevetett volna, mert leginkább a bennszülöttek *pidginangoljára* hasonlított. A gyakori „kaji-kaji, izé kicsi fehér fiú” fordulat hiányzott belőle; viszont kevesebb mint több sikerrel, végre megértettük egymást.

Elemi szükségleteim elvégzése érdekében hosszú kócmadzagra kötve lábasfélét eresztettek le, amely a mi éjjeli edényünkre emlékeztetett, majd szerényen visszahúzódtak. Dolgom végeztével megrángattam a zsineget. Fölhúzták a serblit és a nyílás fölé hajoltak.

– Zubejda vagyok — mutatkozott be az egyik —, ő az anyám, Bilkisz.

– Ebből a lyukból olyan egyformának látszotok, mint két tojás. Mit akartok velem?

– Feleséged van, aki majd sok váltságdíjat fizet.

– Arra várhattok. Mi éppen olyan szegények vagyunk, mint ti Denderában.

– Sok dollárotok lehet, ha egyszer idejöttetek.

– Nehezen keressük a pénzt. Nem vagyunk sem angolok, sem amerikaiak.

– Ki vagy?

– Hungary.

– Éhes?

– Jjó hogy eszembe juttattátok, igencsak éhes vagyok. A két szó angolul nagyon hasonlít, de a nemzetiségem egyelőre még nem azonos az éhséggel.

– Honnan jöttél?

– Szegény kis ország az enyém Kelet-Európában.

– Akkor meg ne ugrálj! Jól kifogtuk veled, hiszen még az ennivalódat sem tudod kifizetni.

– Úgy, ahogy mondod. Már bizonyosan keresnek, és kiszabadítanak innen.

– Nagyon tévedsz. A körzeti rendőr reggel járt a faluban. Érdeklődött, látott-e valaki idegent csavarogni erre, de megnyugtattuk, itt nincs semmiféle turista.

– Az nem lehet, hogy nálatok csak úgy eltűnnek az emberek. Mit fog szólni a nemzetközi közvélemény?

– Hidd el, jövevény, érted nem tör ki a világháború. Viszont várunk veled egy hónapig, ha szeret a feleséged, összekaparja érted a váltságdíjat.

– Nem érted, ez nálunk nem szeretetet, hanem pénz kérdése? Egy kifizetetlen lakáson és a vele járó adósságon kívül nekünk semmink sincsen.

– Akkor itt maradsz szolgálni, mert nem etetünk ingyen. Napi ételmedért kétnapi munkával fizetsz — mondta a másik nő, aki hangja után ítélve az öregebb lehetett. — Nagyon kell a dolgos kéz.

– Jól értettem? Két napig dolgoztatnátok egy napi kosztomért? Ti megbuggyantatok. Rabszolgatartóknak képzelitek magatokat?

– A szükség előbb-utóbb majd rávisz a munkára — válaszolta, és a verem szájára közös erővel visszataszigálták a ládát.

Dühömben kiabáltam, öklömmel vertem a falat, de csak a tapasz hullt a hajamba.

– Ismét elfelejtettek ennivaló adni — gondoltam —, de legalább nem gyötör tovább a bizonytalanság. Látom a sorsomat.

Leültem, hátamat a falnak vettem. Újra és újra átgondoltam helyzetemet, a szabadulási lehetőségeimet, és mind jobban hatalmába kerített az elkeseredés. Tehetetlenségemben peregtek a könnyeim. Sajnáltam magamat, a feleségemet, aki kétségbeesve járja a követséget és a rendőrséget, miközben a többiek Abu Simbel sziklatemplomával ismerkednek. Nem tudom, meddig kínlódhattam gondolataimtól gyötörődve, amikor fogva tartóim megjelentek. Még teljesen ki sem nyílt fölöttem a nyílás, amikor fölkiáltottam:

– Visszakaphatnám a nadrágomat?!

– Fázol talán?

– Ezen a klímán, ebben a levegőtlen lyukban? Láthatod, szakad rólam a víz.

– Jól meg vagy így is. Rajtunk kívül úgy sem lát más. A nadrágodat már eladtuk. Kapsz érte kétnapi ételmezt, nesze!

Piszkos rongyba csomagolt kerek, lapos kenyérfélét és egy sült birkaoldalast dobtak le, amelyről a hús javát már valaki lerágta. Rávettem magam. Percek alatt betömtem az egészemet. Ekkor vettem észre, hogy a két nő fölülről változatlanul figyel.

– Mít bámultok? — förmedtem rájuk. — Úgy tartotok itt, mint egy szörnyeteget. Hamarosan megterem bennem a tetű.

– Arányos tested van — mondta az egyik.

– Szép az izomzatod — tette hozzá a másik.

- Akkor jó árú lesznek nálatok a tiltott rabszolgapiacon.
- Már elkeltél, idegen — mondta az első. — Te a mi rabunk vagy.
- Legalább tudnám, közületek ki kicsoda?
- Ismerj meg bennünket a hangunkról. Én vagyok Bilkisz.
- Én pedig Zubejda.
- Hogyan akartok ebben a mocskos odúban dolgoztatni?
- Lépj a fal mellé — mondta Bilkisz.

Zsákfélét húzott elő, majd erőlködve leengedte. Kinyitottam, és meghökkenve néztem bele.

– Ezek olyan kőedények, amelyeket úton-útfélen árultok a turistáknak, mint a fáraók eszközeiről készült hiteles másolatokat, csak ezek rondán kinagyoltak és fénytelenek.

– Te fogod áttetszőre csiszolni. Vigyázz rájuk, mert ezek a hegy kristályai, drága holmik. Ebből élünk. Levonjuk a béredből, ha valamelyiket elrepezsted.

Mielőtt az elképedéstől szólni tudtam, újra a rejtekem szájára taszigálták a ládát és elvonultak. Néztem a nehéz küldeményt. Mind az alabástrom tárgyak, mind a megmunkálásukra adott szerszámok roppant durvák voltak.

Ahhoz képest, hogy néhány hete még egész nap tervező asztal mögött ültem, és épületek alap- meg metszetrajzait készítettem, most kőcsiszolásba kezdem. Nagy különbség, nem is beszélve az életmódban bekövetkezett változásról. Mérgemben belerúgtam a súlyos zsákba, de ezt is csak a lábam bánta. Visszaültem a falhoz, és megtámasztottam a hátam. Gondolataimba mélyedtem. Valószínűleg ebben a forró katlanban elnyomott a buzgalom, mert arra eszméltem, odafönt ismét csikorog a láda, és négy tágra nyílt, jókora, fekete szem mered rám a csadorok alól.

– Nem csináltál semmit — szólalt meg Bilkisz.

– Hoztuk az ebédedet — mondta Zubejda, és fölmutatta az újabb ürücombot. Lakomájuk után most valamivel több sült húst hagytak, mint tegnap.

– Egy falatot sem kapsz – mordult rám Bilkisz, és kikapta lánya kezéből a cubákat. — Amíg a nálad lévő tárgyakat aprólékosan meg nem csiszolod, nem érdemled meg a kosztodat.

Mérgesen visszalökdösték a lyukra a ládát, és elviharzottak. Magyarul szidtam őket, és ordítottam utánuk. Emberi jogokat emlegettem, nemzetközi bíróságot, és ami éppen eszembe jutott. Ahogy az órák múltak, rá kellett jönnöm, azok a normák és fogalmak, amelyek nálunk élnek, ebben az isten háta mögötti, kis arab faluban ismeretlenek voltak. Annál mélyebbek a törzsi hagyományok. Ezek, úgy gondolom, jelenleg a fölöttem ítélkező két nő esetében anyajogot képviseltek.

– Drága Melinda! — fakadtam ki keserűen. — Hol késlekedsz ilyen sokáig? Miért nem szabadítasz meg?

A zsák tartalmát mérgesen az alomra öntöttem, és nézegettem. Az egyik tárgy hamarosan megfogta a fantáziámat. Ilyen vázafélét Kairóban, az Egyiptomi Művészetek Múzeumában, a Tutanhamon gyűjteményben láttam. Nem sokat kellene alakítanom rajta, hogy hasonló legyen. Nekiláttam dolgozni. Ahogy a finom ívű edény kezdett a kő alól kibontakozni, Michelangelo jutott az eszembe, aki szerint, a szobrászat nem más, mint kötömbőről a fölösleges darabokat lefaragni.

Amikor a kellő formát elértem, elkezdtem csiszolni, és kecskebőrfélével fényesíteni. Elöttem ragyogott a megálmódott edény, és az ismeretlen sikerélmény hatására különös, addig nem érzett elégedettség fogott el. Táncolni támadt kedvem. Fölálltam és mozogni kezdtem. A szétpattogott ezeryi, apró kőszilánk, verítéktől ragacsos bőrömrre tapadt. Égő fájdalommal úgy kezdett szurkálni, mintha kaktuszba estem volna. Vakaródtam, és

próbáltam őket magamról lesöpörni, de mind mélyebben szűrődtek melegtől kitágult bőrömbé. Újra leültem, így a kellemetlenség elviselhetőbb volt. Elővettem a következő tárgyat, és csiszolgatni kezdtem.

Így múltak az órák. Néhányszor hasztalanul kiabáltam, mert már éhes és szomjas voltam, míg alkonyat táján, miután a mozlimok elvégezték utolsó imájukat, fejem fölött végre nyikorgott a láda. A két nő egy büdös mécsessel, amelyben birkaanyaggyú éghetett, levilágított, és kérte, mutassam meg eddig végzett munkámat. Büszkén emeltem föl az elkészült három tárgyat, erre ők összenéztek. Arabul hadartak valamit. Ledobták a húsdarabot meg a vizes flakont, amelyből lassanként kitisztult a szörp íze. Egy leeresztett zacskóban fölküldtem a kész terméket. Egyenként, alaposan megforgatták, nézegették, majd Bilkisiz döntött:

– Nem is vagy olyan ügyetlen, amilyennek kinézel, te Éhes.

Ez a szóértelmezési félremagyarázás hazám neve alapján, mint személynév, már visszavonhatatlanul rajtam maradt. A két nő cellám kijáratára ismét húzni kezdte a ládat, amikor kétségbeesve könyörögni kezdtem, és mutogattam vörösre kivakart, lángoló bőröm.

– Amióta fogságban tartotok, egyszer sem tudtam tisztálkodni. A kőpor belepett, marja a testemet. Engedjete megfürödni.

– Itt drága a víz — mondta Bilkisiz.

– El ne hitesd már velem. Itt folyik a Nílus a falatok alatt.

– Ez igaz, de ihatatlan a *bilharzia* miatt. Hajnalban és este nem te mégy el a kúthoz, hogy a csökönös tevé segítségével vizet húzz a mély kútból. A súlyos edényt csípődre, válladra vagy a fejedre téve, nem te cipeled haza — válaszolta pöntyögve Zubejda.

Fojtott hangon valamit arabul beszéltek. A lány eltűnt, az anyja engem vigyázott. Amikor Zubejda néhány perc múlva visszatért, ledobott egy bűzlő, nedves rongyot.

– Itt a fürdő — mondta.

Magyarul káromkodtam. Tudtam, ha ellenkezem, még a fölkinált segítségtől is elesem, ezért gyorsan a rongy után nyúltam, és óvatosan csutakoltam sajgó testem. Keserves kínlások közepett múltak a napok, miközben egyre szebb alabástrom edényeket készítettem. Eltelt egy hónap, de értem nem jött senki. A két nő szememre vetette, csalódtak, hogy engem a kutya sem akar megváltani.

Más gondom is akadt. Belélegeztem a szellőzetlen lyukban szálló kőport. Lerakódott a tüdőmbe. Eleinte csak köhécseltem, majd fuldokolva kapkodtam a levegőt, és emelkedni kezdett a hőmérsékletem. Csupa kiütés volt már a bőröm, és egyre rosszabb állapotba kerültem. Észrevette a két nő is, mert először segítettek rajtam kérés nélkül. Így szólt hozzám Bilkisiz:

– Hallod-e, Éhes, itt maradtál a nyakunkon, de szükségünk van a szolgakézre, ezért kieresztünk a hombárból. Meg kell ígérned, nem próbálsz ellenállni vagy szökéssel kísérletezni. Az első gyanús cselekedetre lepuffantalak — és szavának nyomatékául az övéből előhúzott egy hosszú csövű, rozsdás pisztolyt —, vagy visszavetünk ebbe a gödörbe.

– A házunkat vastag, magas falú kerítés veszi körül — folytatta Zubejda. — Rádásul a falu közepén vagyunk, ahol rögtön észrevesznek és elfognak. A sivatagban, ha egyáltalán elérned, alig két nap alatt kiszáradsz és elpusztulsz. Ha nyugton maradsz, hasznossá teheted magad.

– Mindent megígérek, jó fiú leszek, csak szabadítsatok ki innen.

Az asszony odacipelt, és lenyújtott egy pálmatorzset, amelybe lépcsőfokokat faragtak, majd e billegő létrán óvatosan kimásztam. Hónap óta először szívhattam tele a tüdőmet friss levegővel. A két nő óvatosan hátrább húzódott. Láttam, tartanak tőlem, ezért igyekeztem barátságos maradni.

– Engedjétek megfürödni — kérleltem őket.

Zubejda előttem ment és vezetett, az anyja pedig tisztos távolból követett. Az elől nyitott istállóféle mellett, a fára vízzel teli edényt akasztottak, ez alá kellett állnom. A lány lassan meghúzta a zsineget, és a napon melegedett víz végigfolyt a bőrömmön. Csak a pénzsóvár bankár érezheti magát így, ha aranyban fürdetik. Önkéntelen letoltam magamról a lassanként rongyossá feslett gatyámat, és csupaszon álltam előttük a teliholdas éjszakában.

Zubejda kiejtette a madzagot a kezéből, és szavakért kapkodott. Ilyen jelenetet még nem láthattak, mert néhány pillanatig sem szólni, sem mozdulni nem tudtak. Bennem a megtisztulás öröme minden szégyenérzést elfödött. Kezembe vettem, és meghúztam a zsinórt. Az edény tartalma folyamatosan ömlött rám, és a holdtól megvilágított víz mint ezüst sujtás a báli ruhán, hosszú csíkokban kanyargott rajtam lefelé. A talpam alatt a még mindig langyos homokban nyomtalanul eltűnt.

Előbb az asszony ocsúdott, és elfordulva, fojtott hangon szidott:

– Nem vagyunk mi ehhez hozzászokva. Ebben a házban nincs férfi. A vallásunk is tiltja az ilyen parázna látványosságot. Meg ne próbálkozz ilyesmivel még egyszer, mert újra alávetünk a verembe. Azonnal vedd föl a ruhád.

– Nézd már meg, mit számít az, hogy rajtam van-e vagy sincs, úgy is kilóg belőle mindenem. Nálunk nem szokás tiszta testre piszkos holmit fölvenni. Inkább ölj meg, akkor legalább nem szenvedek.

– Zubejda, hozz ennek az Éhesnek ruhát — ripakodott a lányára Bilkisz —, és ne bámuld olyan szemérmetlenül, te szégyentelen.

Zubejda azonnal engedelmeskedett. Szemére húzta a csadort, és nagy lépésekkel bement a házba. Kisvártatva előjött egy hófehér arab ruhával, amely olyannak tetszett, mint egy T-ujjú, hosszú ing, csak bele kellett bújnom. Könnyű volt és szellős. Úgy simogatott, ahogy kikímélt kezű asszonyaink kedveskednek, amikor szerelemre vágyva mellénk fekszenek.

Kis helyiség állt a házhoz ragasztva, amelyben a tiszta homokkal beszórt földre keret nélküli, matracfelét mint puha ágyat helyeztek. Az egyik sarokban jókora agyagedény állt, tele vízzel, mellette merigető bögre. A másikban durván ácsolt, alacsony asztalka; olyasféle, amelyen nálunk a cipész a szerszámaikat tartja. Ez volt a szoba összes berendezése.

– Itt élhatsz, ha nem lesz veled több baj, — mutatta Bilkisz új lakóhelyemet, majd lányával együtt nyugovóra tért.

Másnap korán ébredtem, hiszen szokatlan zajok vettek körül. Egy természetes, idős néger nő a jószágok körül szorgoskodott. Ruhájának ujját könyékig fölgyűrte, nem viselt csadort. Kedvesen mosolygott rám. Magyarázott, de egy szavát sem értettem. Hozott a frissen fejt bivalytejből, és kovásztalan, ropogósra sült kenyeret tört hozzá. Még le sem tette, már sürgetett, fejezzem be az evést. Kivezetett az udvarra, ahol egy távoli szögletben, a féltető alatt halmozta föl a csiszolásra váró kőtárgyakat, majd sietve távozott a lakóház felé.

Az utolsó falatot még le sem nyeltem, amikor nekiláttam a munkának. Egész nap becsületesen dolgoztam, és a néger szolgáló estére ismét hozott ennivalót. Különös, de két rabtartómmal nem találkoztam.

– Talán szégyellik, hogy tegnap este megláttak mezítelenül, most imával vezekelnék — gondoltam.

Sejtésemben lehetett valami, mert az asszony két nap múlva jött elő, és egy fakult, de valaha szépen szőtt imaszőnyeget vetett elé.

– Amikor a minaretben megszólal a *müezzin*, imádkozz te is. Krisztusotok nekünk is prófétánk.

– Nem szoktunk Mekka felé fordulni, elég ha összetesszük a kezünket, és elmélyedünk.

– Bánom is én, hogyan ájtatoskods, csak Allahhal legyél tisztos kapcsolatban.

– Tisztelem az isteneteket, de ne kényszeríts, hogy napjában ötször fohászkodjam. Mi lelki igényünk szerint végezzük.

– A szőnyeg majd segít ebben — mondta és távozott.

– Bárcsak segítene, hogy mesebeli varázsszőnyegként elszállna velem. Meg sem állnék Melindámig, aki már bizonyosan elsíratott, és megátkozta azt a percet is, amikor pénzt örökölt az apjától.

Szomorúan dalolni kezdtem, és ennek ütemére csiszoltam a következő kővázát, amelynek nem várt következménye lett. Az eddig cifra deszkaborítással védett ablak megnyílt a házban, és láttam, hogy a résen át a két lefátyolozott nő egymást taszigálva figyelni kezd. Úgy tettem, mintha nem vettem volna észre. Hamarosan kijöttek az udvarra, és tisztos távolba leültek a fal melletti árnyékba. Csöndben lesték, ahogy énekelek. Fölbátorodtam, és egymás után zendítettem rá régi dalainkra.

Zubejda kihozta a gyapjút, és a két nő fonni kezdett. Amikor abbahagytam a nótázást, ők zendítettek rá. Orsóként pörgött a nyelvük, és a hangok refrénszerűen ismétlődtek. Eleinte szokatlan volt a dallamviláguk, de hamarosan kedvessé vált a fülemnek. Ettől a naptól kezdve mind többet engedtek meg, és csökkent köztünk az ellenségeskedés meg az idegenkedés.

Pár hónap múlva úgy mozogtam, mintha ide tartoznék. Rám ragadtak a szokásaik. Megenyhültek irántam, és kellemes melegséget éreztem felőlük áradni. Hozzájárultak, amikor a falu délben vagy este elcsöndesedik, egyedül mehetek ki a kútra, és hazacipelhetem a másnapra szükséges vizet. Csak a házba nem léphettem be. Ahogy a testi erőm újra visszanyertem — álmomban már a néger öregasszonnyal is szerelmeskedtem —, egyre hajtott a kíváncsiság, hogyan élnek odabent; és milyenek lehetnek a csador alatt.

Allah meghallgatta fohászomat, mert egy este, ima után hangokat hallottam kiszűrődni a ház rejtett szárnya felől. Odalopódtam, de nem lettem okosabb. A hang irányába fordultam. Próbáltam a falban valami rést fölfedezni. Ahogy sötétedett, az éj segítségemre sietett, mert a tető alatt bentről gyér fényt láttam kiszűrődni. Odatoltam egy kasfélét, és föllálva rá bekukucskáltam.

Ez volt a fürdőház. Középen kitegláztak néhány négyzetméternyi területet. Kis faszékeken nekem háttal ült a két nő teljesen mezítelen. A néger asszony könnyű ruhában előttük állt, és egy rézüstből hol az egyikre, hol a másikra öntötte a gőzölgő, meleg vizet. Kényelmesen mosogatták magukat, majd szárazra törülköztek.

Lehet, hogy a gyér fény tette, de anyja és lánya között alig tudtam különbséget tenni. Szem még nem tapadt úgy egy kémlelő lyukra, ahogy én a nyíláshoz ragadtam. A vének sem leshették ilyen sóváran Zsuzsannát a fürdőben, ahogy a látványukra olvadoztam. Kis tégelyből olajt kentek magukra. Mint két kakaóba mártott élő baba fénylettek és illatoztak. Arányos testük, akár függőkertben öntözött titkos virágok, keleti szépségben pompáztak.

Bilkisz velem egykorú lehetett, alig több harmincnál. Rugalmas bőrét az alatta tapadó, hangsúlyos, de nem túlzott zsírpárnák tették még kívánatosabbá. Amikor fölegyenesedett, olyanná vált, akár a kinyílt papiruszvirágot jelképező oszlopfő a karnaki nagytemplomban. Zubejda, ez a tizenhét év körüli, hamvas nílusi nád, mint Vörös-tengerben pirosuló korallág hajladozott előttem. Érintetlen kelyhét csukott lótusz bimbóként, összeszorított combja között óvta. Gömbölyűre érett melle minden mozdulatra ringott, és a madár szárnyától meglegyintett ágon himbáló gránátalmához hasonlított.

Ami következett, sohasem felejttem el. A néger asszony előbb Bilkisz, majd Zubejda térdéi közé ült a földre, és a fürdőtől, olajtól megpuhult édeni kertecske éppen csak

sarjadzó rétvét finom mozdulatokkal kopaszra borotválta. A karjukat fölemelve, a hónaljukat is lecsupaszította. Újabb üvegse került elő, benne vöröses barna, *bennából* készült festékekkel, amelybe finomra rágott, puha növényi rostcsomót mártott. Gyakorlott vonalakkal különös, kultikus jeleket festett a nők keze fejére, ujjaira és tenyerébe. Fúvogatva megszárogatta, majd segített fölöltözni.

Amíg a tisztálkodás és szépítkezés tartott, kedélyesen beszélgettek. Az egész kis helyiséget a nőiesség puha és tapinthatóan meleg lehelete töltötte meg. Természetesen mozogtak. Látszott, nagyon megszokták egymás testi közelségét, és a mezítelenség nem okozott nekik föltűnést. Bennem mind inkább föltámasztotta sorsom miatt az eddig félretaszított, alvó hím oroszánt, amely sörénye közül ágaskodva tört vágya felé.

Erősen csodálkoztam, hogyan illeszhető össze egyszer harcias és kegyetlen viselkedésük, amellyel engem rabul tartottak, másszor az a kellem és báj, amely megnyilvánult bennük. Nem tudtam más magyarázatot adni, ez egy másik kultúra, mint amit megszoktunk, és idegensége ellenére sem alávalóbb a miénknél.

Másnap reggel Bilkisz hozta a kosztomat. Már nem mocskos rongyba volt becsomagolva, hanem cseréptányéron, vékony szóttessel letakarva. Ahogy rakta elém, és nyúltam felé, kezünk véletlenül összeért. Végig simítottam. Nem kapta el, nem is pörölt, csak kissé zavartan viselkedett. Ekkor határozottan megfogtam. Úgy oldottam föl a közeledést, hogy ujjain a mintákat nézegetve, dicsértem az új festést. Az asszony érezhetően kezdett fölengedni, és örült rajongásomnak.

– Látom, Éhes, már nem vagy olyan vad, mint kezdetben.

– Te sem fenyegetsz, és pisztolyt sem szögezel a mellemnek. Mi tárgyalásokkal igyekszünk minden ellentétet megoldani, és többre megyünk, mintha rögtön az ellenfél vérért követeljük.

– Az életünk sokkal nehezebb, és ha nem volnánk kellően kemények, itt a sivatagban valamennyien elvesznénk.

– Miért nincs férfi a házban, aki segítene, és gondotokat viselné?

– Volt drága férjem, de néhány éve elvette az áradó Nílus. Akkor megfogadtam, több férfi nem kell, mert nem élnék túl újabb veszteséget. Nálunk sajnos igen halandó a nép.

– Itt van a lányod, aki már érett a házasságra. Ha férjhez adod, mindjárt kerül férfi a házba.

– Nálunk az a szokás, hogy amíg kelendő nők vannak a házban, mindig a legidősebbet adjuk férjhez. Miután fiatalon megözvegyültem, előbb nekem kellene házasságra lépnem.

– Ezzel kizárod lányod esélyét. Szerencsétlenné teszed, hogy csak téged követhet, holott te nem akarsz új kapcsolatra lépni.

– Nekem a lányom a támaszom, és nem szeretném elveszíteni.

– Önző vagy...

– Ne ítélj! Azt nem tűröm. Mit tudod te, férj nélkül mit szenvedek.

– Ha már nem engedsz haza, és rabként tartasz, fogadj el engem, hogy emberi életet élhessek.

– Még mit nem gondolsz! — förmedt rám, és kissé színlelt indulattal föluggott, majd távozott.

Bilkisz napokig került. Amikor összetalálkoztunk, késő délutánra járt az idő, és meghívott teázni. Ez újabb fejlődés volt a kapcsolatunkban, mert sohasem teáztak az udvaron, ezért követtem és először léphettem be a házba. Szűk, homályos folyosón jutottunk egy tágas szobába, amelynek padozatát több összeérő, gyönyörű szőnyeg fődte. A falak mellett körben hosszú, hófehér, gazdagon díszített, színes fonalakkal kivarrt ülőpárnák feküdtek. Alacsony, gyöngyház és ezüstberakással ékesített asztalkát húzott

közénk, majd helyel kínált. Tapsolt, és kis tálcával a kezében, hamarosan belépett a néger asszony. Kiöntötte a méregerős teát, és azonnal távozott. Amikor szürcsölgetni kezdtük, megkérdeztem:

– Hol rejtegeted Zubejdát?

Újabb taps, és előjött a lány. Tányéron túl édes süteményt hozott, ragadós gyümölcskocsonyával. Egyetlen falat után elteltem. Az asszony arabul beszélt a lányához. Zubejda nem hagyta el a szobát, hanem velünk átellenben leült a sarokba. Tapétával álcázott fali fülkéből régi pengetős hangszert vett ki, és néhány próbaakkord után megszólaltatta. Az ujjaira hennával rajzolt finom vonalak a pengő húrokkal összeolvadtak. Az érzelmes dallamok, mint fehér kócsagok emelkedtek, majd fölröpítettek bennünket. Észre sem vettük, hogy oda a nap, és meg kellett gyújtani a lámpát.

– Miért nem veszitek le arcotokról a csadort? — kérdeztem hirtelen megszakítva a még mindig zengő, kellemes melódiát.

– Azért, mert idegen férfi vagy, Éhes.

– Idegen? Mit számít az? Ezzel nem ártok nektek, hiszen nincs, akinek elmondjam.

– Ez a magunk diktálta törvény. Nem kell mást bele avatnunk.

– A saját otthonotokban váltatok önkéntes foglyaimmá, hiszen nem mertek előttem nyílt arccal megmutatkozni. Ebben a melegben kényelmetlen lehet zárt ruhában üldögelni és levegőért kapkodni.

Egyik sem felelt. Éreztem, ezen elgondolkodtak, és sértette a büszkeségüket. Hirtelen fölkeltem. Egész napos törődöttségemre hivatkozva, távozni akartam. Nyújtottam kezem az asszonynak, és Bilkisz hosszasan megszorította, szinte el sem akarta engedni.

– Hiszen még nem is vacsoráztunk — mondta.

– Nem vagyok éhes, de örülnék, ha a jövőben együtt étkezhethetnék.

Bilkisz valamit beszélt a lányával, és huncut kacaj hagyta el az ajkát, amikor így válaszolt:

– Rendben van, holnap este is várunk.

Reggel pihenten, korán ébredtem. Egy tevekanca párja után epekedve járta a bolondját, és hajnal óta úgy ordított, mintha elevenen nyúznák. A reggelire gondoltam, és vártam a természetes néger asszonyt, amikor kellemes meglepetésemre Zubejda lépett be hozzám. A szokásos, letakart cseréptányéron juhsajtot hozott, csuporban bivalytejet, darabka frissen sült kenyeret. Helyel kínáltam, és megkérdeztem:

– Együtt reggelizünk?

– Nem, nem — szabadkozott —, én már ettem.

Azért nem tágitott. Velem szemben rákönyökölt az asztalra, és két éneklő, fekete gombszemével minden mozdulatomat figyelte. Még le sem nyeltem az utolsó falatot, amikor elkapta előlem az üres tányért, és mint akit üldöznek, kirohant. A hosszú ruha úgy úszott utána a Nílus felől lengedező, friss reggeli léghen, mintha szellemmé változott volna törékeny teste.

– Ma hét vége van, kezdődik az ünnepük — jutott eszembe. — Ezek aligha fognak vacsorára várni, hiszen ilyenkor ima előtt fél estét töltenek a fürdőházban.

Már a gondolatra izgalomba jöttem, hogy újra fölmászhatok az eresz alá, és benézhetek hozzájuk. A két nő egész nap keményen serénykedett, kínlódtak a jószágokkal, amelyeket nagyon szerettek. Vártam az első fölkelő csillagot, hogy elindulhassak leskelődni. Bevallom, kicsit kényelmetlenül éreztem magam, amikor egy kis mezítelen látványért a szó szoros értelmében a falra másztam. Ilyet a beteges hajlamú emberek tesznek, de a vágyam erősebb volt, és kíméletlenül hajtott.

Izgalomban kis híján leestem a kosárról, amely szemérmetlenül recsegett súlyom alatt, de nem hallották meg. A sötétség mindent elleplezett. Szemem végre a lyukra

tapaszthattam. Jókora csalódás ért. Belülről valami tárgyat helyeztek a mennyezet alatt lévő polcra, amely tökéletesen eltorlaszolta a falrést. Csupán hangokat hallottam, amint bent kacarásznak, és a víz csobogásából tudtam, hogy fürdenek.

Visszamentem a szobámba. Lámpát sem gyújtottam, mérgemben lefeküdtem. Melinda jutott eszembe, aki talán most viszi haza a gyerekeket a moziból, vagy éppen lefekteti őket, és újabb beadványt ír kimentésemre.

– Milyen jó lenne, ha itt volna — gondoltam. — Azonnal átölelném, és szavak nélkül szeretkeznénk, hiszen az elmúlt évek alatt úgy összeszoktunk, hogy fölöslegessé vált minden előzetes ceremónia. Már egymás forró leheletéből, a simogatás finomságából, és a mind nedvesebb csókokból tudtuk, mire vágyunk. Most itt fekszem egyedül, egy sötét odúban, sok ezer kilométerre otthonomtól. Még a Göncölszekér rúdja is másfelé áll, mint odahaza.

Próbáltam feleségem arcát fölidézni, de már korábban is tapasztaltam, ahogy a napok múltak, egyre homályosabban látom, mintha a perzselő sárga homok kiszívta volna az emlékezetemből. Eddig jutottam, közben el is szenderedtem, amikor a bejáraton lebbent a függöny, és a néger asszony hangját hallottam:

– Odafönt tálalva!

Jókorát ugrottam, és öles lépésekkel a házban termettem. Kopogtatásomra két női hang adott engedélyt a belépésre. Amikor kinyitottam az ajtót, mindketten ott ültek velem szemben a terített asztalka mögött, és arcuk födetlenül mutatta igazi szépségüket. Kreol bőrből fekete gyémántként ragyogtak ki a sugárzó szempárok, és mosolyuk közben úgy villant elő fehér fogsoruk, mintha a hegy kristályából csiszoltam volna őket.

– Gyere közelebb, Éhes — hívott az asszony kissé zavartan. — Ma ünnepünk van, és tevesültet készített a szakácsunk.

Letelepedtem egy puha párnára. Megfeledkeztem az evésről, és titokban a két arcot kutattam. Arról nem esett szó, hogy hiányzik róluk a fátyol. Számomra szokatlan volt, hogy mindent kézzel eszünk. A sült höz a kását közös tálkából ujjunkkal szedjük. Kimondottan jól állt nekik, ahogy a szájuk körül hamarosan csillogni kezdett az olaj, amely élénkítette vörös ajkukat, amelyekhez nem kellett rúzs. Szótlanul faltunk, és egymás tekintetét kutatva, föl-fölpillantottunk.

A két arab nő úgy hasonlított egymáshoz, mintha testvérek volnának. Csak az asszony szeme sarkából kifutó keskeny ráncocskák jelezték a korkülönbséget, amelyet a hennával rajzolt vékony vonalakkal, művészi módon eltakart. Olyannak tetszett, mintha homlokáról lecsüngő ékszert hordozna. A vacsora vége felé oldódott a kezdeti feszültség, élénkült a beszéd, a kellemesen fűszeres táplálék telítő hatására. Fokozta a hangulatot az általam csiszolt kecses alabástromkancsóból öntögetett édes, datolyából készített pálmabor.

Amikor Zubejda énekelni kezdett, az anyja is csatlakozott hozzá. Biztatni kezdtek, kövessem őket, de nekem mind a nyelv, mind a szokatlan arab dallamvilág nehéz volt. A néger cseléd közben összeszedte, és kivitte a vacsora maradékát, majd visszahúzódott a lakrészébe. Lehetett éjfél, amikor engem is kitessekeltek. A lány előre ment, míg Bilkisszel, aki a párnákat igazgatta, kettesben maradtunk.

Lehajoltam, hogy segítsék, amikor vállunk véletlen összeért. Karnyújtásnyira egymástól fölegyenesedtünk, majd magamhoz húztam, és átöleltem. Az asszony előbb mint foglyul ejtett madár hangtalanul repdesett, de erősen tartottam. Érezte, hogy nem menekülhet. Megadóan a kezembe simul, és mint puha fióka az idegen karmok között, egész testében reszketett. Tekintetem elől a fejét kissé elfordította, így szabaddá vált a nyaka, amelyre rászívtam ajkamat. Föltűzött, hosszú hajából kihullt a finoman cizellált ezüsthéjú, és aláomolva mint sűrű esőerdő lombkoronás homálya, cinkosul takarta be sarjadó szerelmünket.

Hónapok visszafojtott, csillapíthatatlan vágya forrott bennem, amint a vékony ruha alatt hozzám simult. Mellemmel tapintottam liánkarjának rám csavarodó szövevényéből, kóstolásra érett gyümölcsként kidomborodó melleit. Már a felső ruháit bontogattam, hogy az alatta duzzadó termést gondos kertészként véve kezembe, eddig nem érzett gyönyörként megízleljem, amikor hirtelen ellökött.

– Miért nem engeded? — kérdeztem csalódottan. — Tested minden rezdületéből érzem, hogy kívánod az együttlétet.

– Még nem szolgáltál meg értem.

– Szolgálni? — néztem nagyot, és a hátsó lábán táncra perdült, mellső végtagjával már a magasba kapálódzó ménerőm zabláját újra szorosra fogva, lecsillapítottam. — Ha volna néhány kecském, talán megvehetnék?

Bilkisz úgy arcul csapott, hogy megtántorodtam.

– Bocsáss meg, kérlek — mentegetőztem. — Nem akartalak megsérteni, csak nem tudom, hogyan lehetne téged elnyerni?

Az asszony két lépést hátrább lépett, jelezve, hogy a közeledés tempóját elsiettem. Visszaéltem engedékenységével, és vége a meghitt együttlétnek.

– Még alig vagy itt néhány hónapja. Semmivel érkezted, és ma is ugyanennyit tudok rólad. Országunkban nem úgy történik a kapcsolat kialakítása, hogy a sarkon leszólítom a nőt, majd fél óra múlva az ágyba dugom. Ha jól szeretkeztetek, összeköltöztök, és amíg tart a hév, együtt jártok. Házasságunk és hűségünk sírig tart, ahogy elvárja tőletek is Krisztusotok. Legyél nálunk egy évig, hogy egymást kiismerjük. Azután majd döntök, hogy beengedlek-e az ágyamba?

A szégyentől és megalázó erkölcsi szokásaink fölemlegetésétől elvörösödtem. Bilkisz csöndben elköszönt. A homályban téblábolva, helyemre botorkáltam.

A sötétségben hirtelen megjelent első denderai emlékem, Bész, a torz kis törpe. Hahotára tátotta száját, és évezredek ködén át, hallani véltem gúnyos kacaját. A feleségemre gondoltam. Bész helyett Melindát képzeltem magam elé, és örülnék, ha mellettem feküdne, elhagyatottságomban megvigasztalna. Csalódottságomat érett szerelmével jutalmazná.

Bilkiszt napokig nem láttam. Amikor vacsorázni összeültünk, gyöngékedésére hivatkozva kimentette magát. Zubejdát egyre vidámabbnak és készségesebbnek találtam. Degeszre ettem magam az apróra vágott, főtt birkahússal kevert *kusz-kusz*ból, amely kedvenc ételemmé vált. A lány mindig kedves unszolással kínált. Ő jobban tudott angolul, mint az anyja, így beszélgetéseink hosszabbak és meghittebbek voltak.

Nem bánta, ha megérintem, és megsimogatom az arcát, amelyet ilyenkor csábító melegséggel pillanatra a tenyerembe rejtett. Ő már korszerűen viselte a hagyományok által megkövetelt arab ruhát. Egyszerű topánt húzott vagy mezítláb szaladt. Bokáig érő bugyogója nem volt bő, akár a többi nőé, hanem ráfeszült. Csak a felső rész lobogott rajta lezserül. Amikor hozzátapadt, kiformalta piramis csúcsában végződő mellét, amelyre mint a hatalmas gúlára kövenként araszolva szerettem volna följutni, hogy a hegyén világgá kiáltsam, bennem is bimbózik iránta érzett vágyam tűzpiros rózsája. Haját a néger asszony a feje bőréből a szálak végéig megannyi vékony ágba fonta, és mint Medúza kígyófürtjei kúszva tekeregtek a mellére, a vállára és a hátára.

Az apró, elkapkodott ölelésekből, testünk pillanatnyi érintkezései alatt áramként futó remegésekből éreztem, hogy mennyire kíván, és szeretne mélyebb kapcsolatba kerülni velem, de tudtam, fél az anyjától. Tőle én is tartottam. Bilkisz a hét végi ünnepre ismét mutatkozott. Láthatóan fogyott, és üdén jövet a fürdőházból, számomra még kívánatosabb volt. A vacsoránál úgy beszélgettünk, mintha mi sem történt volna. A vemhes bivalyt szidta, mert egyre nehezebb fejni, pedig a tej szükséges a sajthoz. Mérgelődött az

ösztoneiktől hajtott tevék éjjeli lármájá miatt. Úgy határozott, amíg rajtuk van a párzás, éjszakánként valamennyit kiterelhetem a rommező környékére.

Ennek nagyon megörültem. Másnap este, amint a falu elpihent, fogtam a hajtóbotot, és az előttem végre megnyílt kapun át kitereltem a melső lábukon megbéklyózott, makacs jószágokat. Az oázisban itt-ott megbúvó, száradó gazt hersegették, míg én a vastag körfal omladékán át beléptem a templom-övezetbe.

Föltámadtak a csaknem fél évvel ezelőtt átélt emlékek, amikor még Melindám kezét fogva, elbűvölten mászkáltunk a romok között. Fölkerestem Kleopátra áldozati jelenetét. A hold már magasan járt, és a templomfalán kifaragott domborművet beüzüstözte. A kőlapokra eső surló fényben a csillámok, akár az apró csillagok, szórták szivárványos sugaraikat, és e lekicsinyített, függőleges égbolt úgy szikrázott, mintha a mennybe léptem volna.

Gondolataim messze szálltak. Otthonom hangjai szóltak hozzám, és a kopt templomhoz sietve, kövezetére térdelve fohászkodtam. Ekkor hátulról valaki lágyan átkarolt, és tenyerét a számra helyezte. Elém került, és a szórt fényben Zubejda mecsetlámpaként fölragyogó szemét láttam. Amint tenyerét lassan elvonta, ajkával a számra forrt. Hosszú csókja után, amikor öleléséből kibontakoztam, feddőleg így szóltam:

- Őrült vagy! Nem tudod, mit kockáztatsz.
- Nem bírok tovább nélküled élni.
- Én anyáért szolgálok.
- Szolgálj értem is. Már beszéltem anyámmal, kérésedre vár. Tárgyalj vele holnap.
- Átad neked?
- Miért adna? Ő megtart, én meg elnyerlek.
- Nem igazán értem.

– Faluhelyen még mindig szokás, hogy vallási előírásunk szerint, egy férfi négy nőt is feleségül vehet.

- Vagyis két asszonyom lesz?
- Megosztozunk rajtad.

Közben a tevék a szélrózsa minden irányában szétszóródtak. Az egyik már a frissen ültetett datolyapálmák lágy kérgét rágta. Zubejda segített összerelni. Mire Nut újra megszülte a Napot, már odabent a néger asszony reggelijére vártam.

Az emléktárgyakat még egyszer sem csiszogattam odaadóbban, mint ezen a napon. Ha arra gondoltam, Bilkiszt és Zubejdát, e két kívánatos teremtest mondhatom elfogadott szeretőmnek, olyan mámor fogott el, akár a mélybe merülő bűvárt, aki végül már azt sem tudja, merre van lent és fönt, csak haláláig lebeg a vizekben.

Amikor a vacsoránál együtt ültünk, és a néger szolgáló távozott, Bilkisz hozzám fordult:

- Téged szeretne a lányom.
- Örömmel venném, de mit mondanak a falubeliek?
- Tudják, hogy együtt élünk. Természetes, hogy kapcsolat alakult ki köztünk. Férjem halála után veled segítették rajtunk.
- Zubejdának az apja lehetnék, miért nem nézel hozzá való legényt?
- Mondottam, csak téged szeret, és nem kívánom akarata ellen máshoz kényszeríteni. Különben sincs a faluban hozzá való férfi, távolabbra nem adom. Ennek a háznak férjem után én vagyok a feje. Az én döntésem az első. Zubejda az egyetlen gyermekem. Ő lesz, aki utolsó napjaimban ápolni fog. Ha te túlélnél, pogány, a holttestem közelébe se jöhetnél.
- Akkor nálatok szentebb a holt, mint az élő test?
- A tetem már Allah kezében van.

– Tehát jövőre együtt üljük a nászunkat?

– Csak szeretnéd, Éhes. Zubejdáért újabb évet szolgálsz, mire a tiéd lehet.

A szavak mint pörölycsapások koppantak agyamban. Tudtam, Bilkis eltökélt, határozata ellen nincs föllebbezés. Amikor asztalt bontottak, és kitessekeltek, utánam szolt:

– Mindkettőnk esetében légy állhatatos. Ha idő előtt éretlenül tiltott gyümölcsöt szakítasz, levágom a kezed.

Ez elég világos és félreérthetetlen beszéd volt. Kedvem szegetten visszaoldalogtam. Másnap kicotortam egy darab faszenet az udvari tűzlyukból, és a kamrámban belül, a bejárat fölött, ahol senki sem láthatta, minden lefekvés előtt húztam egy vonást, ahogy elítélt rajzolja börtönének falára rabságának lassan fogyó napszámait.

– Istenem, de messze van még a jövő évi *ramadán* befejezése, amikor végre egymásra találunk. Máris szívesen vállalnám a szigorú havi böjtöt, csak szerelmünk beteljesedne. Kit is szeretek jobban? Bilkiszt vagy Zubejdát? Az egyik érett nő, aki a Paradicsom minden szerelmi ígéretét kiteljesíti, a másik tüzes csikó, kinek a vágyai örületbe visznek, és a test gyönyöreire én taníthatom.

Idáig jutottak a gondolataim, amikor az ajtónyíláson lévő függöny ellebbent, és a csillagos keleti éjszaka világánál egy nő tűnt föl. A lepel újra lehullt, és a belül rekedt vaksötétben átkaroltuk egymást. Egy törzsből hajtott lombbá vált a testünk. Álltunk a fekvőhelyem közelében összefonódva, csókolózva, simogatva egymást. Éreztem, a nő nedvesedő arcán peregnek a könnyek.

– Ki vagy, szerelmem? — kérdeztem, miközben vállamra hajtva fejét, megkülönböztethetetlen hangon ennyit suttogott:

– Előleg a beteljesülésből.

Egyetlen mozdulattal kibontakozott, és ahogy jött, távozott. Még nyúltam felé, búcsúölelésre visszatartani, de láttam, menekül. Talán a fölfedezéstől félt, vagy maga elől futott; attól rettegette, hogy gyöngének bizonyul. Másnap este, amikor a vacsoránál ültünk, próbáltam a két nő között megkülönböztető vonásokat találni. A rajtuk lévő ruha testüknek minden különbségét rejtve tartotta szemem elől.

– Mindegy, ki szeret — gondoltam —, csak őszinte és igaz legyen — majd újabb fekete vonalat húztam a bejárat fölé.

Ahogy közeledett a ramadán, sűrűbben ismétlődtek az éjszakai lopott ölelések, és testünk illata a kis helyiségben összekeveredett. December végén még fölsajgott bennem egy utolsó sóvárgás a távolban egyre jobban elvesző otthonom és nőm iránt.

– Most ünneplik karácsonyestét — gondoltam rájuk. — Talán új apuka gyűjtja meg a gyertyákat a földízített fenyőn, és Melinda kiosztja a gyerekeknek az ajándékot. Kint zúzmara ül az ágakon, és jégcsap lóg az eresz alatt. Itt egész nap egy szál ingben csiszolgattam az árnyékban turistacsalogató edényeimet.

Amikor vacsoráztunk, mondtam, nálunk most van a legnagyobb családi ünnep, amikor megajándékozuk egymást, de én nem kapok semmit. Egy szót sem feleltek. Kamrácskamban éppen alvásra készülődtem, amikor meglibbent a függöny. A jövevény úgy karolt át, mintha kárpótlásul az egész világot szeretné nekem adni. Távozása után valamit még piszmoztam. Elrendezve fekvőhelyemet, kibújtam az ingemből. Kívülről újra elhúzták a függönyt, és valaki a karomba repült. Megérezve mezítelen felső testemet, valósággal belebújt a bőrömbe, és mielőtt távozott, könyöktől az ujjam hegyéig végigcsókolta fejét cirógató kezemet.

Lassan múló újabb negyedév után, végre beköszöntött a ramadán. Nem sok örömöm telt benne. Hiába mondtam nem vagyok muzulmán, fakó hajnaltól csillag csillogásig még inni sem kaptam. A nők szokás szerint az udvar másik végében bajlódtak az állatokkal és a háztartással. Ahogy múltak a napok, kezdtek a böjtől kifáradni, mert ingerültebben bántak

a jószággal. Úgy tettem, mintha észre sem vettem volna ezt a hangulati változást. A vacsoránál igyekeztem magam úgy teleenni, és folyadékkal teleszívni, hogy a mind jobban erősödő melegben átvészelnem a következő huszonnégy órát. Talán nem sikerül, ha a néger asszony huncut arccal nem dug oda néha egy-egy, a köténye alatt rejtegetett, elcsent gyümölcsöt.

Az egyik reggel, amikor munkához készülődtem, csillogó szemmel köszöntött a szolgáló:

– *Szálem!*

– Szálem — válaszoltam én is kedvesen.

Ezzel ki is merült arab tudásom, de ő ügyes mozdulatokkal megértette velem, hogy ma este nagy lakoma lesz a házban, mert véget ér a ramadán. Hirtelen nem tudtam, mire gondoljak először. Arra e, hogy végre rendesen táplálkozhatom, vagy arra, hogy eltelt az asszonyért való éves szolgálatom, és ma éjszaka együtt hálhatunk.

A néger szolgáló egész délután a fürdőházban szorgoskodott. Eszembe jutott, kíváncsiskodhatnék a tető alatti résen, de féltem, hogy rajtakapnak. Inkább hagytam magam sodortatni az eseményektől, amelyek gyorsan váltogatták egymást. Amikor a nők megfürödtek, és az ünnepi alkalomhoz méltóan gazdagon szépítkeztek, a néger asszony értem jött. Karon ragadott, és a fürdőházba vezetett.

– Na, ilyen sem fordult még elő — nyugtáztam. – Jó, ha eddig egy tálból lötykölhettek magamat.

A fürdőház csak úgy illatozott. Zubejda és Bilkisz vékony tunikaszzerű ruhában, vállig csupasz karral álltak a jókora dézsa mellett. Átadtak egy fehér vászonkendőt, amelyet — miután vetkőzésem közben szemérmesen elfordultak —, az ágyékomra csavartam. Beleléptem a gőzölgő, meleg vízbe, és nyakig elmerültem. A fakádba kis üvegcséből csöpögtetett sűrű illóolaj a víz felszínén gyöngyházfényben futott szét. A szivárvány minden színében gyűrűzött körülöttem.

Egyszerre négy kéz nyúlt felém. Kobakomra illatos kencét öntöttek, és alaposan meggyúrták velem a hajam. Fejem pillanatra a víz alá nyomták, majd hónom alá nyúlva, talpra állítottak. Nincs az a selymes szivacs, amely lágyabban dörzsölte volna végig a testem, lábamat is meg-megemelgetve, mint e négy női tenyér. Zubejda egy kancsó tiszta, langyos vizet csordogáltatott végig rajtam. Csak Szent János keresztelhetett ilyen finom permettel a Jordánban, kétezer évvel ezelőtt.

Kiléptem a pálmarestből szőtt szőnyegre. Testem a rám terített vászonlepedőbe csavarták, és oldalirányú enyhe mozgásával fölszárogattak. Kókuszolajjal vékonyan bekenték kiélt bőröm. Úgy szívta magába az éltető nedvet, mint hasadt edényből szivárgó vizet a sivatag homokja. Végül növényekből nyert erős illatszert fújtak rám. Kicsit csípett és kipirultam tőle. Új ruhát kaptam. Hosszú aljára vörös fonállal arabeszket hímeztek. Szótlatlanul intettek. A nők után mentem, az ülőpárnákkal gazdagon díszített, pompásan megterített, roskadásig rakott asztallal várakozó szobába.

Kis agyagból égetett, parázstartó edényben faszén izzott. Bilkisz fölemelte. Az apró oldal- és tetőlyukakon át fűjni kezdte. Amikor pillanatig színtelen láng táncolt fölötte, tömjént szórt rá, és mámorító, vékony, kék füstjével lengte be a helyiséget.

Ittlétem alatt, a sok patás húsa után először kaptam szárnyast és halat. Kedves ételmezt, kacsát sütöttek egészben. Evés után a pálmabortól mindhármunknak csillogott a szeme. Hangulatunk tetőfokra emelkedett. Hirtelen eloltották a lámpát. A sötétben az egyik megérintett. Karon fogott, és másik szobába vezetett. Az illatosítókról éreztem, hogy ebben a helyiségben sohasem jártam. Együtt lépve a puha fekvőhelyre, vállánál fogva megragadtam a ruháját, és kibújtattam belőle. A következő mozdulattal ő húzta le rólam a

hosszú inget. Csupasz bőrünk már lángolt, akár a tűzre vetett gyantás ág, és szikrák pattantak belőle, amikor ölelkezve eldőlünk.

Ujja hegyével tapintva, apróra kifürkészte testem lapályait, halmait, rejtett zugait és nyílásait. Közben megfogva egyik kezem, a mellére húzta. Másikat előbb a szájához emelte, majd nyelvvel megnedvesítette, combjai közé dugta, és szorosra zárta. Csiklandós küzdelmet vívtam. Ujjaimat lassanként mind közelebb engedte az élet elixírétől csordulásig telt, kecses csészéhez — szélét takaróként nem fődte szemérmes pihe —, és nílusi siklóként ficáncolva szabadon merültek el. Itt találkoztak egy szendergéséből fölvert, karmazsin fejét mind inkább a csésze szája fölé emelő, erőre kapó társával, amely párját kereste. Amint rátalált az én kígyómra, nyiladozó kelyhébe húzta, és a szűkülő üregben összefonódva, a mélybe kúsztak.

Így tévedtünk el a vágyak tengerré dagadt, messzi partjai között, ahol már közös vitorlásban hajóztunk. Hosszú, viharos út után tépetten elcsöndesülve, ismerős tájra kerülve, végre kikötöttünk.

Reggel egyedül ébredtem. A két nő már az udvaron tevékenykedett. Hangos szóval pörölték az öklelő kost, és ügyet sem vetettek rám, amikor elhaladtam mellettük. Később megjegyezték, hogy az este megárvhatott a pálmabor. Máskor ne igyak annyit.

Tudtam, ma este aligha kapok italt, de nemigen foglalkoztatott. Annál nagyobb izgalommal gondoltam az újabb mámoros éjre. Odaadó démonként a falakból, a párnák közül, minden sarokból Bész vigyorog majd ránk, és kurta karját védelmezően kitarja felénk. Föltöltődünk újabb szerelmi vággyal, amely titkon mind különösebb, egyre fortélyosabb izgalommá növekszik.

Kezem még nyúlt a pohár után, hogy fölhajtsam a sivatag gyümölcséből erjesztett bódító levét, amikor ismét kialudt a lámpa, és a sötétben valamelyik nő a szobájába vezetett. Mindennap éjjelen megisméltődött a felejthetetlen első éjszaka, kimeríthetetlen szerelmi játékokkal, dús fantáziával fűszerezve, újabb és újabb csodákat kínálva.

– Ugyan kivel hálhatok? — furdalt a kíváncsiság. — Igazság szerint egyelőre csak Bilkisz lehet az enyém. Nem vagyok benne bizonyos, hogy minden alkalommal őt szeretem, hiszen Zubejdáért még egy évig kell szolgálnom. Sebaj. Nem vagyok már egyedül, van, akivel kedvemet tölthetem.

Ettől kezdve hármas életet éltem. Nappal fogolyként unásig csiszoltam az alabástrom tárgyakat, de este kellemes légkörben úgy vacsoráztunk együtt, mintha vendég volnék. Éjszaka pedig valamelyik nő ágyában érleltem a türelmetlenül hajtó ösztönből alakított gyönyör mind árnyaltabbá váló művészetét.

Zubejda, amikor csak tehetette, és a másik két asszony nem vette észre, a közelemben settenkedett. Átölelte a nyakam. Ingem mögé dugta vékony kis barna kezét, és néhány pillanatig úgy játszott mellem gombjával, mint gyermek a cirnos üveggolyóval, mielőtt elgurítaná. Én a haját simogattam, és a nyakát csókoltam. Amikor a szájához közelíttem, mint pillangó a virágról, amelynek csorduló nektárját már fenéig kiszívta, a nílusi verőfényben libegve, továbbbrebbent.

Ilyenkor úgy éreztem, éjszakánként még nem az ő testének illatával telek meg. Talán sok ágra font haja is puhább, mint az anyjáié, de ezt igazán csak akkor tudtam volna eldönteni, ha mindkettőt egyszerre láthatom és tapinthatom. Erre még várnom kellett, de az sem biztos, hogy valaha is összehasonlíthatom őket.

Csak a fejemben ne éreztem volna tompa nyomást. Ez attól a pillanattól kezdve tartott, hogy Melindától elszakadtam. Nem volt fájdalom, inkább bódulat, mintha varázslat hatása alatt volnék, amelyből lehetetlen a szabadulás, de erre nem is törekedtem. Úgy éreztem magam, mintha a Nílus fölszíne alatt lebegve úsznék az áramlással. Magam fölött látnám a *farukák* alját, a halak hasát, a nap megtört fényét, amely olajfolthoz hasonlóan

széttérül, majd a szivárvány minden színével és számtalan árnyalatával festi be látóhatárom gazdag képzeletté nőtt világát.

Az időcsermely vékony ágon csörgedezve, ahogy a múltó napok lassanként földuzzasztották, mind szélesebben és sebesebben futott tovább a tengerek felé, hogy fehér és vörös korallágak között széttérüljön. Halászként néha még gondolatom hálójába tévedt Melinda képe, de közben olyan apróvá zsugorodott, hogy átesett a szemeken, vissza a folyóba, ahol sebesen tovasiklott. Mint a vizek istennője, a hullámokból nedves arccal emelkedett ki a két egyiptomi nő derűs mosolya.

Észre sem vettem, hogyan illant el egy újabb év, ahogy pára lebegett a hajnali Nílus fölött. A napokat Zubejda korsajába merítgette, és szorgalmasan hazacipelte. A perceket tékozlóan csöpögtetve, fölértük az időt. Bilkisz egy délután ismét kezelésbe vett a fürdőházban. Mezítelenre vetkőztetett. Hosszasan, átszellemülve készítette föl a testem a lánya számára, az újabb éjszakai nászra. Úgy babrált rajtam, akár a cukrász, amikor az emeletes menyasszonyi tortát díszíti, és tudása legjavát adja hozzá.

– Letelt az év — mondta —, amiért Zubejdáért szolgáltál. Ma éjszaka nem velem hálsz, hanem ő vezet a szobájába.

– Megkapom végre?

– Már nagyon vár. Most menj vissza a kamrádba, mert őt díszítem föl. Amikor az első csillagot meglátod az égen, gyere vacsorázni.

Közben ernyedten alátékintő férfiúi ékességem határozott mozdulattal megkapta, és mint gyermek az elfogott lepkét, lágyan tenyerébe helyezte. Ujjival koronás fején át fölsegített rá egy aranygyűrűt, amelyet a tövéig húzva rejtett el a sűrű csalisban.

– Vigyázz rá és a lányomra.

A néger cselédnő által készített vacsora fölséges volt. Kiragadtam a tálból a jókora ürücombot, harapni akartam, amikor Bilkisz határozottan rám szólt:

– Tedd csak vissza. Vágj belőle egy darabot. Ha ezt mind befalod, az összes véred a hasadba költözik, pedig ma éjszaka nem ott lesz rá szükséged, hanem lejjebb.

Valamennyien mértékletesen fogyasztottunk, és a pálmabortól telt pohár száját is egyszer csókoltuk. A feszülő húrok közül a finom ujjak elővarázsolták a különös dallamokat, majd az öreg néger asszony csöndben asztalt bontott. A kihurcolt, mosatlan edényeivel együtt távolmaradt. Anya és leánya keresztbe tett, maguk alá húzott lábbal ültek egy-egy párnán, és csípőtől fölfelé ütemre ringatták testüket. Éreztem, a vér lassanként leszáll, és élesztgetni kezdi az élet nedvétől telítődő, rügyezni induló aranyágot, majd ahogy a középre állított sátorkaró megemeli a ráterített ponyvát, úgy mered föl ernyőként kitarva a gyolcs köntöst.

A lámpa ismét kialudt. Valaki karon ragadott. Vitt, vitt sötét lépcsőkön és szűk, kacskaringós folyosón keresztül egy jázmin füstölővel beillatosított szobába. Mögöttünk becsukódott az ajtó, és ekkor rávettem magam a vezetőmre.

– Megbolondultál, Éhes — hallottam a fojtott kiáltást, és két kézzel ellöktek.

– Elegem volt a sötétségből! — kiáltottam.

Miközben ügyetlen mozdulattal az ajtó felé tapogatóztam, hirtelen fölgyulladt a lámpa, és ott állt velem szemben Bilkisz.

– Becsaptál, asszony! Te a lányodat ígérted!!

– Tanuld meg az embereket megkülönböztetni. Nektek európaiaknak az a legnagyobb hibátok, hogy önző módon magatokat szolgáljátok, és másokra nem figyeltek.

– Ne rontsd el ezt a szép napot.

– Csupán idevezettek, ahogy nálunk szokás, de te nem vártál sorodra, hanem türelmetlenül lerohantál. Most hozom a lányomat.

Az asszony eloltotta a lámpát, és kilépett. Ideges remegéssel teli percek teltek, majd nyílt az ajtó. Két árnyékot láttam föltűnni. Valamit halkán suttogtak gyors arab nyelven, azután az egyik visszament. A hirtelen ránk szakadt csöndben csak a másik forró lehetét éreztem a közelemben.

Okultam az előbbi eseten. Egyetlen ugrással a fal mellett teremtem, fölkattintottam a villanyt. Hirtelen erős fény kápráztatta el a szemem. Kissé megdörzsöltem, hogy mindent pontosan fölismerjek. Ott állt előttem Zubejda hosszú, tengerkék fátyolba csavarva, amelyen áttűnt kakaó színű bőre, és kiformálta porcelánfényű testét. Karját felém nyújtotta, majd odaadóan, mint aki orvul törbe esett, kissé remegve, halkán hívni kezdett.

– Előbb táncolj, kérlek.

A jókora szobát faltól falig földre vetett, puha ágy födte, és rajta képtelenség volt táncolni. Zubejda mégis megmozdult. Előbb tenyerét összeverve, nyelvét sebesen pörgetve, csattogva, ütemet diktált, amely hol lassult, hol pedig fölgyorsult. Talpával egy helyben maradt. A bokájától fölfelé minden porcikájával mozgott, akár a tornásznoé kezében kígyózó, rudacsára erősített szalag. Teste úgy hajladozott, hogy betöltötte a helyiséget. Ujja hegyével néha megérintett, de karja suhant tovább, mintha évezredek távolából az elmúlt időn törne át, megannyi vágytól tüzelt, elhalt ölelést újratámasztva.

Lassanként kibomlott és lecsúszott róla a testét fedő selyem. Előbb a válla tartotta, ezután a melle csúcsán kapaszkodott, majd ügyes mozdulattal lejjebb kormányozva, — akár a milói Vénusz derekán lévő leplet—, a csípőjével mozgatta. Lefelé haladva, elhagyta gömbölyű fenekét, formás combját. Megmutatta térdét, és amikor a bokájához ért, kilépett belőle. Néhány hullámzó mozdulatot tett még, és testét úgy tekerte körém, mint a kígyó, ha zsákmányt ejt, és észrevétlen kibogozhatatlanul a fogja voltam.

Lehuppantunk, és ott tekeregtünk tovább egy parányi asztalhoz érve, amelyen áttűnő alabástrom serleg állt datolyaborral. Zubejda felső testét kiszabadította szoros ölelésemből. Szájába bort csurgatott, és ajkát az enyémre tapasztva megitatott. Miközben a vágyat serkentő ital mint zúgó patak fogaim között átáramlott, benne úszott a fürgén tekergő kis sikló, és torkomig hatolt. Magamba szívtam és nyeltem ezt a fölséges nektárt, megfordítva a huncut betolakodót. Saját kígyómat a ki nem mondott szavak egybeforrt alagútján visszafelé úsztatva, eljutottam az eredésig, ahol a fölszínre tör a rejtett ír, és tájakat meghódító szándékkal csörgedezik tova.

Átkaroltam a lányt, aki mind megadóbban ringatta, forgatta magát. Kezemmel mint vigyázó ékkel megnyitottam combját. Föltárult a kérégtől megfosztott, finom szálakból összerótt, csupasz csónakocska. Felső csúcsán, ahol az irányító áll, megcsillant az összefutó íveket átfogó aranykarika; párja az enyémnek, amely fölött immár egész életfám terebélyesedett. Vörösen izzó koronáját, mint nap a korongját, mielőtt a látóhatár alá merül, egyre nagyobbra növelte.

Mindketten közös hajóban eveztünk, és vitorlánkat vérünk zúgó ereje dagasztotta, míg röpdülni kezdett; ki a végtelen vizekre, ahol parányi lélekvesztőként, a legyűrhetetlen belső vágyaknak kiszolgáltatta rohant velünk tovább. Éreztük, már tehetetlenek vagyunk. Senkibe sem kapaszkodhatunk, csak egymásba, mert életünk immár elválaszthatatlan.

Megnyílt fölöttünk az ég. Egy hatalmas fényes lyuk nyúlt alá belőle. Magába szippantott, és kavargva, sodort tova, míg egybeforrt testünk hatalmas, hörgő sikolyban súlytalanná válva, átsodródott egy másik időhatáron, ahol megállt a pillanat. A lét csúcsára ért. Soha nem látott egzotikus virágok illatát szívtuk be, és csurgattuk testünkre nektárok ezernyi, mákonyos csöppjét.

Hangot hallottam, mintha messziségből Melinda szólt volna, de az arcát nem tudtam többé fölidézni. Ahogy a látomás jött, végleg el is múlt. Zöldellő mező közepén fölmagasló fát is véltem látni, amely után kinyújtottam a kezem, de már nem értem el. Pálmává

változott, amelynek nincsenek ágai, hogy rajta nyugalmat keresve, levélként valaha megülhessek. Bész torz arca tolakodott elő, aki gúnyosan vigyorgott rám, és párducfarkát kezével megcsóválta.

A mindenség egyszerre volt világos és sötét körülöttünk, majd a fény lassan elveszett. A fekete kürtő mint a léttelenség legmélyebb bugyra megnyílt alattunk, és a denderai szoba puha párnái közé ejtett.

A lankán emelkedő homokparton kikötöttünk, kiszálltunk a csónakból. Evezőlapátom további csapásokra alkalmatlanul, ernyedten pihent, és rajta az aranygyűrű lejebb csúszott. Álomhullámok ringattak lágyan bennünket. Mielőtt odakint teljesen megvirradt, elszenderültünk.

Nem tudom, meddig fekhettem mély kábulatban. Lassan ébredtem. A való világ kezdett szememben visszatükröződni, és Melinda fölém hajló, mosolygó arcát véltem kibontakozni. Nedves gézzel törülgette verítékező arcomat és mellemet. Föl akartam emelni a kezem, hogy megragadjam, de az álom végleg szétfoszlott.

Az udvaron a nők már serénykedtek. Ekkor Zubejda rontott be hozzám és kedveskedve korholni kezdett:

– Ne csak éjszaka légy férfi. Mire előkerülsz, minden munkát elvégzünk.

A finom kecskesajtra gondoltam és megkordult a gyomrom. Szerettem volna magam teletömni, de erőt vett rajtam a büszkeségem és kikászálódtam. A hátsó udvarba indultam itatni. Amikor a teve szája elé emeltem a vízzel teli vödört, nyelvét kilógatva fodros gömbbé fújta és kiverte kezemből az edényt.

– Ennek meg mi baja? — kérdeztem a közelben sepregető Bilkiszt.

– Most sárlik a párja és szeretné meghágni.

– Csodálatos világ ez — gondoltam kissé túlozva. — Itt az ifjúság rövidebb mint északon, de egyébből sem áll, mint szeretkezésből.

Fogtam az üres vödört és megtölteni a kút felé ballagtam. Az üreg fölé hajoltam. Eltűnődve, hosszan belenéztem. Odalent csak a visszahulló csöppek halk csobbanását hallottam. Amint szemem megszokta a homályt, alant a tükör lassanként fölragyogott. Megjelent benne, majd mint Nap és Hold Bilkisz meg Zubejda étellel teli, arany és ezüst arca egyszerre sugárzott felém. Éreztem, mögöttem állnak és kezüket a vállamra teszik. Hirtelen megfordultam és átöleltem őket. Többé nem jutott eszembe a távoli föld, amelyről eljöttem. Arra gondoltam, hogy ma éjszaka végre egyszerre ölelhetem a fürdőben fölfrissült asszonyaimat.

AZ ARÉNA

Amíg drága híveim a zsoltárt énekelték, elindultam a szószek felé. Kimérten, lassan lépdeltem, hogy amikor ajkukról az utolsó dallamok is elszállnak, az áhítat tetőfokán álljak előttük, és minden szem rám szegeződjék. Ma ismét Pál apostol korinthusbeliekhez írt első levelének 13. részét, *A szeretet dicséretét* olvasom föl. Gyerekkorom óta vágytam keblemre ölelni az egész világot, imádvá az embereket, ezerszer csókolva a hozzám közeli nőket. Az idézet után így kezdtem beszédemet:

– Szeretteim! Csodálatos napra virradtunk. A mi Atyánk ismét megadta, hogy a szeretetről beszéljek nektek. Előbb természetesen az önzetlen szeretetről, a *filiiáról* szólanék, amely nem kérkedik, nem vár semmit, nem szól zengzetesen, míg belül üres marad; majd az önfölközlő *agapéről*, amelyre először a mi Megváltónk volt képes, aki úgy szerette e világot, hogy vérét adta értünk. Ezt az anyánktól kaptuk, aki világra hozott bennünket, és féltő szeretetben fölnevelt; végül a házastársunktól, aki jóban-rosszban ott áll mellettünk, és a legtöbbet nyújtja, amit ember adhat, a szeretetéből fogant szerelmet. Ezért magam is bármikor hajlandó vagyok az önfölközlésre!

Amikor befejeztem az ige hirdetését, éreztem, hogy híveim ismét csordultig telt szívvel veszik kezükbe a zsoltárt, hogy fölhangozzék a hálaadó ének. Az orgona zúgása mint virágok kelyhében szorgos méhek álomba ringató dongása a magasba emelt, hogy az egész gyülekezetet fölülről lássam. Megáldottam őket, és távozóban előre sietve, a kapuban kezét szorítottam velük.

A tér átellenes sarkán állt a kaszinó, ahol a sikeremberek most gyülekeztek. A diplomajutóban álltam és arra gondoltam, bizonyos értelemben az újdonsült vállalkozók közé tartoznék, hiszen iskolázottságom alapján a város elitjét képviselem, csak nekem nincs teli a zsebem. Míg a postás nem hozza a fizetésemet, még a témat sem tudnám kifizetni. Ezért ismét elmaradt a kávéházi együttlét. Helyette egyik oldalt az anyámba, másikon a feleségembe karolva, elől a gyerekeket terelgetve hazaindultunk, hogy a tegnapi megmaradt rántott levest és besűrűsödött főzeléket fölmelegítve megebédeljünk.

A vasárnap délutáni pihenő következett. Anyám az unokáinak mesélt. Mi a másik szobában, feleségemmel magunkra zártuk az ajtót, és bebújtunk az ágyba. Így március végén még hűvösek a napok. Ma még a cserépkályha sem volt befűtve, ezért egy kis melegségre vágytam. Ágota világos haja mint selyemfátyol borult az arcomra. Éreztem egyenletes, meleg leheletét, és amint teste az enyémhez ívelődött, átkaroltam. Harang mellének halmából mint bronzütő meredt ki bimbózó szerelmi kedve, mely lágy kondításával fölébresztette esendő testem érzékeit. Hamarosan beléptem az édenbe, ahol naptól forró kert közepén a vágy forrása csobog. Mielőtt elmerültünk a föltároló ezernyi csoda élvezetében, arra gondoltam, Ádámnak is ilyen boldog órái lehettek a kiűzetés előtt.

A főtéren a kaszinóban a rakott tálakról megebédeltek a sikeremberek. A Keresztapa elunva a játékot, elővett egy vastag szivart. Megropogtatta, leharapta a végét, és előkelő mozdulattal a parkettra köpte. Társaságából hárman is ugrottak, hogy tüzet adjanak neki. Miközben füstfelhő gomolygott a feje körül, térdére ültette a mellette nyafogó nőt, aki az unokája lehetett volna.

– Magamon kívül mit adhatnék még neked, Aranyhusi? — kérdezte a Keresztapa, miközben belső zsebében csipogva megszólalt a bunkofonja.

A lányt letaszította térdéről, nehézkesen fölállt, és hátra lépve megfordult. Fojtott hangon kiabált, hogy sikeres vállalkozásáról csodálói első kézből értesüljenek.

– Mit négymilliót, tízen alul szóba se állunk velük!...

Az asztaltársaság, mint hal az akváriumban, elnémult, hogy ne zavarja a fontos csevegést, és minél többet megtudjon a kedvező üzletkötésből.

– Igen, azt a nádas területet — folytatta a Keresztapa. — Valamelyik fiú majd kiszántatja belőle a torzsákat, és beszórjuk néhány kocsi homokkal, hogy a vásárló ne lássa alatta a sarat... Halló, halló, közvetítéd? Nem hallom jól... Na, ráállt már a fickó?... Sokallja? Ha tovább gyürkőzik, eladom a másik cégnek. Fenyegesd meg és mondd meg neki, hogy fél óra múlva itt legyen a pénz... Hajlik már? Ugye megmondtam!

A Keresztapa cézárként fordult meg, és visszaült az asztalhoz.

– Mindenki a vendégem. Hé, fiú, pezsgőt ide!

– Mennyit kerestél? — kérdezték tőle.

– Képzéjétek, eladtam azt a vizenyős tófeneket – és nevéttében rengeni kezdett a pocakja. — Vágóhidat vagy mit építenek rá. A város még egy újabb kitüntetést is ad, hogy munkahelyet létesíttem. Csak a hangom emelem föl, és többet keresek, mint amennyit egész életetekben összegürcöltök.

Közben az Aranyhusi újra kezelésbe vette a Keresztapát, akinek eszébe jutott, hogy előbbi kérdésére még nem kapott választ, ezért megismételte:

– Halljam, mit szeretnél? Aranyláncot a csípődre?

– Nem férek már a láncaidtól. Medvét köthetnél rájuk, és táncoltathatnád őket a sarki fűszeres előtt.

– Akkor mit akarsz?

– Valami jó kis izgalmat.

– Véres mulatságra vágyik a kicsikéd — vetette oda az egyik szakállas fickó, miközben fülében körbeforgatta a karikát.

– Vigyél ismét az arénába — válaszolta a cicababa.

– A legszebb kakasokat hozatom neked.

– Kakasokat? A múltkor már kutyák marták egymást.

– A legvadabb hústépő ebeket hozatom neked.

– Unom már, hogy lerágják egymás fülét, vagy átharapják a torkukat. Minden viadal ugyanúgy végződik.

– Akkor hát? — nézett a nőre csodálkozva a Keresztapa.

– Embereket vess az arénába, ahogy a római császárok tették.

– Kutyák elé?

– Szerezz oroszlánt.

– Honnan a csodából vegyek?

– Minden cirkuszban van, csak pénz kell hozzá.

– De mégis, hogyan gondolod?

– Megígérted, hogy nekem mindent megveszel, amit akarok. Hallották a többiek is, most már nincs visszaút.

– Fiúk, a pénz csakugyan nem számít, szerezzétek meg a legbátrabb bestiát!

– Nagyszerű! — kiabálták.

– Újra megtöltjük az arénát. Én máris az oroszlánra fogadok.

– Honnan szerzünk prédát?

– Az éjszaka raboljunk el egy családot.

– Ez remek ötlet.

– És kik legyenek azok?

Pillanatra csönd támadt, de az egyik őrző legénynek mentő ötlete támadt.

– A lelkészhez könnyen be lehet jutni, csak a rossz kerítést kell megbontani.

– No, de mégsem egy papot...

– Az ájtatos konyhalány arról beszélt az imént a pincérnek, hogy ma délelőtt is az áldozatos szeretetről vagy miről prédikált. Mutassa meg az éhes oroszlán előtt, mennyire imádja a családját.

– Óriási — vihogott Aranyhusi.

– Végre valami új csemege.

– Van most a városban cirkusz? — fordult a Keresztapa védőíhez.

– Nincs.

– Akkor szerezzenek a fiúk. A jövő hét szombatjára itt legyen az a dög kiéhezve. Ahogy szoktuk, szervezzétek meg az előadást. Ha a fogadás nem hozza meg az árát, ti kerültök az oroszlán elé.

– Legyen benne valami újszerű izgalom is — mondta az Aranyhusi. — Nemcsak a csontok ropogását szeretném hallani.

– A lelkész fizikailag alkalmatlan a harcra.

– Ne is küzdjön. Előbb látni akarom, hogyan nyalakszik rajta a fenevad.

A kaszinóban a tervet egyre hangosabban kiabálva szótték, amiről semmit sem gyanítottam. Feleségem öleltem, és a szerelmi láng csillapodtával lassan álomba szenderültünk.

Szorgos hét következett. Imaórák, váratlan keresztelés, két temetés, szolgálat a szomszédos faluban. Az egyik gyerek két rossz jegyet hozott haza az iskolából, ezért elő kellett venni a matematikakönyvet. Amikor kinyitottam, értetlenül néztem a bonyolult képleteket. Nem csodálom, hogy Lajoska vergődik velük, annak idején érettségi előtt sem foglalkoztunk ilyen nehéz műveletekkel. A feleségemmel kiokoskodtuk a föladatokat, és rájöttünk, a gyerek mellé átmenetileg házi oktatót kell fogadnunk. De hogyan, a múlt hónapban már a napilapot sem tudtuk kifizetni. Így őrlődünk, amikor lefekvés előtt kopogtattak az ablakon.

– Ki lehet az? — nézett rám a feleségem kérdő tekintettel. — Vársz valakit?

– Ilyen késői órán? De kedvesem, tudod, hogy ez nem illenék hozzánk.

Magamra kaptam a felöltőmet, és a sötétben a kijárat felé tapogatóztam. A folyosón néhány hete kiégett izzót még nem bírtuk kicserélni. Amikor kinyitottam a kaput, mintha lavina zúdult volna rám. Hatalmas hústömeg tepert a földre, bekötötték a számat, és förtelmes büdös zsákot húztak a fejemre. Rohanást, jajgatást, tolakodást hallottam, majd egy járműbe préseltek, és azonnal elindultak a számomra ismeretlen cél felé. Félórai vad száguldás után csikorgott a fék, és összeverődtünk. Anyám hangját hallottam, amint fájdalmasan fölnyög. A rémület parazitaként kiűzhetetlenül belém költözött.

– Aki megszólal, leütöm mint a kutyát! — szólt hozzánk egy érdes hang figyelmeztetően, és egy jókora husánggal oldalba taszított.

Amikor leoldozták rólunk a kötelékeket, levették fejünkről a zsákokat. Elrablóink ránk zárták a vasajtót, és egy parányi betonbunkerben találtuk magunkat. A mennyezeten kis lámpa pislákol, mellette a tenyéryi szellőzőnyílást erős rács fődte. Annyi helyünk sem volt, hogy leüljünk. Szegény anyám gyorsan fáradt, és teljes súlyával rám nehezedett, kislányom vigasztalanul sírni kezdett.

Előbb a feleségem ocsúdott. Magához vonta a sírdogáló gyereket, és másik kezével átkarolt. Még mindig nem mertünk megszólalni. Olyan valószínűtlen volt a helyzet, és olyan fájdalmas értetlenség élt bennünk, mint aki rémálomból ébredve nem tudja, valóság volt-e mindaz, amit átélt. Ahogy az idő múlt, anyám megtörte a csöndet:

– Nem érzem a műtött lábamat. Engedjétek, hogy kicsit kiegyenesítsem.

A lányka álomba sírta magát, csak a könny csurdogált változatlanul szeme sarkából, és mellét lassan gyérülő zokogás rázta.

– Nem tudom, miért kaptuk ezt a szenvedést — suttogtam. — Azt sem lehet előre látni, meddig tart, és mit akarnak velünk. Tévednek, ha azt gondolják, értünk bárki is váltságdíjat fizet. Talán a filléreket adományozó hívekre számítanak, akik gyakran nálunk is szegényebbek? Dől a templom fala, szakad a mennyezet, évtizede azt sem tudtuk megjavíttatni.

– Hagyd ezt most, kérlek — szólalt meg a feleségem.

Néhány perc hallgatás következett, amely rosszabb volt, mint kínzóink lelkülete.

– Legalább szegény anyám fájdalmas nyögdecselését ne hallanám — gondoltam. —

– Számunkra nem maradt más — folytattam —, minthogy imádkozzunk. Tegyük össze kezünket, és könyörögjünk. Bármilyen történik velünk, összetartunk, ha kell, halálunkig szeretjük egymást. Csak a szeretet, a lélek kenyere, amely életben tarthat bennünket — és szavaim pecsétjeként csókot leheltem Ágota veritékes homlokára. — Elsőnek áldozom föl magam, de nem hagyom, hogy bajotok essék. Ha ezeknek az embereknek az életem kell, boldogan adom, hogy megőrizsem a tiéteket. A pályám nyitott könyv, nem rejtelmes térkép, amelyből mindannyian olvashatnak, akik követni akarnak. Tudom, cselekedetemmel az üdvözüléshez vezető úton járok. Ne féljete, mert elöttetek fogok lépdelni. Bármit tesznek velünk, a lelkünk szabad, és tiszta marad.

Az arénában már gyülekeztek a sikeremberek. A hely teljesen zárt, talán a második világháborúban épített, jókora föld alatti betonbunker lehetett. Egyik hosszanti oldalán lépcsőzetesen sorakoztak a bársonypárnákkal kellemesebbé tett ülőhelyek. Ezt a részt mennyezetig érő, erős vasrács védte a porondtól, amely pokoli fénnel volt megvilágítva. Reflektorok pásztázták a még üres küzdőteret.

A zszibongás leírhatatlan volt. Legalább félszázan viháncoltak, kiabáltak. Közülük kivált egy vásári kikiáltó, aki a fogadást vezényelte.

– A produkció hamarosan kezdődik. Fogadjanak, kit tép szét előbb az oroszlán? Lássuk csak, ki tesz a lelkészre, ő a legnagyobb falat.

Ebben a pillanatban a falra vetítve megjelent a prédikátor képe, és a nézőtérén csalódott morajlás futott keresztül.

– Hiszen egy gersli!

– Mire ez a nyápic figura mukkanni tudna, a fenevadunk széttépi egy szemvillanás alatt.

– Kár volt idehozni.

– Ki tesz az asszonyra? — kérdezte tovább a kikiáltó, és a falra Ágota képét vetítették.

– Ejha, de formás, de bögyös.

– Ha én volnék az oroszlán, vele kezdeném.

– Minden porcikáját megropogtatnám.

Hangos nevetéstől dőlt a társaság, és a rendező szakértő közönségének tovább vetítette az öregasszonyt, majd a gyerekeket. Ócsárolva elemezték őket, de abban megállapodtak, nagyobb élvezetben lesz részük, mint a kakas- vagy kutyaviadal során bármikor. Miután összegyűlt az a rongyos pár millió, megérkezett a Keresztapa. Óriási taps köszöntötte. Elhelyezkedett középen a páholyban. A cicababa is rögtön előkerült. A többi nő irigykedve nézte, amint riszálva helyezi formás fenekét a Keresztapa térdére.

– Itt a pisztolyom — mondta a nőnek. — Adj jelt a kezdésre.

Ebben a zárt bunkerben a dörrenés akkorát szólt, hogy többen fájdalmasan a fülükhöz kaptak, de rájöttek, ez is a móka része, és még nagyobb izgalommal várták, hogy az aréna ajtaja föltáruljon.

Kintről mennydörgésszerű dörrenést hallottunk, és rögtön kinyílt előttünk az ajtó. A fény a szemünkbe vágott. Két gorilla nagyságú, fölfegyverzett fickó állt odakint. Az egyik ránk mordult:

– Lóduljatok!

Gémberedett tagjainkat alig tudtuk mozgatni. A félelemtől és az idegességtől reszketve, egymást taszigálva beléptünk az arénába. Amikor megláttak bennünket, kifütyültek. A légkondicionálót rögtön kikapcsolták, hogy minden neszt jól lehessen hallani. A tömegtől zsúfolt arénában percek alatt fölforrósodott a délibábként reszkető, súlyos fátolként hullámzó levegő. Az egyik őr ránk ordított:

– Vetkőzni!

– Mit, kérem? — dadogtam.

– Hallod-e, papocska, nem értesz a mondott szóból? — förmedt rám a másik őrző, és nyomatékkal hasba vágott a botjával.

A szégyentől nem mertem szerettemre pillantani. Lassan vetni kezdtem a zakómat, de az üteg meggyorsított. Amint egyenként kerültek le rólunk a felső ruhák, valamennyit üdvrivalgás kísért. Az ismeretlen közönség mind jobban nógatott bennünket.

– Mi lesz már, te prédikátor! — csattant a hátamon egy hatalmas ütés, és kibuggyant a vérem. — A gatyát is!

Végül mind az öten ott dideregtünk mezítelenül, szemérmünket ügyetlenül takargatva. Már az utolsó lepel sem volt rajtunk, amelybe testünk és lelkünk elrejtettük volna. Ebben a végtelen kiszolgáltatottságban, a szokatlan látványtól tomboló tömeg gyalázott bennünket. A Keresztapa fölállt. Minden szem részegeződött. Szája egyik zugába tolt a szivart, és félig nyitott, vastag ajkai közül lekiáltott az arénába:

– Toljátok be a pódiumot.

Az aréna egyik sarkába négy keréken guruló, függőlegesen álló, magas vasrudat toltak, és egy létrát támasztottak hozzá. Az így barkácsolt állvány tetejére vízszintesen kerek vaslemezt erősítettek. Ekkor a másik oldalon nyíló ajtó mögül vadállat üvöltése hallatszott. Összereztem, és szerettem felé védelmezően tártam ki karomat. A Keresztapa magyarázni kezdett.

– Hé, ti ott lent! Halljátok? Az állványon, mint látjátok, csak egy hely van. Aki előbb ér föl, rákuporog, majd a létrát ellöki, az megmenekül. Mindjárt kiderül, közöttetek ki a legbátrabb, és ki marad tovább a porondon? Nyissátok ki a másik ajtót.

– Imádkozunk — suttogtam —, bár mi is következik, tudjátok, nagyon szeretlek benneteket.

A következő pillanatban fölnyílt az ajtó, és az arénába szaladt egy természetes hím oroszlán. A nézőtér egyszerre fölkiáltott, és izgalommal figyelte a fejleményeket.

A fenevad a zaj hatására pillanatra megtorpant, majd sörényét fölborzolva, amikor vadászni indul a szavannán, sunyi alattomosággal kúszni kezdett felénk. Mélyen ülő szemei lázban égtek, és rögtön rám szegeződtek. Éreztem, a következő percben rám veti magát. Ebben a pillanatban, mint akit puskából lőttek ki, szemvillanás alatt az állványhoz ugrottam. Fölkúsztam a platóra, és ellöktem a létrát. Ekkor a Keresztapa fölemelkedett, megint csönd lett, és így szólt:

– Íme hősünk, aki egész életében az önfeláldozó szeretetről prédikált. Tapsoljuk meg.

A fenevad elkapta az állvány szárát, és mancsait felém nyújtogatva igyekezett elkapni, de csak a vasrudon csikorogtak körmei. A Keresztapa tovább beszélt:

– Most hirdesd az igét, lelkész, és kuporogj, mint egykor Simeon, vagy mit tudom ki, az oszlop tetején. Homlokodra nem levélből, hanem nőd vércsöppjeiből fonhatok megadnak babért, de ezzel sohasem kapaszkodhatsz meg az élet fáján.

A fenevad ekkor otthagzott, és az aréna közepén félholtan jajgató szeretteim felé fordult. Láttam, amint Ágotához ugrott. Nem bírtam tovább, behunytam a szemem. Azt már nem néztem, szája hogyan érte el nejem testét.

A nézőtér düllelt szemű sóvárgói már-már asszonyom keblét vélték az oroslán fogai között szétszakadni. Ekkor a bejáratnál hirtelen megjelent az idomár. Az oroslán orra hegyére csapott ostorával. A vicsorgó dög visszahúzódott börtönébe és rácsukódott a rács.

Már nem imádkoztam. Magányos voltam, aki ezeknek a semmi embereknek nem a testem, hanem a lelkem póreségét mutattam, bepillantást engedve valóm legmélyére. Egyedül azt vártam, hogy gyalázatomban minél hamarabb megsemmisüljek.

TALÁLKA A TEMETŐBEN

Hortenzia huszonhét évesen még mindig hajadon volt. Egzotikusan ázsiai arcát, mintha bárddal nagyolták volna ki évezreddel korábban a végtelen mongol pusztákon, amely nemzedéken át örökítve, génekbe oltva, titokzatosan megőrződött és megtestesült benne. Keresztnevét anyai nagyanyjától kapta, akit szintén Hortenziának neveztek. E név bizonyítékául nagyon szerette a különleges virágokat. Az unokájában ez is öröklődött, hiszen kertészkedett.

Esti szövegszerkesztő tanfolyamon ismerkedtünk meg. Nekem könnyebben ment a tanulás, mert a főiskolán tantárgyunk volt a gépírás. Kellő gyorsasággal, tíz ujjal, vakon gépeltem. Hortenzia még a betűk elhelyezkedését sem ismerte, és kezdetben hosszasan keresgélve, jobb mutatóujjával csapkodta a billentyűket, míg a tanár nem figyelmeztette.

Az én gépem mögötte helyezkedett el, és minden kis gondjával hátrafordult segítségemért. Eleinte udvarias voltam, igyekeztem megértően eligazítani. Ettől kezdve mind többet zavart. Elmaradtam a föladatommal, és idegesített ez az állapot. Egyre ingerültebben adtam a válaszokat. Természetesen észrevette. Minden óra után mentegetőzött, én meg igyekeztem szabadulni tőle. Mondtam, aki mellette ül, szintén jól bánik a géppel, attól is kérhetne tanácsot.

Kiderült, nincs köztünk rokonszenv. A véletlen hozta; no meg Hortenzia megfigyelése, hogy nekem jobban megy a munka, mint a többieknek, ezért esett rám a választása. A negyedik alkalom után, amikor már azon voltam, megkérem az előadót, ültessen máshova, beállított egy cserép gyönyörű virággal.

– Önnek hoztam — nyújtotta át zavarában pírban égő arccal.

– Nekem? — álmélkodtam. — Virágot én szoktam a nőknek adni, nem fordítva.

– Nem érdekelnek a hagyományok.

– Jó, jó, de sem születés-, sem névnapom nincs. Méltatlan vagyok erre a szép ajándéokra.

– A tanfolyamból csak néhány óra van hátra. Kérem, még viseljen el.

– Tehetnék mást? — kérdeztem tőle ironikusan, megadóan széttárva karjaim.

Mit akarhat, gondoltam, ahogy hazafelé cipeltem a jókora cserép virágot. Amikor átnyújtottam a feleségemnek, kérdően nézett rám.

– Mi ütött beléd? Csak nem omlott rád a bank, hogy ennyi pénzed van? Még akkor sem hozol ajándékot, ha a család ünnepel, most meg ilyen drága virággal lepsz meg?

– A figyelmességet is el kell kezdeni valamikor.

– Te akarsz tőlem valamit! — mondta szigorúan, csípőre téve a kezét. — Mondtam már, nem hatódom meg. Addig nincs köztünk szerelem, amíg a háztartás minden gondját én viselem, te semmiben sem segítesz. Ne virággal, azzal mutasd meg a szereteted, hogy kiporszívózol vagy bevásárolsz helyettem.

Szó szót követett. Harmadik éve, hogy elhidegülve, ismét úgy feküdtünk egymás mellé, mint két idegen. Lámpaoltás után a sötétben egyszerre csak megjelent előttem Hortenzia arca. Olyan tapinthatóan, tisztán láttam, mintha fényszórók világították volna meg.

– Már látomásom van a vágyakozástól — gondoltam. — Bizonyára megbetegedtek az idegeim.

A különös az volt, bármilyen bolond ötletem támadt, amellyel feledtetni igyekeztem sanyarú sorsomat, az arc tisztán lebegett előttem, mintha valaki kívül állva a sötétben, fejét egy szűk ablaknyíláson keresztül a világos szobába dugná.

Amikor Hortenzia a legközelebbi órán valamilyen segítségért ismét hátrafordult, jobban megfigyeltem az arcát. Úgy éreztem, kedves nekem. Már nem tiltakoztam, nem

viselkedtem udvariatlanul. Miután nehéz föladathoz értünk, a hátát én érintettem meg könnyedén, hogy figyeljen rám, mert ezt a műveletet így a legjobb megoldani. Kissé nehezen fogta föl a dolgokat, többször is visszakérdezett, én viszont egyre lelkesebben magyaráztam. Társaink észrevették a változást. Szünetben vidáman vetek körül bennünket föltéve nyíltan a kérdést:

– Mi van köztetek? Becsavarodtatok?

– A gyanúsítgatást nem viselem el – fakadtam ki túlzott önérzettel, megbántottságot színlelve.

Különös az volt, észre sem vettem, együtt indultunk hazafelé Hortenziával. Amíg én egyet, addig ő kettőt lépett mellettem.

– Még jó, hogy nem karolom — mondta —, mert zergeként kellene ugrándoynom ön mellett, hogy lépést tudjak tartani. Már így is kifulladtam a szaladástól.

A Sarokház cukrászda előtt mentünk el. A kellemes tavasz végi melegben a frissen sült sütemények hívogató illata terjengett a nyitott ajtón. A teraszon elkerített kerthelyiségben, napernyők alatt üldögéltek az egymás kezét szorongató, és a másik pillantását kutató párok. A szemük mélyén keresték boldogságukat.

Hirtelen elkaptam a mámor. Az a gondolatom támadt, hogy Hortenziával nekünk is helyet kellene foglalnunk az egyik ernyő alatt, mint legénykoromban, amikor életre-halálra udvaroltam a menyasszonyomnak. Az ötletet mindjárt rémület váltotta föl. A téren árgus szemekkel vadászó járókelők azonnal meglátnának, és még haza sem érnék, a feleségem máris tudná förtölésemet.

A gondolatok kóvályogtak a fejemben, Hortenzia mintha elkapta és megértette volna. Határozottan döntött. Mire szólni tudtam volna, már kényelmesen hátradőlvé le is ült.

– Fogasztunk egy fagyaltot? — kérdezte.

– Nem, igazán nem... mindig torokgyulladás a vége.

Hortenzia megfogta a kezem, és enyhén az üres szék felé húzva megkérdezte:

– Szégyellsz? — váltott tegezőre, megérezve feszültségemet.

– Miért szégyellnék? — igyekeztem megdöbbenést színlelni.

Féltem, hogy ebben a kisvárosban fölfedeznek. Tudtam, hogy megvet, ezért elhatároztam, mindenáron hősnek mutatkozom.

– Egy krémest bekapok.

Rendeltünk. Amikor a sütemény megérkezett, mohón neki estem, hogy e dicstelen színhelyről minél hamarabb távozhassam.

– Ne siess vele, nem egészséges. Olvastam, hogy az indiai jógik egy nap összesen negyven falatot esznek, de minden falatot negyvenszer rágnak meg. Neked ki a *gurud*?

– Kicsodám?

– Hát a lelki tanítómestered?

– Senki.

– Akkor majd én leszek.

– Az ilyesmit nem igénylem. Egyszerű férfi vagyok. Eszem, iszom, alszom, ritkán szeretkezem, néha szivarra gyújtok, a meccsen rekedtre ordítom magam, és ha ezeket a vágyaimat kielégítettem, nincs másra szükségem.

– Én egyszerű lány vagyok, aki legalább úgy szereti az élvezeteket mint te, ha mind ezeket kiegészítem egy kis szívbalsamozással, többszörösen elégedett leszek.

Miután megindult közöttünk e különös párbeszéd, észre sem vettem, hogy már a harmadik krémest nyelem. Közben nem győzők köszönetni az ismerősöknek, akik nagy szemekkel néznek ezzel az idegen nővel.

Hazafelé ballagva darabig elkísértem. Hortenzia mint jövődöbeli gurum, beszélt nekem a *jinról* és a *jangról*, a *taoizmusról*, amelyet ő jobban szeret, mit a *konfucianista* tanokat. Arra bízott, hogy szerelmi aktusomban tartsam vissza a magot, hiszen nem szerencsés minden alkalommal elpredálni, mert magamban tartva ez a hosszú élet titka.

– Bárcsak áradásnak engedhetném — gondoltam, figyelve közben —, de a feleségem most is büntetés alatt tart, megfosztva tőlem szerelmét.

Hortenzia lakásának ajtajában álltunk. Ujjával a mellemre bökve, kissé hátra nyomott.

– Ne gyere be, itt nem tudok föloldódni.

– Nem akartam bemenni — hebegtem. — A feleségem már elveszített. A gyerekek az apjuk fegyelme híján fölforgatták a szobát. Nem is tudom, hogyan kerültem ide — mentegetőztem, és kocogni kezdtem a lépcsőkön lefelé.

– Találkozunk holnap délután ötkor a tabáni temetőben — kiáltotta utánam Hortenzia. — A virágot én viszem.

– Ez a nő megbolondult! — kiáltott bennem a balsejtelem. — Temetőben randevúzni? Már akkor lúdbőrös a hátam, ha a kapunál azt olvasom, »Feltámadunk«. A feleségem még halottak napján is alig tud magával húzni, hogy gyertyát gyújtsunk elhalt rokonaink sírján. Nem félek a haláltól, de nem is gondolok vele. Ennek köszönhető, hogy a temetőt is kerülöm. Közel a harminchoz, még fiatal vagyok, hogy sírhantok között lopva keressem a boldogságot.

A porladók nyugalmát nem űzheti el halottgyalázó cselekedetem. Tanulmányaimból eszembe jutott a középkori párizsi Aprószentek temetője, ahová a párok rendszeresen kijártak szerelmeskedni; mi több, az egész lakosság ott mulatott.

– Miért is ne? — gondoltam a holnapi légyottra újra. — Akik odalent vannak, már türelmesek és szótlanak. Itt legalább senki sem lát meg bennünket andalogni, és nem lesz belőle pletyka. Hortenziával nem akarok semmit. A hely különös ugyan, de majd megszokom. Végtére is egyszer meghallgathatom.

Miután megnyugtattam a lelkiismeretemet, már nem is tudtam másra gondolni, csak Hortenziára. Idilli ábrándozásomat az zavarta, hogy nem sikerült őt magamban rendesen fölidézni. Csupán különös arcát láttam, mintha a feje alatt nem lenne teste. Alakját puha vattaként takarta be tűnő emlékezetem.

Hortenziával másnap délután, a megbeszélt órában találkoztam a temető kapujában. Hozta az ígért virágcsokrot. Ez megnyugtató, mert ha meg látott volna is bennünket valaki, úgy festettünk, mint részvétüket gyakorló gyászolók. A főúton lassan sétáltunk befelé. Kétoldalt előkelő kripták sorakoztak, majd drága márvány síremlékek.

Letértünk egy mellékútra, és az ótemetőben mind elhanyagoltabb hantok között botladoztunk, ahol vállig ért a gaz. A kidőlt fakeresztek a földön korhadtak, a műkövek pedig belesüllyedtek a sírokba. Fölmerült bennem, vajon mit keresünk itt, de mielőtt ezt megkérdeztem, Hortenzia két hant között már a fűben feküdt. Lába az égre kalimpált, miközben gyorsan ledobálta magáról a ruháit.

– Gyere! — sürgetett.

Előbb a biztonságunkat kémelve kényszeredetten néztem körül, de megfogta a kezem, maga mellé húzott, és kezdett a nadrágomból kihámozni. Mikor csupasz bőrünk összeért, elfeledkeztem a helyről és az óvatosságról. Hortenzia nevét meghazudtoló módon viselkedett. Amikor magára húzott, úgy mozgott alattam, hogy a még növekedő palántámat az előöntözött, meleg gödröcskéjébe gyorsan beültette.

– Máris ezt akarod, te kis mohó? — suttoztam a fülébe.

Közben arcomba omlott dús, fekete haja, és mint lombsátor eltakart. Alatta már csak ketten voltunk, s a külvilág kirekedt. Kezemet elkapta, és a mellére húzva lihegte:

– Kapaszkodj.

Mint fa derekán a kiálló görcsök, segítettek a fölfelé mászásban. A gyökerek közül indultam, de hamarosan a korona tetején voltam, ahol ujjaim között megtaláltam a bogyós termést. Majszolgatva oly édes volt e magasból messzire tekinteni a világra, amely ismeretlen, új tájakat mutatott.

Közben észrevettem, hogy Hortenzia mozdulatlaná vált, és kiszolgáltatottan elviselte teste fölfedezésének minden fortélyát. Bosszúsan, kiábrándultan fogtam vissza magam, majd öntözetlenül hagyott palántám lankadását érezve rápirítottam:

– Te nem vagy itt.

– Hallgass csak...

Egyik könyökére támaszkodva, félig felém fordulva, kissé hallgatózott. Másik tenyerét kagylóként a füléhez téve, a föld felé figyelt. Ilyen helyzetbe még sohasem kerültem. Fogalmam sem volt róla, hogy a kettőnk között függőben maradt kapcsolatot miként folytassam. Ekkor megtörte a kínos csöndet:

– Hallod? Szólítanak.

– Kik?

– A csontok zörögni kezdenek. Mindig így jelentkeznek.

– A holtakra gondolsz?

– Kikre másra?

– Te bolond vagy, Hortenzia.

– Figyelj csak, most érkeznek vágató lovakon.

Megkapta két vállam, megfordított, és a fűbe nyomott. Ágyékomra ülve, ültető ujjával oly ügyesen mozgatta meg palántámat, hogy az az újra öntözött gödröcskében fölelevenedve, szárba szökken és megerősödött. Hortenzia rám hajolt, és egyre gyorsabb nyargalásba kezdett.

– Gyerünk, harci ménem! — kiáltotta, és a fokozódó iramtól mind jobban dobálta a fenekét a nyeregben, oly nagy gyakorlattal, hogy végig fönt tudott maradni a szőrén megült, ficáncoló lovon.

Hamarosan hallani véltem egy egész sereg vágatását, amint egyre közelebb érnek hozzánk, körülvesznek, és magukkal ragadnak. Futunk, iramodunk, messzi ázsiai pusztákból kikelve, homokbuckákon, mocsarakon, folyókon, hegykoszorúkon át, mindig csak nyugat felé, ahol a leáldozóban lévő nap megáll az égen, hogy bevárjon bennünket. Oltárt építünk neki, és fölálodozzuk a legszebb fehér lovat, amely már ott toporzékol a sámán előtt, aki halált osztó kését nyaka fölé emeli.

Kivont szabványukat fenyegetően előre tartva, magunk elé nyílzáport zúdítva tisztítjuk a terepet, és haladunk tovább idegen harcosok között rendet vágva, hogy a szabaddá vált úton a nyikorgó szekereken kisdedet szoptató anyák, és megfáradt öregek jöjjenek utánunk, akik majd itt meglepednek.

Ereinkben ezredévnyi ősök vére buzgott föl, mind hevesebben áramlott tovább, hogy beletorkolljon az Óperenciás-tengerbe. Partján a nappal szemben táborot ütöttünk, hogy a hosszú iramodás után végre megpihenjünk. Elfogadva följánlásunkat, a nap most hanyatlik el, és a nemes áldozat vérével befröcsköli sátrunk.

Ló és lovas elválaszthatatlanul egybeforrt. Testünk, mint levágott szénarend dőlt el, amelyet száradni hagynak a tarlón.

– Kipusztulhat már a fa is tövestül — gondoltam —, mert magot hintett televény humuszba, amely jövőre kicsírázik.

– Ölelni csak úgy érdemes, ha minden mozdulatodban nemzedékek szeretkeznek — magyarázta Hortenzia, miközben fázós testére húzta ruháit. — Itt érzed igazán, hogy az egész nemzetség veled van, és ez szárnyakat ad.

– Rendszeresen jársz ide visszaforgatva az időt, egy marék múltó boldogságot habzsolni?

– Minden hónapban, amikor csak tehetem.

– Mikor jövünk legközelebb?

– Veled soha. Tanuld meg, ha messze akarsz jutni, mindig váltott lovakkal fuss.

– Az én erőim megújulnak.

– Az energiád már bennem szunnyad. Annyi sem maradt belőle, hogy a feleséged olykor fölvidítsad.

– Megkötötted a férfiasságomat? Akkor te boszorkány vagy!

– Táltos, aki elvon és visszaad mindazoknak, akiknek szüksége van rá. Hallottad imént a csontzenét? A holtak is táncoltak.

A SZOBRÁSZ

Poros kisváros jellege van a miénknek. Ballag ugyan a fejlődés útján, de az ötvenezernyi fogyó lakosa meghatározza álmisságát. A családokat évszázadok óta alaposan összekeverték a házasságokkal kialakult rokoni kapcsolatok. Mindenkit ismerünk és számon tartunk. Amikor új arc tűnik föl közöttünk, mindig kíváncsi bizalmatlansággal fürkésszük. Még nem ismerjük, és nem tudjuk, hogy az ilyen jött-ment vajon miként tud majd beilleszkedni a mi különös világunkba.

Évtizedek óta megmozgatja az egész települést, és tömegeket vonz egy országos esemény. Korábbi múzeumigazgató ötlete alapján, rangos támogatók segítségével, minden ősszel tárlatot rendeznek. Jelentékeny alkotók állítják ki műveiket.

Abban az életkorban voltam, amikor még nem hallottam a tetejetlen fáról, amelyen egykor sárguló kis levél leszek. Az emberi életútnak — fajának előtörténetét megismételve — ez a vadász korszaka. Minden másnemű társát szeretné megkapni, és vele trófeagyűjteményét szaporítani. Ebben az időszakban hiúság, tapasztalatgyűjtés és a titkos izgalom utáni sóvárgás egyaránt megbúvik a magatartásunkban.

Érdeklődő embernek születtem, aki szereti a művészetet, ezért minden évben elmentem a kiállítás megnyitására. Itt pillantottam meg előbb azt a fantasztikus szobrot, egy számomra ismeretlen férfi portréját, amely szólt hozzám; majd a tömegeből felém sugárzó, villogó tekintetű arcot, a korombeli Liliánát. Akkor még nem tudtam, hogy a különös alkotás, és a még érdekesebb arcú nő között összefüggés van, hiszen egyik a másik teremtője. Később megtanultam, szemlélet kérdése csupán, hogy ki kit alkot, mert a hatás és a visszahatás kölcsönös.

Liliánának különleges szeme volt. Amikor a pillantásunk találkozott, édes-bús fájdalmat keltett bennem. Ez szenvedéllyé fokozódott, rabjaként tartott, végül megfosztott akaratomtól. Amikor eltakartak előle, akkor is tudtam, hogy lát és figyel.

Később bevallottuk egymásnak, abból a tárlatból semmit sem láttunk. Szüntelenül egymást kerestük; a tömeg egyik teremből a másikba hullámzott, és néha messze sodort bennünket. Ritka jelenség, ha egy nőnek csak a fejét látom, és képtelen vagyok a testét megfigyelni. Amikor Liliánát újra megpillantottam, a szemébe néztem, mint egy megigézett, aki a sötétséget árasztó reflektor éjszín sugarába kerül, fényt sehonnan sem kap, és minden irányba elveszíti tájékozódását.

A díjak kiosztása után a fényes ünnepségnak a hagyományossá vált társadalmi találkozó jellege csökkent. A tisztos polgárok hazafelé igyekeztek a vasárnapi ebédhez. Ott álltunk egymás előtt, karnyújtásnyira. Mindketten úgy éreztük, már régen ismerjük a másikat, sőt barátok vagyunk, akik között egyszerű a társalgás. Különös jelenség ez, csak ritkán adódik az életben, ezért értékeltük. Liliána mélyen a szemembe mélyesztve tekintetét, a vállamra tette kezét, és olyan közvetlenséggel, mintha ebben korábban már megegyeztünk volna, nyugodt, hangsúlyos kiejtéssel közölte:

– Megmintázlak.

Volt ebben erőszak is, az erősebb személyiség győzelme. Nem lehetett ellene föllépni, kibúvókkal elutasítani, udvariatlanul ellenállni. Csak a könnyebb sodródás irányába lehetett tartani, ahogy a víz a völgybe folyik. Tudtam, hogy kiszemelt kivételezett, és áldozat egyaránt vagyok. Boldogan lubickoltam ebbe az áramlásba kerülve, hiszen sok megszokott közeledési taktikát megtakaríthattam, és rögtön a mélyebb ismeretség kiépítésén munkálkodtam.

Azt is bevallhatom, hogy büszkeségemnek jólesett a kiválasztottságom, hiszen ebben a teremben ma legalább fél tucat nálam szemrevalóbb fiatal férfi is megfordult. Rejtély marad, miért éppen én kerültem a hálójába, amikor a vízből szárazra emelt, hogy szemét

többé le se vegye rólam. Összekapcsolódtunk, akár mozdonnal az utaskocsi, hogy lerázhatatlanul együtt fussuk meg a ránk kimért pályát, alagutakon, kapaszkodókon, állomásokon és váltókon átzakotolva.

A célt még nem lehetett tudni. Egyelőre csak a robogás volt fontos, a fényárba borult végállomás, vakvágány vagy a kisiklás felé. A bizonytalanság volt benne nagyszerű. Ebből a kapcsolatból bármi lehet, még a legképtelenebb szenvedély is, vagy az ellenkezője. Nyugtalanított ez az érzés, de később az együttléteket még izgalmasabbá tette.

– Mikor kezdjük? — kérdeztem tőle.

– Már elkezdtük — válaszolt Liliána nagyon határozottan. — Nem vetted észre?

– Anyag és szerszámok nélkül?

– Mindkettő itt dolgozik belül — mondta, és domború, magas homlokára mutatott. — Holnap este a művésztelepen várlak. Egy hónapig ott lakom. Ilyenkor már üres, hazamennek a művészek. Csak ketten leszünk, így nyugodtan dolgozhatom.

Fantáziámban megannyi történet ébredt, hogyan közelítünk majd egymáshoz, és miket művelünk. Elképzeltem különös helyzetek kialakulását, miként a természet diktálja, s mi önfeledten engedelmesskedünk.

Hétfőn reggel bejelentettem a főnökömnek, kiveszek egy hét szabadságot, ne is keressenek, mert elutazom. Mit mondjak, nem repeszek az örömtől. Az intézményben ilyenkor van a legtöbb munka. Többgyermekes családanyák túlóráznak, hogy a föladatot el tudják végezni, én meg isten tudja, milyen kéjutazásra megyek, félrelökve minden felelősséget. Fölmértem, ezek után aligha számíthatok az egyébként is gyéren csurdogáló év végi jutalomra, de ezt az aggodalmat hamar elfelejtettem, mert Liliána tekintete minduntalan megjelent előttem. Árnyként csak erre tapogatóztam, majd röptem, hogy minél hamarabb elérjem, és tehetetlenül belezuhanjak. Terítsen be világosságával, és óvjon, szigeteljen el az ártó világtól; nyújtson egy másikat helyette, amelyben már csak mi vagyunk egymásba merülve.

Liliána attól kezdve, hogy kinyitotta a kaput, és beengedett a műtermébe, szüntelen nézett. A sarokból középre húzott egy emelvényt, és támlás széket helyezett rá. Kérdezés nélkül vetközni kezdtem, ahogy a filmekben láttam, de rám szólt:

– Mit csinálsz? Húzd csak vissza a ruhádat. Ami belőled kell, az jól látszik, egyre jobban ismerem.

– Nem izmos alakomról mintázol szobrot?

– Annál jobb a fejed, ez a szakáll és a szemek... Portrét készítek rólad.

Vastag bordó kárpittal takarta le a széket, és ráültetett. Gondosan eligazgatott. Testtartásomat kiegyengette, feszesebbé tette. Bal kezemet törzsem megtámasztására a térdeimre helyezte.

– Maradj így — parancsolta, és leült velem szemben.

Hosszan nézegetett. Kutató pillantásától arcom melegedni kezdett, majd föllállt, és hozzám lépett. Két tenyere közé fogta a fejem. A homlokomtól kiindulva, lassan a nyakamig végigsimította. Ezt a mozdulatot többször, egyre fürgébben végezte el. A fejem fölforrósodott. Szabadon maradt jobb karommal átkaroltam a derekát.

Liliána hátralépett, kezem a levegőbe maradt támasz nélkül. Akkorát ütött rá, hogy e nem várt, hirtelen megtorlás eredményeként fájdalmamban fölszisszentem.

– Modellnak hívtalak, nem szeretőnek — csattant föl.

– Nem gorombáskodtam veled.

Liliána megenyhült. Ismét hozzám lépett, és folytatta fejemen a tapogatózást.

– Kérlek, ne kísérletezz többet — mondta. — Tartsuk be ezt a szabályt, rendben?

Nem feleltem. Az ámulattól nem is volt rá módom, mert Liliána elővett, és a forgóállványra helyezett egy hatalmas, nedves agyagtömböt. Eszközök nélkül, percek alatt fejalakot formált; amelynek léptéke az enyémmel egyezett.

Aprólékos, gondos alakítgatásba kezdett. Amíg Liliána formázott, együtt rezdültünk. A készülő arc háttal volt nekem. A változást nem láthattam. Talán ez is hozzájárult, hogy csalódtam. Megérezhette, mert hirtelen abbahagyta a munkát. Jókora nedves rongyot csavart a szoborfejre, és hozzám fordult:

– Mára elég lesz, elmehetsz.

Újabb csalódás ért, mert azt gondoltam, hogy együtt töltjük a hetet, most meg kirúg. Jó, hogy a szemébe nem vet, mint a megunt és elnyűtt ruhát. Az agyag sem nagyon tetszett. Aggályomnak hangot is adtam:

– Ha a fejem csakugyan alkalmasnak találod a mintázásra, használhatnál nemesebb anyagot.

– Mit például, aranyat?

– Mondjuk követ. Maradandóbb, mint a sár.

– Miért nézed le, hiszen te is abból vagy. Ha a követ csak hajszálnyira elfaragom, nem ragaszthatom vissza a hiányzó részletet, míg az agyag engedelmes. A végén az lesz belőle, amit akarok.

Ekkor értettem meg, ez olyan nő, aki megszokta, hogy neki csak engedelmeskedni lehet, de ő erre képtelen. Még az anyagot is erőszakosan a maga uralma alá hajtja, és addig gyúrja, dagasztja, formálja, míg az elképzelése érvényesül. Kedvem szegve távoztam, és másnap este még inkább lelombozódva csöngettem be az elhagyatott művésztelepre.

Liliána a kellemes melegben könnyű, rövid pongyolát viselt, amolyan védőköpenyt, mert tele volt korábbi, megszáradt agyagfoltokkal. Ahogy ez a különleges sármintázat engedni hagyta, áttűnt a teste, bugyi és melltartó volt rajta, hogy minél könnyebben mozoghasson.

Kedvesen fogadott, és mindjárt le is ültetett trónusomra. Elővett egy hatalmas, közepén lyukas lepedőt, áthúzta a fejemre, majd a talpamig befödött. Úgy éreztem, mintha páncélba öltöztetett volna, pedig csak ing és nadrág volt rajtam, mégis majd meggyúltam. Kigöngyölte a tegnap megkezdett agyagdarabot, vizet permetezett rá. Amikor lecsurgott róla, elkezdte formálni.

– Különös — mondtam —, hogy nincsenek mintázó eszközeid.

Liliána fölmutatta csuklóig sáros kezét, és mozgatni kezdte ujjait.

– Minden szerszámom megvan, amely a szobrászathoz szükséges. Nem mintázófával vagy vassal, hanem a tapintásommal formázlak.

Hozzám lépett, és sáros tenyerével simogatni kezdte a fejem. Előbb csak a hajamat tapasztotta egybe, és maradandó fűrtöket formált a homlokom fölé. Amikor ezzel végzett, az arcom került sorra. Ujjai behatoltak a szőrszálak közé, kitapintotta a szakáll alatt elrejtett szemölcsöket és gödröket. Végigkúszott az állcsúcson, föl az arccsontig és vissza. A nedves agyagtól oly finoman siklott, csúszott a keze, akár az olvadó vajba. A szakállam lassanként összeállt, mintha valóban kőből faragták vagy bronzból öntötték volna.

– Öreg hím majomként érzem magam — szólaltam meg, míg a számat be nem fogta —, akin a fiatal nőtény hódolata jelölül kurkászik.

– A hasonlat találó — válaszolta Liliána —, csak ott sántít, hogy bennem nincs hódolat. Maradj csendben.

Láttam, amikor dolgozik, elmélyüléséhez szükséges a nyugalom és a csönd, a teljes összpontosítás; lassanként beleéli magát a saját külön alkotói világába, ahová senki sem kísérheti; ahol magányosan megy az útján a diadal felé. Arra gondoltam, hamarosan helyet cserélünk. Királynői fönségként ő ül a nekem készített trónuson; amíg én árnyékban

vagyok, és fejemre minden irányból egyöntetű világosság szitál, Liliána fényárban úszik, és sugárból szőtt koronát visel a homlokán.

Miközben gondolataim csapongtak, láthatatlan fényözöne lassanként elborított, majd lélekben elindultam felé.

Ujjai lágyan és finoman siklottak tovább a bőrömön. Körbejárták ajkam vonalát, behatoltak fülnyílásomba. Keretezték a szemem, és minden pólusomat kitapintották. Éreztem, amint ettől a kellemesen izgató játéktól megduzzad a szám, arccsontom kiugrik, bőröm megfeszül, vonásaim erőteljesen kirajzolódnak.

Ebben a kellemes érintésözönben szinte föloldódtam, mind inkább fölforrósodtam. Éreztem, e különös olvasztótégelyből egyre jobban török kifelé. Már színültig van az edény. Alant, ahol a lepedő eltakart, és az öntőcsúcs szilárdan kapaszkodott az ég felé, egyszerre kitört a forrongó, olvadt fém, és túláradva, patakként folyt tovább, mindent eltíporva ami csak sodrásába került.

Öntudatlanul fölnyögtem. Hamarosan úgy elernyedtem, hogy a székbe roskadva csupán egy elhasznált, kizsigerelt, kupacnyi test voltam. Liliána fölkiáltott:

– Most lett a külsőd igazán az enyém!

Az állványhoz ugrott, és ujjaival ugyan azokat a mozdulatokat végezte az agyagtömbön, mint előbb a fejemben. Többé rám sem nézett. Önfeledten dolgozott tovább, miközben az órák fogyatkozva szálltak velünk. Valószínű, elnyomott az álom, mert a körülfogó végtelen csöndben arra eszméltem, hogy a keleti ablakon, akár a rosszul szigetelt falon átcsurgó nedvesség, a nap sugarai beszivárognak.

Liliána két karjával az állványra támaszkodva, mozdulatlanul állt a kiformalódott szobor előtt. Elmerülten nézte. Észrevehette mocorgásomat, mert minden átmenet nélkül közölte:

– Külsőleg már portré, rád lehet ismerni, de még nem te vagy.

– Megnézhetem?

– A modell ne legyen kíváncsi. A szobor nem neked készül — mondta oly bosszúsan, mint akiben áhítatot rombolnak szét, és a nedves ruhával rögtön körülsavarta. – Mosakodj meg, mert olyan a tested, akár az első kínai császár sírjából kiásott agyagfigura.

Miután rendbe tettem magam, a hátamba bökött. Szemétgyűjtő zsákként, amelyhez utál az ember hozzáérni, mutatóujjával a kapu felé lökött.

– Estére várlak.

Jó, hogy szabadságon vagyok, gondoltam, mert képtelen volnék dolgozni. Olyan fáradtságot éreztem, mint akit halála után a koporsójából támasztanak föl, és a már megbékélt, magányos helyéről egy ellenséges, mozgalmas világba taszítanak. A szokatlan, kényelmetlen testhelyzettől, amelyben az éjszakát töltöttem, meggémberedett a nyakam, fáj a derekam. A lábam is úgy mozgott, mintha ízületeim elmeszesedtek volna.

Otthon lefeküdtem, de hiába voltam fáradt, szememre nem jött a megváltó álom. A hátamra fordultam. Fejem fölött üresen bámultam a sötét csillárt, amelynek csak körvonalait láttam a leeresztett függönytől homályba burkolt szobában. Egy ép gondolatom sem támadt, csak Liliána elmosódott alakját láttam, amint önfeledten jár a keze az agyagcsomón, amely kezd emberré formálódni; de mit törődtem a művel, amikor az alkotója vonzott; s ő nem más, mint egy élő, hideg szobor, aki csak kicsavar, majd eldob.

Délben összeütöttem magamnak egy omlettet, mert arra sem volt kedvem, hogy lemenjek a lakásom alatti étterembe. Ebéd után a kezembe vettem az újságot, amelyet délelőtt nagy zajjal csúsztatott be ajtóm alatt a postás. Hála kiváló hírlapíróinknak, hamarosan kiesett a kezemből, és elbóbiskoltam. Amikor odakint kigyulladtak az utcai lámpák, egészen újjászülettem, és lóhalálában elindultam a műterembe.

Liliána ugyanott és abban a lenge öltözékben állt, mint hajnalban, amikor fölcsúdvá megláttam. Nézte a portrét. Köszönésemet csak kézmozdulattal viszonzta, amely egyben a helyem is kijelölte a változatlanul letakart magas széken.

Hirtelen megelevenedett. Fogta a lyukas lepedőt, hozzám lépett, és ismét befödött.

– Újra összemaszatolsz?

– Nem. Másra nincs szükségem belőled, csak a fejedre.

Testem a szövet alá rejtve, megbéklyózva üldögéltem. Liliána szemben állt velem. Arcunk egy magasságban volt, így el sem kerülhettem szemének égő tüzét. Különös dolog történt. Óvatosan az ölembe ült, könnyű teste inkább a combom fölött lebegett. Karjával átfogta nyakam, és az arcához húzott.

Ajka összerándult, és rászívta magát az enyémmre. Különös volt, hogy szája nem nyílt meg, csak nyelvének hegye leheletfinoman végigcsúszott a fejemben. Megérintette vele vonalaimat, a szájjugot, az alsó ajkam alatti gödröt, az orrom hegyét, a szemem sarkát; minden parányi felületet, amit csak elért.

– Istenem, ez csodálatos... — dadogtam, amennyire ez szavankénti szünetekkel egyáltalán lehetővé vált számomra.

– Ti férfiak megszoktátok, bennünket nőket úgy ízleltek, hogy belénk hatoltok — magyarázta. — Most fordítva van, én hatolok beléd, egészen életed forrásáig, hogy minden titkod föltárjam.

Többé szót sem szólt, de ajkával és nyelvének tüzes hegyével tovább kúszott arcomon. Éreztem, hogy fejem lyukassá válik, űr támad bennem, és rajta keresztül belép az agyamba, amely híg masszává kenődik, mint a szobrásznő tálkájában az agyagos lé. Megkeveri, majd kiűzi belőlem a legrejtettebb gondolataimat és érzéseimet, végül birtokába vesz; teljesen kiszívja énemet. Az így támadt ürességet önmagából szövi át, és szájában — mint galamb a fiókájának az életet adó begytejet — szárnyalva viszi elrabolt kincsemet.

Ott maradtam a széken. Éreztem, hogy lebegek, de már semmi sem köt a testemhez. A láthatatlan aranyfonál elszakadt. A különös ökönyálfoszlányon pókként úszik a szobor felé Liliána, hogy e titokzatos szílat portrémba belészője.

Most nem küldött el. Fogalmam sem volt, mi történt velem. Másnap reggel a sarokban lévő kereveten — ugyanazzal az agyagos lepedővel leterítve, amely alatt napokig ücsörögtem — végre fölbredtem. Bódultan szenderegtem. Valójában nem tudtam, ébren vagyok-e vagy álmodom. Úgy tápáskodtam föl, mint támadás után a sebesült katona a lövészárokból. Fejemet olyan könnyűnek éreztem, mintha nem is kötődne testemhez, csak fölöttem lebegne. Kifelé szédelegtem a zárt belső udvarra — ahol egy hatalmas fa alatt, amelynek különös levelei mintha hívogatnának — kis kerti szék állt. Beleroskadtam.

Jót tett a friss levegő. Minden légvételkor, amikor pattanásig megtelt a tüdőm, éreztem, hogy visszaszáll belém az erőm, és végre múlik a kábultságom. Fölálltam, és az első bizonytalan lépések után könnyedén besétáltam a műterembe. Üres volt. Liliánát nem láttam sehol. A trónusomat is elbontotta, csak az állvány magasodott változatlanul középen, rajta a szobor a nedves vászondarabbal letakarva. Tudtam, égre kiáltó gaztettet követek el, ha leveszem a leplet, és a művet idő előtt megnézem, ezért kifordultam a teremből, és hazasiettem.

Alig vártam az estét, hogy ismét találkozzunk, és folytatódjon a különös alkotás. Amikor becsöngettem, a gondnoknő nyitott kaput.

– Liliánához jöttem, vár engem — mondtam köszöntés, és bemutatkozás helyett.

Az asszony kimérten és elutasítóan válaszolt:

– A művésznő hazautazott. Meghagyta, hogy senkit se eresszek a műtermébe. Két hét múlva jön a szobraért, ha addig teljesen kiszárad ebben az időben. Akkor találkozhat vele.

Értetlenül álltam, amikor becsukódott a kapu, majd kedvetlenül eloldalogtam. Egyszerre voltam szomorú és dühös. Koldusként éreztem magam, aki egész nap a templomajtó előtt kéreget; ázik-fázik, és mire tányérjában összegyűlik az életben tartó pár fillér, elrabolják tőle.

– Legalább egyszer engedte volna az alkotását megnézni — gondoltam háborogva. — Egy hétig ültem neki modellt, és mit fizetett érte? Engem mintázott, nem magát.

Mérgesen újra becsöngettem. Elhatároztam, betörök erővel, és megnézem a portrét. A gondnok bizonyára erre számíthatott, mert nem nyitott kaput. Mérgesen belerúgtam, hogy hazáig fáj a lábam, de a helyzetet ez sem oldotta föl. Meg kellett várnom, míg eltelik a fél hónap, és Liliána visszatér.

– Jó lenne ezt a két hetet átaludni — gondoltam — vagy úgy átvészelni, hogy az idő minden percével ütlegelve, akár a husáng, ne doboljon a hátamon.

Az idő keservesen telt. Közben megbékéltem sorsommal. Bosszúvágyam lohadtaival, mind inkább vágyódtam Liliána után. A munkámat ímmel-ámmal végeztem. A főnököm észre is vette — nem éppen dicsérő szavakkal jutalmazva —, de képtelen voltam úrrá lenni magamon. Belsőmet még mindig üresnek éreztem, és vártam, hogy Liliána újra föltölti.

Amikor letelt a két hét, estefelé újra becsöngettem a művésztelepre. Néma csönd fogadott. Eszembe jutott, hogy a beavatottak számára van egy kulcs fönny, a kapu párkányán elrejtve. Meg is találtam, belül kerülve bezárkóztam. A műterem felé siettem. Ajtaja félig nyitva állt. Előbb csak bedugtam a fejem, és amikor a felém áradó, langyos félhomályt megszokta a szemem, végre beléptem.

A portré most is háttal állt nekem a terem közepén, de már nem volt becsavarva. Vele szemben, az odahúzott kereveten, félig felkőnyökölve feküdt Liliána. Észre sem vett úgy nézte alkotását. Lábujjhegyen lassan lopakodtam felé, és a szobor elé kerültem. A látványtól ijedtemben földbe gyökerezett a lábam.

Velem szemben nyugodott a fejem mozdulatlan. A tükörképem volt, de nem síkban, hanem térben ábrázolva. Mintha ikertestvérem nézne rám, vagy a biológiai tudás vegykonyhájában *klónozott* önmagam.

– Melyik vagyok én? — fordultam Liliánához.

– Te itt már senki — mondta nyugodtan. — A valaki ott, a portréban van.

– Mit tettél velem?

– Újra alkottalak.

– Akkor add nekem. Adj vissza.

– Sohasem lehetsz önmagadé. Magammal viszlek, és míg élek, engem szolgálatsz. Halálom után fölszabadulsz, és mindenki ismerni fog, aki csak látott. Cserében megkaptad tőlem a halhatatlanságot.

Mint mezítenre vetkőztetett, megvert kisgyerek, leomlottam szobrászsnóm előtt, és a kerevetbe kapaszkodva, keservesen zokogtam. Kis idő múlva Liliána elhagyva magabiztos, kimért hangját, halkán bűgva megszólalt:

– Kérlek, ne tedd ezt, mert nőként nem bírom magam tartóztatni.

Minden feszültségem kibuggyant. Kárvallott érzelmeimmel sodródtam tovább, míg Liliána lehajolt mellém. Megragadta vállam, fölhúzott maga mellé. Elveszítette kérélyhetetlenségét. Lassanként fölékerekedve, egyenként húztam le ruháit, ő is segített csupasszá válnom. Végső, eldöntetlen küzdelemben öleltük át egymást.

Amikor alászálltam a mélybe, éreztem, nincs többé visszaút; ahogy mind lejjebb merülök, e folyékony anyagtengerbe, lassanként elporladok.

Nem tudom, meddig lobogtunk; hogy éjszakára nappal, és hajnalra hány alkony következett, de lassanként alább hagyott a hevület, majd minden hideg lett.

– Október vége van — mondta Liliána magára csavarva a lepedőt, melle fölött megkötötte, és dideregve ugrott a szoborhoz.

Mielőtt mozdulni tudtam volna, a feje fölé emelte, és teljes erejével a kőpadlóhoz vágta. A száraz agyagban lévő feszültség ledobott bombaként fölrobbant. Fölszabadult, ezernyi darabra szétmállott, majd szertecsúszott. Egyetlen vonás sem maradt benne, ami rám emlékeztetett volna. Hitvány földtömeg volt csupán, amelyet az ablakon beözönlő friss légvonatok porként kavartak tova.

Éreztem, mindaz, ami az előző hetekben elveszett belőlem, egy villanásnyi idő alatt visszaszállt. Megújuló erő lüktetett ereimben. Sajnáltam a dolgot, és fájdalomtól kérdő tekintettel néztem, mire Liliána így felelt:

– Nem hagytad, hogy igazán és egyedül csak én szeresselek. A végső pillanatban megszegted a törvényemet. Nézhetek ismét másik modell után, mert téged soha többé nem tudlak megmintázni, sem magamnak ismét megszerezni; ezért visszatérhetsz oda, ahol az a rend, hogy kölcsönösen vágytok szeretni.

Amikor kiertem a kertbe, ahol a nagy fa állt, szomorúan és nagyon bánatosan fölnéztem rá. Ekkor hirtelen, mintha erre a jelre várt volna a természet, megeredt az őszi eső, és végigfolyt az ágakon. Egyetlen levelet leszakasztott. Elöttem hullt a sárba, és vétlen lépésemmel eltiportam.

UTAZÁSOK A SÁMÁNNÓVEL

A feleségem mindig hajlamos volt a misztikumra, miközben mindkét lábával a teljes valóság talaján állt, családot és háztartást cipelve a hátán. Ugyanakkor én megvetően eltaszítottam minden varázslást, amely különös földöntúli határtalanságot ígért. Mindig magam alkotta külön világban éltem, ahová mást nem engedtem belépni. Feleségem hitt a lélekvándorlásban, én csak a lélek halhatatlanságában. Rendszeresen olvasott természetfölötti jelenségekkel foglalkozó könyveket, agy- és testkontroll-tanfolyamokat végzett, én tényszerű és bizonyítható orvosi tanulmányokat közöltem szakmai folyóiratokban. Két merőben más, mégis hasonló világ voltunk, csak én ennek az árnyékvilágnak az egyik, ő a másik szögletébe húzódott, ezért a középpontban soha sem találkoztunk.

Történt egy napon — ezt sem itt a földön, sem odaát soha el nem felejttem —, hogy egy sámán érkezett városunkba. Az eseményt jó előre újságok, szórólapok és plakátok hirdették.

– Elővételeben minden jegy elkelt — mondta a feleségem —, ezért a rendezvényt az előadóteremből a sportszarnokba kell vinni, hogy valamennyi érdeklődő bejuthasson. Téged nem hoz lázba?

– Egy csöppet sem.

– Nem tudod, miről maradsz le.

– Buta és hiszékeny emberek megtevesztéséről, amit ügyes csalók jó pénzért cirkuszolnak.

– Honnan tudod ilyen biztosan? Hasonló összejövetelem még nem vettél részt. Olyasmit tagadsz, amit nem is ismersz.

– Akkor elmegyek, és minden ízében elemzem. Nekem is vegyél jegyet!

Két nap múlva több száz érdeklődővel együtt szorongtunk a lelátó kényelmetlen betonján. A „kényelmes” ülőkét a rácsavarozott farácsozat kínálta, amelytől tíz perc múlva csíkos mintázatú lett a fenekünk. A fényszórók kialudtak, a hangszórók fölerősödtek, és az alkalmilag ácsolt emelvényre különös dobpergés közepett egy szőrmékbe öltözött sámánzó lépett. Egyik lábáról a másikra ugorva, maga körül forogva táncolt, és a ráaggatott csöngőket, fémlemezket csörgette.

– Na látod — súgtam oda a feleségemnek —, olyan az egész, mint a vásári medvetáncoltatás, csak ezért jóval többet kellett fizetni.

Az asszony válasza sem méltatott, még a fejét is elfordította, nehogy tekintetünk találkozzék. Eleinte unottan, eleve elítélő magatartással, kelleetlenül néztem a mutatványt. Ennek köszönhető, hogy sok mindent nem jegyeztem meg, csak a dobpergést, amelyre valaki fölismerhetetlenségig vastag szőrmébe öltözve, oly kecsesen mozgott, akár fiatal zerge a svájci hegyek csúcsain. Fantáziámat mozgatni kezdte, ki lehet a jelmez mögött?

Hazafelé menet feleségemmel megbeszéltük a látottakat.

– Attól féltam — mondta —, hamarabb itt hagyod, vagy jobban ócsárolod.

– Mit mondjak, ettől a műsortól nem lettem sem okosabb, sem szebb.

– A klubunk megnyerte Szabinát. Holnap eljön hozzánk. Zártkörű beszélgetésen fogadjuk. Polgári ruhában lesz, és a sámánizmussal kapcsolatos minden kérdésünkre válaszol. Ha gondolod, elviszlek.

– Nem is tudom — adtam eleinte a közömböst. — Attól függ, időben érek-e haza?

Természetesen tudtam, másnap ha török, ha szakad, fél órával hamarabb ott hagyok csapat-papot, csak hogy megláthassam Szabinát. A „klub” szűk pincehelyiség volt, amelyet meredek lépcsők során lépdelve, nyaktörő mutatvánnyal lehetett megközelíteni. Az

ápolatlan és szellőzetlen dohszag úgy terjengett a levegőben, akár a penészfoltok a falakon. Igyekeztem olyan műbőr bevonatú székre ülni, amelynek a huzata még nem volt bicskával kiharítva, és nem ragadt hozzá a ruhám a korábbi táncvigasság szétkent szendvicseitől.

Számomra érdektelen közönség gyűlt össze, amely inkább idegesített, mintsem lekötött. Nem lehettek tíznél többen. Feszültség rezgett a levegőben. Az emberek közömbös dolgokról beszélgettek, vagy vitatkoztak a legutóbbi közgyűlésen hallottakról. Valójában mindenki a sámánőt várta. Néhány perc késéssel meg is érkezett.

Vékony, elegáns, harminc körüli, jól ápolt, láthatóan a polgári osztályhoz tartozó, kimondottan vonzó nő volt, aki után tizennégy éven fölül minden férfi megfordul az utcán. Rögtön elnézést kért a késésért. Kis kézi táskáját maga elé tette az asztalra, és talizmánfélélt vett ki belőle. Választékosan, halkán beszélt, de a hangja úgy csöngött, mint a tálcán összeütődő, metszett kristálypoharak.

– Miről szeretnének hallani? — kérdezte mosolyogva a hallgatósághoz fordulva. — Várom a kérdéseiket.

A beszélgetés nehezen indult. Több oda nem való, buta kérdésre kellett válaszolnia. Szertartás nélkül, igyekezett beilleszkedni, mint bármelyik átlagember, ha társaságba kerül. Finoman rajzolt arcát figyeltem. Megtudtam, hogy pszichológus, és az egyetemet az Egyesült Államokban végezte. Indián sámántól ott sajátította el különös tudományát, amely a 20. század végén, ismerkedésünk kezdetén idejét múlt varázslásnak tetszett. Meg is mondtam neki. Elmosolyodott.

– Minden természettudományokon fölnőtt ember így gondolkodik. Magam is. Sámán-tevékenységemet nem a tudományok ellen, hanem segítségükkel végzem. Az embert ma egyetemesen, a környezetétől és önmagától elválaszthatatlannak tekintjük. Nincs külön teste és lelke, hanem ezek együtt alkotják magát az Embert. A tőle elidegeníthetetlen társadalomban és természetben él.

Mi tagadás, gondolata megkapott, és kezdtem élvezni az együttlétet. A társalgás lassan kettőnk párbeszédén alapult, és mind jobban belefeledkeztünk egy előttem lassanként kibontakozó, különös világba.

– Kétségtelen, van egy anyagi világon túli misztika, amelyet még nem ismerünk — magyarázta Szabina. — Az út hozzá hosszú és nehéz. Hiába vagyunk büszkék a tapasztalatokon és kísérleteken alapuló tudásunkra. Máiig nem tudjuk igazán, az embernek miért kell aludnia, miért álmodik; és miként keletkeznek gyötrő vagy kellemes, színes vagy fekete-fehér álmoképei.

– Ezek megfejtése csak idő kérdése. Amint az agytevékenységről többet tudunk, a rejtély megoldódik, és a misztika eltűnik életünkéből.

– Én is így tanultam. Ezt hittem sokáig, amíg meg nem ismertem a révülést, amelynek segítségével mind hosszabb és csodálatosabb utazásokat teszek. Testem a földön marad, ahol voltam, de valami — ne nevezzük léleknek, inkább az idegrendszer által előállított bioelektromos energiának — kiszabadul belőlem, és mint a tetszhalott vagy a klinikai halál állapotába került ember, hirtelen kívülről észlelem magam. A testem fölött olyan tájak és világok felé lebegek, amelyeket addig még nem láttam, talán el sem képzeltem. Máskor úgy tetszik, régen elhagyott világomba térek vissza, amelyből kiszakadtam. Mindezt a révület alatt valóságként élem meg, és a végén ismét egyesülök a testemmel. A jelenséget nem tudjuk elfogadható módon magyarázni, de létezik; nem mondhatjuk, hogy nincs, és egyre többen átélik, akik beletanulnak a sámánizmusba.

– Érdekesek az érvei — mondtam —, de csak addig, amíg hallgatom, és szavainak hatása alatt állok. Amikor elgondolkodom rajta, és bűvköréből kiszabadulva hazafelé megyek, a tárgyi világban, az egész mesének hat. Mindaddig nem tudom elhinni, míg át nem élem, és magam is meg nem győződöm létezéséről.

– Nem érzem föladatomnak, hogy meggyőzzem. Történelmi példák sora bizonyítja, amikor a törzsi társadalmakban a misszionáriusok mind keményebb kényszerrel igyekeztek az egyistenhitet terjeszteni, annál kevésbé sikerült. Amíg ön le nem győzi magában az ellenállást és a kételkedést, addig nem is tud eredményt elérni. Olyan ez mint az orvos-beteg viszony. Aki nem akar gyógyulni, nem hisz a kezelőjében, bármilyen nagyszerű terápiát kap, nyomorultul elpusztul. Csak akkor nyeri vissza az egészségét, ha ő is akarja, és együttműködik orvosával.

– Ezek ismert, kétségtelenül meggyőző érvek. Volna egy javaslatom. Próbáljon a tudományára megtanítani. Ígérem, nem tanúsítok ellenállást. A foglalkozásokon közömbösen veszek részt, és önön múlik, hogy ebből az állapotból kirángatva, a maga igaza felé tud-e fordítani.

– Minek vesződjem. Az ilyen tanítvány jóval több energiát emészt, mint azok, akik lelkesen jönnek, és az első perctől kezdve együttműködnek. Nem az én érdekem, hogy ön hisz vagy nem? Hiába tömöm tölcsérrrel a gyomrába a tejfölös nokedlit, ha kihányja, mert a csirkepaprikást szereti.

– Kérem! — fogtam meg a kezét, és könnyörögni kezdtem. — Ne tagadja meg tőlem tudásának átadását.

Szabina elgondolkodott, majd így válaszolt:

– Talán megteszem. De előbb szervezzen maga köré egy csoportot, akik kitartóan eljárnak, és elvégzik a tanfolyamot.

– Nem értett meg, Szabina. Nekem sem időm, sem türelmem szervezni. Arról nem is beszélve, hogy diákként zavarna a mások jelenléte. Kinőttem már abból a korból, amikor kezünket egymás vállára téve, „hegyen völgyön zakatol a vonatot” játszottunk az ifjúsági közösségekben, ahol mindenkinek ugyanazt a nótát kellett fűjni. Velem külön kell foglalkoznia, de megfizetem. Kérjen tőlem annyit, mint egy csoporttól, megadom, ha egyszer átélem, hogyan lehet szabadon szárnyalni.

– Meggondolom.

Amikor hazafelé mentünk, a feleségem rögtön nekem támadt:

– Mit akarsz? Ezzel a csinos, fiatal hölgygel szárnyalni? Velem már nem tudsz? Majd megtanítalak, hogyan kell röpülni, csak érjünk haza!

Igen rosszat sejtettem. Igyekeztem hűségemről meggyőzni, de nőm kirántotta karját a kezemből, és durcásan pörölve lépdelt mellettem. Jobbnak láttam visszahúzódní, mint téli álmát aludni vágyó mormota, és a dolgot többé nem is említettem.

Egy hét sem telt el, amikor levél jött a fővárosból. Szerencsémre én nyitottam föl előbb a leveles ládát, és olvastam el a sámán nő válaszát. Jelezte, a nyáron néhány hétig Rárováron vendégeskedik a rokonainál, ha még kitartok óhajom mellett, reggelenként foglalkozik velem.

Nem vártam magamtól, de be kell vallanom, hogy örömet éreztem. Nem a tudománya érdekelt, hanem maga a sámán nő, akitől, ha már rá gondoltam, lebegni kezdtem. Különleges intellektuális kalandot kínált a kapcsolat. Szerettem volna fenékgig kiüríteni, és életre szólóan elraktározni, hogy akkor is földézhessen, ha már e búval bélelt vagy éppen kiüresedett világban semmi más szép emlékem nem marad.

A nyár még messze volt. Láttam magam, amint mérőszalagot vásárolok, és akár katonakoromban, amikor a leszerelést számolgattuk, mindennap egy centivel megkurtítom. Csaknem száz darabkát kell majd levágnom. A leghosszabb útnak is vége szakad egyszer, és megéri a várakozás, ha az ember célba ér.

Augusztus elején elfogyott a szalag, és óramű pontossággal jött a telefon, hogy a sámán nő vár. A feleségem minderről semmit sem sejtett. Mintha a sors intézte volna, két hétre hazautazott a szüleihez, így a tanulást tudta nélkül megkezdhettem. Másnap már

száгуldott velem a busz Ráróvár felé. A megadott címre érkezve, pontban nyolckor bekopogtam.

Szabina nyitott ajtót. Világos kék, lenge pongyolát hordott, amelyet a dereka körül széles selyemövvvel fogott össze. A ház mögött, a kertben külön vendégépület állt, ahol lakott, és rögtön ide tessékelt. Barátságos volt, mint ismeretségünk kezdetén. A bántó fények és a kint perzselő meleg elől lefüggönyözött szobába vezetett, amely értékes bútorokkal, tárgyakkal volt berendezve. Az óarany huzattal bevont heverőn lábát fölhúzva, kényelmesen elheveredett. A szembeni jókora bőrfotelba ültetett. Köztünk csak egy asztalka állt parázstartóval, amelyben borszeszlánggal faszenet izzított. Agancsból készített, bekarcolt mintázattal gazdagon díszített tartót húzott elő, és a kis csontkanállal kivett port a parázsra szórta.

Darabig várt. A szobát a fölszálló füsttől bódító jázminvirág illat töltötte be, amelytől úgy éreztem magam, mint aki kellemesen becsípett. Szabina még egy kanálnyi port szórt a pattogó, föl-föllobbanó lángnyelvekre, és mintha köd ereszkedett volna ránk, a szoba tárgyai lassanként elvesztek benne.

Ekkor dobolni kezdett. Előbb mélyen, nagyokat dobbant a fakeretre kifeszített, telerajzolt állatbőr. Olyan volt, mintha távoli mennydörgés érkezne, amely később, a vihar közeledtével egyre erősebbé válik; fölgyorsul, és mind magasabb hangon dőbög. Szabina teste fölegyenesedett; mint árny a falon nőni kezdett, és valamennyi porcikája megfeszült. Éreztem, hogy a dob ritmusát átveszi a szívverésem, vele lüktet a pulzusom, halántékomban zúg a vérkeringésem. Akaratlanul követve fölálltam, és gyorsuló ütemben forogni kezdtünk. Előbb a fejem, majd lassanként lefelé haladva az egész testem egyre könnyebbnek éreztem. Talpam szinte elvált a szőnyegtől. Ekkor megfogta a kezem, és rám szólt:

– Röpüljünk!

Ebben a pillanatban fölemelkedtünk. Ő szállt elől, engem pedig maga után húzott. Láttam, ahogy lobog mögötte a köntöse, és mint egy elefántcsontból művészi finomsággal kifaragott szobor, kirajzolódik belőle rózsauvegként áttetsző teste. Kezem a tenyerébe tartotta, de nem éreztem. Vágyakozva nyúltam felé, hogy megsimogassam, de csak a levegőt fogtam. A különös, epekedő érzés néhány pillanatig tarthatott, midőn lenéztem, lekötött, amit magunk alatt láttam.

– Indiába megyünk, oda, ahol a tigrisek élnek — hallottam magyarázatát.

Utazásunk alatt nem szólt többet, hagyta, hogy gyönyörködjem, és a látványtól eltelvek. Tisztán, valóságúen látva úgy értem meg e különös élményt, mint aki a tájban halad. Bármilyen fenevad jön vele szemben, nincs félelme, mert végtelen biztonságérzet tölti el, és az a tudat, hogy semmilyen bántalom nem érheti.

Amikor kiszálltunk a magas hegyek közül, előbb ligetes erdő fölé értünk. Alant egy széles folyó hömpölygött, amely több ágra szakadt. Vize végtelen mocsaras rétbbe terült szét. A szigeteken szarvasok legelésztek, pávák sátoroztak, legyezővé nyitva színes szemeket mintázó tollaikat. A fa alatt sárgacsíkos tigris pihent. Egyik szemét becsukta, másikkal az állatokat figyelte, de nem mozdult. Olyan látványt nyújtottak, mint a teremtés utáni éden, amelyben minden élőlény békésen megfért a másik mellett. Túlán dobpergés hangja érkezett, és a bozótból egy sereg táncolva vonuló, színes kendőket lobogtató fiatal közeledett.

Integtettem nekik. Számukra olyanok lehettünk, akár a földön kívüli éter, amelyen átnéz a szemük, mert nem láttak meg bennünket. Nem tudom, meddig lebegtünk e táj fölött. Szobánkban lassanként oszlott a köd, és ismét egymással szemközt ültünk. Fáradságot, enyhe fejfájást éreztem, de az átélt különös élmény még hatása alatt tartott, és nem tudtam megszólalni.

– Jól van? — kérdezte Szabina, és letette a dobot a kerevet sarkára.

– Fantasztikus volt! — tört ki belőlem. — Erre valóban nem számítottam.

– Az első leckével csupán a beavatáson esett túl. Most elbocsátom, de reggel visszavárom.

Már a buszpályaudvar előtt jártam, amikor hirtelen az órára néztem. Észre sem vettem, hogy a nap a látóhatár másik felén jár, és lassan hanyatlani kezd.

– Te jóságos ég, hiszen késő délután van — motyogtam. — Hol telt el majd egy teljes nap?

Éjszaka mély álomba zuhantam. Másnap reggel úgy ébredtem föl a fal felé fordulva, ahogy előző este lefeküdtem. Csillapíthatatlan izgalom és vágyódás fogott el Szabina után, ezért korábbi busszal utaztam, és a fölös időt kirakatok előtti ideges sétálással töltöttem el. Csöngetésemre elektromos visszajelző nyitotta meg a kaput, és már futottam is a kerti ház felé. A sámánzó változatlanul a kereveten pihent, majd a bőrfotelban helyet kínált. Szót sem szólt. Szemét félig behunyva, befelé figyelt, mintha ott sem lennék. A parázstartó ismét fölizzott, a kellemes illatú füst bejárta a szobát.

– Készen áll egy afrikai vízi utazásra? — kérdezte Szabina, és elővette a dobot.

Amint a bőr rezegni kezdett a rezonáló kereten, olyan érzésem volt, hogy — akár az erős ultrahang — apró darabokban lerázza testem, amelyet ismét elhagyok, és a sámánzóval kéz a kézben szállok. Mintha nagy madár volnék, kiterjesztettem a szárnyam, de mozdítanom sem kellett, mert egy kellemesen langyos légáram elkapott, és vitorlázva vitt mind följebb, egyre messzebb.

Elbűvölő tájak suhantak el alattunk. Egyszerre kerek, mély tó fölé értünk, amelyet talán meteor becsapódása keltett évmilliókkal ezelőtt, és mint a hattyú, lábunkat fékezőleg előre tartva, a fölszínére ereszkedtünk, csöndben lehuppantunk. Néhány hullámgyűrű futott a part felé, és a víz kisimult. A környéket egyforma nagyságú, sudár törzsű fák szegélyezték, amelyek hol a tó, hol a part felé hajladoztak. Ruháink átáztak, lassan merülni kezdtünk.

Káprázatos világ fogadott, amint egyre mélyebbre süllyedtünk. Titokban még fölnéztem. A nap sugarai nyalábokban áttörték a víztükröt, és idelent, akár bojt a zsinór végén, szétfoszlottak. Kellemes kék fény szóródott szét körülöttünk, amelyet semmi sem zavart meg. A mellettünk elúszó halak szentjánosbogaraként néha fölillantak, de ahogy a végtelen mélyből jöttek, a semmibe tűntek.

Amikor lepillantottam, nem láttam a tó fenekét. Mintha az alulról fölszálló éjszín feketeség végtelen csigalépcső lenne, amelyen lassan forogva mind mélyebbre ereszkedtünk. Ezernyi gondolat és érzés kavargott bennem, de úgy éreztem, hogy ezek nem az enyéme. Úgy tetszett, belelátok egy másik személybe, aki e feneketlen tavon keresztül föltárta magát. Jó volt benne úszni, mert biztonságot nyújtott. Ott lebegtünk a fölszín és a mély között, mint a bűvárharang, kellő mennyiségű levegőbuborékkal. Mindenről megfeledeztem, és befogadtam mindazt, amit e víz alatti világtól kaptam.

Nem tudom, meddig lehettünk odalent, de egy erős áramlás fölfelé sodort, és kilökött bennünket. Ismét szálltunk. Láttam a hegycsúcsot, amelynek kráterében a tó nyugodott. Amikor a fotelben magamhoz tértem, most nem éreztem fejfájást, csak a tagjaimat béklyózó fáradtságot, amely Szabina érintésére, amikor kezét nyújtva fölsegített, azonnal elmúlt.

– Kitalál, ugye?

Amint mentem kifelé, újra végignyúlt a kereveten, és köntösét gondosan eligazgatva, betakarta magát.

– Akkor holnap... — motyogtam neki, de nem felelt, csak egyetértően bólintott.

Hazafelé botorkáltam az ismerős utcákon, amelyek e késői órában már kihaltak. Gondolkodóba estem.

– Vajon mit szólna a feleségem, ha tudná, hogy egy másik nővel csodálatos utazásokat teszek; aki nagy bánatomra nem közeledik hozzám. Beérjük azzal, hogy fogjuk egymás kezét, suhan alattunk a soha nem látott, mesés táj, amelyet megálmódni is képtelen volnánk. Mindegy, mit gondol, csak ennek a különleges kalandnak soha ne lenne vége. Mit is mondhatnék bárkinek? Azt, hogy jártam az édenben, és az égből pottyanva fürödtem egy tengersizemben? Ki hinne nekem, ahogy eddig én sem hittem a csodatévőkben. Csak Szabina kerülne hozzám közelebb, hogy kinyújtott kezét ne csupán megfogni, hanem simogatni és csókolni is hagyná; látnám könnyű testét, amint kilép lehelet vékony csipkái közül. Világokon röpül vagy úszik át, hogy végre elérjen, majd karjaimba fonja teljes valóját. Lemondanék már a szelleméről, csupán a testét megkaphatnám és magamhoz szoríthatnám. Nem hiányozna többé ábrándos utazás. A kerevetre dőlve mint két patak egymásba ömlenénk, hogy közös folyóként tovább hömpölyödjünk az óceán felé.

Álmomból a fölkelő nap első sugarai ébresztettek. Az esti ábrándozást feledve, rohantam a buszhoz, hogy az izgalommal várt újabb csodás utazás reményében, minden méterrel közelebb kerüljek Szabinához. A varázs ott várt rám a füstölőtől illatos félhomályban, a meginduló dobpergés közepette, a levegőben szállongó fekete hajfürtök alatt, és már emelkedtünk a felhőkön át, a Himalája felé.

Elmaradtak alattunk a virágoktól tarkálló mezők, majd a távolban megpillantottam a tájból kiemelkedő hegyet, amelynek csúcsán mint tengerparti szirt fölött, egy világító toronyban vércsöppként vöröslött a fény. Nem lebegtünk tovább. A hegy lábánál sziklát értünk, és másztunk a tető felé. Nem használtunk kötelet, csákányt. Az óriás könnyedén hagyta meghódítani magát, még pihegnünk sem kellett. A kövek puhák, simák voltak, és úgy adták meg magukat, mintha hangyaként kapaszkodnék egy csupasz testen fölfelé.

Odalent még fák, cserjék és bokrok állták utunkat, amelyeket kerülgetve följebb értünk. Kissé megpihentünk, és lassanként kitérült alattunk a világ. Áhítattal néztem ezt az újabb csodát. Félúton jártunk, de már messze láttunk; szemem mégis az üregekbe búvó fürge gyíkokat, a sziklákon fészkelő madarakat vette célba, amelyek mind-mind e hegyből éltek, ahogy anya táplálja testéből gyermekét.

Egy hang szüntelenül azt suttogetta, „tovább, tovább”, és megújuló erővel addig haladtunk, míg fönn álltunk a torony kilátóján. Többet nem néztem vissza, csak fölfelé pillantottam, ahonnan, akár szirtről a szirének zenéje, hang szállt, hívogatott, mintha egy új világ kezdődne, amely a most átélt élményeket is fölülmúlja. A toronyban a fényt egyre erősebben fejlesztettem, hogy reflektorként használjam, majd az ég felé fordítva, eddig föl nem fedezett tartományokat világítsak be. A szál fölizzott ujjam alatt, még nagyobb világosságot vetett, és tűzként égetett. Fölöttem a másik horizonttal már nem törődtem, csak hagytam, mint lámpába esett bogár megpörkölődjem.

Ekkor éreztem, hogy a sámán nő visszaránt. Súlyos kőként alázuhanok, majd zúzódás nélkül a puha bőrfotelba huppanok. A dobszó elhalkult és elveszett a szoba vastag kárpitjai között.

Szabina megszólalt:

– Túl messze merészkedett. Addig ne önállósítsa magát, amíg a tudományt nem birtokolja. Maradjon mindig velem, és kapaszkodjon, hogy segíthessem. Ha nem álltam volna ön mellett, elhamvad a saját maga által gerjesztett tűzben.

– De jó is lett volna! — szakadt ki belőlem. — Nem a láng fájdalmas pusztítását éreztem, hanem kellemes melege hatott át.

Szabina kissé elmosolyodott, de határozottan rám szólt:

– Most már távozzék.

Kissé megszegyenülve kullogtam haza, de nem a pillanatnyi kudarcra gondoltam, hanem arra, milyen fantasztikus utazásokat éltem eddig át, és milyen csodák várnak még

rám. Nem is csalódtam. Másnap reggel, amint a bódító füst a levegőbe emelt, újra röpdülni kezdtünk, de most a Grand Canyon felé. Fogalmam sincs, merről közelítettük meg a földrészt, az Atlanti- vagy a Csendes-óceán felől. Talán átaludtam a hozzá vezető utat, egyszerre csak meredek, lekopott sziklák fölött lebegtünk, amelyeket fölfelé meredező szőrzetként szálkás erdő koronázott.

Nem kellett kötél, és nem volt kőbe vágott lépcső. Akár a tollpihe az örvénylő légtérben, lassan kerengve ereszkedtünk két meredek sziklafal között lefelé. Évmilliók kiálló száuruszbordákkal rétegződtek alattunk, és mintha szülőcsatornában lebegnénk, a sziklából kivált, és megszületett az ember; egy indián arca volt, aki a varázsló teljes díszében pompázva csatlakozott, majd suhant velünk. Bölénycsordák vágatását hallottuk alattunk. Csontjaik kilátszottak a kövek repedései közül, de ember nem üldözte, csak farkas követte mozgásukat.

Közben egyre mélyebbre ereszkedtünk. Amikor fölpillantottunk, az égnek csupán kis szeletén át tükröződött be a nap, hogy fényt vetve elmúlt korok különös titkára, találkozzunk a sárkánygyíkokkal. Amott a farka békésen legelt, a másik vadászott, ha támadtak vagy menekültek lépéseik nyomán dübörgött a föld.

Alattunk karnyújtásnyira kanyargott a sebes vizű folyó, amely sziklákat görgetve jött, és zabolázatlanul vágatott tova. Indultam felé, hogy megmártózzam, de az indián varázsló visszahúzott.

– Ne fürödj belé — mondta —, olyan ez a víz, mint az alvadt vér, ha megérinted, beleragadsz. Rabja leszel, és vágyad többé nem ereszt. Elmerülsz, soha többé nem találsz vissza. Ne fürkészd az élet e nagy titkát, megfajtását a természetre.

– Úgy tudom, ti varázslók lehetőséget kaptatok tudományotokkal a rejtelmekbe való bepillantáshoz. Szellemeikkel találkoztok, és állatok nyelvén szóltok.

– Van egy kapu, amelyet csak látunk, de soha föl nem tárunk. Akkor nyílik meg előttünk, ha e világba nem térünk többé vissza...

– Itt az idő — szól közbe a sámán, aki mindeddig türelmesen hallgatott —, hogy az utazást befejezve, végleg haza menjünk.

Az indián varázsló úgy vált le rólunk, mint fél oldalára billentett repülő, amely irányt változtatva elhagyja kötelékben szálló társait. Még láttam, hogy mozgott a szája, és mondott valamit, de már nem értettem, csak integettem. Hirtelen emelkedni kezdtünk, és a szurdok eltűnt alattunk.

– Ébresztő, uram! — rázogatta Szabina a vállam. — Ne itt aludjon, hanem otthon.

Mintha most születnék egy kellemes, meleg, boldog világból, hirtelen hideg, ellenséges környezetbe kerültem, amikor a tudóm újra megtelt friss levegővel, akár a magzatmázás csecsemő a szülés lucskától nedves lepedőn, fölzokogtam.

– Minek jöttünk vissza? — kérdeztem szemrehányón. — Sokkal jobb volt odaát, mint itt.

– Nem tanítom tovább — válaszolta Szabina. — Ön felelőtlen, és élvhajhász. Magát pusztítaná el, ha teljesen átadná a tudományomat.

– Itt hagyna félúton, az igazság és a valóság között? Vártam, egyszer majd elvisz a szerelem birodalmába is, ahol Seherezáde, hurik, nimfák vagy hetérák mutatják meg az igazi szerelmet, és végre megajándékoznak földön túli gyönyörrel.

– Akkor ön nem tanult semmit. Mit gondol, hová vitt az utunk eddig? Gondolja csak végig?

– Ligetek, sziklák, tavak, víz alatti rétek, virágos mezők suhantak el alattunk.

– Amikor Indiában jártunk, belém pillanthatott, mert föltártam egész éneket. A tigrisben láthatta az ember szunnyadó természetét, amely gyilkos fenevaddá változhat, ha üldözik vagy éhez. A szétterülő mocsár a kényelmet és lustaságot, a szarvas a prédaként

élő, kiszolgáltatott halandót, a páva a magát kellett, gazdagságával ékeskedőt; és a táncoló fiatalok az élet minden szépségére vágyó embert jelezték. Mindent megkapott, amit csak test és lélek kívánhat; mindazt, amire a szerelmesek vágnak. Belefürdött az agyamba, válogathatott volna az értékek között. Csakhogy az emberek nem veszik észre, hogyan suhan el rakott tálként mellettük az élet. Nem a valódi értékei, hanem külsőségei után kapkodnak. Önök úgy gondolják, a szerelmet csak a vágy kelti, és ennek a test a hordozója, pedig nem a szerveink, hanem gondolataink sugallnak. Az igazi szerelem olyan, akár az alkotás. A tollat a kéz vezeti, de amit leír, azt az ész diktálja. Nem azé a szerető, aki a testét elnyerte, hanem aki önként megkapva a lelkét is birtokolni tudja.

– Akkor egy élveteg, üres porhüvely vagyok? — kérdeztem megütközve, szomorúan.

– Nem állítanám határozottan, hiszen utazásaink alatt nem a testével szállt, de az eszét sem használta.

– Az afrikai tó mi volt?

– A szemem az a tiszta tengertó. Az ember lelkének tükre, amelybe hagytam, hogy behatoljon; mind mélyebbre merüljön, és eljutott a szívemhez. Nem hallotta, hogy dobogott? Nem vette észre, lámpásként a sötétségben, miként villantott föl kétségbeesve újabb érzelmeket? Nem, ön a következő révülésnél újra csak a fölszínre jutott. Hegymászóként kapaszkodott Himalája-mellem csúcsára, hiszen a legtöbb embernek csupán a külvilági horizontra van igénye; nem tudja, hogy látóképessége véges, és nem vetekszik a harmadik szemmel, amely csak úgy nyílik meg homlokunk közepén, ha befelé pillantunk; mert akkor nemcsak nézünk, hanem látunk is.

A bőrfotelban lassan összezsugorodtam; eltűntem mint a kíméletlen mosásban összement piszkos rongy. A lecke, amelyet igazán nem a közös utazásaink során, hanem most kaptam, letaglózott. Szörnyű gyanúm támadt, amikor a sziklahasadékra gondoltam, és a végső kínszenvedés előtt, immár félve kérdeztem:

– Mi volt a Grand Canyon?

– Amikor sikertelen tanításomon gyötrődve, látnom kellett, hogy ön mit akar, segítségül hívtam egykori tanítómesteremet. Közösén próbáltuk kalauzolni. Elvittük a női test legrejtettebb zugába, amely annak tárul föl igazán, aki az emberi értékekből már minden mást gondosan elraktározott. Csakhogy ön az egész létből csupán erre, semmi másra nem vágyott. Ezért megmutattuk, meddig hatolhat, s ahol valódi értelme, a termő élet mint kalászban a mag keletkezik, majd beérik; a végső beteljesedés, és tudományunk fölismerése előtt visszafordítottuk. Lehet, hogy pillanatnyilag vágya betelt, de értelmet nem kapott.

Karom kétségbeesve tártam felé, hogy a körülöttem kiüresedett, csontomig fagyossá merevedett világban kapaszkodót találjak; és lúdbőrössé válva, vacogva megkérdeztem:

– Mit tegyek?

– Menjen haza. A felesége már a sámánfa ágán levélként ülve várja. Kapaszkodjon föl hozzá, ne csak ölelje, tanulja meg szeretni is.

SÍRIG HÚEN

Gyermekkorom óta adtam magamra. Borotválkozás közben sohasem álldogáltam átszellemült arccal képemet bámulva a tükör előtt, de tudtam, több fokkal csinosabb vagyok az ördögnél, tehát partiképes. Ezen a napon is hosszan ápoltam a testemet. Fölvettem a legszebb öltönyömet. A legdrágább virágokból csokrot kötöttem a sarki árusnál, és elindultam a barátnőmet megköszönteni. Harmincadik születésnapját ünnepelte.

Amikor becsöngettem, édesanyja nyitott ajtót. Kedvesen betessékelt, és a nappali szobában szépen megterített asztalhoz ültetett.

– Már vártuk — mondta. — A férjem még nem jött haza, de Enikő rögtön itt lesz, csak az ön kedvéért még szebb akar lenni, mint máskor. Közben tölthetek? Finom kisüsti pálinkát kaptam a gazdától, aki a tejet hordja. Vagy inkább konyakot kér?

Az asszony vidáman és megállás nélkül beszélt, de csak eddig tudtam követni. Ahogy szavai agyamba nyomultak, rögtön kikapcsoltam. Enikőre gondoltam, aki az utolsó igazításokat végzi a ruháján, és az anyja mögül úgy bújik elő, mint nap a felhők közül.

Néhány pillanat múlva valóban ott ragyogott előttem. A bútorokat kerülgetve libeggett át a szobán, mintha pár nélkül keringőzne. Érett korát meghazudtolóan fiatalos volt, akár egy fruska. Haját még mindig két ágra fonta, egyiket a mellére, másikat a hátára eresztette. Pillanatra a térdemre ült, és ajkunk leheletnyi érintéssel összecuppant, de már forgott is tovább. Hozta a művészi igényvel fölrakott hidegtálat, és a következő szavak kíséretében letette elém:

– Engedd, hogy kényeztesselek.

Tányéromra szedte a legfinomabb falatokat, miközben hazajött az apja, és átöltözés után rövid időre csatlakozott hozzánk. Amíg dúskáltam a sok földi jóban, az öreg válogatás nélkül bekapott néhány falatot, majd fáradtságára panaszkodva, feleségével együtt visszavonult.

Enikővel magunkra maradtunk. Néhány percig szó nélkül ültünk egymással szemben, és addig soha nem érzett, puha, meleg csönd ereszkedett ránk, mintha vecsernyei áhítatra készülődünk volna. A lány ismét a térdemre ült. Hajfonatait a két fülem mögé vezette – mintha ezek kötélerezető csigák lennének —, és midőn a gazda a kocsi elé kötött lovakat a gyeplővel fogja vissza, fejemet húzni kezdte velük az arcához. Amikor orrunk összeért, és tekintetünk egymásba merült, nyugodt, de szenvedélyes hangon megkérdezte:

– Szeretsz te igazán engem?

– Hogyan kérdezhetsz tőlem ilyet? Tudod, már a gimnáziumban kiválasztottuk egymást. Elfelejtetted volna, amikor szünetre kicsöngettek, vittük az uzsonnákat, összeraktuk, és közösen ettük meg?

– Moziba, színházba, hangversenyekre, később bálba és partikra is együtt jártunk — folytatta Enikő az emlékezést. — Nem lehet azt mondani, hogy nem örültünk egymásnak. Mások közelíteni sem mertek hozzánk. Az egész város úgy könyvelt el bennünket, mint akik összetartoznak. Majdnem két évtizede közösen rójuk a körülöttünk lévő, elembertelenedő világot, amelyben magunk vagyunk az egyetlen, meleg partszakasz, ahol biztonsággal kiköthetünk. Nem panaszkodhatom, hogy gondjaimmal segítség nélkül hagytál, de ennyi év után, és az én koromban jogosan megkérdezhetem, mi a szándékom velem?

– Becsülni, imádni téged. Oltárom vagy, akit elhalmozok a kertek legszebb virágaival. Leborulok szépséged, kivételes jóságod előtt, és óva tartalak mint szent ereklyét.

– Csakhogy többre vágyom. Férjhez kellene már mennem, de te lekötés, és közben az évek, mint gondatlanul elejtett karikagyűrű, visszakotorhatatlanul az ágy alá gurulnak.

Családot szeretnék végre. Még kellő időben átérezni az anyai érzést, gyerekeket nevelni, aggódni és gondoskodni.

– Naponta várlak a munkahelyed előtt. A portás már barátjaként üdvözl. Karon ragadlak, és viszlek mindenhova, ahol csak kedves neked.

– Én meg csak várlak, várlak, hogy egyszer majd az enyém leszel, és az életünket közösen tervezgetjük tovább. Szüleim öregednek, unokázni kívánnak. Apám mind rosszabb állapotban van, egyszer csak váratlanul úgy hagy itt bennünket, hogy meg sem sejtette a jövőnket.

Közben kivettem a bőlés tálból egy szelet édes ananászt, és finoman mozgó ajkai közé helyeztem. Enikő gyorsan leküldte a falatot, és tovább szőtte gondolatait:

– Látod, mindig csak elvicceled a dolgot. Nem adsz határozott választ, pedig végre döntened kellene a sorsunkról. Az utóbbi időben egyik munkatársam, mint hűséges terelő kutya a pásztorhoz, utánam szegődött. A büféből hozza a feketét, ha éhes vagyok, ugrik szendvicsért. Őszintén szólva, tetszik nekem. Néhány napja a liftben megcsókolt, és ekkor valami olyan forró érzés öntött el, ami ismeretlen belső vágyként már tizenéves koromban égett bennem. Te sohasem tettél ilyet velem. Még egyszer kérdezlek, szeretsz te engem?

Enikő szavai megijesztettek. Eddig úgy éreztem magam mellette, mint aki biztos úton jár, és végül mégis kifut a talaj a lábam alól. Zavaradottan néztem a padlóra, miközben a lány leszállt a térdemről, és visszaült az asztal másik oldalára. Miután nem kapott azonnali választ, így folytatta:

– Meg kell mondanom, tegnap megkérte a kezem, de még nem bíztattam. Tőled függ, hogy közeledését elfogadjam.

– Annyira váratlanul ért a bejelentésed, hirtelen nem is tudok mit mondani. Kérlek, adj időt, hogy mindent rendezek magamban.

Még néhány udvarias, de kesernyés mondatot váltottunk, és a pazar vendéglátás után, az illem szabta szabály szerint még maradtam, de amilyen gyorsan csak lehetett, elköszöntem. Enikő a kapuban a karomba kapaszkodott. Egy darabig még próbált tartani. Fájdalmasan megdobbant a szívem, de pontosan nem tudtam, ez a fojtó érzés mitől kerített hatalmába, ilyenkor mit kell tennem.

Hazafelé menet szédülten néztem az égre, ahol a hideg szél gyorsan kergette a fekete fellegeket, amelyek szétrongyolódtak, és mint mozdulatra a koldus bőre a lyukas kabát alól, néhány csillag pillanatra áttűnt.

– Istenem! — fohászkodtam nagyot. — Kérlek, adj valami jelt, amelyben bízhatom. A házasság nem útra szórt ingyen krajcár, nem lehet azt elkapkodni. Enikővel hűségesen kitarottunk egymás mellett. Ez a kapcsolat jó volt így is. Miért kell rajta változtatni? Szabad-e formái kötöttségekkel megrontani, hogy lassanként színét veszelve, ócska ruhaként megfakuljon?

Az eső megeredt, és csöppjeit a mind erősebb orkán — akár az érdes homokszemeket a fövenyről — fájdalmat keltve az arcomba sodorta. Gondoltam már arra, megnősülök, de valahogy a tett elmaradt. Úgy voltam, akár az öreg gazda, kint a tó partján, akitől elvették a földjét, és roskadozó viskójából költözni akart. Egy lópokrócba már mindent összeszedett, és batyunak átkötve csak föl kellett volna dobni a kocsira, fölülni a bakra, majd a városba vezető úton hazafelé nógatni a lovakat, de ezt a pillanatot mindig elodázta. Székében napszám mereven ült. Már maga sem tudta, mi végre van itt; családja lassanként elfelejtette, és a romos épületben egyszer rádőlt a fal.

Mindennap változatlanul vártam Enikőt, és együtt sétáltunk a folyó parton, át a hídon, az új városrészbe, ahol lakott. Akár azelőtt, most is beszélgettünk a legutóbbi tárlaton föltűnt tehetséges festőről, vitakoztunk a rosszul rendezett színdarabról, az

amerikai Hubble űrexpedíció újabb szenzációs felfedezéséről. Ő többet nem tett említést a házasságról, én pedig erről képtelen voltam beszélni. Gátlásomat magam sem értettem.

Kellemes nyári délután bágyasztott, amikor először történt, hogy Enikőt hiába vártam. A munkahelyéről már mindenki távozott. Megkérdeztem a kapuőrt, nem látta-e őt? Megdöbbenve hallottam, egy kollégájával korábban távozott. Miután hazaértem, azonnal telefonáltam, de a kagylót az anyja vette föl, és azt válaszolta, hogy a lánya még nem jött haza.

Néhányszor megismétlődött a dolog, és rájöttem, hogy Enikő többé már nem vár engem. Levelet írtam neki: kapcsolatunkat szerettem volna tisztázni. Válasz erre sem érkezett. Néhány hét múlva elhatároztam, fölkeresem, és ha nincs otthon, addig várom, míg meg nem érkezik. Szerencsém volt, mert ott ült a nyitott ablak előtt háttal, gyönyörű haját a beáramló langyos szél fürtönként meglobogtatta. Ajtót nyitott. Halovány arcát a nem várt találkozás nyakig vörösre festette. Le sem ültetett, csak az előtérben beszélgettünk.

– Te már nem szeretsz? — szögeztem neki rögtön a mind nyugtalanítóbb kérdésemet.

– Még mindig szeretlek — felelte.

– Akkor...?

– Férjhez megyek.

– Kihez?

– Sándorhoz. Lassan fél éve már, hogy együtt járunk, de te észre sem vetted.

– Nem említetted.

– A születésnapomon világosan beszéltem a szándékaimról.

– Nem bírnám elviselni, hogy a másé legyen.

– Ne légy önző; különben is éppen elég időd volt arra, hogy dönts.

– Ezt az egész dolgot még jóvá lehet tenni.

– A két család már az esküvő napját is kitűzte.

– Az időpont maradhat, de párcserével. Elhatároztam, hogy feleségül veszek.

– Terhes vagyok.

Ebben a pillanatban úgy éreztem magam, mint az a kakas, akinek rosszul vágják el a nyakát, és még élve nyomták a forró kopasztó vízbe. Nem emlékszem már, a leforrázás után hogyan értem haza, de nem is a bőröm égett, hanem az egész belsőm, mint akiben meggyulladt a szesz.

Másnap beteget jelentettem, és egész nap fekvé maradtam. Igyekeztem átgondolni eddigi céltalan életemet. Addig fontosnak ítélt események kiperegtek a lyukas szitán. Csak Enikő arca maradt fenn, de olyan távol lebegett, akár az első világháború poklában reménységet keresőknek a felhőre vetített Mária-kép.

– Ki segít nekem? — fordultam zokogva hasra, és fejem kétségbe esve fúrtam a párnába.

A magány előbb csöndként dobolt a dobhártyámon, majd az agyamban, belefészkelte magát a szívembe, és többé nem szabadultam tőle. Járkáltam a közös régi helyekre, moziba, színházba, kaszinóba, ahol csak korábban megfordultam Enikővel, de sehol sem találtam. Juhász Gyula japános verssorai jutottak eszembe:

*...a régi helyet, kedves ne keressd meg,
Ó mert a múltba vissza nincs kapu.*

Ettől még inkább elárvultam, és mint a tolvaj, aki figyel, hogy a lopás tervezett színhelyén mikor nincsenek otthon, az esküvőkor elmentem a városháza elé. Elbújtam a

gratuláló tömegben. Sebzett tekintettel néztem, hogy egy ismeretlen, erőszakos fiatalember miként viszi el tündöklő, de arcán szomorú árnyékot leplező szerelmemet.

Talán újabb év is eltelt, amikor ismét az emberek elé mertem jönni. Midőn az utcára léptem, napokig úgy éreztem, mindenki engem néz, mert arcomon ott van a szerencsétlen fájdalom kitörülhetetlen bélyege, amely másokat derűre fakaszt, és közben szüntelenül így kiáltanak rám mutatva:

– Nézzétek, itt van egy álmodozó balek, aki megtalálta kedves gerlicéjét, és hagyta elrepülni.

Szerencsére a mindennapi küzdelem meglehetősen lekötött. A levéltárban ismeretlen föladatokat kellett megoldani, amelyek valamennyi energiámat lekötötték. Már nem várt senki, ezért nyugodtan túlórázhattam, beletemetkeztem a munkába. Szinte észre sem vettem, hogy egy munkatársnóm időnként szalvétába rejtett, gondosan elkészített uzsonnát rak elém. Nem beszélt; egy árva szót sem szólt hozzám, csak nagy barna szemével simogatott, és amikor hazafelé ballagtam, mellém lépett, majd karon öltött. Olyan természetesnek hatott, mintha Enikő volna, hiszen benne most is az ő mind légiesebb arcát láttam elmosódni.

– Tudod te egyáltalán, ki kapaszkodik beléd? — kérdezte egyszer szomorúan. — Észre sem veszed, merre járunk. Magammal húzhatnálak akár a vágóhídra is.

– ...akár a vágóhídra is — ismételtem gépiesen, hogy mondjak valamit.

Így jutottunk hamarosan az anyakönyvvezető elé. Ez a cselekedet számomra csak a szenvedésem meghosszabbítását jelentette, de már nem volt erőm védekezni, kitérőket keresni, elutasítani. A könnyebb ellenállás irányába sodródtam, mint az ormótlan szikláról lezúduló víz, amely még nem tudja, mekkora dörrenéssel ér az alatt kivájt medrébe.

Enikőt évekig nem láttam, nem is hallottam róla. Fogalmam sem volt, mennyit változott közben. Bennem ugyanabban a pillanatban tapadt meg örökre az arca — ahogyan fotós villanójának fényében a portré rögzül a filmre — mint amikor legutoljára láttam a nászmenet élén elsietni.

Közben második gyermekünk is megszületett. Feleségem odaadó anya volt, munkája mellett minden energiájával családjának élt. Természetes volt, hogy minden reggel ágyam mellé készítve találtam a tiszta fehérneműt. Hétféteken pedig, míg a tévét bámultam, ő verítékezve takarított, mosott, ételt készített, és a gyerekekkel játszott. Soha sem tett szemrehányást. Olykor kérte, jó lenne, ha kissé arrébb fordulnék, míg kicseréli alattam az ágyneműt. Gondoskodása néha már kínos volt, de nem szóltam, nehogy fölébresszem a benne szunnyadó lázadót, aki pillanat alatt fejemre gyújtja az egész világot.

Ebben a langyos dagonyában szüntelen táplálkozott szívemben a remény, hogy egyszer azon a napon ébredek föl, amikor Enikővel utoljára még együtt voltunk. Minden más csak álom lesz, egyedül ő a való, akit kézen ragadok, és gépmadárra ültetek. Szállunk ismeretlen partok felé, majd ketten leszünk, és nászutunk alatt csodálatos, saját világot építünk.

Történt, hogy a főnököm elküldött a másik levéltárba, ahol közös kutatásunkról kellett tárgyalnom. Úgy gondoltam, ezt a föladatot fél óra alatt elvégzem, hiszen a munkatársaim előzőleg már jól előkészítették. Kezemben a tervvel, bekopogok a jelzett ajtón. Női hang kiált, hogy szabad. Valaki a hatalmas üvegablak előtt ül, akit ebben az ellenfényben néhány pillanatig nem látok tisztán, csak a körvonalai rajzolódni ki, amint rugóként föl pattan. Hozzá lépek, és a következő pillanatban, ahogy mágnes kapja el a vasat, szorosán átkarolva öleljük és csókoljuk egymást. Nem szólunk semmit. Nincs hang, csak szivárvány ragyog lelkünkben az özönvízszennedés után, és mint Jákob a létrafokon, fölfelé törünk rajta.

Nem tudom, mi történik velünk. Hirtelen valami ismeretlen, rettenetes erő születik bennünk, amely fölénk kerekedik, és többé nem vagyunk önmagunk urai. Összetapadva, hogy többé ne férközzék semmi közénk, rohanunk az utcán a szemközti szállodába, és az ajtóra kirakjuk a *Ne zavarj* táblát. Nincs időnk az ágyig elérni, letépjük ruháinkat, és az egymásra találás lázában bíborba öltözik a testünk. Csak az élni vágyó küzd úgy a hullámok között, ahogy a ránk szakadt gyönyörben úszunk; testünkbe-lelkünkbe vágyainkból föltöltődött, feneketlen szeretetében fürdünk. Ezernyi virágsziromcsókból szótt közös lepelbe burkolódzunk. A másokkal töltött, be nem teljesült szeretkezést végtelen, hatalmas dalba összpontosítva, egymásba átöntve, a boldogságban túlhevülve fölrobbanunk, és a szeretet ragyogó szilánkjai megtöltik a lelkünk.

A körülvevő, haldokló, jeges világban végre forró gejzirként tör föl belőlem:

– Enikő!

Amikor a föld alatt gőzzé alakult, hévízü forrás néhányszor még a magasba lövellt, körülöttünk minden elcsöndesült. Enikőt simogattam, aki az elmúlt évtizedben fölvelt magára néhány kilót, és lányos vonalai érett asszonytestté formálódtak. Amint gyönyörködtem benne, mint kiszúrt léggömbből a gáz illan, számon kiszállt a gyötrő kérdés:

- Szeretsz-e még?
- Minden szeretkezésnél téged öleltelek.
- Nőm helyett szüntelenül arcodat láttam.
- Amikor ő hozzám ért, a te kezéd egykori melegétől vált forróvá a bőröm.
- Istenem, mit vesztítettünk...
- Ezt igazán egy nő tudja.
- Megkoplaltuk ezt az egyetlen héjanászt.
- Ujjaid orgonasípként örökké zengik majd bennem a szerelem oratóriumát.
- Kezdjük el újra együtt.
- Közös fát neveljünk.
- Lábamból gyökeret eresztek.
- Derekamról törzset nevelek.
- Karomból ágak fakadnak.
- Fürtjeimből rügyek pattannak.
- Többet senki, semmi nem állhat közénk.
- Sírig hűek maradunk...

A kimondott szavak izzottak, de lassanként súlyukat vesztették. Enikő elgondolkodva, homlokát összeráncolva, szinte bizonyosággal így beszélt magának:

– Családom van. Fiam most készül az esti sakkversenyre.

– A feleségem pedig már föltálalta a meleg vacsorát, és idegeskedve, szüntelen az órát nézi.

– Mi lesz velünk?

A mindent fölőrlő fájdalom kötéláncot járt idegeink hajszálhúrjain. Közben elrendeztük a szőnyeget. Lassanként és szégyenlősen fölöltöztünk, majd megindultunk a kijárat felé. A fakuló álmom szivárványhídján lépdeltünk. Ahogy más-más irányban haladtunk lefelé, a sárga narancsá, majd vörössé, a lila és zöld pedig kékké változott. Utoljára még Enikő elhalkuló hangját halottam:

– Már csak a szívemmel látlak.

A színek a sötétben fokozatosan kialudtak, csupán lépteink távolodó kopogása hallatszott.

NÁRCISZ HALACSKÁJA

Napok óta egyhangúan szakadt az eső. Akváriumban éreztem magam ebben a nedves világban. Még a légzés is nehezebben ment a párás levegőben, mint amikor hét ágra sütött a nap. Lecsiszolt fogaim parázsdarabokként égtek a számban, jótékony hatású koronájukra napok óta várva. Fejem is lüktetett az előző esti vendégségben megivott lőre miatt. Ez az az állapot, amikor az embernek még az is fáj, hogy él, és meg kell mozdulnia.

Üdítően hatott, amikor végre kiderült, és fölszáradt a sár. Kerékpárra ültem, és minden cél nélkül elindultam. Ki a zajos városból, a kukoricatáblás határba, ahol csak a madarak énekelnek, és az út két oldalán az öreg eperfák levelei susognak csöndesen. Egyórás lassú kerekedés és szemlélődés után, megérkeztem a Tiszához. A gát előtt jobbra szép halásztanya állt. Itt pillantottam meg egy mandulaszemű lányt a kerítésre könyökölve. A kezében tartott nárcisz, úgy lengedezett a szélben, mintha felém integetne.

Leszálltam a bicikliről, fához támasztottam, majd a réten odasétáltam hozzá. Amint közeledtem, a kerítés mögé bújt, de nem ment el. Láttam, hogy a résen át érdeklődéssel kukucskál.

– Hogy hívnak, szép leány? — kérdeztem, de nem felelt.

Lassan fölegyenesedett. Előbb a virág jelent meg, azután világos barna haja, ovális szeme és arca. Arasznyi távolságra voltunk egymástól.

– Kitaláltam a neved — szólaltam meg ismét. — Nárcisz vagy.

– Nárcisz vagyok — ismételte szavaimat.

– Ez a nap — mutatta kezében a virágot.

– Sárga közepe az izzó gömb, a fehér szíromlevelek a minden felé áradó sugarak, amelyek bevilágítják orcádat.

– Fejem a központom.

– Fejed az egyéniséged, amelyben életed minden eseménye előre tartalékol, a történések elraktározódnak benne.

– Hajam keretezi fejem.

– Hajad a koronád. Hajszálaid fonatokba csavarodva ékei arcodnak.

– Szemem e világra lát.

– Szemed belső forrás, amely szíved melegét vagy fagyát jelzi. Csillog vagy megtörik benne a fény. Műszer, amely azt mutatja, hogyan bántak veled, és te miként válaszoltál.

– Szám az én csatamezőm.

– Szádban apró fehér rakéták ülnek, amelyekkel nászi órán húsomban robbansz, szétaprózol és elnyelsz. A vég kegyetlen, de beléd jutottam, és amíg az átváltozás be nem következik, benned élek tovább.

– Ajkam a mozgatórugó.

– Ajkad finom íve a húr, amely megpendítette érzelmeimet, és ezen a hangszeren most játszani akarok. Gyere közelebb. Miért rejtőzöl? Hol vagy? Kezem a palánkba ütközik, és szilánkja fölszántja bőröm. A deszkahasadékon át látom a nyakad.

– A nyakam talapzat fejem számára.

– Nyakad keskeny híd, amely tudatodat a szívedhez íveli. Összeköt immár, hogy eljussak életed dobpergéséhez. Ott akarok élni ebben a dobogásban, amely óramutató ketyegésével méri a mérhetetlen időt, amely áll bennünk, csak körülöttünk zuhog tovább, és eldübörögnek mellettünk éveink.

– Talán a mellem is áttűnik a kerítésen?

– Melled lövedékként robbanó hegye átütötte a deszkát, és szíven talált. Érted folyik vérem, és testeden mint oltárkövön csöppenként csurog le e forró életáldozat.

– Köldököm a telihold negatívja.

– Köldököd ősidőkbe becsapódott meteor krátere, amelyben kristálytóként gyűlik össze bordáid ívéről alágördülő veritéked. Belefürödnék, hogy tengerként elnyeljen, de inkább bárkát építetek rá, és közelebb hajózom hozzád.

– A csalitost nem látod? Azt nemcsak a kerítés, de combom retesze is zárja.

– A csalitosban már eltévedtem, mert benne az ösvények nem futnak egyenesen. Labirintusba tévedtem, amelynek kalitkás madárként vagyok foglya. De valami kivillan közülete, vajon mi lehet az?

– A halacska — válaszolta Náracsiz —, amely úszni vágyakozik.

Egyetlen ugrással átlendültem a kerítésen. Náracsiz, akár egy virágszál a réten, elterült Földanya ölében. Dongóvá válva bibéjéhez közelítettem, hogy áradó szerelmem hímporával megtermékenyítsem.

– Ússz, halacska, ússz! — kiáltotta Náracsiz.

– Mint fürge angolna, tekeregj, mert a hálomat már kivettem, és hiába ficáncolnál el tőlem, hamarosan belé tévedsz.

Halászként körbe kerítettem, és megfogtam a halacszkát. Együtt örültünk neki, hiszen a napfényben mint ezüst ékszer szikrázott. Piros kopolyúit sűrűn nyitogatta, hogy mind több oxigént kapjon. Földobta magát a fölszínre, majd újra a mélybe úszott, és elválaszthatatlanul húzott magával, míg zsákmány és halász kölcsönösen elfáradtunk a küzdelemben. Ott pihentünk egymás mellett, partra vetve, míg a folyó felől lengedező hűvös szellő meg nem érintett.

Még föl sem száradt testünk melegéből fűbe vetett nászi ágyunk, amikor a halásztanya felől Náracsiz apjának kiáltásai hallatszottak. A lány összerezett.

– Szólít az öreg — súgta belém kapaszkodva, mint aki fél. — Közeledik az alkony, indulnunk kell a halászatra.

– Miért éppen neked, hiszen nő vagy?

– Egyetlen gyermeke apámnak, aki fiaként nevelt. Láthatod, szoknya helyett nadrágba bújtatott. A hálót éppúgy kell húznom vele, mintha legény volnék.

– Miért tűri az anyád?

– Elvitte a mellbetegség. Segítőtársnak nevelt apám. Ő ad ennem, ő határozza meg, mikor hova lépjek.

Náracsiz magára kapkodta ruháit, és amint fölvetett belőlük egy-egy darabot, eltűntek női bájai. Apjának levett rongyai lehettek. Igazán ekkor vettem szemügyre. Sötétszürke, elől slicces férfinadrágján rászáradt pikkelyek képezték a természet báltermében, a napcsillár fényében tündöklő flittereket. A nadrág szárát zsíros bakancs szárába dugta. Új korában fehér, kék csíkos, hosszú ujjú ingét végig begombolta, majd fölvette rá a feslett zakót, amelynek egyik zsebe félig leszakadva lógott. Haját csomóba fogta, és alátűrte a fakult micisapkának. Ilyen lehetett a 19. századi proletárnő, a munkás külváros szutykos telkén, amikor a gyári sziréna hívó jajgatására, éhségtől kornyadozó gyermekeit az utcán hagyva, elindult dolgozni.

Náracsiz apja már a kert alatt járt. A lány csatlakozott hozzá. Vállukon vitték a hosszú evezőt. Nyelére gyékényből font, füles szatyrot húztak, amelyből kikandikált a cserépkorsó, és az elemózsiás kendő. Szótlánul ballagtak.

Távolból követve, lopva figyeltem őket. Eloldották a fűzfához kikötött, szurkos ladikot, és az evezőket csobbanás nélkül a víz tükrebe merítve, hangtalanul eltávolodtak. A nap most ért a fák fölé. Búcsúzó sugaraiból szőtt, hosszú aranyszőnyeget borított a ladik elé, amelyen maguk után vízgyöngyöket és habcsipkéket hagyva úsztak tova. Fekete

árnyképük széttört a rozsdavörössé festődő esti hangulatban, majd a kanyaron túl mint rezgő álomkép végleg eltűntek.

Ezzel az élménnyel értem haza. Apám csöndesen kortyolgatta vacsora utáni gyógyteáját. Valamelyik javasasszonytól szerezte, ínysorvadását kezelte vele. Az utolsó korty után így fordult hozzám:

– Elmúltál húszéves, fiam, kezdhetsz magaddal valamit. Szerencse, hogy már nem ülsz anyád szoknyáján, hanem kirándulni jársz a folyóra, de ettől hamarosan fölkapik az állad, ha kiesik kezemből a szerszám. Napról napra gyöngülök, és mind nehezebb munkába állnom. Tanulj még valamit, mert az érettségiddel félúton megrekedtél.

Így kerültem akkor ősszel a messzi fővárosba. Nárcisz néhányszor talán még várt a kert alatt, de azóta sokszor lekaszálták a nászunknak puha ágyat adó rétet. Lassanként el is felejtettem, hogy valahol a világ végén, amely a térképen sincs jelölve, magányosan áll a rozzant, bogárhátú halásztanya, amelyben kinyílt egy szál Nárcisz, majd letépve, de be nem teljesülve, szomorúan hervadozik.

Évek múlva asszonnyal tértem haza messzi utamról, és megkezdtük családi fészünk rakását. Újra jártunk a Tiszára fürödni, de már nem a régi helyet kerestem. A folyó egy másik szakaszát kedveltük. Egyetlen emlék maradt meg a hajdani időből, a madzagra fűzött sulyomlánc, amelyet emberöltővel ezelőtt kaptam a halászlánytól. A konyha szögletében lógott szögre akasztva. Amikor magamra maradtam, mindig figyelmeztetett.

Midőn megrohantak a korábról föltámadó emlékek, elindultam a régi szegedi úton, hogy fölkeressem a halásztanyát. A kilométereket lassan fogyasztva haladtam. A rozsdás küllők hajlottak alattam, és a szívem egyre hevesebben vert.

– A viskó bizonyosan régen összedőlt — gondoltam —, képe csak emlékeim elcsitul tengeréből emelkedik ki. Ferde kéményéből már akkor is hiányzott egy darab, és a fészket rakó golyák messze elkerülték. Az is lehet, hogy új, korszerű épületet húztak a helyébe. Az égi jelsugárzó felé fordított tányérantenna áll a tetején, és tollas labdával játszó unokák hangoskodnak a kertben.

Csodálkoztam, amikor az útforduló után, évtizedek alkonyából a valóságban merült föl előttem az egykori halásztanya. Szinte semmit sem változott, csak a kéménye dőlt le végleg. Kerékpáromat letámasztottam, a kerítéshez osontam, mint akkor délután, amikor Nárciszt leszakítottam.

Magam is támaszra szorulva, megkapaszkodtam, de a hajdani legényként kukucskáltam be ismét a rések között. Farkasszemet néztem egy fényét vesztett szempárral, és mint a sikló pillantásától megigézett parti béka, mozdulni sem bírtam.

– Te vagy az, Nárcisz? — szólaltam meg végre fakó hangon.

– Istenem, de régen hívtott így valaki — hangzottak túlról az elhaló szavak. — Csak ő szólított így, más nem ismerte ezt a nevet. Daliás férfi volt, akivel a rét harmatában hagytuk testünk nyomát.

– Hol van már az a fű?

– Kerülj beljebb, és nézd meg. Azóta is őrzöm.

A kerítésben elmozdított egy deszkaszálat, és a kifeszített, rozsdás vezérdrót alatt átbújtam.

– Add a kezed — kérte, és elindultunk a ház felé. — Egy, kettő, három... — számolta a lépéseket, majd megállt.

Szemben egymással leültünk a fűben.

– Hová lett a nárciszod?

Az asszony benyúlt kabátja belső zsebébe, és egy gyűrött, sárga borítékot húzott elő, majd kibontotta.

– Azóta itt hordom.

– Közepéből már nem néz rám a nap. Szirmai, mint alkonyban a fényes sugarak kialudtak, sorra lehulltak.

– Mit számít az. Fejem maradt a központom.

– Fejed, amelyben egykor a jövő képe reményekkel telve született, mára csak az emlékek tárháza maradt.

– Fejem változatlan hajam keretezi.

– Hajad fonatai, hogy megvékonyodtak. Életvezetékükön át megszakadt a kapcsolat a külvilággal.

– Szemem még mindig e világra lát.

– Szemed fénye nem csillan többé, kormos üszköt vet benne a régi láng. A befelé vezető, sötétedő ösvényen át sem látom szíved, és nem tudom, hogyan bántak veled.

– Szám még nyitott a csókra.

– De rakétafogaid csorbultan már nem harapnak húsomba, apró petárdalobbanásuk csupán szavakba torkollnak.

– Ajkam még mindig a mozgatórugó.

– Ajkad ívén mint a zenélésből kihagyott gitáron, megereszkedett a húr, és mint aszalt meggy, színét hagyta.

– A nyakam még állványként tartja fejem.

– De már nem nyújtod felém szíved hídjaként, hogy róla nyugodtan ugorjak a mélybe; és benned tovaúszva, dübörgő zuhatag hangját hallgatva, ritmikus dobbanások vezéreljenek hozzád.

– A mellem...

– A melled bombája már nem robban tenyeremben, hogy ezernyi szilánkjával sebezze éltem. Oltárköveden sem folyik vérem, hogy termékenyítő áldozat váljon belőle.

– Köldököm tavából mint mélybe merült lámpásból, még mindig fölragyog a hold.

– Köldököd tava, amely egykor életteremtő meteor becsapódásából keletkezett, és verítéked kráterévé kerekedett, kiszáradt; partján hagyva a sókristályokat, amelyek nem sziporkáznak többé.

– Talán arra sincs már szemed, hogy alább a csalitost lássad?

– A csalitos bokrait aszály tizedelte. Ezernyi tekerdő ága nem ölel madárként fogva. Az égre röpkölnék közülük, de szárnyam már nem bírja.

– Mélyén elrejtőzött a halacska.

– A halacska partra vetve szárad. Kopoltyúi elferdültek. Talán vidra is járta, mert színe hagyott pikkelyei alól nem látszik ki más, csak a szálka.

Nárcisz ekkorra ismét mezítelenül a földre zuhant.

– Ússz, halacska, ússz! — kiáltotta.

– Már nem tekeredik utána fürge angolna, hogy halacskádat űzőbe vegye. Mint lazac az alaszakai zuhogókban, ikráit korábban lerakva, vár a végtelen átváltozásra.

Kibújva ruhámból, ifjonti halásznak képzelve magam, átkaroltam drága Nárciszom, hogy kifogjam hálómmal életem nagy harcsáját; de a hal nem ficánkolt többé, hogy a munkát érdemes lenne elkezdni. A háló is lyukas volt már, és kicsúszott belőle a zsákmány.

Csak Földanya kezdte elkészülődő testünk alatt ölet megnyitni, hogy puha fészket adjon. Hallani véltük, amint a szeretet csöndes szavával, az alant tükörképként növekvő zöld pázsiton hosszú álmodozásra hív.

ÁTVÁLTOZÁSOK

Az azon a reggelen, amikor még kis segítséggel magam tudtam tisztálkodni, utoljára fürödtünk együtt feleségemmel. Álltunk a kádban, a fejünk fölé erősített zuhany alatt, és megmostuk egymás hátát. Mindketten túljártunk életünk nyolcvanadik évén. Alaposan megfáradtunk, de még el bírtuk magunkat látni.

Gyermekeink régen kirepültek a családi fészekből, és távol éltek tőlünk. Lassanként ők is megöregszenek. Unokáink is élnek a maguk külön életét. Körülöttünk szinte mindenki elhalt. Itt hagytak barátaink, jó szomszédaink. Már az sincs, aki ajtót nyitna ránk. Naphosszat üldögélünk az ablaknál, és ha valaki ritkán elsiet a ház előtt, a félrehúzott függöny mögül figyeljük, becsönget-e hozzánk?

Rendületlenül csak a postás jár havonta egyszer. A nyugdíjat hozza. Néha a telefon is csöng. Fölhív egyik vagy másik gyermekünk. Száz és ezer kilométereken át száll a hangjuk. Érdeklődnek, megvagyunk-e még? Panaszoznak, a reuma vagy a magas vérnyomás náluk is jelentkezett, és gyötri őket. Akkor mit mondhatunk mi?

Nézem a feleségem ráncos bőrét, amint támaszkodva áll a kádban. Úgy lötyög szegényen, mintha három számmal nagyobb, hajdan kihízott ruhát hordana. Egykor feszes mellét az idő, válláról lógó tarisznyaként csüngeti horpadt hasára. Eltűntek a göbolyű formák, csak a csípőlapátok és a hosszú csontok kiugró, meszes ízületei meredeznek a felszívódó izomzat alól.

– Mit tettél, idő! — kiáltanám szomorúan, de bennem szorul a hang, és csak rekedt krakogás hallatszik a fogatlan szájüregből.

Látom, rövid pillantásokkal Petra is kutatva néz.

– *Szegény ember, de megváltozott. Midőn megismertem, a sűrű barna haja tetszett, most szinte kopasz. Széles vállai izmos karokban folytatódtak. Minduntalan öléésre tárultak, amikor csak közelébe kerültem. Most satnyuló pocakja köldöke fölé lóg, és egyre vékonyodó lábszárai reszketve tartják gyöngülő testét. Mit is várhatnék tőle két infarktus után? Összetehetem a kezem, hogy még itt van, és nem maradtam teljesen egyedül.*

– Hogy hiányozna ez az öregasszony — gondolom Petrára sandítva —, ha nem hallanám a zsörtölődését. Már megszoktam, időnként megszid, amikor elfelejték tiszta inget venni, és vizeléskor nem hajtom föl az ülőkéket. Meg is kérdezi, vajon minden vén emberrel ennyi baj van, mint velem? Ilyenkor szélesre tárva a kezem, vállam közé húzom a fejem; ki tudja ezt?

Kitámogatjuk egymást a fürdőkádból, és törülközni kezdünk. Minden hajlásnál ropognak a kopott ízületek, és váltakozva fölnyögünk. A nadrágot már csak úgy tudjuk egymásra fölcibálni, ha leülünk, vagy az ágyon végig dőlünk. Keserűen nevetünk a saját nyomorúságunkon.

– *Főznöm kellene valamit, hiszen az öregember hamarosan megébezik, de mit? Már tegnap sem ette meg a kosztját. Ha magam volnék, bizonyosan nem kínálnék az ebéddel, de a férfiak halálukig megkövetelik.*

– Istenem, csak ne jutna eszébe ennek az asszonynak, hogy kimenjen a konyhába, amikor napok óta nincs étvágyam, és látni sem szeretem az ételt. A rántás tegnap is jókora csirizes galuskákká állt össze a főzelékben, nem győztem a tányér szélére lökdösni. Milyen jó háziasszony volt valaha!

– *Korábban nagyon szerettem főzni. Amikor nagy ünnepeken még összejött a család, már napokkal előtte parázsolt a tűzbehely, és ínycsiklandó illatok szálltak a lakásban. Férjemet alig tudtam kizavarni a konyhából. Minduntalan bejött, és ha rajta múlt volna, mielőtt a vendégek megérkeznek, akár a tolvaj macska, megdézsmálja. Most meg annyit is nebéz beletömnöm, amennyitől életben marad.*

– Ahogy fekszik az ágyon, nem a hasamra, hanem a szívemre gondolok. Petra teste mindig olyan volt számomra, mint a pernye alatt izzó parázs. Elég volt ajkára csókot lehelni, hogy lánggra lobbanjon. Szerencsére nem kéréte magát, és nem akadékoskodott. Ha megkívánt, természetes módon fogyasztott el, ahogy illatos gyümölcsöt szakaszt az ember étvágyát csillapítani.

– *Imádtam vele csókolózni. Nem tudom, mi keltette bennem az élvezetet, a csiklandós bajusza, az érzéki ajka vagy megnyílt szájának forró katlana, amelyben öntudatlan állapotban elvesztem, és vörös biliárdgolyóként a rugalmas mandinerek között, gurulva, hömpölyögve ide-odaverődtem.*

– Örjítő volt Petra csupasz bőrét érintenem, amint pólusonként remegve összerándult, és látnom, amint ledobta magáról az utolsó fehérneműt. Szédülten forogtunk a puha szőnyegen, egyetlen, hatalmas ölelésben összeforrva. Amikor megnyílt a combja, már önkívületben örvénylettem csordulásig telt ölelésben.

Ekkor a nagy óra megszólalt, és elütötte a tizenkettőt. Petra megszólalt:

– *Nem vagy éhes?*

– Rád lennék, de falatonként csipegetve sem bírlak.

– *Miért vesztetted el az utolsó fogad is, amellyel még harapni tudtál?*

– Talán mert rágós falat voltál.

– *A szerelem nemcsak abból áll, hogy agyba-főbe dögönyözzük egymást.*

– Szívesen fáradnék bele most is, ha minden mozdulatomra nem nyilallna tagjaimba a fájdalom, és férfierőm nem szállt volna tova.

– *Gurulj közelebb, hogy átkarolhassalak.*

Nyögdécselve közelebb csúsztam Petrához, simogatva összefonódtunk, miközben arcom az övéhez ért. Így szenderedtünk el a félig vetett ágyon, régi ölelésekről álmodozva, megelégedve az ebédről. Mintha nagyon távolról érkezett volna, újra hallani véltem az óra kondulását. Nem tudtam, álmodom-e, vagy már ébren vagyok. Lassanként kinyitottam a szemem, és amint hozzászórtam a szoba látványához, biztos voltam, hogy fölébredtem. Eszembe jutott, együtt aludtunk el Petrával, de hiába nyúltam felé, üres volt a helye.

– *Szegény öregem jól elaludt. Úgy látszik, már a szerelem gondolata annyira kimeríthette, hogy nem győzi magát kipihenni, és nem bír fölébredni. Talán nem is baj. Rossz feleség voltam, ellustítottam a főzést, de nekem szintén jólesett a fekvés. Ilyenkor, késő ősszel korán sötétedik. Alig múlt négy óra, már este van. Odakint kigyúltak a város fényei, és ebben a kertes lakótelepi házban, a bezárt ablakok mögé csak távolról szűrnek be a közlekedés moraja. Ohyan, mintha messze állnék a parttól, és szűnyogdongásként hallanám a hullámok egyhangú locsogását.*

Hirtelen eleredt az eső, és dobolni kezdett a tetőn.

– *Ebben a pillanatban fölremlt előttem első közös, egzotikus utunk, amikor összekuporgatott pénzünekből Tunéziába repültünk egy hétre. A bazárok és karavánpiacok harsogó lármája után a szabarai csöndben éreztem először magam is homokszemnek, akét bármikor fölkaphat a szél, majd tetszése szerint tova sodorhat; és ekkor erősen belekaroltam a férjembe. Hazafelé tartva Djerba-szigetéről fölremlt a gép. Az oázis tenyérnyi sárga foltja fölül pillanat alatt a kéken sötétlő tenger fölé értünk, ahol az Európába tartó esti hajókon füzérekben gyúltak ki a lámpák, és a távolodó fekete kontinensen átéltem megannyi csodálatos élményt idézve, elsírtam magam.*

Visszaemlékezve most is sírhatnékom támadt, de táskás bőröm alatt az évtizedek már kiszáritották a könnyet. Pillantásom a páromra esett, és be kellett látnom, hogy Afrika messze, de ez a szerencsétlen test itt mellettem még létező, bár tiénékeny valóság.

– *Nem akarsz valamit enni? — kérdeztem tőle.*

– Enni? Hány óra van? — fordultam Petrához, majd az órára nézve feleltem:

– Hiszen már elmúltak az étkezési idők. Éjszakára nem akarom megterhelni a hasamat. Majd eszünk holnap.

– *Valamit csak kellene fogyasztanod, mert üres gyomorra nem veheted be a szívgyógyszereidet; arról nem is beszélve, hogy lassan úgy elfogyasz, mint a teába vetett, olvadó cukor.*

– Igazad lehet, sajnos most is szorít — mondtam neki, és a mellkasi fájdalomtól összegörnyedtem.

Petra már jól ismerte ezt a mozdulatomat, és azonnal a nyelvem alá tette a tablettát. Mire hatott a szer, feleségem megjelent egy tálcával.

– *Kedvenc ételeidet hoztam. El is daraboltam, csak nyelned kell.*

Kényszeredetten nyúltam az apró falatok után. Ebben a pillanatban mintha páncélozott kéz markolta, és szorította volna össze a szívem, a mellkasomban ismét iszonyú fájdalmat éreztem. Mint villámcsapás futott végig a bal karomban, és az újabb roham az ágyba döntött. Nem vesztettem el az eszméletemet, de a rettenetes kintól, és a gyöttrő halálfélelemtől képtelen voltam megszólalni. Szemem félig lecsukódott, és egész testemet kiverte a veríték.

Petra sikoltott, és föl akart állni, de beteg izületei nem engedték. Az ágy végébe kapaszkodva, lassan föltápászkodott, és közelebb húzódott hozzám. Megfogta reszkető kezem, a szemembe nézett, és megcirógatott.

– *Azonnal viteltek az intenzív osztályra — szóltam. — Ettől kezdve mindent együtt végzünk.*

Bicegtem a telefonhoz, és hívtam a mentőket. Drága teste kiszáradva ott feküdt előttem a fehérekórú ágyn, csupaszon, kiszolgáltatva, megannyi elektromos vezeték, és testnyílásaiból kivezetett csövek bénító fogságában. Rettenetes látványt nyújtott. Megszokhattam volna, hiszen két éven belül, hasonló körülmények között, immár harmadszor állok a betegágya előtt, de ehhez az érzéshez nincs hozzáágyódás, mert az ember lelkében a kín mindig új sebeket tép föl. A gyöttrődés az érzelmek fájdalomküszöbét oly mértékben kitágítja, hogy nem lehet rá irt találni, amely csillapítani tudná.

Petrát kitesékelték a kórteremből.

– Szegény feleségem — gondoltam rá —, vajon most nem szenved-e jobban, mint én? Láttam, kezébe rejti arcát, hogy ne lássam könnyek nélkül kínzó zokogását, de tudtam, nem ura magának. Szemhéjam lassan becsukódott, csak a testem rángott még görcsökbe meredve.

Azonnal futottam a főorvosnőhöz, és mondtam neki, hogy férjem változatlanul szenved, de ha ott lehetnék mellette, bizonyosan megnyugodna.

– Ebben az állapotban egyetlen családtag sem tartózkodhat vele. Küzdünk az életéért, és csak akadályozná a munkákat — mondta az orvos.

– *Kérem, könyörgöm, tegye lehetővé, hogy gondozzam a férjem. Én is ápolónő voltam egykor, fogadjon el ebben a minőségben.*

– Hol dolgozott?

– *Egy emelettel lejjebb, a belgyógyászatban. Onnan mentem nyugdíjba.*

A doktornő kissé elgondolkodott, majd így szólt:

– Ha vállalja, hogy beöltözik, akár a többi nővér, és nem szól bele a kezelésbe, szemet hunyok a dolog fölött. Úgyis ápolóhiánnyal küzdünk.

Azon az estén az volt az első reményt sugalló örömem, amikor Petra közelségét újra megéreztem. Szerettem volna megölelni, vagy megköszönni neki mindazt, amit értem tesz, de se mozdulni, se szólni nem bírtam. A szív táji szorítás pillanatra sem hagyott alább. Ebben a helyzetemben mintha álmom ereszkedett volna rám — amely ellen egy rövid ideig még küzdeni próbáltam —, lassanként elveszítettem az öntudatomat.

Istenem, segítsd meg szegény férjemet. Ritkán könyörgök hozzád, pedig nem vagyunk ellenségek, de ebből láthatod, hogy kérésimmal csak akkor zaklatlak, amikor a megoldásért már nincs kibez fordulnom. Leültem az ágya mellé, és a még mindig remegő testét simogattam.

– Minek piszkálja? — szólt rám fölényesen az egyik fiatal kolléganőm. — Láthatja, hogy nincs észnél, úgy sem tudja, mi történik velem.

– *De ismeri a kezem — magyaráztam —, érző, amit vele teszek, és igyekszem megnyugtatni.*

Amint ujjaimat többször és lassan végigjártam a testén, érzékeltem, hogy a fájdalmas rángása csökkenni kezd. Lassanként megnyugszik és elernyed. A monitoron láthatóan javultak az elektromos rezgések, és még a főorvosnő is csodálkozva nézte.

Az ágyból hatalmas kukoricatábla melletti virágos rétre kerültem, ahol a határjárásunk során először találtunk egymásra. Címerüket a rekkenő melegben — mint égi jeleket kutató antennákat — a zöld szárak végén megláttuk. Az árnyékukba kiterített pokrócra heveredtünk. Egy korán nyíló vad őszirózsát téptem, és a blúza alá dugva, testén lassanként csúsztattam fölfelé. Petra is szakasztott egy szálat, és ajkai közé szorította, hogy erősödő sikolyait fékezze vele, míg kerülő utak után, a két virág kelyhe találkozott, és kölcsönösen beporozták egymást.

– Kár, hogy már nem élnek — mondtam. — Milyen szép utódokat hozhattak volna létre.

– *Mindig van, aki átveszi a szerepet, és az elmúlásból új életet fakaszt.*

Hirtelen megvonaglott a testem. Ifjúságunk virágos rétje tovatűnt. Fuldokolva kapkodtam levegő után, és úgy éreztem, mintha egy sötét szakadék fölött, az utolsó kiszögelő sziklába kapaszkodnék, amely mállani kezd a tenyeremben, és ahogy szétporlik, fokozódó sebességgel csúszok lefelé a végeláthatatlan mély, és fenyegető szurdokba.

Amikor férjem monitorjára pillantottam, döbbenet láttam, hogy szívjelei egyre ritkábban, és mind kisebb íveléssel haladnak. Nagyon jól tudtam, mit jelent ez. Szembéje most félig kinyílt, és belenéztem ebbe a homályosodó létükörbe. Ezt az állapotot az ott tartózkodó nővér is észrevette, és sebes kapkodás kezdődött. Műszerek állítgatása; és az életért való küzdelem csatamezején kétségbeesett, végső vezényszavak szálltak a levegőben.

Csőndben fölemeltem a fejét, az ölembe vettem, és simogatva megtörültem hideg verítéktől harmatos homlokát, majd megcsókoltam. A keze megmozdult, és robama óta először, gyöngén belém fogódzott. Esdeklőn nézett rám, mintha kérné, hogy ne hagyjam magára, hanem maradjak vele. Levettem az ingemet. Derekánál fogva fölemeltem felső testét, és csupaszon mellemben szorítottam. Bőre kapaszkodva a bőrömre tapadt, és fejét a vállamra ejtette.

Közben az osztály valamennyi orvosa, nővére megérkezett. Ott tolongtak körülöttünk, és megdöbbenve nézték a számukra különös jelenetet.

– Mit csinál, szerencsétlen?

– Nem megmondtuk, hogy ne avatkozzon a dolgunkba?!

Röpdöstek a korholó kiáltások.

– De hiszen már halott — mondta fojtott hangon a főorvosnő. — Azonnal tegye le, hogy megkezdhesük az újraélesztést. Talán még nem késő...

Éreztem, hogy keze lassanként elernyed, és kécsúszik ujjaim közül. Már hiába szorítom kétségbeesve, nem viszonozza.

– *Most távozik — mondtam. — Nincs értelme tovább kínozni, kérem, hagyjanak magunkra.*

A sokat megért emberek hátrább léptek. Mintha mágikus kör keletkezett volna körülöttünk, többet egy szót sem szóltak, csak megdöbbenve néztek, vagy szomorú arccal elfordultak.

Ringatni kezdtem, mint emberöltővel ezeltőtt gyermekeinket, ha éjszaka álmukban fölsírtak. Arcát arcomra szorítottam, és halkán énekelni kezdtem neki:

– *Aludj, aludj, szép szerelmem, látod a nap is nyugodni tér. Pihenjen meg fáradt tested, esőfelő burkolja be, és legyen puha ágyad a virágos rét. Eredjen meg az ég csatornája, és csöppenként csorduljon vissza rám, de vele ne jöjj többé közelebb, ott vár rád a szivárvány.*

Újra láttam, amint fekszünk egymás mellett azon a réten, a kukoricatábla szélén. Az őszirózsa nektárja hullt a melledre.

– Megtermékenyültél — gondoltam —, de magot már csak a téli elmúlásnak teremnél.

Átkaroltam vőlegényem nyakát, majd magamra takartam fölbevült testét, és mint Szindbád a varázsszőnyegen, elmúlt tájak fölött röptünk.

Elmaradt a rét, a kukoricás. A folyó ezüst szalagként kanyargott a térképpé zsugorodott rónán, és követtük útját hegyeken át, a végtelen óceánig. E nászból vértajték között született meg első gyermekünk, majd másfél évre a második, hogy kiteljesedjék, és étellel legyen tele a házunk.

Most is röptünk, de kezem már nem tudom kitérni, csak ezt az elnehezülő, drága testet mind görcsösebben magamhoz szorítani. Az izmok és csontok keménysége oldódni kezd. A gúzsba kötött, szorító merevség hajlékonnyá púbul, és mint a kelésre váró gyöngye térszta, hozzám ragad, majd halálos verítékben elterül; azután vég nélküli, medertelen mélyedésbe folyik le rólunk. Az óceán ismét megnyílik előttem, és ölemben már hiába tartom hanyatló fejét. Lassanként alámerülök egy különös, kék világba, ahol fantasztikus lények vesznek körül, amelyek magukkal ragadnak életem utolsó, magányos időszakába, és egyedül száll tovább.

Immár fölülről néz. Mind vékonyabb az életfolyóból kiáramló ezüst patak, amely elszakad közöttünk. Kapnék utána, hogy mint az elszabadult sárkány szakadt eresztő zsinórját megfogjam, a csuklómra tekerve biztonsággal levonjam és újra birtokoljam, de már nem érem utol. Kívülem nem látja senki, amint integet felém. Eltűnő hangját foszlánnyá veri az ismeretlen lét sodró áramlása. Kiáltja, hogy előre megy, vár a túlparton, ahol a párában remegve majd föltűnik előttem egy hatalmas, magányos fa.

Már nem látom őt. Képzetelem még markolja hajdan erős kezét, kapaszkodnék belé, hogy ne hagyjon itt. Lépteim göröngyök között bukdácsolnak, és jelzik, számomra még hosszú és rögös lesz a hozzá vezető út.

A lét megszgyénén állva, csak az enyhe fuvallatot érzem. Egy fonnyadó levelet sodor az emberkarokként integető ágak felé.

REINKARNÁCIÓ

Egyszer már elindultam, hogy őszi ökörnyálként a hidegülő napfényben úszva, egy ágon fönnakadjak. Lengedeztem, miközben körülfolyt a múlhatatlan lét, és rám terült az ismeretlen, színehagyott ég.

Eljöttem ismét a poros utak, virágokkal ékes mezők világába, majd itt tipródva, kedvem szegve, e körforgást elvágva és visszapergett filmjével a vetítógépet végleg kikapcsolva, most ismét elmegyek. Levél leszek újra a tetejetlen fa lombjában, amelyet többé senki nem szakíthat le.

Már nem várok mást, csupán integessetek, és emlékezzetek, hogy egyszer élt itt valaki, aki nem kívánt többet, csak szeretni. Porig égette magát másokért, de őt nem melegítette föl senki. Tartalékul sem vihetett magával éltető hőt, és ha egykor utána mentek, látjátok majd száradó ágon, zúzmarával fődve dideregni.

(Fülszöveg)

Azt kérdezitek, mi a szerelem?

A természettudományokon fölnőtt 21. századi ember ezzel a meghatározással felel: hormonok által irányított ösztönkésztetés, amelyet érzelmeinkkel humanizálunk. Végső célja a génekbe kódolt egyéni és családi tulajdonságok továbbörökítése, a túlélés biztosítása.

A hagyományos földművelő társadalmakban a gazdaember gyakorlatiasan gondolkodott. Számára a vagyontudó fiú és a munkaerő szaporítása volt a szerelem legfőbb értelme.

A teológus Isten ajándékát látja benne, amely az illékony hevület után két ember tartós szeretetétvé változik.

Az egoista a másik birtoklását és kisajátítását szeretné elérni.

A költő az áradó érzelmek gazdagságát jelölné meg.

A szerelmes a boldogság beteljesülését érzi. Hiszi, a világon az övé a legtisztább és a legforróbb érzés.

Magam is próbáltam megfogalmazni. Amit leírtam, az mind szerelem, de aki már átélte, tapasztalhatja, milyen keveset tudtam bemutatni.

Szenti

Tibor